

ΑΒΕΚΤ 0 20413

ΚΩΝ/ΝΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ 1973

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ

«Ἡ ἐγκρισις διδακτορικῆς διατριβῆς ὑπὸ τῆς Παντείου
Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, δὲν ὑποδηλοῖ
ἀποδοχὴν τῶν γνωμῶν τοῦ συγγραφέως».

ΚΩΝ/ΝΟΥ Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΑΘΗΝΑΙ 1973

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Μία ἐκ τῶν πολλῶν εἰδικῶν καὶ ἰδιοτύπων ἀναγκῶν, τὰς ὁποίας ἐδημιούργησεν ἡ ζωὴ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς, εἶναι καὶ ἡ τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

Τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας συνεπεία τῆς ἀλματώδους ἐξελίξεως τῆς τεχνολογίας ἐβελτιώθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν εἰς μέγαν βαθμόν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἐμφανίζεται ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας περισσότερον ἐπιτακτικὴ ἢ θέσπισις μέτρων ρυθμιζόντων τὴν χρῆσιν καὶ τὴν λειτουργίαν τούτων.

Τὰ μέτρα ταῦτα καὶ ἰδίᾳ τὰ καλούμενα διοικητικὰ καὶ τὰ ἐκ τούτων ἀναφερόμενα εἰς τὸν τύπον, ἔχει ὡς ἀντικείμενον ἡ παροῦσα ἐργασία.

Ἡ συλλογὴ τοῦ ὕλικοῦ τοῦ παρόντος προσέκρουσεν εἰς ἰδιαιτέρας δυσχερείας, δεδομένου ὅτι διὰ πρώτην φορὰν ἐπεχειρήθη παρ' ἡμῖν ἡ ἀνάπτυξις τῶν σχετικῶν θεμάτων εἰς τοιαύτην ἔκτασιν.

Ἰδιαίτερον δυσεπίλυτον πρόβλημα ἀντιμετώπισε ὁ γράφων διὰ τὴν συλλογὴν τοῦ ὕλικοῦ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὰς διαφόρους χώρας, εἰς τινὰς τῶν ὁποίων ἡ σχετικὴ νομοθεσία εὐρίσκεται ἐγκατεσπαρμένη εἰς διάφορα νομοθετήματα.

Ἡ ἐργασία χωρίζεται εἰς τέσσαρα κεφάλαια :

Εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «αἱ μαζικαὶ ἐπικοινωνίαι, τὰ μέσα αὐτῶν καὶ αἱ ἐπὶ τούτων διοικητικαὶ ρυθμίσεις», ὑπογραμμίζεται ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ σημασία τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἐξετάζονται αἱ τρεῖς κυριώτεραι προϋποθέσεις διὰ μίαν ἀρτίαν ἐπικοινωνίαν, ἥτοι α) τὰ μέσα, β) οἱ νόμοι, τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα οἱ διέποντες τὴν χρῆσιν τῶν μέσων καὶ γ) τὰ δυνάμενα νὰ ἀναλάβουν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἐπικοινωνίας τῶν ἄλλων πρόσωπα.

Εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «διοίκησις καὶ τύπος», ἐξετάζονται ἡ ἔννοια, αἱ διακρίσεις, ἡ σημασία, αἱ λειτουργίαι, ἡ ἐξέλιξις καὶ τὰ προβλήματα τοῦ τύπου, τὰ γενικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τέλος ἡ προστασία τοῦ τύπου ὑπὸ τοῦ κράτους.

Εἰς τὸ τρίτον κεφάλαιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «τὰ κατ' ἰδίαν διοικητικὰ μέτρα περὶ τύπου ἐν Ἑλλάδι», ἐξετάζονται ἡ ἐξέλιξις τῶν περὶ τύπου διατάξεων παρ' ἡμῖν καὶ τὰ κατ' ἰδίαν περὶ τύπου διοικητικὰ μέτρα.

Εἰς τὸ τέταρτον, τέλος, κεφάλαιον, ὑπὸ τὸν τίτλον «τὰ κατ' ἰδίαν διοικητικὰ μέτρα περὶ τύπου ἀλλαγοῦ», ἐξετάζονται τὰ περὶ τύπου κατ' ἰδίαν διοικητικὰ μέτρα, ὡς ταῦτα ἐμφανίζονται ἐν Ἀγγλίᾳ, Βελγίῳ, Γαλλίᾳ, Δ. Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Ἡ. Π. Ἀμερικῆς, Ἰταλίᾳ, Κύπρῳ, Ν. Ἀφρικῇ, Ὁλλανδίᾳ, Σουηδίᾳ, Τουρκίᾳ.

Κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τῶν ὡς ἄνω χωρῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν αὐταῖς ἰσχυνοσῶν συναφῶν περὶ τύπου διατάξεων, οὐδεμία πολιτικὴ ἢ ἄλλη τις σκοπιμότης ἐνεφιλοχώρησε, ἀποκλειστικὴ δὲ κατευθυντήριος ἀρχὴ τοῦ γράφοντος ὑπῆρξεν ἡ ἐπιθυμία, ὅπως ἀναφέρῃ τὴν κατάστασιν τοῦ τύπου καὶ τῶν περὶ τύπου μέτρων τόσον εἰς χώρας ἀνεπτυγμένας καὶ πλουσίας μὲ μακρὰν ἱστορίαν καὶ παράδοσιν, ὅσον καὶ εἰς χώρας εὐρισκομένας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀναπτύξεως, διὰ μίαν ἐναργεστέραν εἰκόνα τοῦ ὅλου θέματος. Δυστυχῶς ἡ παράθεσις στοιχείων διὰ χώρας καὶ τῶν ἄλλων δύο ἡπείρων δὲν κατέστη δυνατὴ διὰ τεχνικοὺς λόγους.

Παρὰ τὰς καταβληθείσας προσπάθειας, εἶναι ἐνδεχόμενον ὥρισμένα στοιχεῖα ἀναφερόμενα εἰς τινὰς χώρας νὰ μὴ ἀπεικονίζον πληρῶς τὴν ὑφισταμένην ἐκεῖ κατάστασιν. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν διάφοροι λόγοι, ὡς δυσχέρεια γλώσσης, ἔλλειψις ἐπαρκoῦς καὶ ἐξ ἐγκύρων πηγῶν ὕλικου, καθυστέρησις εἰς τὴν ἀποστολὴν αἰτηθέντων στοιχείων κ.λ.π. Ὁ γράφων ἐκφράζει τὴν λύπην του διὰ τοῦτο καὶ παρακαλεῖ θερμῶς, ὅπως τυχὸν ἐλλείψεις ἢ ἀνακρίβειαι ἐπισημανθοῦν διὰ νὰ προβῇ εὐχαρίστως ἐν καιρῷ εἰς τὰς δεούσας διορθώσεις.

Ὁ γράφων αἰσθάνεται τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράσῃ τὰς θερμότερας τῶν εὐχαριστιῶν αὐτοῦ πρὸς τὸν Καθηγητὴν κ. Γ. Παπαχατζῆν, ὁ ὅποιος μετ' ἰδιαιτέρας στοργῆς περιέβαλε τὴν ὅλην προσπάθειαν, καὶ πρὸς ὅλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι συνέβαλον εἰς τὴν ἀνευτέραν προσπέλασιν πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ὕλικου.

Τέλος, ὁ γράφων ἐπιθυμεῖ ὅπως διαβεβαιώσῃ πάντας, ὅτι ἐκκινῶν μὲ τὰς ἀντικειμενικῶς καλλιτέρας τῶν προθέσεων τὴν σύνταξιν τῆς παρούσης ἐργασίας, κατέβαλε πᾶσαν προσπάθειαν διὰ τὴν ἀκριβῆ ἀπεικόνισιν τῆς καταστάσεως, θέλει δὲ νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι αὕτη θὰ ἀποτελέσῃ χρήσιμον βοήθημα διὰ τοὺς περὶ τὰ συναφῆ ζητήματα ἀσχολουμένους.

Ἀθῆναι, Αὐγουστος 1972

Κ. Γ. Α.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΑΙ ΜΑΖΙΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΙ, ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

§ 1. ΠΕΡΙ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

α. Ἡ ζωὴ τῆς συγχρόνου ἐποχῆς ἐδημιούργησε πολλὰς εἰδικὰς καὶ ἰδιοτύπους ἀνάγκας, μίᾳ δὲ ἐκ τούτων εἶναι καὶ ἡ τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας¹. Ὡς ἐπικοινωνίαν δὲ ἐν γένει δέον νὰ θεωρήσωμεν τὸν μηχανισμόν διὰ τοῦ ὁποίου αἱ ἀνθρώπιναι σχέσεις ὑπάρχουν καὶ ἀναπτύσσονται, ἥτοι τὸν τόνον τῆς φωνῆς, κείμενα γραπτὰ, τύπον, τηλέγραφον, τηλέφωνα, ραδιόφωνον, τηλεόρασιν καὶ ὅ,τι δῆποτε ἄλλο περιλαμβάνεται εἰς τὰς τελευταίας κατακτήσεις τοῦ διαστήματος καὶ τοῦ χρόνου².

β. Ἡ ἐπικοινωνία εἶναι ζωτικῆς σημασίας διὰ τὸν σύγχρονον κόσμον, διότι παρέχει τὴν βᾶσιν διὰ τὴν κατανόησιν καὶ ἐν συνεχείᾳ διὰ τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν ἀτόμων, τῶν ομάδων, τῶν λαῶν (ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν, ἀπόψεων, σκέψεων, πληροφοριῶν³, μηνυμάτων κ.λ.π.), κατὰ τινὰς δὲ (Dewey)

1. Βλ. SCHRAMM: Mass communications, sec. ed., Urbana, 1960. (FRED. S. SIEBERT: Communications and government, σ 219. WILBUR SCHRAMM: Who is responsible for the quality of mass communications, σ. 648). WILBUR SCHRAMM: Responsibility in mass communication, 1957. DAN LACY: Freedom and communications, Univ. of Illin. Pr., 1965. Mc LUHAN MARSHAL: Understanding media: the extensions of man. R. PUCHEU (PR ACTUALITÉ): Les moyens de communication bouleversent la société, Paris, 1971. V. KLIMES (Rev. Inst. Soc.): Les moyens d'information et la personnalité humaine, 16/1970. UNESCO: L'information a travers le monde, 1966. Ὁ ὅρος μαζικὴ ἐπικοινωνία καίτοι δὲν εἶναι ἰδιαιτέρως ἐπιτυχῆς χρησιμοποιεῖται ἐνταῦθα, διότι ἐκρίθη πλέον κατάλληλος.

2. Βλ. καὶ ΠΑ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ: Ἡ κοινὴ γνώμη, Ἀθήναι, 1960, σ. 65, C. COOLEY (the significance of communication) Τὰ σημεῖα τὰ ὅποια συνθέτουν τὴν ἐπικοινωνίαν, θεωροῦνται πέντε: ὁ ἐπικοινωνῶν, ἡ μετάδοσις, τὸ μήνυμα, ὁ λήπτης, ἡ ἀνταπόκρισις. Ἡ ἐπικοινωνία δέον νὰ ἔχῃ περιεχόμενον, νὰ εἶναι σαφές, νὰ ἔχῃ πειθὸν καὶ νὰ εἶναι ἀπολύτως ἀντικειμενική. Βλ. καὶ Ι. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ: Γενικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Δημοσίαις Σχέσεις, Ἀθήναι, 1970, σ. 33.

3. Βλ. καὶ UNESCO: ETUDES ET DOCUMENTS D'INFORMATION, 59, Les moyens d'information dans la société, 1970.

ἡ ἐπικοινωνία δὲν εἶναι μόνον μία λειτουργία ἐξασφαλίζουσα τὴν κοινωνικὴν συνέχειαν, ἀλλὰ εἶναι ἡ ἰδία ἡ οὐσία τῆς κοινωνίας.

Εἰδικώτερον, διὰ τῆς ἐπικοινωνίας ἐν γένει ἐπιτυγχάνεται ἐνημέρωσις, ἐπίδρασις καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ καθημερινὸν ἄγχος καὶ τὴν ἔντασιν.

γ. Διὰ τὴν ὑπαρξιν τελεσφόρου ἐπικοινωνίας⁴ εἶναι ἀναγκαία ἡ πλήρωσις ὠρισμένων προϋποθέσεων, κυριώτεροι τῶν ὁποίων θεωροῦνται αἱ ἑξῆς :

I. Τεχνικὰ μέσα προσιτά.

II. Νόμοι, ἥθη καὶ ἔθιμα διέποντες τὴν χρῆσιν τῶν τεχνικῶν μέσων.

III. Πρόσωπα δυνάμενα νὰ ἀναλάβουν ἐπαγγελματικῶς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἐπικοινωνίας τῶν ἄλλων.

Παρὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅμως καὶ τῶν τριῶν ὡς ἄνω βασικῶν προϋποθέσεων, εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ μὴ ὑφίσταται δυνατότης ἀρτίας ἐπικοινωνίας ἐξ ἄλλων λόγων, ὡς ὁ ἀναλφαβητισμός⁵, ἡ γλῶσσα, ἡ δυσχέρεια προσπελάσεως εἰς τὰς πηγὰς τῶν πληροφοριῶν κ.λ.π.

Ἀκόμη, τὸ πλῆθος τῶν μέσων ἐπικοινωνίας, ἐξ ἐτέρας ἀπόψεως, ἀφαιρεῖ, ὅσον καὶ ἐὰν φαίνεται παράδοξον, τὴν δυνατότητα προσεγγίσεως τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ κοινοῦ ἐπὶ εὐρυτέρας βάσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς τυχὸν ὑφισταμένης ἐπιθυμίας προσεγγίσεως τοῦ συνόλου ἢ τῆς ἀξίας τοῦ διοχετευομένου μηνύματος⁶.

4. Βλ. καὶ FR. GAUQUELIN: *Savoir communiquer*, Bruxelles, 1972,

5. Ἡ ἀνθρωπότης κερδίζει ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν μάχην κατὰ τῆς ἀμαθείας, παρὰ τὸ γεγονὸς, ὅτι, βάσει ἐπισήμων στοιχείων τὸ πρόβλημα εἶναι δυνατόν νὰ ὑφίσταται καὶ πέραν τῶν ἀρχῶν τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος. Μέχρι πρὸ 20 ἐτῶν τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ κόσμου δὲν ἐγνώριζεν ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Ἡ ἀναλογία τῶν ἀναλφαβήτην (Στοιχεῖα UNESCO 1971) ἐμειώθη εἰς τὸ 1/3, ἀλλ' ἀκόμη τὰ 3/4 σχεδὸν τῶν ἐνηλίκων κατοίκων τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῶν Ἀραβικῶν χωρῶν ἀδυνατοῦν νὰ κατανοήσουν τὰ γραπτὰ κείμενα. Εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἀσίαν τὸ ποσοστὸν τῶν ἀναλφαβήτην ἀνέρχεται εἰς 47% περίπου τοῦ συνόλου τῶν ἐνηλίκων.

6. Βλ. ἄλλα θέματα εἰς W. SCHRAMM (ed.): *The science of human communication*, N. Y., 1963, σ. 1, 77 κ.λ.π.

§ 2. ΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΜΑΖΙΚΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Ἀνεφέρθη ἤδη, ὅτι διὰ τὴν ὑπαρξίν τελεσφόρου ἐπικοινωνίας εἶναι ἀναγκαία ἡ πλήρωσις ὀρισμένων προϋποθέσεων (τεχνικὰ μέσα, πρόσωπα, νόμοι κ.λ.π.). Περὶ τούτων δύναται τις νὰ ἀναφέρῃ ἐνδεικτικῶς τὰ κάτωθι.

Ι. Τὰ ἐξυπηρετοῦντα τὰς ἀνάγκας τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας¹ μέσα ἔχουν βελτιωθῇ καὶ πολλαπλασιασθῇ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους συνεπείᾳ τῆς ἀλματώδους ἐξελίξεως τῆς τεχνολογίας, δεδομένου, ὅτι σήμερον τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον μεσολαβεῖ μεταξὺ ἐφευρέσεως καὶ γενικεύσεως τῆς χρήσεως ταύτης, εἶναι πολὺ μικρὸν καὶ ὅπως δῆποτε βραχύτερον οἰασθήτοτε ἄλλης ἐποχῆς. (Ἄλλοτε μεταξὺ τοῦ χρόνου ἐπιτεύξεως μιᾶς ἐπιστημονικῆς προόδου, εἰς τὸν θεωρητικὸν ἢ ἐργαστηριακὸν τομέα καὶ τῆς γενικεύσεως τῆς ἐφαρμογῆς εἰς τὴν βιομηχανικὴν ζωὴν ἐμεσολάβουν δύο ἕως τρεῖς δεκαετίαι ἢ καὶ περισσότερον ἀναλόγως τοῦ φιλοπροόδου πνεύματος ἐκάστης χώρας²).

Τὰ σύγχρονα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἔχουν μίαν ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος διπλὴν ὑπόστασιν : ἅφ' ἑνὸς μὲν εἶναι «ἐμπορικὸν προϊόν»³, ἅφ' ἑτέρου δὲ εἶναι καὶ «κοινωνικὸν προϊόν», τὸ δεύτερον δὲ τοῦτο ἐπιβάλλει ἀντιμετώπισιν τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων μετ' ἰδιαζούσης καὶ ὑὑξημένης ὑπευθυνότητος, γεγονὸς τὸ ὁποῖον δὲν συνέβαινε πάντοτε.

Τὰ μέσα ἐπικοινωνίας, ἐπιτρέποντα εἰς πᾶν εἶδος «ἐπικοινωνίας» νὰ φθάσῃ εἰς τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα μέρη, ἀποτελοῦν ἐν οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς πολιτισμένης ζωῆς, ἡ δὲ συνεισφορὰ τούτων εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινῆς γνώμης εἶναι ἰδιαιτέρως μεγάλης ἀξίας.

Πέραν τούτων, σημειοῦται, ὅτι τὰ σύγχρονα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας

1. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφάνισεως τοῦ ἀνθρώπου καθιερώθησαν συμβατικῶς διαφορα συστήματα σταθερῶν συμβόλων ἐξυπηρετοῦντα τὴν μετάδοσιν νοήματος (π.χ. λέξεις, εἰκόνες κλπ.). Ἐν συνεχείᾳ ἐδημιουργήθησαν μέσα ἀποθηκεύσεως τῶν συμβόλων (γραπτὸς λόγος) καὶ μέσα ἐπιτρέψαντα εἰς τὴν «ζωντανὴν ἐπικοινωνίαν» νὰ μεταβληθῇ ἐκ «διαπροσωπικῆς» εἰς «μαζικὴν», δεδομένου, ὅτι ἡ «κοινωνία κατέστη τόσον πολὺπλοκος ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ λειτουργήσῃ μόνον μετὰ τὴν ἐπικοινωνίαν ἐνὸς προσώπου πρὸς ἕτερον» (R. NIXON Καθ. Παν/ου Μινнесότα). Βλ. καὶ Ν. ΔΗΜΟΥ: Ἐπικοινωνία, ἐν ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ, Ἀθήναι, 1963, σ. 48. UNESCO: L'art de l'écriture, Paris, 1965.

2. Βλ. καὶ J. FOURASTIÉ: La prevision économique au service de l'entreprise et de la nation, Paris, 1955, σ. 30.

3. Βλ. καὶ SIEGFRIED MANDEL: Modern journalism, ἀ. τ., 1962, σ. 11.

δύνανται νὰ ἐπηρεάσουν καὶ μάλιστα εἰς σοβαρὰς ποσοτικὰς καὶ ποιοτικὰς ἀναλογίας «τὰς κοινὰς ἐννοίας» ἐντὸς τῆς διεθνοῦς Κοινότητος ⁴.

Τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν μέσων ἐπικοινωνίας σήμερον εἶναι αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ, τὰ βιβλία, τὸ ραδιόφωνον, ὁ κινηματογράφος, ἡ τηλεόρασις, οἱ τηλεπικοινωνιακοὶ δορυφόροι ⁵ κ. ἄ., ἐνδεικτικῶς δὲ δύναται τις νὰ παραθέσῃ τὰ ἀκόλουθα στοιχεῖα :

αα. Κατὰ παλαιότερας στατιστικὰς εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἐκυκλοφόρουν 7.520 ἡμερήσιαι ἐφημερίδες μὲ μέσῃν καθημερινὴν κυκλοφορίαν 217.000.000 φύλλων.

Ἡ ἀναλογία διαδόσεως τοῦ καθημερινοῦ τύπου ἐμφανίζεται βάσει προσφάτων στοιχείων ὡς ἑξῆς (Στατιστικὴ UNESCO 1971) : Σουηδία 518 ἀντίτυπα ἀνὰ 1000 κατοίκους, Ἰαπωνία 492, Ἀγγλία 463, Δ. Γερμανία 445, Νορβηγία, Κάτω Χῶραι, Νέα Ζηλανδία ἄνω τῶν 300, Πακιστάν 6, Κεϋ-λάνη 44, Μαλαισία 75, Δαχομέη 0,5, Μαλί 0,6.

ββ. Ἐξ ἄλλου, κατὰ τὸ ἔτος 1949 ἐλειτουργοῦν εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον 150.000.000 ραδιοφωνικαὶ συσκευαί, τὸ ἔτος 1959 315.000.000, τὸ ἔτος 1960 370.000.000, ἐκ τούτων δὲ τὸ 1/2 ἐχρησιμοποιεῖτο ἐν Β. Ἀμερικῇ, τὸ 1/3 ἐν Εὐρώπῃ καὶ μόνον τὸ 1/6 ἐν Ἀσίᾳ, Ἀφρικῇ, Μ. Ἀνατολῇ καὶ Ν. Ἀμερικῇ. Πέραν τούτων, βάσει στοιχείων τῆς UNESCO (Στατιστικὴ Ἑπετηρὶς 1967), ἡ κατάστασις εἰς τὸν χῶρον τοῦ ραδιοφώνου ἐμφανίζεται ὡς ἑξῆς :

Χώρα	Σύνολον ραδιοσταθμῶν	Δέχται εἰς ἐκατομμύρια	Ἀριθμ. δεκτῶν ἀνὰ 1000 κατοίκους
Παγκόσμιον σύνολον	18.030	601	179
Ἀφρικῇ	580	14	44
Β. Ἀμερικῇ	7.920	289.3	967
Ν. Ἀμερικῇ	2.250	26	151
Ἀσία (μὴ περιλ. τῆς U.R.S.S.)	2.120	67	36
Εὐρώπῃ (μὴ περιλ. τῆς U.R.S.S.)	4.450	124	275
Ὠκεανία	300	3.8	212
U.R.S.S.	410	76.8	330

⁴ Βλ. καὶ M. ADJANGBA: *L' influence des mass media sur la communauté internationale*, 1968, ἄ. τ.

⁵ Βλ. καὶ PRESSE ACTUALITÉ: No 41 (La revolution par les satellites), No 53 (L' avenir des communications spatiales), No 59 (52 pays deservis par les satellites). Βλ. ἐπίσης καὶ Ν. Δ. 1237/1972.

γγ. Διὰ τὴν τηλεόρασιν, τέλος, τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ἔχουν ὡς ἑξῆς : Τὸ ἔτος 1948 σταθμοὶ τηλεοράσεως ἐλειτουργοῦν μόνον εἰς τέσσαρας χώρας : ΗΠΑ, Μ. Βρετανία, Γαλλία, Ρωσία. Τὸ ἔτος 1961 εἰς 66 χώρας. Τὸ ἔτος 1949 ὑπῆρχον ἐν Γαλλίᾳ 300 συσκευαὶ τηλεοράσεως καὶ ἐν ΗΠΑ 4.000.000. Τὸ ἔτος 1950 ἐν Γαλλίᾳ 3.800, ἐν Μ. Βρετανίᾳ 580.000, ἐν ΗΠΑ 10.000.000. Τὸ ἔτος 1961 : ἐν Βραζιλίᾳ 600.000, ἐν Γαλλίᾳ (μετὰ τοῦ Ἀλγερίου) 2.500.000, ἐν Ἰταλίᾳ 2.500.000, ἐν Καναδᾷ 4.000.000, ἐν Ὁμ. Γερμανίᾳ 5.000.000, ἐν Ἰαπωνίᾳ 5.000.000, ἐν Μ. Βρετανίᾳ 12.000.000, ἐν ΗΠΑ 56.000.000.

Διὰ τὸ ἔτος 1967 τὰ σχετικὰ στοιχεῖα ἔχουν ὡς ἑξῆς :

Χώρα	Ἀριθμὸς σταθμῶν		Ἀριθμὸς δεκτῶν	
	Σύνολον	Σταθμοὶ δευτερεύον.	Σύνολ. εἰς ἑκατομ.	Ἀναλ.ἀνὰ 1000 κατ.
Παγκ. σύνολον. . .	9.900	7.000	198	59
Ἀφρικῇ.	95	30	0.73	2.3
Β. Ἀμερικῇ	3.105	2.000	83	277
Ν. Ἀμερικῇ. . . .	155	40	6	35
Ἀσία (μὴ περιλ. τῆς U.R.S.S.).	1.300	1.025	20.8	11
Εὐρώπη (μὴ περιλ.τῆς U.R.S.S.)	4.375	3.680	65.6	146
Ὠκεανία	120	34	3.1	173
U.R.S.S.	748	76;	19	81.5

II. α. Ἡ ὑπαρξίς ἰδιαιτέρων καὶ εἰδικῶν νόμων, ἡθῶν καὶ ἐθίμων διεπόντων τὴν χρῆσιν τῶν τεχνικῶν μέσων τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν μαζικὴν ἐπικοινωνίαν εἶναι ἀναντιλέκτως ἀπαραίτητος, ἥδη δὲ εἰς μεγάλον ἀριθμὸν χωρῶν ὑφίστανται ἰσχύουσαι εἰδικαὶ διατάξεις, ἐνῶ καταβάλλεται ἐπὶ παγκοσμίου ἐπιπέδου προσπάθεια διὰ τὴν θέσπισιν ἢ κωδικοποίησιν, ὅπου ἥδη ὑφίστανται, σχετικῶν νομικῶν κανόνων.

Ἡ αὐτονόητος, ἄλλως τε, σπουδαιότης τοῦ πράγματος καταφαίνεται καὶ ἐξ ἄλλης πλευρᾶς : πολλὰ διεθνῇ συνέδρια ἐπραγματοποιήθησαν μέχρι τοῦδε εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον μὲ ἀποκλειστικὸν ἢ κύριον θέμα τὴν υἱοθέτησιν παρὰ πάντων τῶν κρατῶν διατάξεων διεπουσῶν τὴν χρῆσιν τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἐν γένει. Οὕτω, χαρακτηριστικῶς ἀναφέρομεν μεταξὺ ἄλλων τὸ Συμπόσιον τύπου εἰς Σάλτσμπουργκ ἀπὸ 9—12 Σεπτεμβρίου 1968, τὸ Συνέδριον τοῦ διεθνοῦς Κέντρου ἀνωτάτης δημοσιογραφικῆς ἐκπαιδεύσεως (ὑπὸ

τὴν αἰγίδα τῆς UNESCO) εἰς Στρασβοῦργον τὸν Μάϊον 1970, τὸ Συνέδριον τῶν Ὑπουργῶν Πληροφοριῶν τῶν γαλλοφώνων χωρῶν τῆς Ἀφρικῆς καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ εἰς Παρίσιους τὸν Μάϊον 1971 κ. ἄ.

Εἰδικώτερον, κατὰ τὸ Συμπόσιον τύπου εἰς Σάλτσμπουργκ συνεζητήθησαν μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς θέματα : 1) Ἡ φύσις τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας, ἡ σπουδαιότης καὶ τὰ κοινὰ σημεῖα τούτων, ὡς καὶ αἱ ἐπὶ μέρους νομικαὶ ρυθμίσεις. 2) Αἱ ὑπάρχουσαι σχέσεις μεταξύ τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ κράτους καὶ τῶν κοινωνικῶν ὁργανώσεων ἀφ' ἑτέρου. 3) Αἱ σχέσεις μεταξύ τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ἀτόμου καὶ τῶν δικαιωμάτων τούτου ἀφ' ἑτέρου ⁶.

β. Ὑπεγραμμίσθη ἤδη ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως ἰδιαίτερων κανόνων διεπόντων τὴν χρῆσιν τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἐν γένει, ἀλλὰ ἐν προκειμένῳ ἀναφέρεται ἐν ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος πρόβλημα : ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους πρὸς ρύθμισιν τῶν συναφῶν θεμάτων εἶναι ἐπιτρεπτή καὶ ἐὰν ναὶ μέχρι ποίου σημείου δύναται νὰ φθάσῃ καὶ εἰδικώτερον εἰς ποίους τομεῖς δεόντως ἐκδηλωθῇ ;

Νομίζομεν, ὅτι κατ' ἀρχὴν καὶ ὑπὸ προϋποθέσεις βεβαίως, ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους πρὸς ρύθμισιν διαφόρων θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν χρῆσιν τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἐν γένει εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν πραγμάτων ⁷. Οὕτω π. χ. εἶναι ἀπαραίτητος ὁ οἰκονομικὸς ἔλεγχος παρὰ τοῦ Κράτους τῶν ἐντύπων, (διὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος λόγους), ὁ καθορισμὸς τῆς τιμῆς, τοῦ σχήματος καὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ἐντύπων, ἡ λήψις ἰδιαίτερων κατασταλτικῶν μέτρων πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος ἐκ τῆς ἐπικινδύνου διὰ τὸ ἥθος αὐτῆς φιλολογίας κ.λ.π.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον προσέχει ἐν προκειμένῳ εἶναι, ὅπως ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους εἰς τὸν χώρον τῶν μέσων τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας εἶναι τοιαύτης ἐκτάσεως καὶ μορφῆς οὕτως ὥστε νὰ μὴ ἐξανεμίζεται τὸ περιεχόμενον τῶν σχετικῶν δικαιωμάτων τῶν ἀτόμων, ἡ παροχὴ τῆς ἀναγκαιούσης προστασίας εἰς τὰ μέσα νὰ εἶναι κατὰ τὸ δυνατόν «ἀνώδυνος» καὶ νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διατήρησις τῆς ἀνεξαρτησίας τούτων ἔναντι τοῦ Κράτους. Ἡ ἐναρμόνισις βεβαίως τῶν «συμφερόντων» τοῦ Κράτους ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ αὐτῶν ἐννοίᾳ καὶ τῶν «συμφερόντων» τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας, ἐπίσης ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ αὐτῶν ἐννοίᾳ, δὲν εἶναι ὑπόθεσις εὐχερῆς, τὸ δὲ ὅλον θέμα περιπλέκεται ἔτι περαιτέρω ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τὸ Κράτος ἐμφανίζεται ὡς «ρυθμιστὴς», «προμηθευτὴς», «πελάτης», ἢ «ἀνταγωνιστὴς» τῶν μέσων ἐπικοινωνίας. Διὰ τὰς κατ' ἰδίαν περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει περιθώριον ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους

6. Βλ. καὶ INTERSTAGES, N. 63, 1970, σ. 2 ἐπ.

7. Βλ. καὶ Ε. Δ. Δ. Δ. Δ. 'ΙΑ', σ. 143, ἀπ. Σ. τ. Ε. 607/1967.

γίνεται λόγος εἰς τὰς οἰκείας παραγράφους τοῦ παρόντος, εἰς ἃς καὶ παραπέμπομεν.

γ. Εἰδικώτερον, εἰς τὸν χώρον τοῦ τύπου ἡ κρατικὴ ἐπέμβασις ἐκδηλοῦται διὰ σειρᾶς μέτρων καὶ ἰδίᾳ τῶν λεγομένων διοικητικῶν. Ὡς διοικητικὸν⁸ δὲ μέτρον δεόν νὰ θεωρηθῇ πᾶσα ἐκδήλωσις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας τῶν διοικητικῶν ὑπηρεσιῶν, συνισταμένη εἴτε εἰς ἀτομικὰ μέτρα ἐξουσιαστικά, εἴτε εἰς κανονιστικὰς διατάξεις. Τὰ πρῶτα ἀφοροῦν ὠρισμένην ἀτομικὴν περίπτωσιν, ἐνῶ αἱ κανονιστικαὶ διατάξεις ρυθμίζουν μέγαν ἀριθμὸν μελλοντικῶν περιπτώσεων. Ἡ κοινὴ ὀνομασία ἀφορᾷ πάντα ταῦτα.

Πέραν τούτων, ὑπάρχει καὶ ἄλλη ἔννοια τοῦ διοικητικοῦ μέτρου, συνηρημένη μεθ' ἐξουσιαστικῆς προνοίας καὶ ἀντιλήψεως (μέτρα ὑπὲρ ὠρισμένων ἀσθενεστέρων οἰκονομικῶς τάξεων).

Πάντως, εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς παρούσης ἐργασίας ὁ ὅρος διοικητικὰ μέτρα ἀφορᾷ πάντοτε μέτρα ἐξουσιαστικῆς ἐπιβολῆς εἴτε κανονιστικὰ εἴτε ἀτομικά, εἰς δὲ τὰς ἐπομένους σελίδας περιγράφονται καὶ ἀναλύονται, ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ, τὰ περὶ τύπου διοικητικὰ μέτρα ὡς ταῦτα ἐμφανίζονται : α) ἐν Ἑλλάδι καὶ β) ἄλλαχοι (ἦτοι, ἐν Ἀγγλίᾳ, Βελγίῳ, Γαλλίᾳ, Δ.Γερμανίᾳ, Ἑλβετίᾳ, Η. Π. Ἀμερικῇ, Ἰταλίᾳ, Κύπρῳ, Νοτίῳ Ἀφρικῇ, Ὁλλανδίᾳ, Σουηδίᾳ καὶ Τουρκίᾳ).

III. Διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἐπικοινωνίας ἐν γένει, πέραν τῶν ἀναφερθεισῶν ἤδη δύο προϋποθέσεων (τεχνικὰ μέσα—νόμοι, ἥθη, ἔθιμα διέποντες τὴν χρῆσιν τῶν μέσων) εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὑπαρξίς ὠρισμένων προσώπων καταλλήλων. Πρόσωπα δὲ δυνάμενα νὰ ἐξυπηρετήσιν ἀνάγκας ἐπικοινωνίας ἐν γένει, εἶναι βασικῶς οἱ δημοσιογράφοι⁹, οἱ σύμβουλοι δημοσίων σχέσεων, οἱ διαφημισταὶ καὶ ἐκ μιᾶς ἀπόψεως οἱ δημοσιολόγοι.

Εὐνόητον εἶναι, ὅτι οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὰ μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας πρέπει νὰ διαθέτουν ὠρισμένα προσόντα, ὡς εὐφυΐαν, εὐγλωττίαν, κριτικὴν ἱκανότητα, φαντασίαν δημιουργικὴν, μόρφωσιν, κοινωνικότητα κ.λ.π.

8. Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ: Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικητικοῦ Δικαίου, ἐκδ. Γ', Ἀθῆναι, 1960, σ. 497 ἐπ. J. RIVERO: Droit Administratif, Paris, 1967, σ. 83 ἐπ. G. VEDEL: Droit Administratif, Paris, 1961, σ. 593 ἐπ. Μ. ΔΕΝΔΙΑ: Διοικητικὸν Δίκαιον, τόμ. Α', Ἀθῆναι, 1957, σ. 144 Μ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ: Μαθήματα Διοικητικοῦ Δικαίου, Μέρος Β', Ἀθῆναι, 1957, σ. 221 ΣΤ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ: Διοικητικὸν Δίκαιον, Ἀθῆναι, 1968, ἐκδ. Β', σ. 293 ἐπ. Μ. WALINE: Droit Administratif, Paris, 6e ed., σ. 421 ἐπ. A. DE LAUBADERE: Traité Elementaire de Droit Administratif, Paris, 1957, deux. ed., σ. 159.

9. Στοιχεῖα διὰ τοὺς δημοσιογράφους βλ. εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

Διὰ τὰ μέσα, τέλος, τὰ προωρισμένα νὰ ἐγγυηθοῦν τὴν ὑπευθυνότητα τῶν στελεχῶν μαζικῆς ἐπικοινωνίας δύνανται νὰ ἀναφερθοῦν ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς ¹⁰ οἱ Κώδικες Ἑπαγγελματικῆς Δεοντολογίας, τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς εἶναι διττός : προσδιορισμὸς τῶν κανόνων διαφυλάξεως τῆς ἀκεραιότητος τοῦ ἐπαγγέλματος καὶ προσδιορισμὸς τῶν ἠθικῶν κ. ἄ. ὑποχρεώσεων τοῦ στελέχους ¹¹ τῶν μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

10. Βλ. καὶ Κ. ΠΑΠΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ: Εἰδησεολογία καὶ δημοσιογραφικὴ δεοντολογία, Ἀθῆναι, 1966, σ. 1 ἐπ.

11. Βλ. J — L. HEBARRE — M. LOEFLER: Protection de la vie privée et deontologie des journalistes, Zurich, 1970. FRANSIS CARTIER: Three misconceptions of communication spatiales, FIEJ, Bull, 83/14. INTERSTAGES: UNESCO (Paris): Deontologie journalistique, N. 73, 1971. Conseil Economique et Social/Commission des droits de l'homme/Sous-Commission de la liberté de l'information: Codes d'honneur des journalistes et normes de conduite professionnelle, 1948.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

§ 3. ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α. Ὡς τύπος¹ νοεῖται² πᾶν³ ἐκ τῆς τυπογραφίας ἢ ἐκ παντὸς ἄλλου μηχανικοῦ, χημικοῦ ἢ φωτοχημικοῦ μέσου, δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται ἡ παραγωγή μεγάλου ἀριθμοῦ ὁμοίων ἀντιτύπων, προερχόμενον προϊόν.

Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου συνάγεται, ὅτι τὰ παραγόμενα διὰ τῆς τυπογραφίας προϊόντα ἀποτελοῦν τὸν ἐν στενῇ ἐννοίᾳ τύπον, ἐνῶ τὰ παραγόμενα διὰ τῶν ὑπολοίπων μέσων (μηχανικῶν, φωτοχημικῶν κ. ἄ.) ἀποτελοῦν τύπον ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ.

Παρ' ἡμῖν ἡ ἐξέλιξις τῶν περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ τύπου διατάξεων ἔχει ὡς ἀκολούθως :

Διὰ πρώτην φορὰν ἀνεφέρθη βασικῶς ὁ ὡς ἄνω ὁρισμὸς τοῦ τύπου εἰς τὸ κατατεθὲν εἰς τὴν Β' Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν τοῦ 1911 νομοσχέδιον περὶ

1. Τύπος σημαίνει ἀρχικῶς τὸ τύπτειν, τὸ κτύπημα, τὸ ἐκ τοῦ κτυπήματος ἔχον, τὸ ἀποτύπωμα. Ἡ λέξις ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου (Ἱστορίαι, Α, 67-68), τοῦ Ξενοφῶντος (Περὶ ἱππικῆς 11, 12), τοῦ Σοφοκλέους (Φιλοκτήτης, 29), τοῦ Εὐριπίδου (Ἰππόλυτος, 861), τῆς Καινῆς Διαθήκης (Κατὰ Ἰωάννην, ΚΑ, 25). Πρβλ. ἐπίσης τὰς εἰς διαφόρους ἀρχαίους συγγραφεῖς ἀναφερομένας φράσεις στίβου γ' οὐδεις τύπος, τύπον ποιησάμενος λίθινον ἔστησε, τύπον ἐνσημήνασθαί τι. Βλ. καὶ Α. ΓΙΑΝΝΑΡΗ: Λεξικὸν ἐλληνικόν, Ἀθῆναι, 1920. σ. 2462.

2. Κατ' ἀρχὴν τεχνικὴ ἡ ἐννοία τοῦ τύπου κατέστη ἤδη νομικὴ, δεδομένου, ὅτι εἰδικὴ περὶ ταύτης ρύθμισις προβλέπεται τόσοις ὑπὸ τοῦ Σ., ὅσον καὶ ὑπὸ εἰδικῶν νόμων Βλ. καὶ Κ. Ν. ΒΟΥΤΙΟΥΚΑ: Τὸ Ποινικὸν Δίκαιον τῶν εἰδικῶν ποινικῶν νόμων, τόμ. Β', τεύχ. Α', σ. 33.

3. Βλ. καὶ Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι, 1965, σ. 14. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων, Ἀθῆναι, ἄ. χ., σ. 1. ΧΡ. ΣΤΟΥΡΙΤΣΑ: Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι, Ἀθῆναι, 1963, σ. 60. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Μαθήματα Συνταγματικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι, 1958, σ. 218. Σ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ: Στοιχεῖα Συνταγματικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι, 1953, σ. 124. Α. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ἑρμηνεία τῶν περὶ τύπου νόμων, Ἀθῆναι, 1958, σ. 71. Ν. Ν. ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ: Σύστημα Συνταγματικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι, 1923, σ. 110.

τύπου ὑπὸ τοῦ Ν. Δημητρακοπούλου. Τὸν ὅρισμόν, γερμανικῆς προελεύσεως, ἐπανέλαβε τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 5060 τῆς 30/30 Ἰουνίου 1931 «Περὶ τύπου, προσβολῶν τῆς τιμῆς ἐν γένει καὶ ἄλλων σχετικῶν ἀδικημάτων», ὡς καὶ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Α. Ν. 1092 τῆς 21/22 Φεβρουαρίου 1938 «Περὶ τύπου».

Ν. 5060 : Κατὰ τοῦτον ὡς τύπος ἐθεωρεῖτο «πᾶν προῖον προερχόμενον ἐκ τυπογραφίας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου μηχανικοῦ ἢ χημικοῦ μέσου χρησίμου πρὸς πολλαπλασιασμόν ἢ διάδοσιν χειρογράφων, εἰκόνων, παραστάσεων, μετὰ ἢ ἄνευ ἐπεξηγήσεων ἢ φωνογραφικῶν πλακῶν».

Α. Ν. 1092 : Κατὰ τοῦτον «τύπος καὶ ἐντυπον ἐφ' ὧν ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ νόμου (1092) εἶναι πᾶν ὅ,τι ἐκ τυπογραφίας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου μηχανικοῦ ἢ χημικοῦ μέσου παράγεται εἰς ὅμοια ἀντίτυπα καὶ χρησιμεύει εἰς πολλαπλασιασμόν ἢ διάδοσιν χειρογράφων, εἰκόνων, παραστάσεων μετὰ ἢ ἄνευ σημειώσεων ἢ μουσικῶν ἔργων μετὰ κειμένου ἢ ἐπεξηγήσεων ἢ φωνογραφικῶν πλακῶν. Τὰ τοῦ κινηματογράφου διέπονται ὑπὸ εἰδικοῦ νόμου».

Ὁ ὅρισμός οὗτος τοῦ τύπου ταυτίζει οὐχὶ ὀρθῶς τὸν τύπον πρὸς τὸ ἐντυπον, ἀν καὶ ἡ ἐννοία τοῦ πρώτου εἶναι εὐρυτέρα τῆς τοῦ δευτέρου. Ἐπιπροσθέτως, ὑπὸ τὸ καθεστὼς τοῦ Συντάγματος 1952 εὐρίσκετο εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὸ ἄρθρον 14 αὐτοῦ ἐξαιρουῖντος σαφῶς μεταξὺ ἄλλων καὶ τὴν φωνογραφίαν ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν περὶ τύπου εἰδικῶν προστατευτικῶν διατάξεων : «... αἱ προστατευτικαὶ τοῦ τύπου διατάξεις τοῦ παρόντος ἁρθροῦ (14) δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ ... τῆς φωνογραφίας, ραδιοφωνίας καὶ ἄλλων παρεμφερῶν μέσων μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως ...».

Εἰς τὰς ὡς ἄνω διατάξεις τῶν Ν. 5060/1931 καὶ 1092/1938 οἱ ὅροι «τύπος», «ἐντυπον», «δημοσίευμα», περιελάμβανον πᾶν ἐν τῇ παραγρ. 1 τοῦ Α. Ν. 1092/1938 ἀναφερόμενον προῖον παραγόμενον ἐξ οἰουδήποτε μέσου χρησίμου πρὸς πολλαπλασιασμόν ἢ διάδοσιν.

Σύνταγμα 1968, ἄρθρ. 14, παραγρ. 14 : «Αἱ προστατευτικαὶ διὰ τὸν τύπον διατάξεις τοῦ παρόντος ἁρθροῦ δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων, τῶν δημοσίων θεαμάτων, τῆς φωνογραφίας, τῆς ραδιοφωνίας, τῆς τηλεοψίας καὶ παντὸς ἄλλου παρεμφοροῦς μέσου μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως».

Ν. Δ. 346/1969 : Κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τούτου : «... 2. Ἐντυπα εἶναι πᾶν προῖον τῆς τυπογραφίας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου μηχανικοῦ, χημικοῦ ἢ φωτοχημικοῦ μέσου, χρησιμεύοντος διὰ τὴν παραγωγὴν ὁμοίων ἀντιτύπων καὶ τὸν πολλαπλασιασμόν καὶ διάδοσιν χειρογράφων ὡς καὶ εἰκόνων, παραστάσεων ἢ μουσικῶν κειμένων, μετὰ ἢ ἄνευ σημειώσεων ἢ ἐπεξηγήσεων διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζονται στοχασμοί. 3. Αἱ προστατευτικαὶ περὶ τύπου διατάξεις τοῦ παρόντος δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων, τῶν δημοσίων θεαμάτων, τῆς φωνογραφίας, τῆς ραδιοφωνίας, τῆς τηλεοψίας καὶ τῶν ἄλλων παρεμφορῶν μέσων μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως».

Β. Ἐκ τῆς ὥς ἄνω περιγραφείσης ἐννοίας τοῦ τύπου συνάγεται ὅτι δὲν ἀποτελοῦν τύπον :

1. Ὁ κινηματογράφος. Ἡ ὑπαγωγή ἢ μὴ τοῦ κινηματογράφου εἰς τὴν ἐννοίαν τοῦ τύπου ⁴ ἔχει ὅχι μόνον θεωρητικὴν ἀλλὰ καὶ πρακτικὴν ἀξίαν. Διότι ἐὰν γίνῃ δεκτὸν, ὅτι ὁ κινηματογράφος ἀποτελεῖ τύπον, τότε θὰ ἔδει νὰ ἐφαρμοστοῦν ἐπ' αὐτοῦ αἱ συνταγματικαὶ διατάξεις περὶ ἐλευθεροτυπίας, ἥτοι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀσκηθοῦν κατὰ τοῦ κινηματογράφου προληπτικὰ μέτρα (Σ. 1968, ἄρθρ. 14, παρ. 3 : ἡ λογοκρισία καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύεται). Ἐὰν ἀντιθέτως γίνῃ δεκτὸν ὅτι δὲν ἀποτελεῖ τύπον, θὰ ἔδει νὰ ἐφαρμοστοῦν ἐπ' αὐτοῦ αἱ περὶ δημοσίων θεαμάτων καὶ θεατρικῶν παραστάσεων διατάξεις.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπεστηρίχθησαν ἀμφότεραι αἱ ἀπόψεις ⁵, ἡ δὲ νομοθετικὴ πορεία τοῦ θέματος ἔχει ὥς ἐξῆς.

Τὸ θέμα τοῦ κινηματογράφου δὲν ἐρρυθμίζετο ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1911. (Διὰ τὰ προγενέστερα Συντάγματα δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος δεδομένου ὅτι ἡ πρώτη κινηματογραφικὴ προβολὴ ἐπραγματοποιήθη τὴν 22 Μαρτίου 1895 εἰς Παρίσιους) ⁶.

Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας τῆς 11ης Σεπτεμβρίου 1925, ὡς ἐδημοσιεύθη τὴν 22αν Σεπτεμβρίου 1926, ἐν ἄρθρ. 16 ὥριζεν, ὅτι ἐξαιρετικῶς διὰ τοὺς κινηματογράφους δύναται νὰ ληφθοῦν προληπτικὰ μέτρα διὰ τὴν προστασίαν τῆς νεότητος.

Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν. 5060/1931 καὶ τοῦ Α. Ν. 1092/1938 ἀνέφερον, ὅτι «τὰ τοῦ κινηματογράφου διέπονται ὑπὸ εἰδικοῦ νόμου».

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 ἐν ἄρθρῳ 14 ἀνέφερον, ὅτι «αἱ προστατευτικαὶ τοῦ τύπου διατάξεις δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων».

Τὸ Σχέδιον Συντάγματος 1968 καὶ τὸ Σύνταγμα 1968 ρητῶς ἀναφέρουν ἐν ἄρθρῳ 14, παρὰγρ. 14, ὅτι «αἱ προστατευτικαὶ διὰ τὸν τύπον διατάξεις, δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων».

Τέλος, τὸ Ν. Δ. 346/1969 ἐπαναλαμβάνει τὴν μνημονευθεῖσαν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Συντάγματος 1968.

2. Τὰ δημόσια θεάματα : τὸ θέατρον, τὰ κέντρα διασκεδάσεως, αἱ καλλιτεχνικαὶ ἢ ἄλλαι ἐκθέσεις, αἱ συναυλίαι, αἱ δεξιώσεις, αἱ ἵπποδρομίαι κ.λ.π.

3. Ἡ φωνογραφία, ἡ ραδιοφωνία, ἡ τηλεοψία, καὶ τὰ ἄλλα παρεμφερῆ μέσα μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως (ἄρθρ. 14 Σ. 1968 ἐδ. 14).

4. Τὰ διὰ γραφομηχανῆς παραγόμενα ἀντίτυπα, διότι δὲν ὑπάρχει δυνατότης παραγωγῆς μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν.

4. Βλ. καὶ ΗΛ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: Ἑλληνικὸν Συνταγματικὸν Δίκαιον, Θεσσαλονίκη, ἄ. χ., σ. 369.

5 Βλ. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ. ἀν., σ. 16.

6. LO DUGA: Histoire du cinema, Paris, 1967, σ. 14.

§ 4. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Τὸν τύπον¹ δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς πολλὰς κατηγορίας, κυριώ-
τεραι τῶν ὁποίων εἶναι αἱ κάτωθι :

Βάσει τοῦ ἄρθρου 14 § 11 τοῦ Σ. 1968 (νόμος ὁρίζει τὰς προϋποθέσεις
ἐκδόσεως ἐφημερίδων ἢ ἄλλων πολιτικοῦ περιεχομένου ἐντύπων . . .) ἔχομεν
τύπον πολιτικὸν καὶ μὴ πολιτικόν, τῶν ἐφημερίδων περιλαμβανομένων εἰς τὴν
πρώτην κατηγορίαν.

Βάσει τοῦ Ν. Δ. 346/1969 «Περὶ τύπου» ἔχομεν τὴν διάκρισιν εἰς ἐφη-
μερίδας, εἰδικὰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ, εἰδικὰ περιοδικὰ καὶ δελτία, περὶ τῶν
ὁποίων γίνεται λόγος ἐν συνεχείᾳ².

1. Διὰ τὰ ἰσχύοντα εἰς τὰ διάφορα κράτη βλ.: EMERY EDWIN: Introduction to
mass communications, 2d ed, DODD MEAD, 1965 (ΗΠΙΑ). SIEGFRIED MAN-
DEL: Modern Journalism, 1962 (ΗΠΙΑ). ALLEN E. MONIGTON: Harper's Dictio-
nary of the graphic arts, Harper and Row, 1963 (ΗΠΙΑ). POIRIER: Code de Pres-
se, Bruxelles, 1945 (ΒΕΛΓΙΟΝ). TH. DAWSON: Law of the Press, London, 1947.
(ΑΓΓΛΙΑ). P. DENOYER: La presse dans le monde, Paris, 1950 (ΓΑΛΛΙΑ). CH.
LEDRE: Histoire de la presse, Paris, 1958 (ΓΑΛΛΙΑ). L. DELP: Das Gesamte
recht der presse, 1964 (ΓΕΡΜΑΝΙΑ). J. KOELLIKER: Liberté et statut de la
presse, Lausanne, 1955 (ΕΛΒΕΤΙΑ). LA PRESSE SOVIETIQUE: La Documen-
tation Francaise, 1967 (ΕΣΣΔ). E. G. HUDON: Freedom of speech and press in
America, Washington, 1963 (ΗΠΑ). Ὁ περὶ τύπου νόμος (Κεφ. 79), (ΚΥΠΡΟΣ).
LA PRESSE NIGERIENE, INTERSTAGES, 1969 (ΝΙΓΗΡΙΑ). ST. ROBERTSON:
Introduction to modern journalism, New York, (ΗΠΙΑ).

2. Διάκρισις λεπτομερὲς τὸ πρῶτον θεσπιζομένη παρ' ἡμῶν καὶ μὴ ἀπαντωμένη εἰς
τὴν ἀλλοδαπὴν νομοθεσίαν. Οὕτω, ἐν Γαλλίᾳ ἡ μόνη ἀναφερομένη διάκρισις εἶναι εἰς ἐφη-
μερίδας καὶ περιοδικὰ, ἄρθρ. 10. Ν. 29/7/1881 ὡς ἐτροπ. διὰ τοῦ Ν. 31/12/1945. Ἐν
Γερμανίᾳ γίνεται λόγος περὶ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἄρθρ. 7 § 1 καὶ περὶ περιοδικοῦ
ἐντύπου, ἄρθρ. 10 Ν. 7/5/1874 περὶ τύπου. Ἐν Ἑλβετίᾳ ὁ νόμος διακρίνει ἐφημερίδας
καὶ περιοδικὰ, ἄρθρ. 27 § 3 καὶ 322 § 2 ΠΚ. Ἐν Ἰταλίᾳ ἐν ἄρθρ. 2 καὶ 5 τοῦ Ν. 47—
8/2/1948 ἀναφέρονται αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ. Ἐν Κύπρῳ ἐν ἄρθρ. 2 § 1 τοῦ
Κεφ. 79 ἀναφέρεται ἡ ἐφημερίς καὶ τὸ «παράρτημα». Ἐν Ὀλλανδίᾳ ἡ ἐφημερίς καὶ τὸ
περιοδικόν, ἄρθρ. 30 Συλλ. Συμ. Ἔργ. Δημ. Ἐν Σουηδίᾳ τὸ ἄρθρ. 7 τοῦ Α' Κεφ. τοῦ Β. Δ.
τῆς 5/4/1950 περὶ τύπου ὁμιλεῖ περὶ περιοδικῶν γραπτῶν κειμένων, ὁ δὲ ὅρος σημαίνει
τὰς ἐφημερίδας, τὰς ἐπιθεωρήσεις, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τοιχοκολλουμένων δια-
φημίσεων αὐτῶν (löfsedel), τὰ διάφορα παραρτήματα αὐτῶν. Ἐν Τουρκίᾳ τὸ ἄρθρ. 3
τοῦ Ν. 5680/1950 ὡς ἐτροπ. χαρακτηρίζει ὡς περιοδικὰ τὰς ἐφημερίδας, τὰ δημοσιεύ-
ματα τῶν πρακτορείων εἰδήσεων καὶ ὅλα τὰ ἄλλα ἐντυπα τὰ ἐκδιδόμενα κατὰ τακτὰ χρο-
νικὰ διαστήματα.

Κατ' ἄλλην διάκρισιν ἔχομεν :

1. Ἀναλόγως τοῦ τόπου ἐκδόσεως καὶ τῆς ἀκτίνος κυκλοφορίας ἐθνικὸν καὶ τοπικὸν τύπον.

2. Περιοδικὸν καὶ μὴ περιοδικὸν τύπον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου ἐκδόσεως. Ὡς περιοδικὸς τύπος δέον νὰ θεωρηθῇ ὁ κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα ἀνελλιπῶς ἐκδιδόμενος. Μὴ περιοδικὸς τύπος δέον νὰ θεωρηθῇ ὁ ἐφ' ἅπαξ ἢ κατὰ μὴ ὠρισμένα διαστήματα ἐκδιδόμενος. Ὡς εἰκὸς τὰ βιβλία (καὶ ἡ ἐπανέκδοσις τούτων), αἱ προκηρύξεις, τὰ φυλλάδια, αἱ ἐπιστολαί, τὰ feuilles volantes κ.λ.π. ἀποτελοῦν μὴ περιοδικὸν τύπον.

Ὁ περιοδικὸς τύπος, ἐξ ἄλλου, διακρίνεται βασικῶς εἰς Α) ἐφημερίδας καὶ Β) περιοδικά.

Α.α. Ἐφημερίς³ εἶναι πᾶν ἔντυπον χρησιμεῦον πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ κοινοῦ καὶ ἐκδιδόμενον συνεχῶς ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον καθ' ἐκάστην ἢ κατὰ διαστήματα μέχρι μιᾶς κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐβδομάδος, περιέχον δὲ

3. Μία μεγάλη σύγχρονος καθημερινὴ ἐφημερίς εἶναι σημαντικὴ ἐπιχειρήσις, ἀπασχολοῦσα μεγάλον ἀριθμὸν ἀτόμων, βιομηχανικὸν ἐξοπλισμὸν κ.λ.π. Σχηματικῶς ἔχομεν εἰς μίαν ἐφημερίδα ἡνωμένους ὑπὸ ἑνιαίαν διεύθυνσιν τὰς ἀκολουθοῦσας ὑπηρεσίας: α) συντάξεως, β) διαχειρίσεως—πωλήσεως καὶ γ) διαφημίσεως.

α) Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦν τὸ συντακτικὸν ἐπιτελεῖον ποικίλλει καὶ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν κυκλοφορίαν καὶ τὰς οἰκονομικὰς δυνατότητας τῆς ἐφημερίδος. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὰς ἐλληνικὰς ἐφημερίδας, ἡ διάρθρωσις τοῦ συντακτικοῦ προσωπικοῦ ἔχει ὡς ἑξῆς : διευθυντὴς συντάξεως, ἀρχισυντάκτης (1 ἢ περισσύτεροι), ὁ ἐπὶ τῆς ὕλης συντάκτης (ὁ καὶ ἐκλέκτωρ τῶν εἰδήσεων καλούμενος), ἀρθρογράφος, χρονογράφος, σκιτσογράφος, 3—4 συντάκται ἐπὶ τῆς ὕλης, 2 συντάκται πολιτικοῦ ρεπορτάζ, 1 συντάκτης διὰ τὰ θέματα ἐκάστου ὑπουργείου, 2 συντάκται διὰ τὰς οἰκονομικὰς εἰδήσεις, 1 διὰ τὸ ἀστυνομικὸν ρεπορτάζ, 2 διὰ τὸ ἀθλητικόν, 1 διὰ τὴν σπουδατικὴν κίνησιν, 1 διὰ τὰ γυναικεῖα θέματα, καλλιτεχνικοὶ συντάκται, κριτικοὶ θεάτρου, κινηματογράφου, μουσικῆς, φιλολογικοὶ συνεργάται, 2—5 διὰ τὸ ἐλεύθερον ρεπορτάζ, μεταφρασταί, ἀνταποκριταὶ ἐσωτερικοῦ—ἐξωτερικοῦ, ἔκτακτοι συνεργάται, διορθωταί.

Εἰς τὰς ὑπηρεσίας τούτων δέον νὰ προστεθοῦν καὶ αἱ πολύτιμοι τοιαῦται τῶν εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων (διεθνῶν, ἐθνικῶν καὶ εἰδικευμένων—εἴτε εἰς τὸν τομέα τῶν κειμένων, εἴτε εἰς τὸν τομέα τῶν εἰκόνων), εἰς τὰ ὁποῖα ἡ σύγχρονος ἐφημερίς ὀφείλει τὴν ἀρτίαν ἐνημέρωσιν καὶ τὸν «οἰκουμένικόν» χαρακτῆρα.

β) Τὴν ὑπηρεσίαν διαχειρίσεως ἀπασχολοῦν ἡ σύνθεσις καὶ ἡ κατάστασις τοῦ προσωπικοῦ, τὰ λογιστικά, ἡ ἀγορὰ τοῦ χάρτου, ὁ τεχνικὸς ἐξοπλισμὸς, ἡ σύναψις συμβάσεων διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ τὴν διανομὴν κ. ἄ.

γ) Τέλος, τὸ τμήμα διαφημίσεως σκοπὸν ἔχει ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν προσέλκυσιν διαφημίσεων καὶ ἀφ' ἐτέρου τὴν διαφήμισιν καὶ ἐν γένει προβολὴν τῆς ἐφημερίδος.

Ἐξ ἄλλου, κατ' ἄλλην διάκρισιν, οἱ τρεῖς ἐσωτερικοὶ παράγοντες τῆς ἐφημερίδος εἶναι : α) ὁ πνευματικὸς, β) ὁ οἰκονομικὸς καὶ γ) ὁ τεχνικὸς. Περὶ πάντων τούτων βλ. ἐν ἐκτάσει: Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ τῆς προσωπικῆς δημοσιότητος, Ἀθῆναι, 1969, σελ. 41 ἐπ. καὶ : Τοῦ Αὐτοῦ : Περὶ τῶν νομικῶν μορφῶν, τῆς ὁργανώσεως καὶ τῆς λειτουργίας τῶν εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων, Ἀθῆναι, 1968, σελ. 18, ἐπ.

κυρίως ύλην πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἤτοι εἰδήσεις, κρίσεις, μελέτας ἢ ἀναγνώσματα ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ἀπασχολούντων τὴν δημοσίαν γνώμην ζητημάτων⁴. (Ἄρθρ. 4 Σχεδ. Νόμ. Περὶ τύπου 23 Αὐγούστου 1969, ἄρθρ. 4 Ν. Δ. ὑπ' ἀριθμ. 346/15—11—69 Περὶ τύπου).

Εἰς τὸ παρελθὸν τὴν ἔννοιαν τῆς ἐφημερίδος προσδιώριζεν τὸ ἄρθρον 4 Α. Ν. 1092/1938, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη βραδύτερον ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 1 παρ. 1 τοῦ Α. Ν. 1683/1939, προσθέσαντος εἰς τὸν ἀρχικὸν ὁρισμὸν τὴν φράσιν : «... ἀλλὰ τακτὰ πάντως (χρονικὰ διαστήματα)».

Ὡς ἐκ τῆς ἀνωτέρω διατυπώσεως συνάγεται τὰ βασικὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ἐφημερίδος εἶναι (πλὴν τῆς «δημοσιότητος») τὰ ἀκόλουθα :

I. Ἡ καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἢ κατὰ διαστήματα μέχρι μιᾶς κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐβδομάδος ἔκδοσις ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι τὰ χρονικὰ διαστήματα εἶναι τακτά.

II. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐφημερίδος δεόν νὰ εἶναι κυρίως πολιτικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, συνιστάμενον ἐξ εἰδήσεων⁵ κρί-

4. Ἡ σύγχρονος ἐφημερίς δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ξηρὰν ἀπόδοσιν τῶν γεγονότων. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἀποδίδονται τὰ γεγονότα, ἔχει σήμερον μεγάλην σημασίαν καὶ ποικίλλει ἀναλόγως τῆς θέσεως, ἣν λαμβάνει ἐκάστη ἐφημερίς ἀπέναντι τούτων, ὁ «τύπος», ὑπὸ τὴν νεωτέραν αὐτοῦ μορφήν, κρίνει, ἐκφράζει γνώμας, προσπαθεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ ἢ τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ὁρισμένων κατευθύνσεων.

Καὶ ἐκεῖναι ἀκόμη αἱ ἐφημερίδες, αἱ ὁποῖαι προσπαθοῦν νὰ ἐμφανισθοῦν ἢ εἶναι πράγματι ἐστερημέναι κομματικῆς χροιάς, ἀποβλέπουν ὅπως δῆποτε εἰς ὁρισμένους σκοπούς, ἀκολουθοῦν ὁρισμένην μέθοδον ἐπικοινωνίας μετὰ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ αὐτῶν καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν περιορίζονται εἰς εἰδησιογραφίαν. Βλ. Π. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ : Ἡ κοινωνία τῆς ἐποχῆς μας, Ἀθῆναι, 1932, σ. 171.

5. «Δημοσιογραφικὴ εἵδησις εἶναι κυρίως μία πληροφορία δυναμένη νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς ἐνδιαφέρον ὑπάρχον παρὰ τῷ κοινῷ ἢ νὰ γεννήσῃ παρόμοιον ἐνδιαφέρον καὶ νὰ προκαλέσῃ συζήτησιν Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ εἵδησις παρουσιάζει ἐπικαιρότητα» (Κ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ : Εἰδησεολογία καὶ δημοσιογραφικὴ δεοντολογία, Ἀθῆναι, 1966, σ. 1). Ἡ, «εἵδησις εἰς τὴν δημοσιογραφικὴν γλῶσσαν εἶναι ἡ λεπτομερὴς ἢ σύντομος ἐμφάνισις προσφάτου γεγονότος ἢ συμβάντος τῆς ἡμέρας εἰς τὰς στήλας τῆς ἐφημερίδος» (Γ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ : Τεχνικὴ τύπου, Ἀθῆναι, 1966). Βλ. καὶ Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ : Περὶ τῆς εἰδήσεως, Ἀθῆναι, 1969, σ. 3. ἐπ. «Ἡ εἵδησις εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος ὅταν ἀφορᾷ τὸ σύνολον ἢ τὸ μεγαλύτερον τμήμα τοῦ πληθυσμοῦ μιᾶς περιοχῆς. Ἡ εἵδησις πρέπει νὰ εἶναι ἐπίκαιρος, νὰ παρουσιάζῃ ἐνδιαφέρον, νὰ εἶναι ἐξακριβωμένη, ἀκριβὴς, σαφὴς καὶ πλήρης...». Οἱ βασικώτεροι τύποι εἰδήσεων εἶναι : 1. Κείμενα ἐπίσημα (νόμων, διαγγελμάτων, ὑπουργικῶν ἀποφάσεων κ.λ.π.). 2. Ἐπίσημοι ἢ ἡμιεπίσημοι πληροφορίαι προερχόμεναι ἐκ μέρους δημοσίας ἢ ἄλλης ἀρμοδίας ἀρχῆς. 3. Τηλεγραφήματα εἰδησιογραφικῶν πρακτορείων. 4. Ἰδιαιτέραι ἀνταποκρίσεις συνεργατῶν ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικοῦ καὶ ἀνταποκρίσεις ἀπεσταλμένων. 5. Ἐντυπώσεις δημοσιογράφων. 6. Συνεντεύξεις. Ἐρευναι συνεργατῶν... Εἰδήσεις ἐσωτερικαὶ—ἐξωτερικαὶ... Διὰ τὰ κριτήρια ἐπιλογῆς τῶν εἰδήσεων (τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἀνθρώπων, αἱ συνέπειαι ἐκ τῆς δημοσιεύσεως, ἡ ἐγ-

σεων, μελετών, αναγνωσμάτων ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε ἀπασχολούντων τὴν δημοσίαν ⁶ γνώμην ζητημάτων⁷, διαφημίσεων, ἀγγελιῶν κ.λ.π.

β. Πέραν τῆς ὡς ἄνω περιγραφείσης ἐννοίας τῆς ἐφημερίδος τὸ Ν.Δ. 346/1969 εἰσήγαγε καὶ τὴν ἐννοίαν τῆς εἰδικῆς ἐφημερίδος. Οὕτω, εἰδικὴ ἐφημερίς εἶναι πᾶν ἔντυπον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον καὶ κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα ἐκδιδόμενον τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός, περιέχον ὕλην ἥτις ἀναφέρεται κυρίως εἰς ὠρισμένα μόνον θέματα ἐκ τῶν ἀπασχολούντων τὴν δημοσίαν γνώμην, εἰς ζητήματα ὠρισμένης ἢ ὠρισμένων ἐκ τῶν κοινωνικῶν, οικονομικῶν ἢ ἐπαγγελματικῶν ομάδων, ἢ εἰς τοπικοῦ χαρακτήρος ζητήματα. Εἰδικὴ ἐφημερίς εἶναι καὶ ἡ συντασσομένη εἰς ξένην γλῶσσαν. (Ἄρθρ. 4, παράγ. 2, Ν.Δ. 346/1969).

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἐφημερίδα περὶ ἧς ἡ παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 4, Ν.Δ. 346/1969, ἡ εἰδικὴ ἐφημερίς δύναται νὰ ἐκδίδεται εἰς διάστημα μεγαλύτερον τῆς ἐβδομάδος ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός καὶ νὰ ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένα μόνον θέματα ἢ ζητήματα ὠρισμένης κοινωνικῆς ομάδος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ γενικὸν τοῦ περιεχομένου τῆς πρώτης.

Ἡ πάσης μορφῆς ἐφημερίς ⁸ ἀποτελεῖ σήμερον τὸ κύριον ὄργανον τῆς δημοσιογραφίας, τοῦτο δὲ διὰ τοὺς ἀκολούθους λόγους:

—Ἡ ἐφημερίς ἐμφανίζει τὰ πλεονεκτήματα τῆς μονιμότητος καὶ τῆς ἀνέσεως τῆς ἐπιλογῆς τῶν ὑπὸ δημοσίευσιν εἰδήσεων, πλεονεκτήματα τὰ

κυρότης τῆς εἰδήσεως), τὴν προέλευσιν τῶν εἰδήσεων, τὴν θέσιν τῶν εἰδήσεων εἰς τὴν ἐφημερίδα κ.λ.π. βλ. Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: ἔνθ' ἀν., σ 5, 9, 11, 14 ἐπ.

Ἐξ ἄλλου, οἱ κυριώτεροι συντελεσταὶ τῆς ἀξίας μιᾶς εἰδήσεως εἶναι, κατὰ KENNETH OLSON, τὸ ἀνθρώπινον ἐνδιαφέρον, ἡ συνέπεια ἐκ τῆς δημοσίευσως τῆς εἰδήσεως, ἡ γειτνίασις καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ γεγονότος. Τέλος, τὰ σπουδαιότερα ἐκ τῶν γενικῶν στοιχείων ἐνδιαφέροντος τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ δύνανται νὰ καταταγοῦν εἰς 4 κατηγορίας:

α). Ἡ πείνα (καὶ ἐὰν αὕτη δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς ἢ ἀναζήτησις τῆς εὐημερίας, ἡ φροντίς διὰ τὴν αὔριον).

β). Ὁ φόβος τοῦ θανάτου καὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων.

γ). Ἡ γεννησιμὴ ἐπιθυμία, ἐκανοποιημένη, ἀπωθημένη ἢ ἐξυψωμένη.

δ). Τὸ συγγενικὸν ἔνστικτον.

6. Περὶ τῆς διαμορφώσεως, τῆς ἐκφράσεως καὶ τοῦ ρόλου τῆς δημοσίας γνώμης βλ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ ΠΑ.: Ἡ κοινὴ γνώμη, Ἀθήναι, 1961. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ.: Ἡ δημοσία γνώμη, Ἀθήναι, 1968. A. SAUVY: L'opinion publique, Paris, 1966.

7 Ὡς τρίτον χαρακτηριστικὸν δύναται ν' ἀναφερθῇ ἡ ἐπικαιρότης, καθ' ὅσον ἡ ὕλη ἢ δημοσιευομένη εἰς τὰς ἐφημερίδας ἀναφέρεται εἰς γεγονότα ἐπίκαιρα.

8. «...Ἡ ἐφημερίς εἶναι μία δημοσία παρακαταθήκη. Ὅλοι ὅσοι ἔχουν μὲ οἰονδήποτε τρόπον σχέσιν μὲ τὴν ἐφημερίδα εἶναι εἰς ὅλο τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης των, θεματοφύλακες τοῦ κοινοῦ. Τὸ νὰ δεχθῇ ὁ δημοσιογράφος νὰ ἐκτελέσῃ οἰονδήποτε ὑπηρεσίαν πλὴν ὑπηρεσίας ἀφιερωμένης εἰς τὸ γενικὸν καλὸν καὶ μόνον τοῦ κοινοῦ, ἀποτελεῖ προδοσίαν αὐτῆς τῆς παρακαταθήκης...». «Τὸ Πιστεύω τοῦ Δημοσιογράφου» τοῦ WALTER WILLIAMS, Καθ. Παν/μίου Missouri USA.

όποια δὲν ἡδυνήθη νὰ ὑπερκεράσῃ οὐδὲν ἐκ τῶν ὑπολοίπων μέσων μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

—Ἡ ραδιοφωνία, ὁ κινηματογράφος, ἡ τηλεόρασις καὶ ἐν γένει τὰ ταχέα μέσα ἐπικοινωνίας καὶ μεταφορᾶς διηύρυνον τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν ἀτόμων, γεγονὸς τὸ ὅποϊον ἡ ἐφημερίς ἐκμεταλλεύεται καταλλήλως, ἀνερχομένη οὕτω εἰς ὑψηλότεραν στάθμην κύρους καὶ χρησιμότητος.

Β.α. Περιοδικὸν⁹ εἶναι πᾶν ἔντυπον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον καὶ κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα ἐκδιδόμενον, τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ μηνός, περιέχον¹⁰ ποικίλην ὕλην¹¹ γενικοῦ ἐνδιαφέροντος, διάφορον τῆς ὕλης τῆς ἐφημερίδος (τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 346/1969) καὶ μὴ δυνάμενον νὰ ἀπαρτίσῃ ἐνιαῖον βιβλίον δι' ἐνώσεως. Δὲν θεωρεῖται περιοδικόν¹² τὸ ἔντυπον,

9. Καλεῖται καὶ ἐπιθεώρησις διότι περιέχει τρόπον τινα ἐπιθεώρησιν τῶν γεγονότων, τῶν ἔργων καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ τομέως, μὲ τὸν ὅποιον ἀσχολεῖται. Ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὴν ἐφημερίδα τὸ περιοδικὸν ἀκολουθεῖ μίαν περισσότερον σταθερὰν ἐπιχειρηματικὴν πολιτικὴν, ἡ ὁποία σχετίζεται μετὰ τῆς ειδικότητος τούτου, γεγονὸς τὸ ὅποϊον ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξίν σταθεροῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ διακρίνομεν δύο τομεῖς : α) τὸν τομέα τῆς συντάξεως καὶ β) τὸν καθαρῶς διοικητικόν.

α) Ὁ τομεὺς συντάξεως περιλαμβάνει : διευθυντὴν συντάξεως, ἀρχισυντάκτην, συντάκτας/τεχνικὰς ὑπηρεσίας— σχεδιαστήρια, μακέττα, μοντάζ, κλισέ κ λ π.—/τμήμα διὰ τὸ κασέ, σελιδοποίησιν, διορθώσεις, τίτλους κ λ.π / διεύθυνσιν τυπογραφείου, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει.

β) Ὁ διοικητικὸς τομεὺς συγκροτεῖται ἐκ τῶν ἀκολουθῶν ὑπηρεσιῶν : διοίκησις/ γραμματεία (μηχανογραφικὴ ὑπηρεσία)/οἰκονομικὴ διεύθυνσις καὶ λογιστικὴ ὑπηρεσία/ ὑπηρεσία προσελκύσεως διαφημίσεων/ διεύθυνσις προωθήσεως τῶν πωλήσεων, ὑπηρεσία συνδρομῶν, ὑπηρεσία διαφημίσεως περιοδικοῦ/ὑπηρεσία δημοσίων σχέσεων/διεκπεραίωσις καὶ ἀποστολὴ Βλ. καὶ ΙΩ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ: Περιοδικὸς τύπος, Ἀθήναι, 1970, σ. 7 ἐπ.

10. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἐφημερίδα, ἥτις βασικῶς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐπικαιρότητος τὰ δημοσιεύματα τοῦ περιοδικοῦ πρέπει : α) νὰ εἶναι ἐρμηνευτικά, ἥτοι νὰ ἐρμηνεύουν καὶ νὰ ἐξηγοῦν τὴν σημασίαν τῶν διαφόρων εἰδήσεων καὶ τὰς ἐπιπτώσεις τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ἔχει παρουσιάσει ἐπαρκῶς ἡ εἰδησεογραφία· β) νὰ εἶναι προβλεπτικά, ἥτοι νὰ ἀναφέρονται εἰς τὸν πιθανὸν ἐκτείνον χρόνον κατὰ τὸν ὅποιον θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ κυκλοφορία· γ) νὰ προτρέπουν καὶ νὰ ὑποβοηθοῦν τὸν ἀναγνώστην νὰ κατανοήσῃ καλλίτερον τὰ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος ζητήματα καὶ δ) δημοσιεύματα γνώμης.

11. Τὰ περιοδικὰ δύνανται νὰ καταταγοῦν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας κατηγορίας : γενικά, κριτικῆς, μορφωτικὰ, θρησκευτικὰ, ἐπαγγελματικὰ, τεχνικὰ, οἰκογενειακὰ, ἀθλητικὰ, ἀνδρικά, γυναικεῖα, νεανικὰ, λοιπά.

12. Κατὰ τὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ὁθωνος δημοσιευθέντα Ν τῆς 11—9—1833 «περὶ ἀστυνομίας τοῦ τύπου» ἄρθρ. 13, «ὡς περιοδικὰ συγγράμματα θεωροῦνται ὅσα ἐκδίδονται συχνότερα παρ' ἅπαξ τοῦ μηνός εἴτε εἰς τακτικὰς εἴτε εἰς ἀτάκτους περιόδους, εἰς μικρότερα ἢ μεγαλύτερα, εἰς τέλεια ἢ ἀτελῆ φυλλάδια (livraisons), εἰς ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον σχῆμα ἢ ἐπιγραφὴν» Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔδιδε καὶ τὸ ἄρθρ. 548 τοῦ Π. Ν τοῦ 1834. Κατὰ τὸ Ν Δ 3752/1956 ὡς περιοδικὸν λογίζεται τὸ ἔντυπον, τὸ ὅποϊον ἐκδιδόμενον κατὰ βραχεὰ χρονικὰ διαστήματα κυκλοφορεῖ εἰς ἐνιαῖα τεύχη, ἡ δὲ ὕλη αὐτοῦ δὲν εἶναι καθωρισμένη ἐκ τῶν προτέρων

εἰς τὸ ὁποῖον ἄρθρον ἢ ἄλλο δημοσίευμα καταλαμβάνει χῶρον μείζονα τοῦ ἡμίσεος τῆς ὅλης κατὰ τεύχος ἐπιφανείας του (παράγρ. 3, ἄρθρ. 4, Ν.Δ. 346/1969).

Ἐκ τοῦ τοιούτου ὁρισμοῦ συνάγεται, ὅτι τὰ κύρια γνωρίσματα τοῦ περιοδικοῦ εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

I. Ὁ χρόνος ἐκδόσεως, ὁ ὁποῖος εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν δύναται νὰ υπερβαίῃ τὸ διάστημα τοῦ μηνὸς καὶ δέον ἀπαραιτήτως νὰ εἶναι τακτός.

II. Τὸ περιεχόμενον τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζομενον ἐν τῷ νόμῳ ἀρνητικῶς, δέον νὰ διαφέρῃ τοῦ ἐν τῇ παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 4 τοῦ Ν.Δ. 346/1969 ὀριζομένου ὡς τοιούτου τῆς ἐφημερίδος.

Τὸ περιοδικὸν δύναται νὰ περιλαμβάνῃ ὕλην γενικωτέρας μορφῆς, ἐνῶ δὲν ἀποτελεῖ περιοδικὸν τὸ εἰς τεύχη ἐκδιδόμενον ἐνιαῖον βιβλίον ἢ σύγγραμμα, ὡς αἱ καὶ παρ' ἡμῶν προσφάτως σημειώσασαι ἀξιόλογον πρόοδον ἐγκυκλοπαιδεῖαι πάσης μορφῆς.

β. Τὸ Ν.Δ. 346/1969 εἰσήγαγε περαιτέρω καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ τοῦ δελτίου.

Οὕτω, εἰδικὸν περιοδικὸν εἶναι πᾶν ἔντυπον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον κατὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα ἐκδιδόμενον, τοῦλάχιστον ἅπαξ κατὰ τρίμηνον, περιέχον ὕλην, ἥτις κυρίως ἀναφέρεται εἰς εἰδικὰ θέματα πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ, οἰκονομικοῦ, πνευματικοῦ ἢ ἐπιστημονικοῦ, τεχνικοῦ ἢ ἐπαγγελματικοῦ χαρακτῆρος. Ἐπίσης, εἰδικὸν περιοδικὸν εἶναι καὶ τὸ ἔντυπον τὸ ἐκδιδόμενον κατὰ χρονικὰ διαστήματα μείζονα τοῦ μηνὸς ἀλλ' οὐχὶ καὶ τοῦ τριμήνου, περιέχον δὲ ὕλην ὁμοίαν πρὸς τὸ κατὰ τὴν παραγρ. 3, ἄρθρ. 4, Ν.Δ. 346/1969 περιοδικὸν ἢ θέματα τοπικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Τοῦ εἰδικοῦ τούτου περιοδικοῦ ἡ διαφορὰ ἐκ τοῦ περιοδικοῦ τῆς παραγρ. 3 τοῦ ἄρθρ. 4 Ν.Δ. 346/1969 συνίσταται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸν χρόνον ἐκδόσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ὕλην, οὗσης διὰ τοῦτο ἐξειδικευμένης μορφῆς (τεχνικῆς, ἐπαγγελματικῆς κ.λ.π.).

Ὡς δελτίον, ἐξ ἄλλου, χαρακτηρίζεται πᾶν ἔντυπον ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον ἐκδιδόμενον περιοδικῶς ὑπὸ δημοσίας ὑπηρεσίας, νομικοῦ προσώπου δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ δικαίου ἢ καὶ ιδιώτου καὶ περιέχον πράξεις τῆς οἰκείας ὑπηρεσίας ἢ νομικοῦ προσώπου ἢ πίνακας, στατιστικὰς, προγράμματα καὶ πληροφοριακὰ στοιχεῖα ἐπὶ εἰδικῶν θεμάτων ἐνδιαφερόντων ὁρισμένην κατηγορίαν ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Νομοθετικῶς ἡ ἔννοια τοῦ δελτίου εἰσάγεται παρ' ἡμῶν διὰ πρώτην φοράν.

Ἐκ τῆς ὡς ἄνω, συνοπτικῆς ἄλλως τε, ἐξετάσεως προκύπτει, ὅτι τὰ κοινὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τῆς ἐφημερίδος, τῆς εἰδικῆς ἐφημερίδος, τοῦ περιοδικοῦ καὶ τοῦ εἰδικοῦ περιοδικοῦ εἶναι ὁ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενος μόνιμος ἴδιος τίτλος διὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ τὸ τακτὸν τοῦ χρονικοῦ δια-

στήματος εκδόσεως. Τὸ ταχὺν δὲ καὶ τὸ συνεχὲς τῆς ἐκδόσεως, ἐξ ἑτέρας ἐπόψεως, διαφοροποιεῖ τὴν ἑφημερίδα, τὴν εἰδικὴν ἑφημερίδα, τὸ περιοδικὸν καὶ τὸ εἰδικὸν περιοδικὸν ἀπὸ τοῦ βιβλίου, καὶ ἐὰν ἐτι τὸ τελευταῖον ἐκδιδόμενον κατὰ τεύχη κυκλοφορεῖ εἰς διάφορα χρονικὰ διαστήματα.

Τέλος, δεόν νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα, ὅτι εἰς περίπτωσιν ἀμφισβητήσεως ὡς πρὸς τὸν χαρακτηῖρα ἐντύπου τινὸς ἀποφαίνεται ὁ ἐπὶ τοῦ τύπου ἀρμόδιος Ὑπουργὸς μετὰ γνώμην τῆς κατὰ τὸ ἄρθρ. 25 Ν.Δ. 346/1969 ὑφισταμένης Ἐπιτροπῆς χάρτου, ἥ δὲ ἐπέμβασις αὕτη ἔχει καθαρῶς διοικητικὴν ¹³ χροιάν καὶ ἀνάγεται μόνον εἰς τὰς μετὰ τῆς διοικήσεως σχέσεις τῶν ἐντύπων, περὶ ὧν ἡ ἀμφισβήτησις.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Ὑπουργοῦ, διὰ τῆς ὁποίας ἐντυπὸν τι χαρακτηρίζεται ὡς ἑφημερίς, εἰδικὴ ἑφημερίς, περιοδικόν, εἰδικὸν περιοδικὸν ἢ δελτίον, ἀποτελεῖ ἐκτελεστὴν πράξιν τῆς διοικήσεως, ὡς τοιαύτη δὲ ὑπόκειται εἰς δικαστικὸν ἔλεγχον διὰ προσφυγῆς εἰς τὸ Σ.τ.Ε. (Παλαιότερον τὰ τῆς ἀρμοδιότητος εἰς περίπτωσιν ἀμφισβήτησεως ὡς πρὸς τὸν χαρακτηῖρα ἐντύπου τινὸς ἐρρρυθμίζον αἱ διατάξεις τοῦ ἁρθρου 5 τοῦ Α.Ν. 1092/1938 καὶ μεταγενεστέρως τοῦ ἁρθρ. 1 τοῦ Α.Ν. 1683/1939).

3. Ἡμερήσιον τύπον (πρωινόν, μεσημβρινόν, ἀπογευματινόν καὶ βραδυνόν τύπον).

4. Ἑβδομαδιαῖον, δισεβδομαδιαῖον, μηνιαῖον τύπον, ἀναλόγως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἐκδόσεως αὐτοῦ.

5. Ἐξηρητημένον ἰδεολογικῶς ἢ κομματικῶς καὶ ἀνεξάρτητον τύπον.

6. Πληροφοριακὸν τύπον καὶ τύπον ἐκφράσεως γνώμης (διάκρισις δυσδιάκριτος καὶ ἐνίοτε ἀσαφής).

Συμφώνως πρὸς ἄλλας διακρίσεις βάσει εἰδικωτέρων κριτηρίων ἔχομεν ¹⁴:

1. Ἀπὸ ἀπόψεως ἰδεολογικῆς τοποθετήσεως:

α. Δημοκρατικόν, προοδευτικόν, συντηρητικόν κ.ἄ. τύπον.

β. Ὁρησκευόμενον (ὀρθόδοξον, διαμαρτυρόμενον, καθολικόν), ἄθεον κ.ἄ. τύπον.

2. Ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιχειρήσεως: τύπον τῆς μικρᾶς, προσωπικῆς, οἰκογενειακῆς ἢ μεγάλης ἐπιχειρήσεως, τύπον συνεταιρισμοῦ τῶν συντακτῶν, τυπογράφων κλπ.

13. Δὲν ἐπηρεάζεται ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ποινικῶν διατάξεων, ἐφαρμοζομένων ἐπ' ἀμφοτέρων, τῆς τε ἑφημερίδος καὶ τοῦ περιοδικοῦ.

14 Βλ καὶ Γ. Δ. ΖΙΟΥΤΟΥ: Εἰσαγωγὴ στὴν ἐπιστήμην τοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1954, σελ. 18.

3. Ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου:
 - α. Εἰδησεογραφικὸν καὶ πολιτικὸν τύπον.
 - β. Ἑπαγγελματικόν, συνδικαλιστικόν, κλαδικόν, ἐμπορικόν, οἰκονομικὸν τύπον.
 - γ. Εἰδικὸν τύπον, ἰδίᾳ φιλολογικόν, ἐπιστημονικόν, παιδικόν, καλλιτεχνικόν κ.λ.π.
 - δ. Τύπον τῶν μειονοτήτων, εἴτε ἐθνικῶν εἴτε θρησκευτικῶν καὶ ξενόγλωσσον τύπον.
4. Ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν τρόπον ἐκδόσεως:
 - α. Ἑθνικὸν τύπον.
 - β. Τοπικὸν τύπον (ἐπαρχιακόν, περιφερειακόν).
5. Ἀναλόγως τοῦ χρόνου ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τύπον ἡμερήσιον, ἐβδομαδιαῖον, δεκαπενθήμερον, μηνιαῖον, τριμηνιαῖον.
6. Ἀναλόγως τοῦ τρόπου κυκλοφορίας τύπον δημόσιον (πωλούμενον ἐλευθέρως εἰς πάντας ἀδιακρίτως μέσῳ πρακτορείων, ἐφημεριδοπωλῶν, περριπτέρων, κ.λ.π.), house organ ¹⁵ (ἐπιχειρήσεων, ἐργοστασίων, σχολείων, νοσοκομείων κ.λ.π.), παράνομον τύπον.

15. Περὶ τούτων βλ. : Δ. ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑ : Δημόσιαι Σχέσεις, Ἀθήναι, 1968, σ. 34. ΣΠ. ΖΟΜΠΑΝΑΚΗ : Δημόσιαι Σχέσεις, Ἀθήναι, 1969, σ. 76. Ι. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ : Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὰς Δημοσίας Σχέσεις, Ἀθήναι, 1970, σ. 35.

§ 5. ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α. Ἡ σημασία τοῦ τύπου διὰ τὰς συγχρόνους κοινωνίας εἶναι μεγίστη. Ὁ τύπος, ἀπαραίτητον καὶ ἀναγκαῖον μέσον ἐνημερώσεως κατέστη καὶ ἐκ τῶν πλέον τελεσφόρων μέσων τῆς μαζικῆς ἐπικοινωνίας: Μέσον δημοσιότητος ἄριστον, ὄργανον διαδόσεως καὶ ἐκλαϊκεύσεως ἰδεῶν, ὄργανον ἐπιμορφώσεως τῶν μαζῶν, διαφωτίσεως, προπαγάνδας καὶ διαμορφώσεως, ὑπὸ προϋποθέσεις, τῆς κοινῆς γνώμης, μέσον ψυχαγωγίας, ἀλλὰ καὶ δραστικὸν μέσον κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἐλέγχου καὶ μάλιστα εἰς βαθμὸν δικαιολογοῦντα τὴν φράσιν «τύπος = φύλαξ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ» *.

Δημιουργῶν ὁ τύπος μίαν σταθερὰν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν μεταξὺ τῶν ἀτόμων, καθίσταται ἀπολύτως ἀπαραίτητος διὰ τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Διὰ πολλὰ δὲ ἄτομα ὁ τύπος ἐμφανίζεται ὡς ἐπιβοηθητικὸς τῆς μορφοποιήσεως τῆς γνώμης των.

Ἐξ ἄλλου, δημιουργεῖ καὶ καλλιεργεῖ τὴν ἀμοιβαίαν κατανόησιν, προάγει τὴν ἀντίληψιν περὶ σεβασμοῦ τῆς γνώμης τοῦ ἀτόμου καὶ διαδραματίζει τεράστιον ρόλον εἰς τὸν τομέα τῆς ἀφυπνίσεως τῶν μαζῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ αὐξάνῃ τὴν ἐπιρροὴν τῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ νὰ καθίσταται βασικῶς φορεὺς αὐτῆς.

Ἡ παρατηρουμένη μεγίστη ἐπιρροὴ τοῦ τύπου εἰς τὰς νεωτέρας κοινωνίας (παρὰ τὰς κατὰ τοῦ τύπου ποικίλας αἰτιάσεις ¹ καὶ τοὺς διατυπουμενοὺς ὑπὸ τινων ² φόβους διὰ τὴν παντοδυναμίαν του ³), ἐξηγεῖται ἐπαρκῶς, τόσον

* «The basis of our governments being the opinion of the people, the very first object should be to keep that right, and were it left to me to decide whether we should have a government without newspapers or newspapers without a government, I should not hesitate a moment to choose the latter». THOMAS JEFFERSON, 1787.

1. O. SPENGLER (Τὸ λυκόφως τῆς Δύσεως). Σ. ZOMPIANAKH : Δημόσιαι Σχέσεις, Ἀθήναι, 1968, σ. 74. Βλ. καὶ τὴν προσφάτως (1972) δημοσιευθεῖσαν ἐν Λονδίῳ ἔκθεσιν τοῦ Λόρδου LONGFORD ὑπὸ τὸν τίτλον «Πορνογραφία» «Τὰ περιοδικὰ καὶ τὰ βιβλία μὲ τὰς εἰκονογραφημένας ἱστορίας καὶ τὰς φωτογραφίας, ... συμπεριλαμβάνουν ὅλας τὰς ἐρωτικὰς παρεκκλίσεις καὶ ὅλην τὴν διαφθοράν, ἥ ὅποια χαρακτηρίζει τὴν κοινωνίαν. Ἐξ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως πρέπει νὰ τονίσωμεν ὅτι εἰσήλθομεν εἰς μίαν ἐποχὴν σεξουαλικῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐντύπων».

2. Βλ. καὶ J. RIVERO : Cours des libertés publiques, Paris, 1966—67, σ. 300 ἐπ.

3. Βλ. καὶ RESTON JAMES : The artillery of the press, its influence on american foreign policy, N. York, 1967, σ. 61.

ἐκ τοῦ ἔργου, τὸ ὅποῖον ἐπιτελεῖ, ὅσον καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, ἱστορίας συνυφασμένης στενῶς μετὰ τῶν ὑπὲρ τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς χειραφετήσεως τῶν μαζῶν ἀγώνων, καθ' ὅσον ὁ τύπος ἡγωνίσθη πάντοτε εἰς τὴν πρώτην γραμμὴν.

Β. Αἱ λειτουργίαι τοῦ τύπου. Ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι ὑφίστανται, πλὴν τῶν ἀναγκῶν, αἱ ὁποῖαι ἐδημιούργησαν τὸν τύπον, προσιτὰ τεχνικὰ μέσα, ἤθη, ἔθιμα καὶ νόμοι ἐν σχέσει πρὸς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τεχνικῶν αὐτῶν μέσων καὶ τέλος πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἀναλαμβάνουν ἐπαγγελματικῶς τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν ἐπικοινωνίας τῶν ἄλλων, ὡς λειτουργίαι τοῦ τύπου ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ δύναται νὰ ἀναφερθοῦν αἱ ἐξῆς:

Ι. Ἡ ἐπισκόπησις τοῦ περιβάλλοντος, ἡ εἰδησεογραφία ⁴, ἡ καταγραφή τῶν γεγονότων. Διὰ τῆς ἐν εὐρείᾳ ἐννοίᾳ εἰδησεογραφίας, παρέχεται εἰς τὸ κοινὸν πλουσία ἡ πρώτη ὕλη, διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ μόρφωσιν ἰδίας γνώμης ἐπὶ θεμάτων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος. Διὰ πολλὰ δὲ ἄτομα ὁ τύπος ἐμφανίζεται, ὡς ἐλέγχθη, ἐπιβοηθητικὸς τῆς μορφοποιήσεως τῆς γνώμης αὐτῶν.

ΙΙ. Ἡ ἐκπαίδευσις, ἥτοι ἡ μεταβίβασις τῆς λεγομένης «κοινωνικῆς κληρονομίας» δεδομένου ὅτι, ὡς διαπιστοῦται ἐκ σειρᾶς ἐρευνῶν καὶ στατιστικῶν στοιχείων, μεγάλη μᾶζα τοῦ πληθυσμοῦ «καλλιεργεῖται πνευματικῶς» ⁵ λαμ-

4 Ἡ ἀνάγκη τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἐνημέρωσιν ἀνεφάνη ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἀκόμῃ ἐποχῆς. Ὁ Ἑρμῆς καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγγελία, μετέφερον εἰς τοὺς Θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου τὰ νέα τοῦ κόσμου, ἡ Ἴρις ἐχρησιμοποιεῖτο διὰ τοὺς αὐτοὺς σκοποὺς, οἱ κήρυκες εἶχον πολλὰς ἀπὸ τὰς ἀρμοδιότητας, αἱ ὁποῖαι βραδύτερον μετεβιβάσθησαν εἰς τὰς ἐφημερίδας... Ὁ ἡμεροδρόμος, ὅστις ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὴν ἔκβασιν τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος, ἐχαρκτηρίσθη ὡς «ἐνσκαρκον παράρτημα...»

5 Βλ. Καθηγ. Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ: Σελίδες ἱστορίας καὶ θεωρίας τοῦ πολιτισμοῦ, Ἀθῆναι, 1965, σ. 328: Λέγοντες «πνευματικὴ καλλιέργεια» δὲν νοοῦμεν μόνον τὴν μόρφωσιν ἐν τῇ κοινῇ τοῦ ὅρου τούτου ἐννοίᾳ δηλονότι τὴν πρόσκτησιν γνώσεων, τὴν μάθησιν, ἀλλὰ τὴν ἐν εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ ἐσωτερικὴν καλλιέργειαν ἥτις περιλαμβάνει καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν αἰσθητικὴν καὶ τὴν συναισθηματικὴν ἢ ψυχικὴν. Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς εὐρείας ταύτης καλλιέργειας συντελεῖ τόσον ἡ προδιάθεσις ὅσον καὶ ἡ κατάλληλος ἐντὸς τοῦ πολιτισμένου περιβάλλοντος τῆς ἐποχῆς διαπαιδαγώγησις. Πολλοὶ ὑπερτιμῶσι τὴν ἐπίδρασιν ἑκατέρου τῶν συντελεστῶν τούτων. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι ἀσκοῦσιν ἀμφοτέρω ἀξιόλογον ἐπιρροήν. Ἡ ἐπιτυχὴς ἀγωγή (διδασχὴ, παράδειγμα, μελέτη, αὐτοέλεγχος, αὐτοπειθαρχία) ὁλοκληρώνει τὴν εὐόδωσιν τοῦ ἔργου τὸ ὅποῖον ἡ εὐνοϊκὴ προδιάθεσις ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῆς ἀπόψεως διευκολύνει... Οὐ μόνον δὲ δίδωσι πρὸς μετάληψιν τῶν σωρευθεισῶν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας γνώσεων ἀλλὰ καὶ ἔλξιν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ὠραῖα ἔργα τέχνης, πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἀξίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ κηρύγματα, πρὸς τὰς εὐγενεῖς καὶ ὑψηλὰς πράξεις τῶν ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου τούτου ἀπελθόντων. Τοιοῦτοτρόπως προοιούσης τῆς ἐσωτερικῆς καλλιέργειας, αἱ φωναὶ τῶν ἐνστίκτων ἐξασθενοῦν, αἱ φυσικαὶ προδιαθέσεις ἐξευγενίζονται, πλούσιος δ' εἰς ἀξίας ψυχικὸς βίος σφυρηλατεῖται καὶ ἐν τέλει διαμορφοῦται σὺν τῷ χρόνῳ ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος, τὸ ἄτομον μὲ τὸν προσωπικὸν ἐσωτερικὸν πολιτισμὸν.

βάνει τὴν «πνευματικὴν» αὐτῆς τροφήν ἐκ τοῦ τύπου καὶ ἰδίᾳ ἐκ τῶν ἐφημερίδων ⁶.

III. Λόγω τοῦ συνόλου τῶν ἰδιομορφιῶν καὶ τῆς ἰδιοτυπίας αὐτοῦ ὁ τύπος ἀπέβη οὐσιώδεις καὶ τελεσφόρον ὄργανον μορφοποιήσεως καὶ ἐπηρεασμοῦ τῆς πολιτικῆς θελήσεως τῶν μαζῶν. Ὡς μέσα δὲ ἐπηρεασμοῦ τοῦ τύπου ἐπὶ τοῦ κοινοῦ δύναται νὰ ἀναφερθοῦν συνοπτικῶς ἐνταῦθα ἡ ἐπιβολὴ τοῦ γοήτρου τοῦ τύπου, ἡ βραδεῖα διάβρωσις τοῦ κοινοῦ καὶ ὁ συνεχὴς προσανατολισμὸς τῆς «γραμμῆς» καὶ τοῦ περιεχομένου πρὸς ἓνα σκοπὸν, ἰδίᾳ τοῦ τύπου ἐν στενῇ ἐννοίᾳ.

IV. Ὁ ἔλεγχος. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ὁ τύπος κατέστη ἐν ἐκ τῶν πλέον δυναμικῶν μέσων ἐλέγχου τῆς ἐξουσίας ⁷, (νομοθετικῆς — ἐκτελεστικῆς — δικαστικῆς), ἡ δὲ τοιαύτη δύναμις τοῦ τύπου, ἰδίᾳ τοῦ ἐν στενῇ ἐννοίᾳ, ἀπὸ τινων ἀπόψεων ἔγκειται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν εὐχέρειαν τούτου νὰ διδῇ ἢ νὰ ἀρνῇται δημοσιότητα εἰς τὰ διάφορα γεγονότα καὶ τὰς πράξεις.

Ὡς χαρακτηριστικὴ περίπτωσις τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τοῦ τελεσφόρου τοῦ ἐλέγχου τοῦ τύπου ἐπὶ τῆς ἐξουσίας, δύναται νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἐν δημοσίευμα ἐφημερίδος, τὸ «Κατηγορῶ» τοῦ Ζολᾶ ἐκινήτοποίησε καὶ συνήγειρε τὸν φιλελεύθερον κόσμον, ὅχι μόνον τῆς Γαλλίας ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης, εἰς τὴν ὑπόθεσιν Ντρέυφους.

V. Ἡ κριτικὴ. Παρ' ὅλον ὅτι ἡ συλλογὴ, ἀξιολόγησις καὶ διάδοσις εἰδήσεων καὶ γνωμῶν εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας ἔργον διὰ τὸν τύπον, ἡ κριτικὴ ἐφ' ὅλων τῶν κοινωνικῆς ὑφῆς ἐκδηλώσεων γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος, παρέχει εἰς τὰς μάζας τῶν ἀγνωστών τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐχέρειαν ἀξιολογήσεως τῶν διαφόρων καταστάσεων ⁸.

VI. Ἡ ψυχαγωγία, δηλαδὴ «ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὸ καθημερινὸν ἄγχος καὶ τὴν ἔντασιν». Ὁ τύπος ἀποτελεῖ ταυτοχρόνως ὄργανον πληροφορήσεως, ἐκφράσεως γνώμης, κριτικῆς, ἐλέγχου ἀλλὰ καὶ ψυχαγωγίας. Τὸ τελευταῖον

6 Εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἐν γένει περιωπὴν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου συμβάλλει σημαντικῶς μία ἰδιοτυπία τῆς ἑλληνικῆς πνευματικῆς ζωῆς : οἱ Ἕλληνες λογοτέχναι, διανοούμενοι, κ.λ.π., λόγῳ τοῦ ὀλιγαρίθμου τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ δὲν δύναται νὰ ἀποζήσουν ἐκ τῆς λογοτεχνικῆς κριτικῆς ἢ ἄλλης πνευματικῆς ἐργασίας των καὶ πρὸς βιοπορισμὸν ἢ συμπλήρωσιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν καταφεύγουν εἰς τὴν καθημερινὴν δημοσιογραφίαν, ἐμπλουτίζοντες αὐτὴν καὶ ἀνυψοῦντες τὸ πνευματικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν ποίον (Ἄλ. Παπαδιαμάντης, Ἄλ. Μωραϊτίνης, Κωστῆς Παλαμᾶς, Πλ. Ροδοκανάκης, Ζαχ. Παπαντωνίου, Παντελῆς Χόρν, Στράτης Μυριβήλης κ. ἄ.). Βλ. καὶ Κ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ: Διάγραμμα τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, Ἀθήναι, 1967

7. «Αἱ κυβερνήσεις προσπαθοῦν νὰ ἀποκτήσουν τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν εὐνοίαν τῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι οὕτω ἵστανται πλησίον των ὅχι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ παρατηρητοῦ ἀλλὰ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ κόλακος» Βλ. καὶ RESTON J : ἐνθ' ἂν, σ. 63 ἐπ.

8. Βλ. καὶ ΜΠΑΜΠΗ Δ. ΚΛΑΡΑ : Μεθοδολογία τῆς Κριτικῆς, Ἀθήναι, 1971, σ. 11 ἐπ.

ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς παρουσιάσεως, ὑπὸ τοῦ ἐν στενῇ ἐννοίᾳ ἰδίᾳ τύπου, κατηγοριῶν θεμάτων, ὡς τὰ «κοινωνικά», ἡ ἀθλητικὴ κίνησις, τὰ εὐθυμογραφήματα, «ἀνέκδοτα», αἱ γελοιογραφίαι κ.λ.π., τὰ ὅποια, πέραν τοῦ εἰδησεογραφικοῦ αὐτῶν χαρακτήρος, λόγῳ ὑφῆς ψυχαγωγοῦν.

VII. Ἡ διαφήμισις, ἥτοι ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς μαζικῆς παραγωγῆς καὶ κατανάλωσews. Ἡ διὰ τοῦ τύπου διαφήμισις καὶ προβολὴ παρέχει κίνητρα εἰς τὴν μαζικὴν παραγωγὴν καὶ κατανάλωσιν, παράγοντας ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις.

Ἐξ ἄλλου, λόγῳ τοῦ προσδοφόρου αὐτῆς δύναται νὰ καταστῇ μέσον διὰ τὴν μεγαλύτεραν ἀνεξαρτητοποίησιν τῶν ὀργάνων τοῦ τύπου μὲ φυσικὸν ἐπακόλουθον τὴν μείωσιν κόστους παραγωγῆς τούτων, ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ κοινοῦ. Κατὰ τῆς ἀπόψεως ὅμως ταύτης ἀντιτάσσεται, ὅτι εἶναι ἐνδεχόμενον ἐν τῇ προσπάθειᾳ τοῦ νὰ ἀγρεύσῃ μεγάλας καὶ συμφερούσας διαφημίσεις, νὰ ἀπωλέσῃ ὁ τύπος μέρος τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς ὄργανον ἐκφράσεως τῶν θέσεων ἰσχυρῶν οἰκονομικῶς ἀτόμων ἢ συγκροτημάτων.

Γ. Αἱ λειτουργίαι τῆς δημοσιογραφίας⁹ εἰδικώτερον: Διὰ νὰ κατανοηθῇ ὁ ἰδιότυπος ρόλος τῆς δημοσιογραφίας εἰς τὰς συγχρόνους κοινωνίας, θὰ πρέπει νὰ μετεληθῇ αὕτη ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς εἰδικωτέρας αὐτῆς λειτουργίας ἀφ' ἐνὸς καὶ ἐν συναρτῇ πρὸς τὴν ὅλον ἐν ἀύξανόμενῃ ἐξέλιξιν τῆς τεχνολογίας, τῆς ὁποίας τὰς ἐπιτεύξεις χρησιμοποιοεῖ, ἀφ' ἑτέρου.

Οὕτω, ἡ σύγχρονος ἐπιστημονικὴ ἔρευνα συγκλίνει εἰς τὴν διάκρισιν καὶ παραδοχὴν τῶν ἀκολουθῶν βασικῶν λειτουργιῶν τῆς δημοσιογραφίας:

I. Ἐπισκόπησις διὰ τῆς δημοσιογραφίας τοῦ περιβάλλοντος, ἥτοι καταγραφή τῶν γεγονότων (εἰδησεογραφία).

II. Ἐκπαίδευσις, ἥτοι μεταβίβασις διὰ μέσου τῶν ἐποχῶν «τῆς κοινωνικῆς κληρονομίας».

III. Συνάρτησις τῶν ἀντιδράσεων τῆς κοινωνίας.

9 Ἐπιστημονικὴ δημοσιογραφία εἶναι ὁ βαθμὸς τῆς ἐπιστημονικῆς προπαιδείας καὶ τὸ σύνολον τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας διαθέτει ἐξ ἄλλων ἐπιστημῶν ὁ δημοσιογράφος ὅχι ὡς ἐπαγγελματίας ἀλλ' ὡς ἐπιστήμων ἢ ἀκριβέστερον : ὅχι ὡς κάτοχος τῆς δημοσιογραφικῆς ἐπιστήμης ἀλλὰ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν.

Ἀντιθέτως δημοσιογραφικὴ ἐπιστήμη εἶναι τὸ σύνολον τῶν συστηματικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κανόνων, οἱ ὅποιοι διέπουν τὴν δημοσιογραφίαν. Ἡ δημοσιογραφία εἶναι ἐδῶ τὸ ἀντικείμενον, ἡ δ' ἐπιστήμη τὸ μέσον τῆς γνώσεως αὐτοῦ. Ὑποκείμενον τῆς δημοσιογραφικῆς ἐπιστήμης εἶναι ὁ δημοσιογράφος. Ἡ δημοσιογραφικὴ ἐπιστήμη οὐδὲν προσθέτει εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν γραφομένων αὐτοῦ ἀλλὰ δημιουργεῖ μόνον τὰς θεωρητικὰς προϋποθέσεις, τὰς γενικὰς καὶ εἰδικὰς ἀρχάς, βάσει τῶν ὁποίων θὰ ἀντιμετωπισθῇ δημοσιογραφικῶς ἐν πρόβλημα Βλ. Ε. ΛΕΜΠΕΣΗ : Κοινωνιολογία τοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1951, σ. 4.

IV. Ψυχαγωγία, ήτοι απαλλαγή τοῦ ατόμου ἀπὸ τὴν ἔντασιν καὶ τὸ ἄγχος τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

V. Διαφήμισις, ήτοι ἐνθάρρυνσις καὶ προώθησις τῆς καταναλώσεως καὶ τῆς μαζικῆς παραγωγῆς.

Ἐξ ἄλλου, ἡ δημοσιογραφία¹⁰ συνεργαζομένη στενῶς μὲ σειρὰν συγγενῶν λειτουργιῶν, τῆς διαφημίσεως, τῶν δημοσίων σχέσεων^{11 12}, τῆς προπαγάνδας¹³, ἀποβαίνει ἐνίοτε ὁ φορεὺς αὐτῶν.

Δ. Ἡ δημοσιότης διὰ τοῦ τύπου. Ἡ δημοσιότης παρουσιάζεται σήμερον ὑπὸ ποικίλας μορφᾶς τόσον εἰς τὸν τύπον, ὅσον καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας.

Κατὰ τὰ ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ κρατοῦντα, ἡ δημοσιότης διακρίνεται εἰς δημοσιολογικὴν, πολιτιστικὴν, κοινωνικὴν, ἐπιχειρηματικὴν καὶ προσωπικὴν.

Βασικὸς σκοπὸς τῆς δημοσιολογικῆς δημοσιότητος εἶναι ἡ διαφώτισις τοῦ λαοῦ ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων καὶ τῶν θεμάτων δημοσίου ἐνδιαφέροντος, ὡς καὶ ἡ τόνωσις τοῦ ἠθικοῦ τοῦ πληθυσμοῦ εἰς δυσχερεῖς διὰ τὴν πολιτείαν περιστάσεις.

Ἡ πολιτιστικὴ δημοσιότης ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν διάδοσιν τῶν πολιτιστι-

10 Εἰς τὴν Ἀμερικὴν συνεζητήθη ἐπὶ μακρὸν ἡ ἄποψις ἐὰν ἡ δημοσιογραφία ἀποτελεῖ καθαρῶς πνευματικὸν ἐπάγγελμα ἢ ἀπλῶς ἐμπόριον ἢ τέχνην. Κατὰ δὲ τὴν ἀμερικανικὴν ἄποψιν τὰ ἀκόλουθα κριτήρια συνιστοῦν τὸ καθαρῶς πνευματικὸν ἐπάγγελμα :

α). Πρέπει νὰ εἶναι πρωτίστως διανοητικὴ ἐργασία.

β). Πρέπει νὰ ἔχῃ πολὺπλευρον σύνθεσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν συνήθη τύπον τῆς πνευματικῆς, μηχανικῆς, χειρωνακτικῆς ἢ σωματικῆς ἐργασίας.

γ). Πρέπει νὰ ἀπαιτῇ τὴν συνεχῆ ἄσκησιν τῆς πρωτοβουλίας καὶ κρίσεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τύπον ἐργασίας, ἡ ὁποία διευθύνεται καὶ ἐλέγχεται συνεχῶς.

δ). Ἡ ἀπόδοσις αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ ἀποκλείεται ἡ τυποποίησις.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω ἡ δημοσιογραφία εἶναι πνευματικὸν ἐπάγγελμα.

11. Περὶ τῶν Δημοσίων Σχέσεων καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἑλλάδι βλ. : ΣΠ. ΖΟΜΠΙΑΝΑΚΗ : Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Δημοσίων Σχέσεων, Ἀθῆναι, 1965. Τοῦ Αὐτοῦ: Δημόσιαι Σχέσεις, Ἀθῆναι, 1968. Δ. ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑ : Στοιχεῖα Δημοσίων Σχέσεων, θεωρία καὶ πράξις, Ἀθῆναι, 1968. ΙΩ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ : Γενικὴ εἰσαγωγὴ εἰς τὰς Δημ. Σχέσεις, Ἀθῆναι, 1970. Μ. ΚΟΥΛΗ : Ἐφαρμογὴ τῶν Δημ. Σχέσεων στὴν ἐλληνικὴ πραγματικότητα, Ἀθῆναι, 1967. Ε. ΚΑΤΣΙΟΥΛΑ : Οἱ σύγχρονοι Δημοσ. Σχέσεις, Ἀθῆναι, 1964. J. CHAUMELY : Les Relations Publiques, Paris, 1963.

12. Βλ. καὶ Μ. ΠΑΥΛΙΔΗ : Δημόσιες Σχέσεις, ἀδυναμίες καὶ προοπτικὲς, ἐν ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ, Ἀθῆναι, Ἰαν. 73, σ. 17.

13. Περὶ τῆς προπαγάνδας βλ. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΑ : Ἡ προπαγάνδα, Ἀθῆναι, 1965.

κῶν ἀξιώων¹⁴, ὥς καὶ γνώσεων πρὸς καλλιέργειαν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν μύησιν τούτου εἰς τὰς ἐπιστήμας, τὴν φιλοσοφίαν, τὰς καλὰς τέχνας κ.λ.π.

Διὰ τῆς κοινωνικῆς δημοσιότητος προωθοῦνται κοινὰ προσπάθειαι πρὸς βελτίωσιν καὶ ἀνύψωσιν τῆς κοινωνικότητος τῶν ἀτόμων.

Διὰ τῆς ἐπιχειρηματικῆς δημοσιότητος ἐπιδιώκεται ἡ γεφύρωσις τῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως μετὰ τοῦ κοινοῦ καὶ ἡ δημιουργία «καλῆς φήμης» ἐν τῷ κύκλῳ τῶν μετ' αὐτῆς συναλασσομένων.

Τέλος, διὰ τῆς προσωπικῆς δημοσιότητος¹⁵ ἐπιδιώκεται ἡ ἐξάπλωσις τῶν ἰδεῶν, τῆς θεωρίας καὶ τῆς δράσεως τῶν ἀτόμων.

14. Βλ. Καθηγητοῦ Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ: Σελίδες ἱστορίας καὶ θεωρίας τοῦ πολιτισμοῦ, Ἀθῆναι, 1965, σελ. 298: «...Ὁ τομεὺς τοῦ ὀργανωμένου κοινωνικοῦ βίου περιέχει πολιτιστικὰς ἀξίας ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐχούσας χρησιμότητα ἐν τῇ τρεχούσῃ ζωῇ — καίπερ οὐχὶ πάντοτε ὕλικήν χρησιμότητα — ἀφ' ἑτέρου δὲ μεταβλητάς. Τὰ πολιτεύματα, τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα, οἱ θεσμοί, ἡ γλῶσσα, ἡ οἰκονομία μεταβάλλονται.

Αἱ ἄλλαι ἐκεῖναι σφαῖραι τοῦ πνεύματος δὲν ἐμπεριέχουν στοιχεῖα «χρήσιμα εἰς τὴν ζωὴν». Γνώρισμά των εἶναι τουναντίον ἡ ἄκρα ἀνιδιοτέλεια. Εἶναι δὲ ἐξ ἄλλου ἀξίαι αἰώνιαι. Τὸ ἅγιον, τὸ αἰδίδιον, τὸ ἀληθές, τὸ ἀγαθόν, τὸ ὠραῖον, ἡ εὐγενὴς θυσία εἶναι ἀξίαι, τὰς ὁποίας ὁ χρόνος δὲν δύναται νὰ θίξῃ. Πάντες οὗτοι οἱ πολιτιστικοὶ συντελεστοὶ ἔχουν ἀφ' ἑτέρου τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ «ὑπερόχου» καὶ συγκλονίζουν ὁλοκλήρους λαοὺς καὶ ὁλοκλήρους ἐποχάς...

Τὰ πολιτιστικὰ ἐνεργήματα τοῦ πρώτου τομέως, τοῦ ὀργανωμένου κοινωνικοῦ βίου, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ζωντανὰ δρᾶσις: διοργάνωσις τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, καθιέρωσις ἐννόμου τάξεως ἐν ἰσοπολιτείᾳ... ἠθικὴ, πολιτικὴ, πνευματικὴ κ.λ.π. διαπαιδαγώγησις... προαγωγή τοῦ πνεύματος τῆς κοινότητος, τῆς ἀλληλεγγύης τῆς ομάδος... Τοῦ ἄλλου τομέως τὰ πολιτιστικὰ ἐνεργήματα εἶναι κάτι ἀσυγκρίτως ἐξαισιώτερον: Εἶναι αἰφνίδια καὶ φευγαλέα ἀναλαμπαὶ φωτὸς ὑπερκosμίου, σχισμαὶ εἰς τὸν πέπλον τοῦ μεγάλου Μυστικοῦ, τὸ ὁποῖον μᾶς περιστοιχίζει.

Καὶ τὰ πρῶτα εἶναι οὐχὶ μικρὸν καύχημα τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Ἰδίᾳ ὁμῶς τὰ ἄλλα εἶναι τὰ μαρτυροῦντα αὐτόχρομα θεῖον σπινθῆρα ἐντὸς τοῦ ἐπὶ τῆς σφαίρας ταύτης ταχθέντος ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης θαυμαστοῦ γένους ὄντων, ὅπερ, ἐκινήσαν, ὅχι πρὸ πολλῶν χιλιετηρίδων, ἐκ τῶν λιμναίων οἰκισμῶν καὶ ἐκ τῶν λιθίνων λαξευτῶν σφυρίων, ἔφθασε σήμερον νὰ ζυγίζῃ τὰς σφαῖρας τοῦ σύμπαντος, νὰ ἔχῃ ἱκανὴν ἠθικὴν σοφίαν, ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ὡς τιμητὴς τῆς Μοίρας, νὰ πάλλεται ἀπὸ θερμὴν πίστιν, νὰ διατυπώσῃ σιωπηρῶς πρὸς τὴν Δημιουργίαν σεμνὰ ἠθικὰ αἰτήματα, ἅγια πανανθρώπινα ἰδανικά, ὅτι «δὲν εἶναι δυνατὸν ὁ τόσος πόνος νὰ μὴν ἔχῃ ἀργὰ ἢ γρήγορα τὴν δικαίωσίν του» καὶ νὰ ὁμιλῇ μετὰ τὴν MISSA SOLEMNIS πρὸς τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἰδικήν Του γλῶσσαν. Αἱ ὕψισται αὗται πολιτιστικαὶ ἀξίαι, εἶναι ἐπιτεύγματα τῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας, τῆς θρησκείας, τῆς ἠθικότητος καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης»

15. Περὶ ταύτης βλ. Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ τῆς προσωπικῆς δημοσιότητος, Ἀθῆναι, 1969, σελ. 17 ἐπ.

§ 6. ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Ὁ σύγχρονος τύπος ἀποτελεῖ, τὴν συνισταμένην σειρᾶς ριζικῶν μετασχηματισμῶν καὶ μάλιστα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσφάτων. Αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ καὶ ἐν γένει ἡ πλημμυρὶς¹ τῶν ἐντύπων πάσης μορφῆς, τὰ ὁποῖα, εἰς ποικιλίαν σχημάτων καὶ περιεχομένων, προσφέρονται εἰς τὸν ἀναγνώστην, διαφέρουν οὐσιωδῶς τῶν ἀντιστοιχῶν μορφῶν τοῦ παρελθόντος.

Ἡ τεραστία τεχνολογικὴ πρόοδος² τῆς ἐποχῆς μας συνέβαλε ἀποφασιστικῶς εἰς τὴν ἐξέλιξιν ταύτην καὶ προσέδωκε εἰς τὸν τύπον ἐν νέον χαρακτηριστικόν, τὴν «παγκοσμιότητα». Διότι ἡ «δύναμις» τοῦ τύπου «ἐξέρχεται» τῶν συνόρων ἐκάστης χώρας, δεδομένου, ὅτι ὁ διεθνὴς τύπος δὲν παρουσιάζει πλέον τὴν ἱστορίαν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν, ἀλλὰ συντείνει οὐσιωδῶς εἰς τὴν διαμόρφωσιν αὐτῆς, ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς ἀπόψεως, θὰ ἡδύνατο νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν ἑνὸς μεγάλου διερμηνέως μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ νὰ προαγάγῃ τὴν κίνησιν ἀλληλοκατανόησεως ἐπὶ διεθνoῦς ἐπιπέδου.

Α. Ἐξέλιξις τοῦ τύπου ἀλλαχοῦ³. Τινὲς τῶν ἐρευνητῶν τοῦ τύπου ἀναφέρουν, ὅτι αἱ πρῶται προϊστορικαὶ ἐφημερίδες ἐνεφανίσθησαν ἐν Ἀσσυρίᾳ,

1 Κατὰ προσφάτους στατιστικὰς ἐκυκλοφόρουν εἰς (κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν) Αἰθιοπίαν 10 ἡμερ. ἐφημ., Ἀιτὴν 6, Ἀλβανίαν 2, Ἀλγερίαν 8, Ἀργεντινὴν 180, Αὐστραλίαν 56, Αὐστρίαν 38, Ἀφγανιστάν 12, Βέλγιον 42, Βενεζουέλαν 29, Βερμανίαν 39, Βολιβίαν 6, Βουλγαρίαν 12, Βραζιλίαν 291, Μ. Βρεταννίαν 130, Γαλλίαν 103, Γερμανίαν (Ἀνατ. καὶ Δυτικ.) 473, Γουατεμάλαν 6, Δανίαν 131, Δημοκρ. Ἀγ. Δομηνίκου 5, Ἑλβετίαν 134, ΕΣΣΔ 1687 ἐφημ., 3846 περιοδ., ΗΑΔ 35, ΗΠΑ 1750 ἡμερ., 9.000 ἐβδομ., 6 000 περιοδ., Ἰαπωνίαν 157, Ἰνδίαν 465, Ἰνδοκίνα 3, Ἰορδανίαν 6, Ἰράν 27, Ἰσλανδίαν 5, Ἰσπανίαν 100, Ἰταλίαν 106, Καναδᾶν 109, Κεϋλάνην 12, Ἑθν. Κίνα 9, Ἑρ. Κίνα 390, Κολομβίαν 32, Κούβαν 10, Κύπρον 8, Λίβανον 46, Μαδαγασκάρην 12, Μαρόκον 12, Μεξικὸν 190, Ν. Ζηλανδίαν 42, Νιγηρίαν 1, Νορβηγίαν 80, Νοτιοαφρικανικὴν Ἐνωσιν 24, Ὀλλανδίαν 99, Ὀνδούραν 6, Πακιστάν 99, Παναμαῦν 10, Περού 49, Πορτογαλίαν 29, Σουηδίαν 123, Τουρκίαν 472, Τυνησίαν 4, Φινλανδίαν 68, Χιλὴν 47, Βλ. καὶ: The Europe Year Book, London, 1967. σελ. 1029. INTERSTAGES, 1969, τ. 60, σ. 2.

2. Τὸν Ἀπρίλιον 1970 ἀνεκοινώθη ἐπισήμως ἐν Ἰαπωνίᾳ, ὅτι κατασκευάσθη κυλινδρική ἐκτυπωτικὴ μηχανή, διὰ τῆς ὁποίας ἐκτυπῶνονται ταυτοχρόνως αἱ δύο ὕψεις τῶν φύλλων τῆς ἐφημερίδος. Οὕτω, ὁ χρόνος ἐκτυπώσεως μειοῦται εἰς τὸ ἥμισυ.

Ἐξ ἄλλου, πρὸ τίνος εἶχε κατασκευασθῇ εἰς Οὐάσιγκτων ἡ «λινωτρήν», ἥτοι ἡλεκτρονικὴ λινωτυπικὴ μηχανή, ἡ ὁποία συνθέτει λέξεις ἐπὶ εἰδικῆς ταινίας μὲ ταχύτητα χιλίων γραμμῶν ἀνὰ δευτερόλεπτον.

3. Βλ. Κ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ: Διάγραμμα τῆς ἱστορίας τοῦ παγκοσμίου τύπου, Ἀθήναι, 1968.

Αιγύπτω και άλλαχοῦ. Πρὸς προγόνους ⁴ τῶν σημερινῶν ἐφημερίδων ὁμοιάζουν περισσότερο τὰ Acta Diurna «Δημόσια Γράμματα» τῶν Ρωμαίων, ὡς τὰ μετέφρασεν ἑλληνιστὶ ὁ Δίων ὁ Κόσιος. Τὰ Acta Senatus (πρακτικὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Συγκλήτου) καὶ τὰ Acta Diurna populi romani (πρακτικὰ τῶν Λαϊκῶν Συνελεύσεων) ἀνεγράφοντο ἐπὶ ξυλίνων πινάκων ἢ σπανιώτερον ἐπὶ λίθων καὶ ἐξετίθεντο εἰς πολυσύχναστα σημεῖα τῆς Ρώμης διὰ νὰ ἐνημεροῦνται ὁ λαός.

Εἰς μεταγενεστέρους χρόνους, δοῦλοι ἀντέγραφον τὰ Acta Diurna καὶ ἀντίτυπα τούτων ἀπεστέλλοντο εἰς διάφορα κέντρα, μακρὰν τῆς Ρώμης, πρὸς ἐνημέρωσιν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων, ὁ δὲ νεωτερισμὸς εὔρε μιμητὰς καὶ μεταξὺ τῶν ἰδιωτῶν. Οὕτω, ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ «δελτία» περιεῖχον καὶ εἰδήσεις ἄλλας πλὴν τῶν ἐπισήμων κειμένων νόμων, ψηφισμάτων κ.λ.π. καὶ βραδύτερον μόνον εἰδήσεις.

Ἡ ἔκδοσις τῶν πρώτων ἐφημερίδων ἤρχισε ἐν Κίνα ⁵ ἀπὸ τοῦ 600 μ.Χ., ἐνῶ ἐν ἔτει 1041 μ.Χ. κατεσκευάσθησαν ἐπίσης ἐν Κίνα ὑπὸ τινος σιδηρουργοῦ, τοῦ Πι — Τσένγκ, τὰ πρῶτα κινητὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα, ἡ χρῆσις ὅμως τῆς ἐφευρέσεως δὲν ἐγενικεύθη.

Βραδύτερον, ὁ ὀλλανδὸς Κόστερ ἐπενόησε τὸ 1440 εἰς Χάρλεμ τῆς Ὀλλανδίας τὰ «χυτὰ» τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Μετὰ ἐν ἔτος ὁ βοηθὸς τούτου Ἰ. Φούστ συνεταιρισθεὶς ἐν Μαγεντεία μετὰ τοῦ Ἰωάννου Γουτεμβέργιου ἱδρύσας τυπογραφεῖον, ἐκ τούτου δὲ συνάγεται, ὅτι ὁ Γουτεμβέργιος παραλαβὼν ἐβελτίωσε τὴν ἐφεύρεσιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἔρις μετὰ τὸ Ὀλλανδίας καὶ Γερμανίας περὶ τοῦ πατρὸς τῆς τυπογραφίας.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰς τὰ ναυτικὰ καὶ ἐμπορικὰ γραφεῖα πόλεις τῆς Ἀγγλίας, Γερμανίας, Ἰταλίας καὶ τῶν Κάτω Χωρῶν συνετάσσοντο βέλτεροι πληροφοριῶν μεταδιδομένων ὑπὸ ναυτικῶν, ἐμπόρων, ταχυδρόμων, ἐπισκεπτῶν, εἰδικὰ χειρόγραφα δελτία πληροφοριῶν καὶ ἐξετίθεντο πρὸς ἀνά-

4. Βλ. καὶ A. FRANK MAY: Journalism, Cape Town, 1967, σ. 95 ἐπ.

5. Ἀπὸ τοῦ 100 μ.Χ. ἤρχισεν ἐμφανιζομένη ἐν Κίνα ἡ βιοτεχνία τοῦ χάρτου ἐξ ἰνῶδων φυτικῶν οὐσιῶν, ἐνῶ τὸ 400 μ.Χ. ἡ τέχνη κατασκευῆς χάρτου εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἰδιαίτερος εἰς Τουρκιστάν καὶ Σαμαρκάνδην, ἐξ ἧς οἱ κατακίτηται Ἀραβες κατὰ τὸν 8ον μ.Χ. αἰῶνα τὴν παρέλαβον καὶ τὴν ἐβελτίωσαν. Τὸν 12ον αἰῶνα μ.Χ. ἡ τέχνη κατασκευῆς τοῦ χάρτου εἰσάγεται ὑπὸ τῶν Ἀράβων εἰς Εὐρώπην, ἡ δὲ Γένουα καθίσταται τὸ σπουδαιότερον εὐρωπαϊκὸν κέντρον βιοτεχνίας χάρτου. Τὸν 13ον αἰῶνα μ.Χ. ὁ χάρτης ἔχει ἀντικαταστήσει καθ' ὅλοκληρίαν σχεδὸν τὰ ἄλλα ὕλικά γραφῆς, τὸν πάπυρον καὶ τὴν περγαμηνήν, εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἐκτοτε, συντελοῦσης τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν ἡ παραγωγὴ χάρτου ηὐξήθη, τῆς βιομηχανίας χάρτου ἀναπτυχθείσης εἰς μέγιστον βαθμὸν ἐν Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ. Ἦδη τινὰ τῶν ἐντύπων μεγάλης κυκλοφορίας, ἰδίᾳ ἐν Ἀμερικῇ, διαθέτουν ἰδιοκτήτους δασώδεις ἐκτάσεις διὰ τὴν ἐξ αὐτῶν προμήθειαν ξυλείας, ὕλης ἀπαραιτήτου εἰς τὴν βιομηχανίαν χάρτου.

γνωσιν ἢ διετίθεντο ἀντὶ μικροῦ νομίσματος, καλουμένου ἰδία ἐν Βενετία «γα-ζέττα», ἐξ οὗ καὶ ἡ καθιέρωσις τῆς λέξεως μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς «ἐφημερίδος».

Κατὰ τὸν ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνα ἐξετυποῦντο εἰς τὴν Δύσιν καὶ ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ πληροφοριακὰ δελτία ὑπὸ διαφόρων ἐμπορικῶν οἴκων, ἰδιωτῶν καὶ ἰδία ταχυδρόμων, τὰ ὅποια ὠνομάζοντο Avissi, Novissima, Folli a mano, Gazette, Notizie, Zeitung, Relationes semestrales, Giornale. Οἱ συντάκται τούτων ἀπεκαλοῦντο Menanti, Gazettanti, Novellanti, διὰ δὲ τὴν ἔκδοσιν τῶν δελτίων παρείχετο εἰδικὴ διοικητικὴ ἄδεια.

Ἐν ἔτει 1600 μ.Χ. ἀναφέρεται, ὅτι ἐξεδόθη ἐν Βενετία ἐφημερίς ὑπὸ τὸν τίτλον GAZETTA, ταύτης ὅμως δὲν ἐσώθησαν ἀντίτυπα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1609 μ.Χ. ἐξεδόθη ἐν Στρασβούργῳ, ὑπὸ τοῦ τυπογράφου Carolus Johans, τακτικὸν ἐβδομαδιαῖον ἔντυπον ἄνευ μονίμου τίτλου περιλαμβάνον εἰδήσεις καὶ θεωρούμενον ὑπὸ τινων ὡς ἡ πρώτη ἐφημερίς ἐν Εὐρώπῃ.

Κατ' ἄλλους, ὡς πρώτη εὐρωπαϊκὴ ἐφημερίς δεόν νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐκδοθεῖσα ἐν ἔτει 1615 ὑπὸ τοῦ Ἑϋνολφ Ἑμμελ ἐβδομαδιαία FRANCFURTER JOURNAL.

Ἐντὸς τοῦ α' τετάρτου τοῦ ΙΖ' αἰῶνος μ.Χ., βοηθούσης βεβαίως καὶ τῆς ὁλονὲν ἀναπτυσσομένης τυπογραφίας, ἐξεδόθησαν παρόμοιαι ἐφημερίδες (ἐβδομαδιαῖαι ἢ μηνιαῖαι) εἰς πολλὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις, κατόπιν ἁδείας τῶν ἀρχῶν.

Παραλλήλως ὅμως, ἤρχισαν καὶ αἱ διώξεις κατὰ τῶν ἐντύπων αὐτῶν καθ' ὅσον οἱ κυβερνῶντες δὲν ἐπεθύμουν τὴν ἐνημέρωσιν τῶν λαῶν ἐπὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων καὶ τὴν ἀνάμιξιν τῶν ἐκδοτῶν εἰς τὸ ἔργον αὐτῶν. Περὶ τούτου ὅμως γίνεται συνοπτικῶς λόγος ἄλλαχοῦ τοῦ παρόντος.

Τέλος, διὰ τῆς ἐφαρμογῆς εἰς τὰς τυπογραφικὰς τέχνας σειρᾶς ἐφευρέσεων (λογοτυπία 1775, πολυματισμὸς 1884, λινοτυπία, ἀτμοκίνητον καὶ ἠλεκτροκίνητον πιεστήριον, μονοτυπία κ.λ.π.) καὶ τῆς μορφώσεως τῶν στελεχῶν⁶ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ θαυμαστὸν πρᾶγματι σύγχρονον ὑψηλὸν τεχνικὸν ἐπίπεδον μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα.

6. Ἡ δημοσιογραφία διδάσκεται σήμερον εἰς πλείστας χώρας, εἰς πανεπιστημιακῆς βαθμίδος Σχολὰς ἢ ἐλεύθερα Κέντρα σπουδῶν. Αἱ κυριώτεραι Σχολαὶ καὶ Κέντρα δημοσιογραφικῶν σπουδῶν κατὰ χώραν ἀναφέρονται ἐν συνεχείᾳ:

ΕΛΛΑΣ: ΚΕΝΤΡΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΛΛΗΝΟΑΜ. ΕΠΙΜΟΡΦΩΤ. ΙΝΣΤΙΤ., 1959-1967. ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ, 1965 ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΣΩΜΑΤ. ΟΜΗΡΟΣ, 1967-1972. ΚΕΝΤΡΟΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΟΣ, 1970-σήμερον.

ΑΦΡΙΚΗ: Σχολαὶ ἢ Κέντρα: R. A. U.: εἰς Κάιρον. SENEGAL: εἰς DACAR. TUNISIE: εἰς TUNIS. NIGERIA: εἰς NSUKKA, LAGOS, IRABAN

ΑΜΕΡΙΚΗ: U. S. A. :εἰς STANFORD UNIV., COLORADO STATE UNIVER. INDIANA UNIVER., UNIVERS OF ILLINOIS, PURDUE UNIVER., UNIVER.

Β. Παρ' ἡμῖν. Ἡ λέξις ἐφημερίς ἀπαντᾶται εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, ἐφημερίδες δὲ «Βασίλειον» ὠνομάσθησαν καὶ εἰδικὰ δελτία, τὰ ὅποια ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν ἐκστρατείαν

OF IOWA, BOSTON UNIVER., UNIVER. OF MISSOURI, COLUMBIA UNIVER., SYRACUSE UNIVER., UNIVERS. OF MINNESOTA κ.ἄ.

CANADA: DEPARTMENT OF JOURNALISM, CARLETON UNIVERSITY, OTTAVA, SCHOOL OF JOURNALISM AND COMMUNICATION KING'S COLLEGE HALIFAX NOVA SCOTIA, UNIV. OF TORONTO.

ΑΣΙΑ:—AFGANISTAN: εἰς KABUL.—CHINE (FORMOSE) : εἰς TAIPEH, TAIWAN κ.ἄ.—COREE: εἰς SEOUL.—HONG — KONG: εἰς HONG — KONG.—INDE: εἰς NEW DELHI, MADRAS, CALCUTTA, BOMBAY κ.ἄ.—INDONESIE: εἰς DJAKARTA, BANDUNG κ.ἄ.—IRAQ: εἰς BAGHDAD. —IRAN: εἰς TEHERAN — ISRAEL: εἰς JERUSALEM — JAPAN: εἰς TOKYO, OSAKA κ.ἄ. —MALAISIE: εἰς KUALA LUMPUR.—PAKISTAN: εἰς KARACHI, DACCA — PHILIPPINES: εἰς QUEZON CITY, MANILA. — THAILANDE: εἰς BANGKOK. — AUSTRALIE: εἰς MELBOURNE.

EΥΡΩΠΗ: REP. FED. D' ALLEMAGNE: INSTITUT FÜR PUBLIZISTIK, WESTFALISCHE WILHELMS UNIVERSITÄT, MÜNSTER. INSTITUT FÜR PUBLIZISTIK FREIE UNIVERSITÄT BERLIN. INSTITUT FÜR ZEITUNGSWISSENSCHAFT LUDWIG — MAXIMILIANS UNIVERSITÄT, MÜNCHEN. INSTITUT FÜR POLITIK UND KOMMUNIKATION WISSENSCHAFT, ERTANGEN NÜRNBERG UNIVERSITÄT, NÜRNBERG κ.ἄ. — REP. DEMOCR. D' ALLEMAGNE: FAKULTÄT FÜR JOURNALISTIK, KARL MARX UNIVERSITÄT, LEIPZIG.—AUTRICHE: INSTITUT FÜR ZEITUNGSWISSENSCHAFT, UNIVERSITÄT WIEN — BELGIQUE: SECTION DE JOURNALISM FACULTÉ DE PHILOSOPHIE ET LETTRES UNIVERSITÉ LIBRE DE BRUXELLES. CENTRE DE RECHERCHE ET D' INFORMATION, BRUXELLES, INSTITUT BELGE D' INFORMATION ET DE DOCUMENTATION, BRUXELLES.—BULGARIE: SECTION DE JOURNALISME, FACULTÉ DE PHILOLOGIE UNIVERSITÉ DE SOFIA.—DANEMARK: INSTITUTE FOR PRESS RESEARCH AND CONTEMPORARY HISTORY, AARHUS.—ESPAGNE: ESCUELA OFICIAL DE PERIODISMO, MADRID, INSTITUTO DE PERIODISMO, UNIVERSIDAD DE NAVARRA, PAMPLONA.—FINLANDE: COURS DE JOURNALISME, UNIVERSITÉ D' HELSINKI — FRANCE: INSTITUT FRANÇAIS DE PRESSE, UNIVER. DE PARIS. ÉCOLE SUPÉRIEURE DE JOURNALISME, FACULTÉS CATHOLIQUES, LILLE. CENTRE INTERNATIONAL D' ENSEIGNEMENT SUPÉRIEUR DU JOURNALISME, UNIVER. DE STRASBOURG. CENTRE D' ETUDES DES COMMUNICATIONS DE MASSE, PARIS. DE —PARTEMENT DE RELATIONS — INFORMATIONS, INSTITUT UNIVERS. DE TECHNOLOGIE, UNIV. DE BORDEAUX CENTRE DE FORMATION DES JOURNALISTES, PARIS.—HONGRIE: TRAINING CENTRE FOR JOURNALISTS, BUDAPEST.—IRLANDE: THE COMMUNICATION CENTRE. —ITALIE: INSTITUTO DI DEMODOSSALOGIA, ROMA. SCUOLA DI TECNICHE DEL L' INFORMAZIONE, INSTITUTO ITALIANO DI PUBLICISMO, UNIVERSITÀ DI ROMA. INSTITUTO SUPERIORE DI GIORNALISMO, UNIVERSITÀ PRO DEO, ROMA. INSTITUTO DI GIORNALISMO, PALERMO. CENTRO

του⁷. Τὴν σύνταξιν τῶν «Βασιλείων» ἐφημερίδων⁸ εἶχεν ἀναθέσει οὗτος εἰς τὸν ἀρχιγραμματέα αὐτοῦ Εὐμένην τὸν Καρδιανόν, βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ Διοδότου τοῦ Ἐρυθραίου. Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν ὡς ἄνω «Βασιλείων» ἐφημερίδων μυθολογεῖται ἐφημερὶς τοῦ Τρωϊκοῦ Πολέμου, περὶ τῆς ὁποίας γίνε-ται λόγος εἰς τὴν «Ἰωνιάν», πόνημα ἀποδοθὲν ἀρχικῶς εἰς τὴν σύζυγον τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου Δούκα (1059-1067) Εὐδοκίαν Μακρεμβολίτισσαν, θεωρηθὲν βραδύτερον (ὑπὸ Κ. Σάθα) ἔργον τοῦ Ψελλοῦ καὶ ἀποδειχθὲν μεταγενεστέρως ἔργον τοῦ βυζαντινοῦ λογίου Κων. Παλαιολόγου. Ἀλλὰ περὶ τούτων καὶ περὶ τῶν διαφόρων σχετικῶν στοιχείων μέχρι τοῦ τέλους τοῦ 18ου μ.Χ. αἰῶνος παραπέμπομεν εἰς τὰ οἰκεία συγγράμματα⁹.

NATIONALE PER GLI STUDI SU L' INFORMAZIONE, ROMA.— NORVEGE: INSTITUT OF PRESS RESEARCH, OSLO.— PAYS—BAS: INSTITUTE OF THE SCIENCE OF THE PRESS, AMSTERDAM SCHOOL OF JOURNALISM, UTRECHT. POLOGNE: INSTITUT DE RECHERCHES SUR LA PRESSE, VARSOVIE.— ROUMANIE: FACULTATEA DE ZIARISTICA DE PE LINGA, BUCAREST.— ROYAUME —UNI: INSTITUTE OF JOURNALISTS, LONDON. CENTRE FOR MASS COMMUNICATION RESEARCH UNIVER OF LEICESTER. INTERNATIONAL JOURNALISTS TRAINING COURSE, CARDIFF.— SUEDE: JOURNALIST INSTITUTET, STOCKHOLM JOURNALIST INSTITUTET, GÖTEBORG.— SUISSE: INSTITUT INTERNATIONAL DE LA PRESSE, ZÜRICH. INSTITUT DE JOURNALISME, FRIBOURG.— TCECOSLOVAQUIE: INSTITUT POUR LA THEORIE ET L' HISTORIE DES MOYENS D' INFORMATION, PRAGUE — TURQUIE: TURK BASIN ENSTITUSU, ISTANBUL.— U. R. S S.: FACULTY OF JOURNALISM, MOSCOW STATE UNIVERSITY — YUGOSLAVIE: INSTITUT YUGOSLAVE DE JOURNALISME, BELGRADE Λεπτομερείας βλ. εἰς U. N. E. S. C. O.: LISTE PRELIMINAIRE DES INSTITUTS DE RECHERCHE SUR L' INFORMATION, AVRIL 1968

⁷Εξ ἄλλου, βάσει στοιχείων τοῦ ἔτους 1970 τὸ ὅλικόν ποσοστὸν ἀναπτύξεως τῶν Σχολῶν καὶ Κέντρων δημοσιογραφίας ἐντὸς τριῶν ἡπείρων ἐν ἀναπτύξει (Ἀφρικὴ, Ἀσία, Λατινικὴ Ἀμερικὴ) φθάνει περίπου τὸ 400%, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ Ὠκεανίαν 254%. Παραλλήλως ἡ UNESCO ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν συμβάλλει ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν δημιουργίαν Σχολῶν καὶ Κέντρων μορφώσεως καὶ ἐπιμορφώσεως τῶν στελεχῶν τύπου (Κέντρον Strasbourg, Quito, Dakar κ.λ.π.)

7. Ἐφημερὶς ἡμερολόγιον, κατὰστικὸν τῆς καθημερινῆς συναλλαγῆς, πινάκιον ἢ πάπυρος ἐν ᾧ κατεγράφοντο τὰ ἡμερήσια ἔσοδα καὶ ἔξοδα τοῦ οἴκου, βραδύτερον δὲ καὶ διάφορα συμβάντα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἡ σύνταξις καὶ μελέτη τούτων δὲν ἐθεωρεῖτο ὡς ἀσχολία σοβαρῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Λουκιανὸς σκώπτων ἀποκαλεῖ τινὰς τῶν φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς τοῦ «ἐν ἐφημερίσι φιλοσοφοῦντας». Ἡ λέξις ἐφημερὶς καὶ κατὰ τὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν καὶ μετέπειτα ἐσήμαινε ὅ,τι περίπου καὶ ἡ λέξις ἡμερολόγιον.

8 Αἱ «Βασίλειον» ἐφημερίδες καὶ ἄλλα λαβόντα τὸ ἴδιον ὄνομα γραπτὰ δὲν ἦσαν ἐφημερίδες ὅφ' ἦν ἔννοια δίδομεν σήμερον εἰς τὴν λέξιν. Περὶ τούτων ἔγραψε, κατὰ Σουΐδαν, Στράτις ὁ ἐξ Ὀλύμπου πέντε βιβλία, μὴ σωζόμενα.

9. Βλ. Κ. ΠΑΠΑΔΕΞΑΝΔΡΟΥ: Φρούρια ἐλευθερίας, Ἀθήναι, 1971, σ. 13.

Αἱ πρῶται ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες ἐξεδόθησαν, λήγοντος τοῦ 18ου αἰῶνος εἰς πόλεις τοῦ ἐξωτερικοῦ, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ἀνθοῦσαι ἑλληνικαὶ παροικίαι.

Ἡ πρώτη ἑλληνικὴ ἐφημερίς, ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ τὸ 1784 ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ ἐγκατεστημένου λογίου Γεωργίου Βεντότη, ἐκ Ζακύνθου. Τίτλος τῆς ἐφημερίδος δὲν ἀναφέρεται. Εἰς τὴν Βιέννην ἐξεδόθη ἐπίσης τὴν 31 Δεκεμβρίου 1790, ἡ δισεβδομαδιαία «Ἐφημερίς» τῶν Μαρκιδῶν Πουλιῶν καὶ βραδύτερον, τὸ 1811, «Ὁ Λόγιος Ἑρμῆς» ὑπὸ τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ, ἐφημερίς δεκαπενθήμερος, ὡς καὶ ἐφημερίς ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰδήσεις διὰ τὰ Ἀνατολικά μέρη», ὑπὸ τοῦ ἐκ Μακεδονίας Εὐφρονίου Πώποβικ.

Ἐπίσης, ἐξεδόθησαν καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἐφημερίδες: ἐν Βιέννῃ τὸ 1819 ἡ «Καλλιόπη», δεκαπενθήμερος, ὑπὸ Ἀθανασίου Σταγειρίτη, ἐν Παρισίοις τὸ 1819 ἡ «Ἀθηνᾶ» καὶ ἡ «Μέλισσα», ἐν Λονδίνῳ τὸ 1819 τὸ «Μουσεῖον» καὶ ἡ «Ἴρις».

Πρώτη ἐφημερίς ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ «Σάλπιγξ Ἑλληνική», ἥτις ἐξεδόθη τὴν 1ην Αὐγούστου 1821 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Θεοκλήτου Φαρμακίδη ἐν Καλαμάτᾳ. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἐλλείψει τυπογραφικῶν ἐγκαταστάσεων ἐξεδόθησαν χειρόγραφοι ἐφημερίδες ἐν Γαλαξειδίῳ τὸν Μάρτιον 1821 (ἔνευ τίτλου, ἀπεκλήθη «ψευτοφυλλάδα»), ἐν Μεσολογγίῳ τὸν Αὐγούστον 1821 ἡ «Αἰτωλική», ἐν Βραχωρίῳ (Ἀγρινίῳ) ὁ «Ἀχελῷας» τὸ 1822.

Κατὰ τὴν περίοδον 1821-1844 ἐξεδόθησαν ὁ «Ἑλληνικὸς Καθρέπτης» (Ἰδρυ, 20 Μαΐου 1822), «Ἑλληνικὰ Χρονικά» (Μεσολόγγι, Ἰανουάριος 1824), «Ὁ φίλος τοῦ Νόμου» (Ἰδρυ, 1824), «Ἑλληνικὸς Τηλέγραφος» (Μεσολόγγι, 1824), «Ἐφημερίς Ἀθηνῶν» (Ἀθῆναι, 1824), «Γενικὴ Ἐφημερίς τῆς Ἑλλάδος» (Ναύπλιον, 1825), «Ἐθνικὴ Ἐφημερίς» (Ναύπλιον, 1832), «Ἐφημερίς Κυβερνήσεως» (1833)¹⁰, «Ἀθηνᾶ», (Μέγαρα, 1832) «Ἐλπίς» (Ἀθῆναι, 1836), «Αἰὼν» (1838)¹¹.

Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862 ἐξεδόθησαν πολλαὶ ἐφημερίδες, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον βραχύβιοι, ἀπὸ δὲ τοῦ 1870 ἀρχίζει ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου (περὶ τὸ 1870 ὑπολογίζεται, ὅτι ἐξεδίδοντο συνολικῶς 68 ἐφημερίδες εἰς τὴν ἀπελευθερωθεῖσαν Ἑλλάδα καὶ 16 εἰς τὴν ὑπόδουλον καὶ τὴν ἀλλοδαπὴν ὑπὸ ἐλλήνων).

10 Βλ. ΚΟΦΙΝΑ Γ: Τὸ ἐθνικὸν τυπογραφεῖον, ἡ Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ἐθνικὸν σφραγιστήριον, Ἀθῆναι, 1906.

11. Περὶ τούτων βλ. καὶ Κ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ: Συνοπτικὸν διάγραμμα τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1968, σελ. 7. Κ. ΜΑΓΕΡ: Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1957. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ: Ἐπετηρίδες τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1968. Β. ΑΙΔΑΛΗ: Αἱ παρεκτροπαὶ τοῦ τύπου, Θεσσαλονίκη, 1966. ΑΙΚ. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ: Χειρόγραφοι ἐφημερίδες τῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀθῆναι, (Ἐφημ. ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ), 1966. ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ: Ρουμελιώτικος τύπος 1821-1880, Ἀθῆναι, 1959. ΧΡ. ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΗ: Ἡ δημοσιογραφία στὴ Σμύρνη, Ἀθῆναι, 1959.

Βραδύτερον ἐξεδόθησαν φιλολογικά καὶ σατυρικά περιοδικὰ ἀξιόλογα καὶ τὴν 1ην Ὀκτωβρίου 1873 ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις ἡ πρώτη καθημερινὴ ἐφημερίς, ἡ ἀνεξάρτητος «Ἐφημερίς» τοῦ Δ. Κορομηλά, ζήσασα μέχρι τοῦ 1922 (μέ τινας διακοπὰς καὶ διαφόρους ἐκδότας).

Ἐκτοτε ἀρχίζει ἡ δημιουργία ἐπιχειρήσεων τύπου, αἱ δὲ ἐφημερίδες ἐκδίδονται πλουσιώτεροι εἰς εἰδησεογραφίαν, μὲ περισσοτέρας σελίδας καὶ μεγαλύτερον σχῆμα. Βραδύτερον αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηναίων καὶ μετὰ τινὰ χρόνον καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐξελιχθῆσαν εἰς σημαντικὰς ἐπιχειρήσεις, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐπέτυχον λίαν ὑψηλὰς διὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα κυκλοφορίας.

Σήμερον ἐκδίδονται ἐν Ἀθήναις 8 καθημερινὰ πολιτικὰ καὶ 9 οἰκονομικὰ ἐφημερίδες. Ἐπίσης ἐκδίδονται καὶ ξενόγλωσσοι, ὡς καὶ ἀρκεταὶ ἀθλητικαί, εἰδικαί, φιλολογικαί, ἐπιστημονικαί, ἐπαγγελματικαί, ἐβδομαδιαῖαι κ.λ.π.

Ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἐκδίδονται καὶ εἰς τὰς μεγαλύτερας ἐπαρχιακὰς πόλεις, ὡς καὶ εἰς ἑλληνικὰς παροικίας τοῦ ἐξωτερικοῦ ¹².

Λόγω τῶν χρησιμοποιουμένων ὑπὸ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἀρτίων ἐγκαταστάσεων καὶ τῆς ὑψηλῆς ποιότητος τῶν στελεχῶν, αἱ ἐφημερίδες τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἐμφανίσεως ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὕλης εἶναι πολὺ καλὰ καὶ εἰς ὑπερτέραν μοῖραν τοῦ τύπου ἄλλων χωρῶν ¹³.

12. Εἰδικώτερον: ἐκ τῶν 8 καθημερινῶν πολιτικῶν αἱ 3 εἶναι πρωῒναι καὶ αἱ 5 ἀπογευματινὰ. Ἐκ τῶν ξενόγλωσσων εἶναι 1 ἀρμενόφωνος, 2 ἀγγλόφωνοι, 1 γερμανόφωνος. Οἰκονομικαί: 9. Ἀθλητικαί: 2. Ἡμερήσιαι Πειραιῶς: 9. Ἡμερήσιαι Θεσσαλονίκης: 5. Ἡμερήσιαι ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες: Ἀγίος Νικόλαος Κρήτης 1, Ἀγρίνιον 3, Ἀλεξανδρούπολις 4, Ἄρτα 2, Βόλος 2, Δράμα 2, Ἡγουμενίτσα 2, Ἡράκλειον 3, Ἰωάννινα 4, Καβάλα 2, Καλαμάτα 4, Καρδίτσα 4, Κέρκυρα 4, Κοζάνη 1, Κομοτινή 2, Κόρινθος 1, Λαμία 2, Λάρισα 2, Μυτιλήνη 3, Ξάνθη 1, Πάτρα 3, Πρέβεζα 1, Πύργος 1, Ρέθυμνον 2, Ρόδος 2, Σέρραι 3, Τρίκαλα 4, Χανιά 3, Χίος 2. Μὴ ἡμερήσιαι ἐφημερίδες περιφερείας Ἀθηνῶν 299 καὶ περιοδικὰ περιφερείας Ἀθηνῶν 420. Μὴ ἡμερήσιαι ἐφημερίδες (ὁ πρωῒνος ἀριθμὸς) καὶ περιοδικὰ (ὁ δεύτερος ἀριθμὸς ὅπου ὑπάρχει) Νομοῦ (Ν.) Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας 5 1, Ν. Ἀργολίδος 8, Ν. Ἀρκαδίας 7, Ν. Ἄρτης 5 1, Ν. Ἀχαΐας 8 6, Ν. Βοιωτίας 5, Ν. Γρεβενῶν 2, Ν. Δράμας 2, Ν. Δωδεκανήσου 2, Ν. Ἐβρου 4, Ν. Εὐβοίας 9, Ν. Εὐρυτανίας 2, Ν. Ζακύνθου 5, Ν. Ἠλείας 6 1, Ν. Ἡμαθίας 5, Ν. Ἡρακλείου 7 4, Ν. Θεσσαλονίκης 25 24, Ν. Θεσπρωτίας 5, Ν. Ἰωαννίνων 5 1, Ν. Καβάλας 5 4, Ν. Καρδίτσης 3, Ν. Καστοριᾶς 3 1, Ν. Κερκύρας 9 3, Ν. Κεφαλληνίας 5, Ν. Κιλκίς 1, Ν. Κοζάνης 5 1, Ν. Κορινθίας 4 1, Ν. Κυκλάδων 3 2, Ν. Λακωνίας 14 2, Ν. Λαρίσης 7, Ν. Λασηθίου 2, Ν. Λέσβου 4 1, Ν. Λευκάδος 3, Ν. Μαγνησίας 2 1, Ν. Μεσσηνίας 2 2, Ν. Ξάνθης 6 1, Ν. Πέλλης 5, Ν. Πιερίας 4 1, Ν. Πρεβέζης 5, Ν. Ρεθύμνης 1, Ν. Ροδόπης 6 1, Ν. Σάμου 6 1, Ν. Σερρών 6 1, Ν. Φθιώτιδος 5 1, Ν. Φλωρίνης 3 2, Ν. Φωκίδος 5, Ν. Χαλκιδικῆς 2 1, Ν. Χανίων 4 2, Ν. Χίου 7 2. Διὰ τὸν τύπον τῶν ἑλληνικῶν παροικιῶν ἀνὰ τὸν κόσμον βλ. ΦΩΚΑ: Στοιχεῖα ἱστορίας ἑλληνικοῦ τύπου ἐξωτερικοῦ, (παραδόσεις εἰς Κ. Δ. Σ.), ἄ χ.

13. Παράθετομεν κατὰστασιν ἀριθμητικῆς κυκλοφορίας ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ

Τέλος, δέον νά σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου συνετέλεσε πολὺ τὸ Ἀθηναϊκὸν Πρακτορεῖον Εἰδήσεων¹⁴.

περιοδικῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ ἔτος 1967: Ἡμερήσιαι ἐφημερίδες Ἀθηνῶν 187.174.910, περιοδικὰ καὶ ἀθλητικαὶ ἐφημερίδες Ἀθηνῶν 61.739.488, ἡμερήσιαι ἐφημερίδες Θεσσαλονίκης 26.901.811, ἤτοι σύνολον 275.816.209. Διὰ τὰς ἐκτὸς Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης ἐκδιδομένας ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ δὲν ὑπάρχουν πλήρη στοιχεῖα. Ἐξ ἄλλου, ἡ μέση ἡμερησία κυκλοφορία μὴνὸς Σεπτεμβρίου 1972 (ἐπὶ 26 ἐκδόσεων) 8 ἡμερησίων ἐφημερίδων τῶν Ἀθηνῶν ἀνῆρχετο εἰς 663.046 φύλλα.

14. Περὶ τούτου βλ. Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Περὶ τῶν νομικῶν μορφῶν τῶν πρακτορείων εἰδήσεων, Ἀθῆναι, 1968, σελ. 18 ἐπ.

§ 7. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΥΠΟΥ

Εἰς πολλὰς χώρας γίνεται κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη λόγος περὶ κρίσεως εἰς τὸν χώρον τοῦ τύπου, τὸ πρᾶγμα δὲ ἐμφανίζει ἰδιαιτέραν σημασίαν δεδομένου, ὅτι αἱ σχετικαὶ συζητήσεις ἐδράζονται ἐπὶ πραγματικῶν στοιχείων ἐμπνεόντων τῷ ὄντι ἀνησυχίαν. Ἐνδελεχῆς δὲ μελέτη τοῦ θέματος ἐπὶ διεθνoῦς ἐπιπέδου ὡδήγησε εἰς τὴν παραδοχὴν κοινῶν κατὰ βάσιν αἰτίων, παρὰ τὰς εὐλόγους κατὰ περίπτωσιν εἰδικωτέρας διαφορᾶς, τῆς διαπιστωθείσης εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἀνησυχητικῆς καταστάσεως τοῦ τύπου.

Τὸ ἔναυσμα τῶν συζητήσεων καὶ τῆς ἐπακολουθησάσης διατυπώσεως ἀπαισιοδόξων σκέψεων καὶ ἀπόψεων ἀπετέλεσε ἡ παρατηρηθεῖσα εἰς τινὰς χώρας μείωσις ¹ τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων. Ἡ τοιαύτη δὲ μείωσις συνδυασθεῖσα καὶ μετὰ τὴν ἐπιταχυνομένην διάδοσιν τῶν ἀκουστικῶν καὶ ὁπτικοακουστικῶν μέσων ἐνημερώσεως ἐν γένει ἐνέτεινε ἔτι πλέον τὴν ἀνησυχίαν. Τινὲς μάλιστα ἐτόνισαν μετ' ἐμφάσεως, ὅτι ἡ «μάχη εἰς τὸν χώρον τῶν εἰδήσεων» ἔχει χαθῆ διὰ τὸν τύπον», ἐνῶ ἄλλοι ὑπεγράμμισαν, ὅτι σήμερον τὸ ραδιόφωνον ἀναγγέλλει τὸ συμβάν, ἡ τηλεόρασις τὸ παρουσιάζει μὲ εἰκόνας καὶ ἡ ἐφημερὶς βραδύτερον τὸ ἐξηγεῖ ².

Ἐξ ἐτέρας ὅμως ἐπόψεως, τοῦτο τὸ τελευταῖον, τοὔτέστιν ἡ ἐρμηνευτικὴ ἱκανότης τοῦ τύπου, ἔστω καὶ ὑπὸ προϋποθέσεις ἐμφανιζομένη, ὡδήγεῖ εἰς αἰσιοδόξους σκέψεις, ὅτι δηλαδὴ ὁ τύπος δύναται νὰ κρατήσῃ ἀκόμη μίαν ἐκ τῶν πρώτων θέσεων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μέσων ἐνημερώσεως καὶ διαμορφώσεως τῆς κοινῆς γνώμης.

1. Βάσει προσφάτων στοιχείων: Ἐν Γερμανίᾳ: ἄνω τοῦ 20% τῶν ἐνηλίκων οὐδεμίαν ἐφημερίδα διαβάζει, 33% διαβάζει «λαϊκὰ» ἢ «κίτρινα» φύλλα, 17% εἶναι τακτικοὶ ἀναγνώσται ἐπαρχιακῶν ἡμερησίων φύλλων καὶ 37% εἶναι ἀναγνώσται ἐφημερίδων κυκλοφορούντων εἰς 50 000 καὶ ἄνω φύλλα ἡμερησίως. Αἱ ἔχουσαι κυκλοφορίαν μεγαλυτέραν τῶν 100.000 φύλλων ἡμερησίως ἐφημερίδες δὲν ὑπερβαίνουν τὰς 40.—Ἐν Ἰταλίᾳ: 10% τῶν κατοίκων ἀγοράζουσιν ἡμερησίαν ἐφημερίδα. Ἡ Ἰταλία κατέχει τὴν 21ην θέσιν μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐφημερίδων, ὡς τεροῦσα εἰς τοῦτο τῆς Ἑλλάδος καὶ ὑπερέχουσα τῆς Ἀλβανίας, Γιουγκοσλαβίας, Ἰσπανίας, Πορτογαλλίας καὶ Τουρκίας. Τὸ 1939 ἐξεδίδοντο 66 ἡμερήσιαι ἐφημερίδες, κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον 136 καὶ σήμερον 106 — Εἰς Ἀγγλίαν τὰ 58% τοῦ πληθυσμοῦ ἀγοράζουσιν ἐφημερίδας, εἰς Ἑλβετίαν 34%, εἰς Γαλλίαν 27%, εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας Ἀμερικῆς 32% καὶ εἰς Σοβιετικὴν Ἐνωσην 23%.

2. Οὕτω, μετὰξὺ ἄλλων, ὁ Beuve — Méry, ἀρχ. LE MONDE.

Ἀκόμη, δὲν πρέπει νὰ παροράται τὸ γεγονός, ὅτι, τόσο τὸ ραδιόφωνον, ὅσον καὶ ἡ τηλεόρασις, λόγῳ τοῦ ἀνταγωνιστικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, ἐξηνάγκασαν τὸν τύπον, ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἢ ἄλλης ἀποχρώσεως αὐτοῦ, εἰς διαφόρους ἐκσυγχρονισμούς, καὶ ἐνῶ κατ' ἀρχὰς ἐνεφανίσθησαν ὡς ἀπειλὴ διὰ τὸν τύπον, βραδύτερον ἀπεδείχθησαν «ὑποστηρικταὶ αὐτοῦ», ἰδίᾳ ἀφ' ἧς στιγμῆς, κατεδείχθησαν τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τῶν ἡλεκτρονικῶν μέσων ἐπικοινωνίας, ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὸν τύπον, τοῦ τελευταίου ὑπερέχοντος ἐν πολλοῖς, ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐξήγησιν, τὸ σχόλιον καὶ τὴν κριτικὴν τῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ τὴν παρουσίαν τῆς διαφημίσεως³.

Προσέτι, δέον νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἐὰν εἰς διαφόρους χώρας πολλὰ ἡμερήσια, ἐβδομαδιαῖα, περιοδικὰ ἐντυπα ἔπαυσαν ἐκδιδόμενα, ἐν τούτοις ἡ κυκλοφορία πολλῶν ἄλλων ἡυξήθη εἰς ἰδιαιτέρως, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, ὑψηλὰ ἐπίπεδα⁴.

Τὸ ὅλον θέμα παρουσιάζει ἰδιαιτέραν σπουδαιότητα, ἀλλὰ ἡ εὐρύτης τούτου καὶ αἱ παρατηρούμεναι ἐπὶ μέρους οὐσιαστικαὶ διαφοραὶ, ὡς καὶ ἡ ἔλλειψις ἀπολύτως ἐξακριβωμένων στοιχείων, δὲν ἐπιτρέπουν μίαν κατὰ τὸ δυνατόν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀσφαλῆ διαπίστωσιν τῆς κατασιάσεως καὶ ἀφ' ἑτέρου ὑπόδειξιν τῶν καταλλήλων μέτρων πρὸς ἀνακοπὴν καὶ περιστολὴν τῆς κρίσεως⁵.

Ἡ σοβαρότης δὲ τοῦ πράγματος καταφαίνεται καὶ ἐξ ἄλλης πλευρᾶς: Εἰς ὅλα τὰ προσφάτως⁶ συγχληθέντα συνέδρια τύπου, ἐκ τῶν κυριωτέρων θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν, ἦτο καὶ τὸ ὑπὸ δια-

3 Ἐν Γαλλίᾳ οὐδεμία ἐμπορικὴ διαφήμισις ἐπραγματοποιεῖτο μέχρι πρό τιος μέσῳ τοῦ ραδιοφώνου καὶ τῆς τηλεόρασεως. Ἐν Γερμανίᾳ μόλις 4% τῶν διὰ διαφημιστικὸς σκοποὺς καταβαλλομένων εἰς τὰς ἐφημερίδας χρημάτων δαπανᾶται εἰς τὴν τηλεόρασιν καὶ τὸ ραδιόφωνον. Ὁ τύπος θεωρητικῶς δύναται νὰ αὐξήσῃ ἐλευθέρως τὰς διαφημιστικὰς καταχωρίσεις, ἐνῶ ἡ κατὰστασις εἰς τὸ ραδιόφωνον καὶ τὴν τηλεόρασιν εἶναι ἐντελῶς διάφορος, διότι εἰς πλείστας χώρας τὰ προγράμματα ραδιοφώνου καὶ τηλεόρασεως δὲν δύνανται νὰ ἐπιβαρυνθοῦν πέραν ὀρισμένου ὁρίου μὲ διαφημίσεις.

4 Οὕτω π. χ. ἐν Ἀγγλίᾳ

5. Ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα διὰ τὴν Ἀγγλίαν, Δ. Γερμανίαν καὶ Ἰταλίαν βλ. εἰς Δ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗ: Ἀρθρογραφία καὶ σχόλια, Ἀθῆναι, ἀ. χ., σ. 43 ἐπ.

6. Συμπόσιον Τύπου: Σάλτσμπουργκ Αὐστρίας 9-12 Σεπτεμβρίου 1968. Μετέσχον ἀντιπρόσωποι 18 χωρῶν (καὶ τῆς Ἑλλάδος) Συνέδριον Διεθνoῦς Κέντρου Ἀνωτάτης Δημοσιογραφικῆς Ἐκπαιδεύσεως (ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς UNESCO), Στρασβοῦργο, Μάιος 1970, Δεύτερον Διεθνὲς Συνέδριον Δημοσιογράφων (Πόλις τοῦ Μεξικοῦ, Νοέμβ. — Δεκέμ. 1972, μετέσχον ἀντιπρόσωποι 36 χωρῶν — καὶ τῆς Ἑλλάδος —) Σημειοῦται, ὅτι τὰ προβλήματα τοῦ τύπου ἐμελετήθησαν ἢ μελετῶνται καὶ ὑπὸ διεθνῶν Ὁργανισμῶν, UNESCO, U. I. T. — Διεθνῆς Ἐνωσις Τηλεπ/νιῶν —, U. P. U. — Διεθνῆς Ταχυδρ. Ἐνωσις —, O. I. T. — Διεθνῆς Ὁργάνωσις Ἐργασίας —, F. A. O. — Ὁργαν. Τροφίμων καὶ Γεωργίας —, Συμβ. Εὐρώπης, Acoess Intern. des Etudes et Recherches sur l' information κ.ἄ.

πραγμάτευσιν, δεδομένου ὅτι τὰ προβλήματα τοῦ συγχρόνου τύπου εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα: νομικά, τεχνικά, οἰκονομικά, κοινωνιολογικά κ.λ.π.

Ἡ παγκοσμιότης ⁷ τοῦ θέματος ἐπιβάλλει μίαν συνοπτικὴν ἐπισκόπησην (ἥτις ἐπιχειρεῖται ἀπὸ τινων ἀπόψεων καὶ ἀλλαγῶ τοῦ παρόντος), ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τῆς κατὰ χώραν ἀληθοῦς ταυτότητος αὐτοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τὴν ἐξαγωγήν τῶν ἐνδεικνυμένων συμπερασμάτων. Ἐνταῦθα κρίνεται σκόπιμος ἡ παράθεσις σκέψεων τινων διὰ τὸ ὅλον ζήτημα.

Οὕτω, ὑπεστηρίχθη, ὅτι ἡ μείωσις τῆς κυκλοφορίας καὶ ὁ περιορισμὸς τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ὀφείλονται βασικῶς εἰς πολλοὺς παράγοντας, κυριώτεροι τῶν ὁποίων θεωροῦνται οἱ ἀκόλουθοι:

Κατὰ τινας εἰς τὸν οἰκονομικὸν παράγοντα: εἰς πολλὰς χώρας (καὶ ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν) ⁸ ὑπάρχουν ὁμάδαι ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ διὰ τὰς ὁποίας ἡ διάθεσις ὠρισμένων ποσῶν ἐτησίως διὰ τὴν ἀγορὰν ἐφημερίδων καὶ ἐν γένει ἐντύπων εἶναι ἰδιαιτέρως δυσχερής. Κατὰ τῆς ἀπόψεως ὅμως ταύτης ἀντιτάσσεται, ὅτι αἱ ἐν λόγῳ ὁμάδαι ἀπολαμβάνουν εἰς τινας περιπτώσεις τῶν ὑπηρεσιῶν ἄλλων συναφῶν μέσων ἐπικοινωνίας (ραδιοφώνου, τηλεοράσεως) ἐνίοτε μὲ ὑψηλὸν τίμημα. Συνεπῶς, μᾶλλον ἡ ἀδιαφορία τῶν ὡς ἂν ὁμάδων διὰ τὰ κοινὰ δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς συντελεστικὴ τῆς ἀποστροφῆς τούτων πρὸς τὴν ἐφημερίδα καὶ τὰ ἄλλα ἐντυπα.

Ἄλλοι προέβαλον ὡς αἴτιον τῆς συστηματικῆς καὶ αὐξανομένης ἀδιαφορίας τοῦ κοινοῦ διὰ τὸ ἐντυπον καὶ ἰδίᾳ τὸ ἡμερήσιον, τὸν ἀναλφαβητισμὸν ⁹, (ἀνθοῦντα εἰς τινας χώρας) καὶ τὸν ἡμιαναλφαβητισμὸν, ἥτοι παράγοντας, οἱ ὅποιοι, ὅπου ὑφίστανται, καθιστοῦν ἀδύνατον ἢ δυσχεραίνουν μεγάλως τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ τὴν ἀγορὰν ἐντύπων.

Κατ' ἄλλους, τὸ ὅλον πρόβλημα ἔγκειται εἰς τὴν ἀνεπάρκειαν, ποσοτικὴν καὶ ποιοτικὴν, τὴν ὁποίαν εἰς τινας χώρας, ἐμφανίζει ὁ τύπος καὶ δὴ ὁ ἡμερήσιος, ἀνεπάρκειαν ὀφειλομένην, ὅπου ὑφίσταται, εἰς πλείστους ὅσους λόγους (ἐλλειψίς στελεχῶν, ἐλλειπεῖς τεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις ¹⁰, ἀδυναμία προσπελάσεως πρὸς τὰς πηγὰς τῶν νέων κ.ἄ.). Ὡς εἰκὸς ὅμως ἡ τιαύτη

7. Βλ. καὶ LA CHRONIQUE GRAFIQUE, No 207, 1967: La presse quotidienne dans le monde d'aujourd'hui. Δ. ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗΣ: ἐνθ. ἀν., σ. 45 ἐπ.

8. Οὕτω π. χ. ἐν Ἰταλίᾳ. Βλ. καὶ LA PRESSE ITALIENNE, C. F. d'Actualité, N. 123.

9. Βλ. εἰς τὴν ὑποσ. 5 τῆς παρ. 1 τοῦ παρόντος στοιχεῖα περὶ τῶν ἀναλφαβητῶν (στοιχεῖα UNESCO 1971).

10. Ὁ Τύπος εὐρίσκεται σήμερον ἐνώπιον προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἡγνόμεναι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐμφανίσεώς του. Τὰ ἔξοδα τῆς συντάξεως εἶναι ἐνίοτε ἀστρονομικά. Ἡ ἀεροπορικὴ μετακίνησις ἀνταποκριτῶν ἀναζητούντων τὴν ἀποκλειστικὴν εἰδησιὴν ἀνὰ τὸν κόσμον, τὰ ἔξοδα μεταβιβάσεως τῶν τηλεγραφημάτων, αἱ συνδρομαὶ εἰς τὰ εἰδησεογραφικὰ πρακτορεῖα μεταφράζονται εἰς σημαντικὰ ἔξοδα.

ἐξήγησις ἐν πολλοῖς δὲν εὐσταθεῖ, διότι μέρος τῆς ἐπιχειρηματολογίας τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς ἀμέσως ἀνωτέρω ἐκτεθείσης ἀπόψεως, διὰ τὴν χαμηλὴν βαθμίδα μορφώσεως τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, ἐξακολουθεῖ ἰσχύον ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι αὐτοῦ.

Οἱ δημοσιογράφοι ¹¹ θεωροῦνται παρὰ τινων ἡ πηγή τῆς κακοδαιμονίας, ἀλλὰ ἐπ' αὐτοῦ ἀντιτάσσεται, ὅτι τὰ στελέχη ¹² τῆς σήμερον εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρας ποιοτικῆς ¹³ στάθμης, λόγῳ τῆς δημιουργίας καὶ λειτουργίας εἰδικῶν κέντρων καὶ σχολῶν μορφώσεως καὶ ἐπιμορφώσεως εἰς πλείστας χώρας, ὡς ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος ἀναφέρεται.

Τέλος, ὡς αἷτια τῆς κρίσεως διαπιστούμενα ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ τύπου πολλῶν χωρῶν, δεόν νὰ ἀναφερθῶν ἐνταῦθα καὶ τὰ ἀκόλουθα :

Αἱ ἐφημερίδες εἰς ἄρκετὰς περιπτώσεις δημοσιεύουν κείμενα δυσνόητα ἢ καὶ ἀκατανόητα διὰ τὸν μέσον ἀναγνώστην. Ἐπιπροσθέτως πολλὰς φορὰς, ἡ εἰδησις καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς σχόλιον συγχωνεύονται καὶ συγχέονται κατὰ τρόπον ἀνεπίτρεπτον εἰς ἐνιαῖον κείμενον ἐκ λόγων σκοπιμότητος, ἐνῶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις τὰ θέματα παρουσιάζονται κατὰ μὴ προσήκοντα τρόπον καὶ ἡ ἀντικειμενικότης τοῦ πληροφοριακοῦ ὕλικου θυσιάζεται ὑπὲρ ἄλλων διαθέσεων τῶν ἐκδοτῶν ¹⁴.

11. Περὶ τῆς νομικῆς σημασίας τῆς δημοσιογραφικῆς ιδιότητος βλ.: Α. ΚΑΡΑΜΟΥΝΤΖΟΥ: Ἡ ἀρμοδιότης ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τύπου καὶ ἡ νομικὴ σημασία τῆς δημοσιογραφικῆς ιδιότητος, Θεσσαλονίκη, 1963.

12. Ὁ ὅρος δημοσιογράφος φαίνεται προσελθὼν ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν λέξεων «δημόσια γράμματα», τὰς ὁποίας Δίων ὁ Κάσιος ἐχρησιμοποίησε διὰ τὰ Acta Diurna Populi Romani καὶ τὰ Acta Senatus Ὡς πρῶτοι δημοσιογράφοι θεωροῦνται οἱ Rostrani τῆς ἀρχαίας Ρώμης, οἱ συχνάζοντες εἰς τὴν λεγομένην πλατέϊαν τῶν Ρόστρων διὰ τὴν συλλογὴν καὶ ἀνταλλαγὴν εἰδήσεων. Ἐπαγγελματίαι δημοσιογράφοι ἐμφανίζονται ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρχισεν ἡ καθημερινὴ ἐκδοσις τῶν ἐφημερίδων.

13. Ὁ σημερινὸς δημοσιογράφος ὀφείλει νὰ ἔχῃ εὐρεῖαν μόρφωσιν διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν πολυσύνθετον μορφήν τῆς ἐργασίας του. Πρέπει νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ψυχολογῇ διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ κοινοῦ. Πρέπει νὰ εἶναι ἐφευρετικὸς καὶ νὰ γνωρίζῃ πῶς νὰ ἀποκαλύπτῃ τὰ γεγονότα. Πρέπει νὰ ἔχῃ συγγραφικὸν ταλέντο διὰ νὰ δύναται νὰ μεταδίδῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην ὅχι μόνον τὴν ἐννοίαν τῶν ὁσων γράφει, ἀλλὰ καὶ νὰ γράφῃ κατὰ τρόπον ὥστε νὰ «ἐξάπτῃ» τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ. Καὶ τέλος πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ χάρισμα τῆς ἀναλύσεως διὰ νὰ δύναται νὰ διευκρινίζῃ τὴν σημασίαν τῶν περιστατικῶν καὶ τῶν εἰδήσεων, τὰς ὁποίας ἀναφέρει, νὰ ἐπισύρῃ δὲ τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ἐπὶ τῶν σημείων, τὰ ὁποῖα ἔχουν μεγαλυτέραν σημασίαν. Τὸ αἶσθημα τῆς εὐθύνης εἶναι ἐξ ἴσου σημαντικὸν μὲ τὰ ἀνωτέρω. Βλ. καὶ K. OLSON: Cours in journalism, ἄ.χ., σ. 11.

14. Περὶ τῶν ὁρίων ἀσκήσεως τοῦ ἔργου τῶν δημοσιογράφων καὶ ἐκδοτῶν βλ.: Τ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ: Κώδιξ δημοσιογραφικῆς ἠθικῆς, Ἀθῆναι, 1966, σ. 16 (ἠθικὴ καὶ βάσεις τοῦ λειτουργήματος), σ. 17 (προϋποθέσεις ἀψόγου κριτικῆς), σ. 19 (δεσμεύσεις ἐναντι τοῦ συνόλου), σ. 21 (ἀνακριβεῖς εἰδήσεις καὶ σχόλια)

Καί τινες ἐκ τῶν τελευταίων τούτων βάλλονται εὐθέως, ὅτι δὲν ἐργάζονται συνήθως διὰ τὴν «πώλησιν» τῆς εἰδήσεως, ὅτι εἶναι μόνον ἐπιχειρηματίαι, ὅτι ἐξυπηρετοῦν μόνον συγκεκριμένους πολιτικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἐπιδιώξεις κ.λ.π.

Ἄλλά, διὰ τὰ ἔχουμεν ἐνταῦθα ἐναργέστεραν τὴν παράστασιν τοῦ πράγματος, εἶναι ἀναγκαῖον, νὰ ἀναφερθῶμεν καὶ εἰς ὠρισμένα ἄλλα θέματα, ὡς εἶναι ὁ ἀνταγωνισμὸς τοῦ τύπου, ἡ συγχώνευσις, ἡ περιφερειοποίησις.

Ἡ ἀνταγωνιστικὴ διάθεσις, πρυτανεύουσα εἰς τὸν τρόπον ἐνεργείας πολλῶν ἐκδοτῶν, ἐκδηλοῦται ποικιλοτρόπως, φθάνουσα ἐνίοτε εἰς ἀγῶνας ἀλληλοεξοντώσεως. Οὕτω, τινὲς τῶν ἐκδοτῶν διὰ τῆς παροχῆς εἰδικῶν πριμοδοτήσεων, ὑπὸ διάφορον ἐκάστοτε κάλυμμα, ὡς ἐκπτώσεων εἰς τὰ τιμολόγια διαφημιστικῶν καταχωρίσεων, παροχὴν δώρων κλπ., ἐπιδιώκουν τὴν οἰκονομικὴν ἐξασθένησιν τοῦ ἀνταγωνιστοῦ.

Εἷς τινὰς μάλιστα χώρας, παρετηρήθη τὸ φαινόμενον τῆς ἐκδόσεως ὑπὸ μεγάλων ἐφημερίδων εἰδικῶν παραρτημάτων κατὰ περιφερείας, τὰ ὅποια ἐν συνεχείᾳ ἐνσωματοῦνται καὶ πωλοῦνται μετὰ τῆς κυρίως ἐφημερίδος, μὲ σκοπὸν τὴν ἐξόντωσιν οἰκονομικῶς ἀσθενῶν τοπικῶν φύλλων.

Ἡ συγκέντρωσις¹⁵, ἐξ ἄλλου, μεγάλης μερίδος τοῦ τύπου εἰς χεῖρας εὐρώστων οἰκονομικῶς συγκροτημάτων ἢ ἡ συγχώνευσις, ἀνεξαρτήτως μορφῆς, πολλῶν ἐκδόσεων, εἶναι ἐνίοτε τοιαύτης ἐκτάσεως, ὥστε εὐλόγως προκαλεῖ σοβαρὰς ἀνησυχίας πέραν τῶν ἄλλων λόγων (ἄσκησις ἐκτεταμένης πιέσεως πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις κ.ἄ.) καὶ διὰ τὸ γεγονός, ὅτι αἱ ἐπεκτεινόμεναι αὐτοκρατορίαι τοῦ τύπου ἐκτοπίζουν μὲ τὰς μεγαλυτέρας κυκλοφορίας τὰς τοπικὰς ἐφημερίδας.

Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρεται ἐνταῦθα, ὅτι εἰς Ἀγγλίαν ὑπάρχουν τὰ περισσότερα ἴσως ἐκδοτικὰ συγκροτήματα τύπου¹⁶.

Εἰς Γαλλίαν ὁ τύπος γενικοῦ περιεχομένου περιελάμβανε τὸ 1938 236 ἡμερησίας ἐφημερίδας, τὸ 1946 203, τὸ 1950 142 καὶ σήμερον 103.

Ὁ τύπος τῶν Παρισίων ἡριθμεῖ τὸ 1946 28 τίτλους καὶ σήμερον 10, ἐνῶ τὸ «περιφερειακὸν»¹⁷ μονοπώλιον εἶναι ἤδη ἐξησφαλισμένον, διὰ πολλὰς ἐφημερίδας¹⁸.

15. Βλ. καὶ ΛΥΧΝΟΥ Γ.: Ὁ τύπος χθὲς, σήμερα, αὔριο, Ἀθήναι, 1972, σ. 101.

16. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι, βάσει στοιχείων τοῦ ἔτους 1971, τὸ Associated Newspapers Ltd, τὸ Pearson — Longman Ltd, τὸ Beaverbrook Newspapers Ltd, τὸ International Publishing Corporation, ὁ Ὄργανισμὸς Thomson Ltd, ἡ United Newspapers Ltd κ.ἄ. Βλ. καὶ τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀγγλία» παρ. τοῦ παρόντος.

17. Ὡς ἡ Ouest France, ἡ La Nouvelle Republique du Centre Ouest, Nice Matin κ.ἄ.

18. Βλ. καὶ P. M. DESSIGNES: FRANCE: La concentration dans la presse, C. I. I. P., N. 6-7, 1968.

Εἰς τὴν Δ. Γερμανίαν ¹⁹ ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ μεγαλυτέρου συγκροτήματος τύπου ἐλέγχει ²⁰ 11 συντακτικὰς ἐπιχειρήσεις, 1 ἐπιχείρησιν χαρτοποιίας, 18 περιοδικὰς ἐκδόσεις ²¹. Ἐξ ἄλλου, ὁ δεύτερος ἐκδοτικὸς ²² ὁργανισμὸς τῆς χώρας ἐκδίδει 10 ἐπιθεωρήσεις.

Εἰς τὰς Η.Π.Α. ὑπάρχουν σήμερον περὶ τὰ 60 τράστ τύπου, τὰ ὅποια ἐλέγχουν περισσοτέρας τῶν 320 ἐφημερίδων ²³. Τέλος, διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς εἰκόνης περὶ τῶν αἰτίων τῆς κρίσεως τοῦ συγχρόνου τύπου δεόν νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα ἡ νέα κατάστασις, ἥτις ἐδημιουργήθη ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς συγχρόνου, ἀλματωδῶς ἐξελισσομένης, τεχνολογίας εἰς τὰ μέσα τῆς μαζικῆς ἐπωλοινωνίας.

Εἷς ἐκ τῶν πλέον, ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου, προοδευτικῶν ἐκδοτῶν διεκήρυξεν προσφάτως, ὅτι ἡ τεχνικὴ τῶν ἐφημερίδων εἶναι ἀπηρχαιωμένη μέχρῃς ἀπελπιστικοῦ βαθμοῦ καὶ ὅτι οὐσιαστικῶς ὁ τύπος παραμένει «εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Γουτεμβέργιου». Τοῦτο δὲ ἀπὸ τινων ἀπόψεων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπερβολικὸν λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ τεραστία τεχνολογικὴ πρόοδος «ἤγγισε» ἀπλῶς τὸν τύπον. Ἐπὶ παγκοσμίου κλίμακος μερὶς μόνον τοῦ τύπου χρησιμοποιεῖ τὰς τελευταίας τεχνολογικὰς ἐπιτεύξεις (ἡλεκτρονικοὺς ὑπολογιστάς, ρόλ — ὀφφσετ, φωτοτυτικὰς μηχανάς, ταχυπρεσθήρια κ.θ.) λόγῳ οἰκονομικῆς ἀδυναμίας τῆς πλειοψηφίας τῶν ἐκδοτῶν νὰ ἐκσυγχρονίσουν τὰς τεχνικὰς ἐγκαταστάσεις. Τῶν ἀδυναμιῶν δὲ τούτων τοῦ τύπου ἐπωφελοῦνται τὸ ραδιόφωνον καὶ ἡ τηλεόρασις, ἰδίᾳ εἰς τὸν εἰδησεογραφικὸν τομέα.

Καὶ ἀναφέρεται ἐνταῦθα χαρακτηριστικῶς, ὅτι πλεῖστα ὅσα ἡμερήσια φύλλα εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον δὲν δύνανται νὰ προσφέρουν εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν ἐκάστην πρωτὴν ἄλλας εἰδήσεις πλὴν ἐκείνων, τὰς ὁποίας τὴν προτεραιάν ἐπαρουσίασαν τὸ ραδιόφωνον καὶ ἡ τηλεόρασις, λόγῳ τοῦ πολυπλόκου καὶ χρονοφάγου μηχανισμοῦ συλλογῆς, ἀξιολογήσεως, στοιχειοθετήσεως, ἐκτυπώσεως καὶ διανομῆς τῶν νέων. Ὑπὸ τοιαύτας δὲ συνθήκας εὐλογον εἶναι ὁ ἀνταγωνισμὸς νὰ ἀποβαίῃ εἰς βάρος τοῦ τύπου.

19. Βλ. καὶ Β. Ε. SVOBOTA: La concentration de la presse, ἐν JOURNALISTE, N. 3, 1968.

20. Ἡ ἰσχὺς τοῦ συγκροτήματος Σπρίνγκερ ὑπογραμμίζεται ὅχι τόσον ὑπὸ τῆς συνολικῆς κυκλοφορίας τῶν φύλλων, ὅσον ἐκ τοῦ ποσοστοῦ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων. Ὁ Σπρίνγκερ ἐλέγχει τὰ 30% τοῦ καθημερινοῦ τύπου καὶ τὰ 90% τοῦ τύπου τῆς Κυριακῆς.

21. Μὲ 5 ἡμερησίας ἐφημερίδας, 8 ἐβδομαδιαίας ἐκδόσεις καὶ ἄλλας 5 δεκαπενθημέρους ἢ μηνιαίας φθάνει τὸ 1.000 000 000 μάρκα κύκλον ἐργασ. κατ' ἔτος.

22. Πρόκειται περὶ τοῦ ὁργανισμοῦ «Γκρούνερ καὶ Γιάρ» ὅστις ἐκδίδει καὶ τὸ ΣΤΕΡΝ.

23. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται τὰ μεγάλα τράστ Hearst καὶ Scripps—Howard.

§ 8. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Υπὸ πάντων τῶν ἐλληνικῶν Συνταγμάτων¹, ἄρθρα 7 καὶ 122 τοῦ Σ. Ρήγα, Κεφ. Β' παράγρ. Η' τοῦ Νόμου τῆς Ἐπιδιόρυς 1823, ἄρθρον 26 τοῦ Πολιτικοῦ Συντάγματος τῆς Τροικῆς 1827, ἄρθρον 50 τῆς Ε' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως 1832, ἄρθρα 10 Σ. 1844, 14 Σ. 1864, 18 Κρητικοῦ Σ. 1907, 14 Σ. 1911, 16 Σ. 1925/26, 16 Σ. 1927, 10 Σχεδίου Σ. Β' Ψηφίσματος, 14 Σ. 1952 καὶ 14 Σ. 1968 διεκηρύσσεται ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου².

Τῆς ἐλευθερίας δὲ ταύτης τοῦ τύπου ἀναφέρονται ἐν συνεχείᾳ συνοπτικῶς, καθ' ὅσον ἐκτενεστέρα μελέτη τοῦ θέματος ἐκφεύγει τῶν ὁρίων τῆς παρούσης ἐργασίας, τὰ γενικὰ γνωρίσματα ἀφ' ἐνὸς καὶ τὸ εἰδικώτερον περιεχόμενον ἀφ' ἑτέρου.

Συμφώνως πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν κρατοῦντα³ προκειμένου περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου ἔχομεν ἀτομικὸν δικαίωμα, ὡς τοῦτο νοεῖται ἐν τῷ Συντάγματι καὶ οὐχὶ ἀπλῶς πολιτικὸν ἢ ἀστικὸν τοιοῦτον. Συνέπεια τῆς τοιαύτης μορφῆς τοῦ ἐν λόγῳ δικαιώματος εἶναι, ὅτι ἡ προστασία τούτου δὲν περιορίζεται μόνον ἐπὶ ἀτόμων ἐχόντων τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν, ἀλλ' ἐπεκτείνεται εἰς πάντας τοὺς εὐρισκομένους ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐπικρατείᾳ καὶ μάλιστα ἀδιακρίτως ἐθνικότητος, θρησκείας, φύλου, ἡλικίας, κοινωνικῆς καταστάσεως, γλώσσης κ.λ.π.

Τῆς τοιαύτης ἐπεκτάσεως ἐξαιρεῖται τὸ δικαίωμα ἐκδόσεως ἐφημερίδων, ἐπιφυλασσόμενον μόνον εἰς τοὺς μὴ ἐστερημένους τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων ἑλλήνας πολίτας, κατὰ ρητὴν διάταξιν τοῦ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Συντάγματος 1968 ἐκδοθέντος Ν.Δ. 346/1969 (ἄρθρον 6, ἐκδίδεται ἐντύπων: . . . 5. Ὁ ἐκδότης δέον νὰ συγκεντρῶνῃ τὰ κάτωθι προσόντα: α) νὰ εἶναι ἑλλην πο-

1 Βλ. Γ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ : Ἑλληνικὴ Συνταγματικὴ Ἱστορία, ἔκδ. τρίτη, Ἀθήναι, 1952, σ. 33, 36, 58, 73, 121, 131. Τοῦ Αὐτοῦ : Μαθήματα Συνταγματικοῦ Δικαίου, Α', Γενικὸν Μέρος, Ἀθήναι, 1971, σ. 27. ΗΛ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ : Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι, 1960, σ. 7, 31, 47, 61, 93, 133, 183, 221, 289, 331, 369, 581. Τοῦ Αὐτοῦ : Ἑλληνικὸν Συνταγματικὸν Δίκαιον, Θεσσαλονίκη ἄ. χ., σ. 368.

2 Βλ. καὶ Γ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ : Ἡ Οἰκουμένη Δικαίηρις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, Ἀθήναι, 1953, σ. 23.

3 Βλ. καὶ Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι, Ἀθήναι, 1965, σ. 25.

λίτης... ε) να μη έχη στερηθῇ δι' ἀμετακλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων...).

Ἐξ ἄλλου, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ ἰσχύον Σύνταγμα αὐτοῦ τύπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐπιτελεῖ δημοσίαν⁴ ἀποστολήν, συνεπαγομένην δικαιώματα καὶ καθήκοντα, ὡς καὶ εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν δημοσιευμάτων του», δὲν δύναται νὰ γίνη λόγος περὶ ἄλλων θεωριῶν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου⁵. Ἀλλως τε παρ' ἡμῶν ἡ τελευταία αὕτη προστατεύεται σχετικῶς καὶ οὐχὶ ἀπολύτως⁶.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου προστατεύεται εὐθέως ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος διὰ διατάξεως ἀναστέλλομένης εἰς περίπτωσιν κηρύξεως τῆς χώρας εἰς κατάστασιν ἀνάγκης κατὰ τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Σ., ἀλλὰ μὴ καταργουμένης ὁλοκληρωτικῶς εἰς περίπτωσιν ἀναθεωρήσεως.

Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος περὶ τύπου ἄλλαι ἐφαρμόζονται ἀμέσως, ὡς π.χ. αἱ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς λογοκρισίας, ἄλλαι δὲ συμπληροῦνται δι' εἰδικῶν, τῶν λεγομένων ἐκτελεστικῶν τοῦ Συντάγματος, νόμων, ὡς π.χ. αἱ περὶ ὑποχρεωτικοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τοῦ τύπου, αἱ περὶ τῶν προϋποθέσεων ἐκδόσεως ἐφημερίδων ἢ ἄλλων πολιτικοῦ περιεχομένου ἐντύπων, περὶ προσόντων, ὅρων καὶ δεοντολογικῶν κανόνων ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος κ.λ.π.

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου θεωρεῖται ἀνέκαθεν, ὅτι ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν μορφήν τῆς ἐλευθερίας τῆς πνευματικῆς ἐκδηλώσεως⁷ τοῦ ἀτόμου, ἐκτὸς δὲ τῆς μορφῆς ταύτης ἐμφανίζεται καὶ ὡς ἐκδήλωσις ἄλλων ἀτομικῶν δικαιωμάτων, ὡς τῆς ἐλευθερίας τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως (τοῦ ἁρθρου 16 Σ.) πραγματοποιουμένης διὰ τοῦ τύπου κ.λ.π.

Τέλος, δέον νὰ ἀναφερθῇ ἐνταῦθα, ὅτι αἱ ἐπὶ μέρους ἐλευθερίαι τῆς συνταγματικῶς προστατευομένης ἐλευθερίας τοῦ τύπου εἶναι αἱ ἐπόμεναι:⁸ ἐλευ-

4. Ἡ τοιαύτη «δημοσία» ἀποστολὴ τοῦ τύπου συνεπάγεται δικαιώματα καὶ καθήκοντα, ἅρα καὶ εὐθύναι, αἱ ὁποῖαι δὲν δύνανται νὰ τηρῶνται ἄνευ ἐλέγχων καὶ κυρώσεων, περὶ τῶν ὁποίων θὰ προβλέψῃ ὁ νομοθέτης. Βλ. καὶ Δ. ΨΑΡΟΥ: Ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος, Ἀθῆναι, 1970, σ. 224.

5. Πρὸς τὰς διατυπωθείσας ἐν προκειμένῳ θεωρίας: α) ὁλοκληρωτικὴν, καθ' ἣν τὸ κράτος ἀποφασίζει τὴν καὶ ὑπὸ ποίας προϋποθέσεις θὰ δημοσιευθῇ κ.λ.π., β) φιλελευθέραν, καθ' ἣν οὐδεμία κρατικὴ ἐπέμβασις ἐπιτρέπεται εἰς τὸν χῶρον τοῦ τύπου, γ) κοινωνικῆς εὐθύνης τοῦ τύπου, καθ' ἣν ἀναγνωρίζεται ἡ ἐλευθερία ἀλλὰ καὶ ἡ εὐθύνη τούτου.

6. Περὶ τῶν καθεστώτων τοῦ τύπου κ.λ.π. βλ.: Π. ΧΑΤΖΗΘΩΜΑ: Τύπος καὶ ἐθνικὴ ἄμυνα, Ἀθῆναι, 1968, σ. 21

7. Βλ. καὶ Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: Δίκαιον τοῦ τύπου, (Παραδόσεις εἰς Κ.Δ.Σ.), Ἀθῆναι, ἄ. χ., σ. 1

8. Ἀνάπτυξιν τῶν εἰδικῶν τούτων ἐλευθεριῶν καὶ πλουσίαν βιβλιογραφίαν βλ. ἐν: Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἂν. σ. 58 ἐπ. Γ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ: Μαθήματα Συνταγματικοῦ Δικαίου, Α', Γεν. Μέρους, Ἀθῆναι, 1971, σ. 112.

θερία περιεχομένου και απαγόρευσις τῆς λογοκρισίας, ἐλευθερία ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος, ἐλευθερία ιδρύσεως ἐκδοτικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐλευθερία ἐκδόσεως καὶ απαγόρευσις θέσεως ὠρισμένων προσόντων διὰ τὸν ἐκδότην κ.λ.π., ἐλευθερία ἐκδόσεως καὶ απαγόρευσις παροχῆς ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἐκδοσιν, ἐλευθερία συνεχίσεως τῆς ἐκδόσεως καὶ απαγόρευσις παύσεως τοῦ ἐντύπου ἢ τοῦ ἐπιτηδεύματος τοῦ ἐκδότου, ἐλευθερία ἐκλογῆς τοῦ τίτλου τοῦ ἐντύπου καὶ διατηρήσεως τούτου καὶ ἐλευθερία κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων ⁹.

9. Βλ. καὶ Γ. ΚΡΙΠΠΑ : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἔναντι τοῦ δικαιώματος ἐπὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, Ἀθήναι, 1972, σ. 26 (τυπικὴ ἐλευθεροτυπία—οὐσιαστικὴ ἐλευθεροτυπία).

§ 9. Η ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ (ΑΡΝΗΤΙΚΗ — ΘΕΤΙΚΗ) ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Διακηρυχθεῖσα¹, ὡς ἀνεφέρθη ἀλλαχοῦ, ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν Συνταγμάτων τοῦ 19ου αἰῶνος ἐπροστατεύθη ὡς ἀτομικὴ ἐλευθερία ἀρνητικῆς μορφῆς, τῆς ὑποχρέσεως τοῦ Κράτους συνισταμένης ἐν προκειμένῳ εἰς ἀποχὴν ἐπεμβάσεως εἰς συγκεκριμένην σφαῖραν ἐνεργειῶν τοῦ ἀτόμου.

Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου καὶ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς τεραστίας ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ, πνευματικοῦ καὶ τεχνικοῦ, ὡς καὶ τῆς νέας καταστάσεως πραγμάτων ἐπὶ διεθνoῦς πεδίου, ἡ τοιαύτη ἀρνητικὴ μορφή τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου (ἀποχὴ ἐκ τῆς ἐπεμβάσεως — ἐγγύησις διὰ τὴν μὴ ἐπέμβασιν) ἐκρίθη ἀνεπαρκής, ἰδίᾳ δὲ σήμερον.

Συνεπεία τούτου προεβλήθη ζωνηρῶς τὸ αἷτημα, ὅπως τὸ Κράτος, χωροῦν εἰς τὴν λῆψιν τῶν ἐνδεικνυμένων μέτρων, βοηθήσῃ ἀποτελεσματικῶς τὸν τύπον διὰ τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν αὐτοῦ.

Ὡς εἰκὸς ὅμως, ἡ τοιαύτη παρέμβασις τοῦ Κράτους, καθ' ὃ ἐνέχουσα τὸν κίνδυνον ὑποδουλώσεως τοῦ τύπου, δεόν ὅπως ἐξικνῆται μέχρις ἐνὸς ὁρίου, ἐπιτρέποντος τὴν ἀνώδυνον παροχὴν τῆς ἀναγκαιούσης προστασίας εἰς τὸν τύπον ἀφ' ἐνὸς καὶ τὴν διατήρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας τούτου ἐναντι τοῦ κράτους ἀφ' ἐτέρου².

Ἡ τοιαύτη θετικὴ προστασία τοῦ τύπου παρὰ τοῦ κράτους εἰσῆχθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ διὰ σειρᾶς νομοθετικῶν διατάξεων, μὴ τυχοῦσα εἰσέτι συνταγματικῆς κατοχυρώσεως³, συνίσταται δὲ εἰς παροχάς, ἀπαλλαγάς, ἐκπτώσεις καὶ ἄλλας διευκολύνσεις, ἀναφερομένας εἰς τοὺς ἐκδότας, τοὺς δημοσιογράφους καὶ ἐν γένει τὸ προσωπικὸν τοῦ τύπου, ὡς καὶ τινων εἰδησεογραφικῶν ὀργανισμῶν (εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων κ.λ.π.).

Ὡς δὲ εἶναι εὐλόγον, ἡ ἐφαρμογὴ μέτρων προστασίας ὑπὲρ μιᾶς ἐκ τῶν ὡς ἄνω κατηγοριῶν συνεφέλκεται ἐνίοτε δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις δι' ἐτέραν,

1 Βλ. καὶ ἀρθρ 20 Σ. Ἀλβανίας 1950, 9 Σ. Ἀνατολ. Γερμανίας 1949, 88 Σ Βουλγαρίας 1947, 136 Σ. Ε Σ Σ.Δ 1936, 87 Σ Λαϊκ. Κίνας 1954 Ν. ANTONOPOULOS : L'influence de la Declaration Universelle de droits de l'homme sur les Constitutions contemporaines, σ. 20.

2 Βλ καὶ παρ 2 τοῦ παρόντος ὑπὸ στ II, β.

3 Συντάγματά τινα τῶν Λαϊκῶν Δημοκρατιῶν (Ρουμανίας, Οὐγγαρίας κ. ἄ) ἀναφέρονται εἰς τὴν θετικὴν προστασίαν τοῦ τύπου. Βλ καὶ Ν. ANTONOPOULOS : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι, Ἀθήναι, 1965, σ. 128. Les Services Puplics d' information, de presse et de documentation, Paris, 1967.

ὡς π.χ. ὑπερβολικὴ πρόνοια διὰ τὸ συντακτικὸν προσωπικὸν ἐφημερίδος ἔχει δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς ἐκδοτικῆς ἐπιχειρήσεως κ.λ.π.

Ἡ προστασία τοῦ τύπου ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ κράτους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, δι' εἰδικῆς ὑπηρεσίας, ὑπαγομένης εἰς τὸν Ὑπουργὸν Τύπου ἢ τὸν Ὑπουργὸν παρὰ τῷ Προέδρῳ τῆς Κυβερνήσεως ⁴ ἢ καὶ τὸν Πρωθυπουργόν.

Ἐν Ἑλλάδι αἱ ἀρμόδιαι διὰ τὰ θέματα τοῦ τύπου ὑπηρεσίαι ὑπῆγοντο εἰς διαφόρους κατὰ καιροὺς Διευθύνσεις (π.χ. ἐπὶ Καποδιστρίου καὶ Ὁθωνος εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, μέχρι πρό τινας δὲ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ⁵ βάσει τοῦ Ν.Δ. 158/1946).

Σήμερον ἡ πρώτην παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Προεδρίας Κυβερνήσεως Γενικὴ Διεύθυνσις Τύπου καὶ πληροφοριῶν μετὰ τῶν περιφερειακῶν αὐτῆς ὑπηρεσιῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ, ἀποτελεῖ αὐτοτελῆ καὶ ἀνεξάρτητον δημοσίαν ὑπηρεσίαν ὑπαγομένην ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τὸν Πρωθυπουργόν (ἄρθρον 1 Ν.Δ. 640/20 Αὐγούστου 1970) ⁶. Ὅπου δὲ ἐν τῇ κειμένη νομοθεσίᾳ ἀναφέρεται ὁ Ὑπουργὸς Προεδρίας Κυβερνήσεως, ὡς ἀρμόδιος ἐπὶ θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Πληροφοριῶν, νοεῖται ἐφ' ἑξῆς ὁ Πρωθυπουργός.

Ὁ Πρωθυπουργός, ἐξ ἄλλου, δύναται διὰ δημοσιευομένης διὰ τῆς Ε.Κ. ἀποφάσεώς του νὰ μεταβιβάσῃ τὴν ἐνάσκησιν ὠρισμένων ἐκ τῶν ἀρμοδιότητων αὐτοῦ (τοῦ Ν.Δ. 640) εἰς παρ' αὐτῷ Ὑφυπουργοὺς ὡς καὶ ἀνωτάτους ἢ ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Πληροφοριῶν. Αἱ μεταβιβαζόμεναι ἀρμοδιότητες δύνανται νὰ ἀσκῶνται παραλλήλως καὶ ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ (ἄρθρ. 6 Ν.Δ. 640).

Εἰδικώτερον, ἡ ὑπὲρ τοῦ τύπου προστασία τοῦ Κράτους ἐκδηλοῦται διὰ σειρᾶς μέτρων καὶ ἰδίᾳ τῶν λεγομένων «διοικητικῶν» ⁷ περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος.

4. Εἰς πλεῖστα Κράτη ὑφίσταται τοιαύτη εἰδικὴ ὑπηρεσία ἢ Ὑπουργεῖον. Βλ. σχετικῶς : TEXTES ET NOTES : Les Services Publics d'information de presse et de documentation, Paris, 1967 INTERSTAGES, N. 59, 1969.

5. Βάσει τοῦ Ν.Δ. 158/1946 τὸ Ὑπουργεῖον Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως ἐφρόντιζε διὰ τὴν ἐνημέρωσιν τῆς ἡμεδαπῆς καὶ ἀλλοδαπῆς κοινῆς γνώμης ἐπὶ ἐθνικῶν καὶ ἄλλων θεμάτων, διὰ τὴν συλλογὴν καὶ δημοσίευσιν πληροφοριῶν καὶ στοιχείων ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐλληνικὴν ζωὴν, διὰ τὴν εὐχερεστέραν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ τύπου διὰ σειρᾶς εἰδικῶν μέτρων κ.λ.π.

6 Ἡ Γενικὴ Διεύθυνσις Τύπου καὶ Πληροφοριῶν διέπεται ὑπὸ τῶν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Ν. Δ. 640/20—8—1970 περὶ αὐτῆς ἰσχυουσῶν διατάξεων, μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Ν.Δ. Β.Δ. περὶ συγκροτήσεως τῶν ὑπηρεσιακῶν καὶ λοιπῶν συμβουλίων καὶ ἐπιτροπῶν, ὁργανώσεως, συγκροτήσεως καὶ λειτουργίας τῆς ὑπηρεσίας κ.λ.π.

7. Γ. Μ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ : Σύστημα τοῦ ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντος Διοικητικοῦ Δικαίου, ἐκδ. Γ', Ἀθῆναι, 1960, σ. 497 ἐπ. J. RIVERO : Droit Administratif, Paris, 1967, σ. 83 ἐπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΑ ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

§ 10. ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΩΝ

«Ο τύπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐπιτελεῖ δημοσίαν ἀποστολὴν συνεπαγομένην δικαιώματα καὶ καθήκοντα, ὥς καὶ εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν δημοσιευμάτων του» (ἄρ. 14 Σ., τὸ κείμενον τοῦ ὁποίου παρετέθη εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ παρ' ἡμῶν ἐξέλιξις τῶν περὶ τύπου διατάξεων» παρ. τοῦ παρόντος, ἄρ. 1 Ν.Δ. 346/1969 Περὶ τύπου).

Ἐν Ἑλλάδι ὑφίσταται εἰδικὸς περὶ τύπου νόμος, τὸ ὡς ἄνω Ν.Δ. 346, ὡς καὶ εἰδικὸς περὶ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος νόμος, τὸ Ν.Δ. 1004/1971.

Στοιχεῖα περὶ τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου παρετέθησαν εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος, εἰς ἣν καὶ παραπέμπομεν.

§ 11. Η ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΞΕΛΙΞΙΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Αί πρώται διατάξεις περί τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1085 τῆς 26ης Ἀπριλίου 1831 Ψηφίσματος τῆς Γερουσίας, κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Καποδιστρίου. Διὰ τοῦ Ψηφίσματος¹ τούτου, φέροντος τὰς ὑπογραφὰς τοῦ Κυβερνήτου καὶ τοῦ τότε ὑπευθύνου διὰ τὰ θέματα τοῦ τύπου «ἐπὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως Γραμματέως Ν. Χρυσογέλου», καθωρίζοντο εἰς 9 ἄρθρα αἱ προϋποθέσεις διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τυπογράφου, αἱ προϋποθέσεις ἐκδόσεως ἐφημερίδος ἢ συγγράμματος περιοδικοῦ, τὰ ἀρμόδια διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν παραβάσεων τῶν περὶ τύπου διατάξεων δικαστήρια κ.ἄ.

Τὸ Ψήφισμα τοῦτο ἠκολούθησαν οἱ νόμοι τῆς 14ης Σεπτεμβρίου 1833 ἤτοι, τὸ «Διάταγμα περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ μετέρχεσθαι τὴν τυπογραφίαν, λιθογραφίαν ἢ βιβλιοπωλίαν» ἐξ 7 ἄρθρων, ὁ «Νόμος περὶ ἀστυνομίας τοῦ τύπου» ἐξ 20 ἄρθρων καὶ ὁ «Νόμος περὶ ἐγκλημάτων ἐκ τῆς καταχρήσεως τοῦ τύπου» ἐκ 35 ἄρθρων.

Τὴν 23ην Νοεμβρίου 1837 ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν «Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως» ὁ νόμος «περὶ ἐξυβρίσεως ἐν γένει διὰ τοῦ τύπου» ἐξ 70 ἄρθρων καὶ βραδύτερον ὁ προσωρινῆς ἰσχύος νόμος τῆς 24/25 Μαρτίου 1843 «περὶ ὑπευθύνων συντακτῶν τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων».

Ἐπηκολούθησε ἡ δημοσίευσίς τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844² τὸ ὁποῖον εἰς τὸ ἄρθρον 10 αὐτοῦ διεκήρυσσε τὴν ἐλευθερίαν γνώμης, σκέψεως καὶ ἐκφράσεως ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς τηρήσεως τῶν νόμων διὰ πάντα ἄνθρωπον καὶ οὐχὶ μόνον διὰ τοὺς Ἕλληνας πολίτας, ὁ νόμος ΡΞΓ' τῆς 31ης Ἰουνίου 1850 «περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 23/11/1837 περὶ ἐξυβρίσεως ἐν γένει καὶ περὶ τύπου νόμου» καὶ ὁ νόμος ΥΞΔ τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1858 «περὶ τῆς τῶν πλημμελημάτων τοῦ τύπου διαδικασίας».

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1864, βραδύτερον διὰ τοῦ ἄρθρου 14 αὐτοῦ ἠκολούθησε βασικῶς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844, διακηρῦσσον τὴν ἐλευθερίαν γνώμης, σκέψεως καὶ ἐκφράσεως, ὑπὸ τὴν προϋ-

1. Τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ Ψηφίσματος σώζεται ἐκ δημοσιεύσεως εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 31/1831 φύλλον τῆς «Γενικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἑλλάδος».

2. Βλ. καὶ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΗΛ.: Τὰ Συντάγματα τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι, 1960.

πόθεσιν τηρήσεως τῶν νόμων καὶ ἀπαγορεῦον τὴν λογοκρισίαν, ὡς καὶ πᾶν ἕτερον προληπτικὸν μέτρον.

Ἐν Κρήτῃ, διὰ τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου τῆς 9/11/1878, ἐπετρέπετο ἡ σύστασις τυπογραφείων καὶ ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδων, τηρουμένων τῶν νόμων τοῦ κράτους, ἐνῶ τὸ Κρητικὸν Σύνταγμα 1899 ἐρρύθμιζε ἀναλυτικώτερον τὸ ὅλον θέμα καὶ τὸ Σύνταγμα 1907 διεκήρυσσεν τὴν ἐλευθερίαν σκέψεως, γνώμης καὶ ἐκφράσεως.

Βραδύτερον, τὸ ἄρθρον 11 τοῦ Συντάγματος 1911 ἐπαναλαμβάνον κατὰ βάσιν τὴν ἀντίστοιχον διάταξιν τοῦ Συντάγματος 1864 προσέθεσε καὶ ἐτέραν περίπτωσιν κατασχέσεως, καθιέρωσε τὴν ἀστικὴν εὐθύνην τοῦ ἐκδότου καὶ συγγραφέως δημοσιεύματος ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον κ.ἄ.

Ὑπὸ τὸ κράτος δὲ τοῦ Συντάγματος 1911 ἐδημοσιεύθησαν μεταξὺ ἄλλων, πληῆρες σχέδιον νόμου περὶ τύπου (κατατεθὲν εἰς τὴν Βουλὴν κατ' Ὀκτώβριον 1911 ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης Ν. Δημητρακοπούλου καὶ μὴ ψηφισθὲν τελικῶς), ὁ νόμος 170 τῆς 14/3/1914 «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἁρθρου 546 τοῦ Π.Ν.», ὁ νόμος 340 τῆς 6/11/1914 «περὶ διαδόσεως διὰ τοῦ τύπου δημοσιευμάτων ἐξυβριστικῶν ἡγεμόνος ἢ ἀρχηγοῦ ἐμπολέμων κρατῶν», ὁ νόμος 1699/1918, ὅστις καθώρισεν καὶ τὴν χρηματικὴν ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος δι' ἡθικὴν βλάβην ἔνεκεν ἀξιοποίνων πράξεων, κ.λ.π.

Βραδύτερον, ἔχομεν ἐπανάληψιν τῆς διατάξεως τοῦ ἁρθρου 14 τοῦ Συντάγματος 1911 ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς 30μελοῦς ἐπιτροπῆς τῆς 10/9/1925, ἐνῶ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ Συντάγματος 1927 ἐπαναλάβον τὸ ἀντίστοιχον ἄρθρον τοῦ Συντάγματος 1925 ἐπέτρεπε τὴν λῆψιν ἰδιαιτέρων μέτρων πρὸς καταπολέμησιν τῆς προσβαλλούσης τὰ δημόσια ἥθη φιλολογίας καὶ προστασίας τῆς νεότητος κ.ἄ.

Ἄλλα ἐνδιαφέροντα νομοθετήματα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τοῦ Συντάγματος 1952 εἶναι: ὁ Ν. 5060 τῆς 30/30 Ἰουνίου 1931 «περὶ τύπου, προσβολῶν τῆς τιμῆς ἐν γένει καὶ ἄλλων σχετικῶν ἀδικημάτων», ὁ Α.Ν. τῆς 20/20 Νοεμβρίου 1935 «περὶ τροποποιήσεως καὶ καταργήσεως διατάξεων τοῦ Ν. 5060 περὶ τύπου κ.λ.π.», ὁ Α.Ν. τῆς 28/28 Μαΐου 1935 «περὶ κυκλοφορίας ἐφημερίδων», ὁ Α.Ν. 1092 τῆς 21/22 Φεβρουαρίου 1938 «περὶ τύπου», ὁ Α.Ν. 1093 τῆς 9/22 Φεβρουαρίου 1938 «περὶ δημοσιογραφικῶν ὁργανώσεων», τὸ Β.Δ. τῆς 27 Ἀπριλίου/9 Μαΐου 1938 «περὶ μητρώου τύπου», τὸ Β.Δ. τῆς 20/30 Αὐγούστου 1939 «περὶ δελτίων ταυτότητος τῶν μελῶν τῶν δημοσιογραφικῶν ἐνώσεων», τὸ Β.Δ. τῆς 30/31 Αὐγούστου 1939 «περὶ καθορισμοῦ ἐδρῶν τῶν δημοσιογραφικῶν ἐνώσεων», ὁ Α.Ν. 2176 τῆς 4/9 Ἰανουαρίου 1940 «περὶ συστάσεως ταμείου ἀσφαλίσεως ἰδιοκτητῶν, συντακτῶν καὶ ὑπαλλήλων τύπου κ.λ.π.», τὸ Ν.Δ. 322 τῆς 24/28 Ἰουλίου 1941 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τῶν περὶ τύπου καὶ δημοσιογραφικῶν ὁργανώσεων νόμων», ὁ Ν. 880 τῆς 28/30 Ὀκτω-

βρίου 1943 «περὶ τῆς ὑποχρέωσης τῶν τυπογράφων καὶ ἐκδοτῶν κ.λ.π. πρὸς κατάθεσιν ἐντύπων παρὰ ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ κράτους», ὁ Ν. 73 τῆς 23/24 Δεκεμβρίου 1944 «περὶ ρυθμίσεως τοῦ τρόπου ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐφημερίδων», ὁ Α.Ν. 265 τῆς 31 Μαρτίου/4 Ἀπριλίου 1945 «περὶ μέτρων προστασίας τῶν νομίμως κυκλοφορούντων περιοδικῶν καὶ ἡμερησίων δημοσιευμάτων», ὁ Α.Ν. 444 τῆς 6/9 Ἰουλίου 1945 «περὶ ρυθμίσεως ζητημάτων τινῶν τοῦ τύπου», ὁ Α.Ν. 582 τῆς 29 Σεπτεμβρίου/4 Ὀκτωβρίου 1945 «περὶ τοῦ τρόπου χορηγήσεως χάρτου εἰς τὸν τύπον», ὁ Α.Ν. 896 τῆς 5/5 Μαρτίου 1949 «περὶ οἰκονομικῆς κατοχυρώσεως τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων», ὁ Ν. 1798 τῆς 24/28 Ἀπριλίου 1951 «περὶ συστάσεως καὶ ὀργανώσεως ἐνώσεως ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν» κ.ἄ.

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 διεκήρυσσε ἐν ἄρθρῳ 14 τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ ἀπηγόρευε τὴν λογοκρισίαν, ἠῤῥξησε ὅμως τὰς περιπτώσεις κατασχέσεως τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν ἄλλων ἐντύπων διατρίβων κ.λ.π. Τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ ἄρθρου 14 εἶχεν ὡς ἐξῆς:

«Ἐκαστος δύναται νὰ δημοσιεύῃ προφορικῶς, ἐγγράφως καὶ διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμοὺς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ κράτους. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος. Ἡ λογοκρισία, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον, ἀπαγορεύεται. Ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ κατάσχεσις ἐφημερίδων καὶ ἄλλων ἐντύπων διατρίβων εἴτε πρὸ τῆς δημοσιεύσεως, εἴτε μετ' αὐτήν. Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσιν ἡ κατάσχεσις μετὰ τὴν δημοσίευσιν α) ἕνεκα προσβολῆς κατὰ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας ἢ ἕνεκα ἀσέμνων δημοσιευμάτων προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶ, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένης περιπτώσεις, β) ἕνεκα προσβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, γ) ἐὰν τὸ περιεχόμενον τοῦ δημοσιεύματος κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ νόμου εἶναι φύσεως τοιαύτης ὥστε 1) νὰ ἀποκαλύπτῃ κινήσεις τῶν ἐνόπλων δυνάμεων στρατιωτικῆς σημασίας ἢ ὀχυρώσεις τῆς χώρας, 2) νὰ εἶναι προφανῶς στασιαστικὸν ἢ νὰ στρέφεται κατὰ τῆς ἐθνικῆς ἀκεραιότητος ἢ ν' ἀποτελῇ πρόκλησιν εἰς διάπραξιν ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας. Ἀλλὰ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ὀφείλει ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ τοῦτο ἐντὸς ἐτέρων εἴκοσι τεσσάρων ὥρων ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ τῆς ἄρσεως τῆς κατασχέσεως· ἄλλως, ἡ κατάσχεσις αἴρεται αὐτοδικαίως. Ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος ἐπιτρέπεται εἰς μόνον τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθέν. Τὸ δικαστήριον, μετὰ τρεῖς τοῦλάχιστον καταδίκας εἰς περίπτωσιν διαπράξεως διὰ τοῦ τύπου ἀδικήματος δι' ὃ ἐπιτρέπεται κατάσχεσις, διατάσσει τὴν ὀριστικὴν ἢ προσωρινὴν παῦσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐντύπου καὶ εἰς βαρείας περιπτώσεις τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τοῦ κατα-

δικασθέντος. Ἡ παῦσις ἢ ἡ ἀπαγόρευσις ἄρχονται ἀφ' ἧς ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις καταστῇ τελεσίδικος. Ἀπαγορεύεται ἡ παρ' οἰουδήποτε χρῆσις τοῦ τίτλου παυθείσης ἐφημερίδος ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ὁριστικῆς παύσεώς της. Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι αὐτόφωρα. Ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων ἐπιτρέπεται μόνον εἰς πολίτας Ἕλληνας μὴ ἐστερημένους τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Νόμος θέλει ὀρίσει τὸν τρόπον τῆς διὰ τοῦ τύπου ἐπανορθώσεως τῶν ἀνακριβῶν δημοσιευμάτων, ὡς ἐπίσης τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ προσόντα διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος. Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῶσι διὰ νόμου ἰδιαίτερα κατασταλτικὰ μέτρα πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐπικινδύνου εἰς τὸ ἥθος τῆς νεότητος φιλολογίας. Αἱ προστατευτικαὶ τοῦ τύπου διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων, δημοσίων θεαμάτων, φωτογραφίας, ραδιοφωνίας καὶ ἄλλων παρεμφερῶν μέσων μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως. Ὁ τε ἐκδότης ἐφημερίδος καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, ἀναφερομένου εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, πλὴν τῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ποινικοῦ νόμου ἐπιβαλλομένης ποινῆς, εἶναι ἀστικῶς καὶ ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι εἰς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ εἰς ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὡς ὁ νόμος ὀρίζει».

Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Συντάγματος τοῦ 1952 ἐδημοσιεύθησαν μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐπόμενα νομοθετήματα : Ν. 2329/1953³, τὸ Ν.Δ. 2493 τῆς 31 Ἰουλίου/4 Αὐγούστου 1953 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τινῶν τοῦ Π. Κ. κ.λ.π.», τὸ Ν. Δ. 2943 τῆς 10/14 Αὐγούστου 1954 «περὶ τρόπου πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν», τὸ Ν. Δ. 3619 τῆς 14/16 Νοεμβρίου 1956 «περὶ συστάσεως καὶ ὁργανώσεως ἐνώσεως ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐπαρχιακῶν ἐφημερίδων, τὸ Ν. Δ. 3765/1957 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν διατάξεων τοῦ Ν. Δ. 3323/1955 περὶ φορολογίας εἰσοδήματος», τὸ Ν. Δ. 3724 τῆς 9/11 Αὐγούστου 1958 «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ τύπου διατάξεων», ὁ Ν. 4286 τῆς 28 Μαρτίου/3 Ἀπριλίου 1963 «περὶ συστάσεως ἐνώσεως ἰδιοκτητῶν ἐπαρχιακοῦ τύπου καὶ ἄλλων τινῶν διατάξεων, ἀναφερομένων εἰς τὸν τύπον καὶ τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν» κ. ἄ.

Τὸ Σύνταγμα τοῦ 1968 ἐν ἄρθρῳ 14 προβλέπει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, ἀπαγορεύει τὴν λογοκρισίαν καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον κ.λ.π. Τὸ κείμενον ἔχει ὡς ἑξῆς⁴ :

3. Διὰ τοῦ Ν. τούτου ἐκυρώθη ἡ Εὐρωπαϊκὴ Σύμβασις τῶν Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου τῆς Ρώμης τοῦ 1950, καταγγελλθεῖσα βραδύτερον διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 2844/δὲς ρηματ. διακοινώσεως (1969).

4. Βλ. ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ : Ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τοῦ νέου Συντάγματος 1968, Ἀθῆναι, 1969, σελ. 31, 603—621, 781—796, 1016—17, 1063.

«1. Ἐκαστος δύναται νὰ ἐκφράζη προφορικῶς, ἐγγράφως, διὰ τοῦ τύπου ἢ ὅπως δῆποτε ἄλλως τοὺς στοχασμοὺς του, τηρῶν τοὺς νόμους τοῦ Κράτους.

2. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος καὶ ἐπιτελεῖ δημοσίαν ἀποστολὴν, συνεπαγομένην δικαιώματα καὶ καθήκοντα ὡς καὶ εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν δημοσιευμάτων του.

3. Ἡ λογοκρισία καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται.

4. Ἡ κατάσχεσις ἐντύπων, εἴτε πρὸ τῆς κυκλοφορίας εἴτε μετ' αὐτὴν ἀπαγορεύεται. Κατ' ἐξαίρεσιν ἐπιτρέπεται, ἡ παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως, κατάσχεσις μετὰ τὴν κυκλοφορίαν : α) ἕνεκα προσβολῆς τῆς χριστιανικῆς καὶ πάσης ἄλλης γνωστῆς θρησκείας, β) ἕνεκα προσβολῆς τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως, τοῦ Διαδόχου, τῶν συζύγων καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, γ) ἕνεκα δημοσιεύματος, τὸ ὁποῖον 1) ἀποκαλύπτει πληροφορίας περὶ τὴν ὀργάνωσιν, σύνθεσιν, ἐξοπλισμὸν καὶ διάταξιν τῶν ἐνόπλων δυνάμεων ἢ τὴν ὀχύρωσιν τῆς χώρας, 2) εἶναι προφανῶς στασιαστικὸν ἢ σκοπεῖ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τοῦ πολιτεύματος ἢ τοῦ κρατοῦντος κοινωνικοῦ καθεστῶτος ἢ στρέφεται κατὰ τῆς ἐδαφικῆς ἀκεραιότητος τοῦ Κράτους ἢ δημιουργεῖ ἡττοπάθειαν ἢ προκαλεῖ ἢ διεγείρει εἰς διάπραξιν ἐγκλήματος ἐσχάτης προδοσίας, 3) ἀποβλέπει ὁπωσδήποτε εἰς τὴν προβολήν, ἢ διάδοσιν, πρὸς πολιτικὴν ἐκμετάλλευσιν, ἀπόψεων, ὀργανώσεων καὶ κομμάτων τελούντων ἐκτὸς νόμου, καὶ δ) ἕνεκα ἀσέμνων δημοσιευμάτων προσβαλλόντων καταφανῶς τὴν δημοσίαν αἰδῶ, κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένας περιπτώσεις.

5. Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις τῆς προηγουμένης παραγράφου, ὁ Εἰσαγγελεὺς ὀφείλει ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν ἀπὸ τῆς κατασχέσεως νὰ ὑποβάλῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ τοῦτο ἐντὸς ἐτέρων εἴκοσι τεσσάρων ὥρῶν ν' ἀποφανθῇ περὶ διατηρήσεως ἢ ἄρσεως τῆς κατασχέσεως, ἄλλως ἢ κατάσχεσις αἵρεται αὐτοδικαίως. Ἐνδικοὶ μέσα κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ συμβουλίου ἐπιτρέπονται καὶ εἰς τὸν Εἰσαγγελέα καὶ εἰς τὸν δημοσιεύσαντα τὸ κατασχεθὲν ἔντυπον.

6. Τὰ ἀδικήματα τοῦ τύπου εἶναι αὐτόφωρα καὶ εἰσάγονται πάραυτα πρὸς ἐκδίκασιν ἄνευ προανακρίσεως, ὡς νόμος ὀρίζει. Ἡ μὴ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου Εἰσαγγελέως συνιστᾷ βαρὺ πειθαρχικὸν παράπτωμα.

7. Τὸ δικαστήριον ἐπὶ δευτέρας ἐντὸς πενταετίας καταδίκης ἐπὶ οἰωδῆποτε διὰ τοῦ τύπου διαπραχθέντι ἀδικήματι ἐκ τῶν ἐν παραγράφῳ 4 καὶ 9 τοῦ ἄρθρου τούτου προβλεπομένων, διατάσσει τὴν ὀριστικὴν ἢ προσωρινὴν παῦσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐντύπου καί, εἰς βαρείας περιπτώσεις, τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος ὑπὸ τοῦ καταδικα-

σθέντος, καθ' ὃ νόμος ὁρίζει. Ἡ παῦσις ἢ ἡ ἀπαγόρευσις ἄρχονται, ἀφ' ἧς ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις καταστῇ ἀμετάκλητος.

8. Ὁ τίτλος παυθέντος ἐντύπου ἀπαγορεύεται νὰ χρησιμοποιηθῇ παρ' οἰουδὴποτε ἐπὶ χρόνον ἴσον πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς διαταχθείσης παύσεως.

9. Ὁ ἐκδότης ἐντύπου καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπιληψίμου δημοσιεύματος, καθαπτομένου τοῦ ἰδιωτικοῦ ἢ οἰκογενειακοῦ βίου, ἀσχέτως τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καιμένων ποινικῶν διατάξεων ἐπιβαλλομένης ποινῆς, ὑπέχουν ἀστικῶς καὶ εἰς ὀλόκληρον εὐθύνην πρὸς πλήρη ἀνόρθωσιν πάσης προσγενομένης ζημίας καὶ ἱκανοποίησιν τοῦ παθόντος διὰ χρηματικοῦ ποσοῦ, ὡς νόμος ὁρίζει.

10. Νόμος ὁρίζει τὸν τρόπον τῆς διὰ τοῦ τύπου ἐπανορθώσεως ἀνακριβῶν δημοσιευμάτων.

11. Νόμος ὁρίζει τὰς προϋποθέσεις ἐκδόσεως ἐφημερίδων ἢ ἄλλων πολιτικοῦ περιεχομένου ἐντύπων, τὰ προσόντα, τοὺς ὅρους καὶ τοὺς δεοντολογικοὺς κανόνας ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος, ὡς καὶ τοὺς ὅρους λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων τύπου ⁵.

12. Νόμος καθιεροῖ τὸν ὑποχρεωτικὸν οἰκονομικὸν ἔλεγχον τῶν ἐπιχειρήσεων τύπου. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐλέγχου δημοσιεύεται.

13. Ἐπιτρέπεται νὰ ληφθοῦν διὰ νόμου ἰδιαίτερα κατασταλτικὰ μέτρα πρὸς προστασίαν τῆς νεότητος ἐκ τῆς ἐπικινδύνου διὰ τὸ ἥθος αὐτῆς φιλολογίας.

14. Αἱ προστατευτικαὶ διὰ τὸν τύπον διατάξεις τοῦ παρόντος ἄρθρου δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τῶν κινηματογράφων, τῶν δημοσίων θεαμάτων, τῆς φωνογραφίας, τῆς ραδιοφωνίας, τῆς τηλεψίας καὶ παντὸς ἄλλου παρεμφεροῦς μέσου μεταδόσεως λόγου ἢ παραστάσεως».

Ἀπὸ τῆς θέσεως ἐν ἰσχύϊ τοῦ Συντάγματος 1968 εἶδον μέχρι σήμερον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἔν σχέδιον νόμου περὶ τύπου ἐξ 180 ἄρθρων, δημοσιευθὲν τὴν 23ην, 25ην καὶ 26ην Αὐγούστου 1969, μία ἀπόφασις τοῦ Πρωθυπουργοῦ μὲ θέμα τὴν «ἐλευθεροτυπίαν», δημοσιευθεῖσα εἰς τὸν τύπον τὴν 4ην Ὀκτωβρίου 1969, ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Πρωθυπουργοῦ καὶ Ὑπουργοῦ

5. Τὸ ἄρθρ. 14 Σχεδ. Συντάγμ. 1968 συγκείμενον ἐκ 15 παραγρ. ἀνέφερεν ἐν παραγρ. 11 : «ἡ ἰδιοκτησία καὶ ἡ ἐκδοσις ἐφημερίδων ἢ ἄλλων πολιτικοῦ περιεχομένου ἐντύπων ἐπιτρέπεται μόνον εἰς πολίτας ἑλλήνας μὴ ἐστερημένους τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ὡς νόμος ὁρίζει. Τὰ κατὰ παράβασιν τῶν διατάξεων τούτων ἐκδιδόμενα ἔντυπα καὶ ἐφημερίδες κατὰσχονται καὶ παύονται πάραυτα, ἐπιβαλλομένης ὑποχρεωτικῶς κατὰ τοῦ ἐκδότη καὶ τῆς ποινῆς τῆς προσκαίρου ἢ ἰσοβίου ἀπαγορεύσεως τῆς ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος». (Βλ. Ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τοῦ νέου Συντάγματος 1968, σελ 33).

Ἐθνικῆς Ἀμύνης διὰ τὸ αὐτὸ θέμα δημοσιευθεῖσα τὴν ἰδίαν ἡμέραν, προκήρυξις τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων σχετικῶς μὲ τὰ δικαιώματα προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ ἐλευθεροτυπίας, δημοσιευθεῖσα ὁμοίως τὴν 4ην Ὀκτωβρίου 1969, τὸ Ν. Δ. 346 τῆς 15ης Νοεμβρίου 1969 «περὶ τύπου» συγκείμενον ἐξ 101 ἄρθρων, δι' οὗ κατηργήθησαν πλεῖσται διατάξεις, ἐν αἷς ὁ Ν. 5060/1931, Ν. 5633/1932, Ν. 5999/1934, Α. Ν. 1092/1938, Ν. Δ. 236/1941, Ν. Δ. 791/1941, Ν. 73/1944, Α. Ν. 1669/1951, Ν. Δ. 2943/1954, Ν. 3202/1955, ἄρθρα τοῦ Ν. Δ. 3824/1958 κ. ἄ., τὸ Ν. Δ. 1004/1971 «περὶ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος», τὸ Ν.Δ. 1263/1972 «περὶ ἡμερησίου ἐπαρχιακοῦ τύπου» κ.λ.π.

§ 12. ΠΕΡΙ ΕΝΤΥΠΟΥ ΕΝ ΓΕΝΕΙ

Ἐντυπον κατὰ τὸ περὶ τύπου Ν. Δ. 346/1969, ἄρθρον 2, εἶναι πᾶν προῖον τῆς τυπογραφίας, ἢ οἰουδήποτε ἄλλου μηχανικοῦ, χημικοῦ ἢ φωτο-χημικοῦ μέσου, χρησιμεύοντος διὰ τὴν παραγωγὴν ὁμοίων ἀντιτύπων καὶ τὸν πολλαπλασιασμόν καὶ διάδοσιν χειρογράφων, ὡς καὶ εἰκόνων, παραστάσεων ἢ μουσικῶν κειμένων, μετὰ ἢ ἄνευ σημειώσεων ἢ ἐπεξηγήσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφράζονται στοχασμοί.

Ἐφημερίς εἶναι πᾶν ἔντυπον χρησιμεῖον πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ κοινοῦ καὶ ἐκδιδόμενον συνεχῶς ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον καθ' ἑκάστην ἢ κατὰ διαστήματα μέχρι μιᾶς κατ' ἀνώτατον ὅριον ἐβδομάδος, περιέχον δὲ κυρίως ὕλην πολιτικοῦ, οἰκονομικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἥτοι εἰδήσεις, κρίσεις, μελέτας ἢ ἀναγνώσματα ἐπὶ τῶν ἐκαστοτε ἀπασχολούντων τὴν δημοσίαν γνώμην ζητημάτων (ἄρθρον 4). Τὰς ἐννοίας τῆς εἰδικῆς ἐφημερίδος, τοῦ περιοδικοῦ, τοῦ εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ τοῦ δελτίου βλ. εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Διακρίσεις τοῦ τύπου» παράγρ. τοῦ παρόντος.

Πᾶν ἔντυπον πρέπει νὰ ἀναγράφῃ τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν διεύθυνσιν κατοικίας τοῦ συντάκτου ἢ συγγραφέως καὶ τοῦ διευθυντοῦ τυπογραφείου, ὡς καὶ τὴν χρονολογίαν ἐκτυπώσεως, ἐπιτρεπομένης τῆς ὑπὸ τοῦ συγγραφέως χρησιμοποίησεως ἀντὶ τοῦ πραγματικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος τοῦ φιλολογικοῦ ἢ ἄλλου ψευδωνύμου, ὑπὸ τὸ ὁποῖον οὗτος εἶναι γνωστός εἰς τὸ κοινόν. Παράβασις τῆς ἐν λόγῳ ὑποχρεώσεως τιμωρεῖται διὰ χρηματικῆς ποινῆς (ἄρθρον 42).

Εἰδικώτερον, ἐπὶ ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου δέον, ὅπως εἰς ἕκαστον φύλλον ἢ τεῦχος αὐτῶν ἀναγράφονται εἰς κορυφὴν στήλης ἐντὸς πλαισίου καὶ εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε θέσιν : α) τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ διεύθυνσις κατοικίας τοῦ ἰδιοκτῆτου, τοῦ ἐκδότη, τοῦ διευθυντοῦ συντάξεως, ὡς καὶ τοῦ προϊσταμένου τοῦ τυπογραφείου· β) ἡ ἡμερομηνία ἐκτυπώσεως, ἐπὶ ἐντύπων δὲ ἐκδιδομένων ἅπαξ τοῦ μηνὸς ἢ κατὰ μακρότερα χρονικὰ διαστήματα, ὁ μὴν καὶ τὸ ἔτος· γ) ἡ τιμὴ πωλήσεως κατὰ φύλλον ἢ τεῦχος· δ) ὁ τόπος ἐκδόσεως. Παράλειψις ἀναγραφῆς τῶν στοιχείων ἐπισύρει χρηματικὴν ποινὴν.

Ἐντυπα περιέχοντα θρησκευτικὰς διδασκαλίας, ἐξ ἄλλου, δέον, ὅπως πέραν τῶν ὡς ἄνω ἀναφερθέντων προσδιοριστικῶν στοιχείων, φέρουν ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου καὶ ἐσωφύλλου δι' εὐκρινῶν γραμμάτων, τὴν ἐνδειξιν τοῦ θρη-

σκεύματος, τοῦ δόγματος ἢ τῆς αἰρέσεως, τῶν ὁποίων τὰς ἀρχὰς διαδίδουν (ἄρθρον 10), ἐνδειξιν τὴν ὁποίαν ἄλλως τε δέον, ὅπως φέρουν ἄνωθεν τοῦ τίτλου αὐτῶν αἱ ὁμοίου περιεχομένου δημοσιεύσεις, ὡς αἰς καταχωροῦνται εἰς ἐφημερίδας, εἰδικὰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ, εἰδικὰ περιοδικὰ καὶ δελτία. Ἡ ὥς ἄνω ἐνδείξις ἐπισημειοῦται, ὑπὸ τοῦ θέτοντος ταῦτα εἰς κυκλοφορίαν διὰ σφραγίδος καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς προερχομένων καὶ μὴ ἀναγραφόντων ταύτην θρησκευτικοῦ περιεχομένου ἐντύπων. Παράλειψις ἀναγραφῆς τῶν ὡς ἄνω ἐνδείξεων τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως μέχρις 6 μηνῶν καὶ χρηματικῆς ποινῆς.

Ἐντυπα καὶ δημοσιεύματα περιέχοντα τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐπικρατούσης ἐν Ἑλλάδι Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὡς καὶ λειτουργικὰ βιβλία χρησιμοποιούμενα ἐν τῇ λατρείᾳ γνωστῶν ἐν Ἑλλάδι θρησκευμάτων καὶ δογμάτων, δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ὡς ἄνω ἀναφερθείσας ρυθμίσεις περὶ εἰδικωτέρων ἐνδείξεων θρησκευτικῶν ἐντύπων.

Ἐξ ἄλλου, ὑποχρέωσις ἀναγραφῆς ἐνδείξεων (ὀνοματεπώνυμον ἰδιοκτήτου, ἐκδότου κ.λ.π.) δὲν ὑφίσταται δι' ἐντυπα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν εἰς τὴν ἄσκησιν ἐπαγγέλματος, ἐμπορίου ἢ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινωνικοῦ καὶ οἰκογενειακοῦ βίου.

Ἡ δημοσίευσις ἐντύπου πραγματοποιεῖται διὰ τῆς διανομῆς, τῆς πωλήσεως, τῆς τοιχοκολλήσεως ἢ τῆς ἐκθέσεως αὐτοῦ εἰς δημόσιον χῶρον ἢ ἐν δημοσίᾳ συναθροίσει ἢ εἰς μέρος προσιτὸν εἰς τὸ κοινὸν (ἄρθρ. 3).

§ 13. ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΤΥΠΩΝ, ΑΔΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ,
ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ

Διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐντύπων ἐν Ἑλλάδι οὐδεμία ἄδεια¹ διοικητικῆς ἢ ἄλλης ἀρχῆς ἀπαιτεῖται σήμερον. Ἐπίσης, δὲν ἀπαιτεῖται παροχὴ ἐγγυήσεως².

Τόσον ἡ προηγουμένη ἄδεια, ὅσον καὶ ἡ ὑποχρέωσις παροχῆς ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐντύπων πάσης φύσεως ἰδίᾳ δὲ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἀποτελοῦσαι βαρύντατα προληπτικὰ μέτρα ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἐκδόσεως, ὡς καὶ πρὸς τὴν διὰ συνταγματικῆς διατάξεως ἐπιβαλλομένην ἀπαγόρευσιν τῶν προληπτικῶν μέτρων, ἀρθρ. 14 Σ., παρ. 3 : ἡ λογοκρισία καὶ πᾶν ἄλλο προληπτικὸν μέτρον ἀπαγορεύονται.

1. Ἡ προηγουμένη ἄδεια ἀπηγορεύετο ὑπὸ τῶν ἐλλ. Σ. 1864, ἀρθρ. 14, Κρ. Σ. 1907, ἀρθρ. 18, 1911, ἀρθρ. 14, 1925/6, ἀρθρ. 16, 1927, ἀρθρ. 16, Σχ. Σ. Ἐπ. Β' Ψήφ., ἀρθρ. 10, 1952, ἀρθρ. 14. Προηγουμένην ἄδειαν ἀπῆτει ὁ Ὅργαν Κρήτης τοῦ ἔτους 1896, ἀρθρ. 11 καὶ τὸ Κρ. Σ. τοῦ 1899, ἀρθρ. 23. Ἐπίσης, τὸ ὑπ' ἀρ. 2085/1831 Ψήφ. Καποδιστρίου, ὁ Ν. 23/11/1837, ἀρθρ. 55, ὁ Α. Ν. 1092/1938, ἀρθρ. 9 ἐπ. (τὴν ἄδειαν παρεῖχε κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁ Ὑφυπουργὸς τύπου, δυνάμενος νὰ ἀνακαλέσῃ ταύτην), τὸ Γ'/1946 Ψήφ. /Ν. 982/1949, ἀρθρ. 29 καὶ 30 (τὴν ἄδειαν παρεῖχε τὸ Ὑπουργεῖον τύπου καὶ πληροφοριῶν μετὰ σύμφωνον γνώμην εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς). Τέλος, ἄδειαν τοῦ Ὑπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως ἀπῆτει ἡ ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. 346 /1969 καταργηθεῖσα διάταξις τοῦ ἀρθρ. 9 τοῦ Ν. Δ. 3824/9—11/8/1958 ἐν περιπτώσει ἐκδόσεως κοινῆς ἐφημερίδος ὑπὸ τῆς Ἑνώσεως ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν, λόγῳ μὴ ἐκδόσεως τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν.

2. Ὑποχρέωσιν καταθέσεως ἐγγυήσεως διὰ τὴν παροχὴν ἀδείας ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τυπογράφου ἐπέβαλε τὸ ὑπ' ἀρ. 2085/1931 Ψήφ. Καποδιστρίου, ἀρθρ. 2. Τὴν ἰδίαν ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑπεύθυνον συντάκτην ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ἐπέβαλε ὁ Ν. τῆς 11/9/1833 Περὶ ἀστυνομίας τοῦ τύπου, ἀρθρ. 6-9 καὶ ὁ Π. Ν., ἀρθρ. 541—544, ὡς ταῦτα ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ν. τῆς 23/11/1837, ἀρθρ. 57. Ἐγγύησιν ἀπῆτει τὸ Κρ. Σ. 1899, ἀρθρ. 23, ὁ Α. Ν. 1092/1938, ἀρθρ. 10 καὶ 15. Ἡ κατάθεσις ἐγγυήσεως ἀπηγορεύετο ὑπὸ τὸ καθεστὼς τῶν διατάξεων τῶν Σ. 1844, ἀρ. 10, 1911, 1925/6 καὶ 27.

§ 14. ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ Η ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Κατὰ τὸ ἄρθρον 5 Ν. Δ. 346/1969, ἰδιοκτῆτης ἐφημερίδος εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ ἢ δελτίου εἶναι ὁ δικαιούχος τοῦ νομίμως κατατεθειμένου ὡς σήματος τίτλου τοῦ ἐντύπου (περὶ τοῦ θέματος τούτου βλ. ἐν συνεχείᾳ παρ. περὶ τίτλου ἐντύπων).

Μόνον φυσικὸν πρόσωπον ἢ ἐμπορικὴ ἐταιρία δύναται νὰ εἶναι ἰδιοκτῆτης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ. Ἰδιοκτῆτης εἰδικῆς ἐφημερίδος, εἰδικοῦ περιοδικοῦ ἢ δελτίου δύναται νὰ εἶναι οἷονδήποτε φυσικὸν ἢ νομικὸν πρόσωπον ἰδιωτικοῦ ἢ δημοσίου δικαίου.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἰδιοκτῆτης ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ ἢ δελτίου εἶναι ἀνώνυμος ἐταιρία, αἱ μετοχαὶ αὐτῆς πρέπει νὰ εἶναι ὀνομαστικά. Ἐπὶ ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου ὁ ἰδιοκτῆτης, συνιδιοκτῆτης ἐταῖρος ἢ μέτοχος ἰδιοκτητρίας ἐταιρίας ἢ ὁ ἐκπρόσωπος αὐτῶν πρέπει νὰ ἔχουν τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν. Τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν πρέπει νὰ ἔχουν προσέτι, τὰ μέλη τῆς διοικήσεως μὴ ἔχόντων τὴν μορφὴν ἐμπορικῆς ἐταιρίας νομικῶν προσώπων, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐκδίδουν εἰδικὰ περιοδικὰ ἢ δελτία.

Διὰ τὰς ὡς ἄνω περιπτώσεις θεωρεῖται ὡς κεκτημένος τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν ὁ ἀποκτήσας ταύτην διὰ γεννήσεως, ὁ πολιτογραφηθεὶς Ἑλλήν, ὡς καὶ ἡ ἀποκτήσασα ταύτην διὰ γάμου, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις συνεπληρώθη δεκαετία ἀπὸ τῆς τοιαύτης κτήσεως.

Ἐξ ἄλλου, δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ¹ ἐλευθέρως ἀνακαλουμένης καὶ κατὰ παρέκκλισιν τῶν γενικῶς ἰσχυόντων, δύναται νὰ ἐπιτρέπηται εἰς μὴ δικαιουμένους Ἕλληνας ἢ ἀλλοδαπούς² ὅπως εἶναι ἰδιοκτῆται μόνον εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ὡς ἄνω ρυθμίσεων συνάγεται ὅτι ὁ ἀνιθαγενὴς δὲν δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἐφημερίδα, ἐνῶ δύναται ὁ ἔχων καὶ ἑτέραν ἰθαγένειαν, πλὴν τῆς ἐλληνικῆς.

1. Νῦν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, μετὰ τὴν διὰ τοῦ Ν. Δ. 640/1970 ὑπαγωγὴν τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Πληροφοριῶν τοῦ Ὑπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως ὑπὸ τὸν Πρωθυπουργόν.

2. Εὐλόγως δὲν παρέχεται τὸ δικαίωμα ἐκδόσεως ἐφημερίδος εἰς ἀλλοδαπόν, διὰ νὰ μὴ δύναται οὗτος νὰ ἀσκῇ ἑλεγχον ἐπὶ τῶν πράξεων τῶν κρατικῶν ὀργάνων καὶ νὰ μὴ ἐπηρεάζῃ τὴν κοινὴν γνώμην.

§ 15. ΕΚΔΟΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ ἢ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ.
ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΑ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΥ, ΕΚΔΟΤΟΥ, ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ
ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

α. Διὰ τὴν ἐκδοσιν ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ ἢ δελτίου εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ὑπαρξίς ἐκδότου, ὅστις θὰ φέρῃ τὴν εὐθύνην διὰ τὴν κατὰ νόμον ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν τοῦ ἐντύπου.

Ἐκδότης δύναται νὰ εἶναι μόνον φυσικὸν πρόσωπον (ἄρ. 6 Ν. Δ. 346/1969) ἐκμεταλλευόμενον τὸ ἔντυπον δι' ἑαυτὸ ἢ ἐκδίδον τοῦτο διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἰδιοκτήτου. Τὸ αὐτὸ πρόσωπον δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐκδότης περισσοτέρων τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν ἀκολουθῶν ἐντύπων : ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ, δελτίου. Κατ' ἐξαιρέσιν, ὁ ἐκδότης δελτίου ἐκδιδομένου παρὰ δημοσίας ὑπηρεσίας, νομικοῦ προσώπου δημοσίου δικαίου, ἢ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Πρακτορείου Εἰδήσεων δὲν ἀπαιτεῖται νὰ εἶναι φυσικὸν πρόσωπον.

Ὁ ἐκδότης δέον ὅπως συγκεντρῶνῃ τὰ ἀκόλουθα προσόντα (ἄρ. 6 Ν. Δ. 346/1969) :

αα. Νὰ εἶναι Ἕλλην πολίτης. Διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης θεωρεῖται ὡς κεκτημένος τὴν ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν ὁ ἀποκτήσας ταύτην διὰ γεννήσεως, ὁ πολιτογραφηθεὶς Ἕλλην, ὡς καὶ ἡ ἀποκτήσασα ταύτην διὰ γάμου, ἐφ' ὅσον ὅμως εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις συνεπληρώθῃ δεκαετία ἀπὸ τῆς τοιαύτης κτήσεως.

ββ. Νὰ ἔχῃ πλήρη ἱκανότητα πρὸς δικαιοπραξίαν.

γγ. Νὰ ἔχῃ ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς του ὑποχρεώσεις ἢ νὰ ἔχῃ ἀπαλλαγῇ τούτων νομίμως.

δδ. Νὰ ἔχῃ τοῦλάχιστον ἀπολυτήριον μέσης γενικῆς ἢ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

εε. Νὰ μὴ ἔχῃ στερηθῇ δι' ἀμετακλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων.

στστ. Νὰ μὴ ἔχῃ καταδικασθῇ ἀμετακλήτως εἰς οἰανδήποτε ποινὴν ἐπὶ ἀδικήματι ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 61 παρ. 2 περ. ε' καὶ στ' τοῦ Συντάγματος ¹.

1. «... ὁ καταδικασθεὶς ἀμετακλήτως ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀνθρωποκτονίᾳ ἐκ προθέσεως, κατασκοπείᾳ, ληστείᾳ, κλοπῇ, δωροδοκίᾳ, λιποταξίᾳ, παραχαράξει, πλαστογραφίᾳ, ἀπιστίᾳ, ἀπάτῃ, ἐγκλιμάσει, ἐγκλήματι κατὰ τῶν ἠθῶν, συκοφαντικῇ δυσφημῇσιν ἢ ἐμπορίᾳ ναρκωτικῶν, ἐφ' ὅρου ζωῆς, πλὴν ἂν τύχῃ ἀποκαταστάσεως...».

ζζ. Νὰ ἔχη τὴν κατοικίαν του ἐν Ἑλλάδι καὶ εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἐκδίδεται τὸ ἔντυπον.

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐκδότης στερηθῇ τινος τῶν ὡς ἄνω προσόντων ἢ προϋποθέσεων, ἀπόλλυσι αὐτοδικαίως τὴν ιδιότητα τοῦ ἐκδότου.

Ἐπίσης, ἐπὶ ἡμερησίων ἐφημερίδων ἔχουσιν κυκλοφορίαν ἄνω τῶν 5.000 φύλλων κατ' ἐκδοσιν τὸ αὐτὸ πρόσωπον δὲν δύναται νὰ εἶναι ἐκδότης καὶ διευθυντὴς συντάξεως.

Ὁ ἐκδότης ὀρίζεται πάντοτε διὰ δηλώσεως τοῦ ιδιοκτήτου ἢ τῶν συνιδιοκτητῶν ἐνώπιον συμβολαιογράφου. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν δὲν ἐγένετο τοιαύτη δήλωσις τεκμαίρεται ἀμαχῆτως, ὅτι ἐκδότης εἶναι ὁ ιδιοκτήτης, ἐὰν δὲ ὁ ιδιοκτήτης εἶναι ἐμπορικὴ ἐταιρία τεκμαίρεται ἀμαχῆτως, ὅτι ἐκδότης εἶναι ὁ διευθύνων σύμβουλος ἢ διαχειριστὴς αὐτῆς.

β. Ἰδιοκτήτης, ἐκδότης ἢ διευθυντὴς συντάξεως ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ ἢ δελτίου διορισθεὶς μέλος τῆς Κυβερνήσεως ἢ Ὑφυπουργὸς ἢ ἐκλεγείς βουλευτὴς ὀφείλει ὅπως ἐπιλέξῃ ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ ἢ ἀφ' ἧς στιγμῆς καταστῇ ὀριστικὴ ἢ ἐκλογὴ, μεταξὺ τοῦ ἀξιώματος καὶ τῶν ἔργων τοῦ ιδιοκτήτου, ἐκδότου ἢ διευθυντοῦ συντάξεως, ἄλλως ἐκπίπτει αὐτοδικαίως ² τοῦ ἀξιώματός του. Ἐκπτώσιν συνεπάγεται προσέτι καὶ ἡ μετὰ τὸν διορισμὸν ἢ τὴν ἐκλογὴν ³ κτῆσις τῆς ιδιότητος τοῦ ιδιοκτήτου, ἐκδότου ἢ διευθυντοῦ συντάξεως.

2. Σ. 1968, ἀρθρον 63, παρ. 2.

3. Σ. 1968, ἀρθρον 63, παρ. 4.

§ 16. ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΥ

Δημοσιογράφοι είναι κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ Ν.Δ. 346/1969 ¹ οἱ κατὰ κύριον καὶ σύνηθες ἐπάγγελμα ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ἐκδοσιν ἢ σύνταξιν ἐφημερίδος ἢ εἰδικῆς ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ, προσφέροντες ἀποκλειστικῶς πνευματικὴν ἐργασίαν, διακρίνονται δὲ εἰς ἐκδότας καὶ συντάκτας. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις εἶναι δημοσιογράφοι καὶ οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀνωτέρω ἐντύπων.

Ἐκδόται εἶναι οἱ ἐν ἄρθρῳ 6 Ν.Δ. 346/1969 ὀριζόμενοι, περὶ τούτων δὲ βλ. παρ. 15 τοῦ παρόντος.

Συντάκται, ἐξ ἄλλου, εἶναι οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν κατάρτισιν καὶ διαμόρφωσιν τῆς ἐν ἐφημερίδι ἢ εἰδικῇ ἐφημερίδι ἢ περιοδικῷ καταχωρουμένης ὕλης, ἥτοι διευθύνται συντάξεως, ἀρχισυντάκται, συντάκται ἐπὶ τῆς ὕλης, ἄλλοι συντάκται γραφείου, ἀρθρογράφοι, κριτικοί, μεταφρασταί, σκιτσογράφοι καὶ διορθωταί. Ὑπὸ τὰς αὐτὰς προϋποθέσεις συντάκτης δύναται νὰ εἶναι καὶ ὁ ἐκδότης.

Συντάκται ὡσαύτως θεωροῦνται ὑπὸ τὰς αὐτὰς ὡς ἄνω προϋποθέσεις καὶ οἱ:

α. Οἱ ἀπασχολούμενοι ἐπὶ συμβάσει ἐργασίας εἰς νομίμως λειτουργοῦντας ἀνά τὴν χώραν ραδιοφωνικοὺς ἢ τηλεοπτικοὺς σταθμοὺς διὰ τὴν σύνταξιν δελτίων εἰδήσεων, παροχὴν τῆς ἀναγκαίας εἰδησεογραφίας πρὸς κατάρτισιν καὶ διαμόρφωσιν τούτων καὶ τὴν τακτικὴν σύνταξιν πολιτικοῦ, κοινωνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ περιεχομένου σχολίων.

β. Οἱ παρέχοντες ἀποκλειστικῶς ἐργασίαν εἰς τὸ γραφεῖον τύπου εἰς τὸν τομέα τύπου καὶ πληροφοριῶν, διαφωτίσεως, κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἐν γένει, νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου καὶ δημοσίων ἐπιχειρήσεων, ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν εἶναι τακτικοὶ ἢ μόνιμοι ὑπάλληλοι τοῦ Δημοσίου, νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου ἢ δημοσίων ἐπιχειρήσεων. Οὗτοι τυχὸν καθιστάμενοι τακτικοὶ ἢ μόνιμοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται ὡς παραιτηθέντες τῆς δημοσιογραφικῆς τῶν ιδιότητος καὶ διαγράφονται αὐτοδικαίως τῆς εἰς ἣν, τυχόν, ἀνήκουν δημοσιογραφικῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως.

1. Τὰ μέχρι τοῦ 1952 Σ. οὐδὲν ὥριζον περὶ δημοσιογράφων. Τὸ Σ.1952 ἐν ἄρθρῳ 14 αὐτοῦ ἀνέφερεν : «Νόμος θέλει ὀρίσει . . . ὡς ἐπίσης τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ προσόντα διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος».

γ. Οἱ παρέχοντες ἐργασίαν συντάκτου εἰς τὸ Ἀθηναῖκόν Πρακτορεῖον Εἰδήσεων, ἐξομοιούμενον ἐφεξῆς πρὸς ἡμερησίαν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὰ ἐν παραγράφῳ 3 τοῦ ἄρθρου 1 ὀριζόμενα.

δ. Οἱ παρέχοντες ἐργασίαν μονίμου ἀνταποκριτοῦ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἢ εἰς πόλεις τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἐκδιδομένων ἐν Ἑλλάδι ἡμερησίων ἐφημερίδων ἢ τοῦ Ἀθηναῖκοῦ Πρακτορείου ἢ νομίμως λειτουργούντων ἐν Ἑλλάδι ραδιοφωνικῶν καὶ τηλεοπτικῶν σταθμῶν.

Ἐξ ἄλλου, αἱ περὶ ἀνταποκριτῶν τοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς ἰσχύουσαι ἐν Ἑλλάδι διατάξεις ἔχουν ὡς ἀκολουθῶς: Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀνταποκριταὶ (ἄρθρ. 21, Ν.Δ. 1004/1971) τοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς διακρίνονται εἰς:

— Μονίμους ἀνταποκριτὰς ἀλλογλώσσων ἐφημερίδων, περιοδικῶν, δημοσιογραφικῶν πρακτορείων, σταθμῶν ραδιοφωνίας ἢ τηλεψίας καὶ ἐταιριῶν κινηματογραφικῶν ἐπικαίρων.

— Ἐκτάκτους ἀπεσταλμένους τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων εἰδησεογραφικῶν ὀργάνων.

— Μονίμους ἀνταποκριτὰς τῶν ἐλληνογλώσσων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν.

— Ἐκτάκτους ἀπεσταλμένους τῶν ἐλληνογλώσσων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν.

Διὰ τὴν ἀποκτῆσιν τῆς² τὴν ιδιότητα τοῦ συντάκτου δέον: α) νὰ εἶναι Ἕλλην πολίτης ἢ Ἕλλην τὸ γένος, β) νὰ ἔχῃ ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς του ὑποχρεώσεις ἢ νὰ ἔχῃ ἀπαλλαγῇ νομίμως τούτων, γ) νὰ ἔχῃ πτυχίον τῆς προβλεπομένης (ἄρθρ. 16 Α.Ν. 248/1967, ἄρθρ. 1 Ν.Δ. 752/1970) Σχολῆς δημοσιογραφίας ἢ ἀνεγνωρισμένης ἰσοτίμου τῆς ἀλλοδαπῆς (ἐπὶ μίαν πενταετίαν ἀπὸ τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ἀπαιτεῖται τούλάχιστον ἀπολυτήριον Γυμνασίου), δ) νὰ ἔχῃ ἐργασθῇ ἐπὶ 36 μῆνας, ἐξ ὧν τοὺς τελευταίους 24 συνεχῶς, πλὴν διακοπῆς στρατεύσεως, προσφέρων κατὰ κύριον ἐπάγγελμα ἐργασίαν συντάκτου καὶ ἐφ' ὅσον συνεχίζει ἐργαζόμενος. Ἐπὶ πλέον νὰ μὴ ἔχῃ στερηθῇ δι' ἀμετακλήτου δικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων, πλὴν ἂν παρῇλθεν ἡ διάρκεια τῆς ἀποστερήσεως ἢ ἂν ἀπεκατεστάθη καὶ νὰ μὴ ἔχῃ καταδικασθῇ ἀμετακλήτως εἰς οἰανδήποτε ποινὴν ἐπὶ ἀδικήματι ἐκ τῶν ἐν ἄρθρῳ 61 παρ. 2 περ. ε' καὶ στ' τοῦ Σ. ἀναφερομένων

2. Ὁ Α. Ν. 1093/1938, ἄρθρ. 2 ἐπ., ἐξήρτα τὸ ὀριστικὸν δικαίωμα ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος ἐκ τῆς προηγουμένης ἐγγραφῆς εἰς τὸ Μητρώον τύπου, ἢ τοιαύτη δὲ ἐγγραφή θὰ ἐπραγματοποιεῖτο διὰ πράξεως τοῦ Ὑφυπουργοῦ τύπου καὶ τουρισμοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ ὑποψήφιος συνεκέντρωνε τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα (νὰ εἶναι Ἕλλην, ἄνω τῶν 20 ἐτῶν κ.λ.π.). Αἱ σχετικαὶ περὶ Μητρώου διατάξεις τελικῶς δὲν ἐφηρμόθησαν.

(προδοσία, ανθρωποκτονία εκ προθέσεως, κατασκοπεία, ληστεία, κλοπή κ.λ.π.), τούτου αποδεικνυομένου δι' εκδόσεως πλήρους αντιγράφου ποινικού μητρώου (άρθρ. 3 Ν.Δ. 1004/1971).

Ἐξ ἄλλου, οἱ μόνιμοι ἀνταποκρίνεται τοῦ τύπου τῆς ἀλλοδαπῆς ἐν Ἑλλάδι ὀφείλουν, ἵνα ἀσκήσουν ἐλευθέρως τὸ ἐπάγγελμα των, νὰ καταθέσουν εἰς τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν ἑγγράφον ἐντολὴν ἐκπροσωπήσεως τῶν σχετικῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ὀργανισμῶν, ὡς καὶ πᾶν ἕτερον ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον τῆς ιδιότητός των, τὸ ὁποῖον ἡ ἀρμοδία ὑπηρεσία ἤθελε κρίνει σκόπιμον. Οἱ ἑκτακτοὶ ἀπεσταλμένοι ὀφείλουν, ἵνα ἀναγνωρισθῶν, νὰ ἐπιδείξουν εἰς τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα πρόσφατα τῆς ιδιότητός των. Οἱ μόνιμοι ἀνταποκρίνεται ἐφοδιάζονται δι' εἰδικοῦ δελτίου ἀναγνωρίσεως, ὑποκειμένου κατ' ἔτος εἰς θεώρησιν ὑπὸ τῆς Γενικῆς Γραμματείας Τύπου καὶ Πληροφοριῶν, οἱ δὲ ἑκτακτοὶ ἀπεσταλμένοι διὰ δελτίου προσκαίρου ἀναγνωρίσεως, ἰσχύοντος διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν.

Ἡ ἀπώλεια τῆς δημοσιογραφικῆς ιδιότητος ἐπέρχεται βάσει τοῦ ἀρθρ. 14 τοῦ Ν.Δ. 1004/1971 εἰς τὰς ἀκολούθους περιπτώσεις:

α. Ἐν μὴ συνδρομῇ ἢ ἀπωλείᾳ τινὸς τῶν ἀναφερθέντων ἤδη προσόντων τῶν δημοσιογράφων.

β. Διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποστερήσεως τοῦ δικαιώματος ἀσκήσεως τοῦ δημοσιογραφικοῦ ἐπαγγέλματος συνεπείᾳ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ ἀποφάσεως τοῦ πειθαρχικοῦ συμβουλίου περὶ διαγραφῆς ἐκ τῆς οἰκείας δημοσιογραφικῆς ἐνώσεως.

γ. Διὰ τῆς καταλήψεως θέσεως ἢ τῆς ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος ἀσυμβιβάστου πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσιογράφου.

δ. Διὰ τῆς ἐπὶ τριετίαν ἐκουσίας μὴ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος.

Εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ δημοσιογράφου, βάσει τοῦ ἀρθρ. 5 τοῦ Ν.Δ. 1004, πᾶσα ἔμμισθος τακτικὴ ὑπηρεσία, δημοσία, δημοτικὴ κ.λ.π., ἢ σύγχρονος ἄσκησις οἰουδήποτε ἐτέρου ἐπαγγέλματος κ.λ.π.

Οἱ διαθέτοντες τὰ ὡς ἄνω ἀναφερθέντα προσόντα καὶ ἀναγνωριζόμενοι ὡς δημοσιογράφοι, δικαιοῦνται νὰ μετέχουν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τριετίας, περὶ ἧς τὸ ἀρθρ. 3 τοῦ Ν.Δ. 1004, εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς δημοσιογραφικὰς ὁργανώσεις ³ ὡς δόκιμα μέλη, προαγόμενα εἰς τακτικὰ ἅμα τῇ συμπληρώσει

3. Ἐν Ἑλλάδι αἱ πρῶται ἀπόπειραι διὰ τὴν σωματειακὴν ὁργάνωσιν τῶν δημοσιογράφων ἐγένοντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ τρέχοντος αἰῶνος, ἀλλὰ δὲν ἠὺδοκίμησαν. Τὸ ἔτος 1914 ἰδρύθη ἡ Ἐνωσις συντακτῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν, τὸ 1925 ὁ Σύνδεσμος δημοσιογράφων, βραδύτερον δὲ ἄλλαι ὁργανώσεις. Βλ. καὶ Κ. ΜΑΓΕΡ: Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, Ἀθήναι, τ. 3, σ. 321, 335.

πενταετοῦς ἐργασίας. Ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς ταύτης καὶ μόνης ἀποκτᾶται ἡ δημοσιογραφικὴ ἰδιότης. Ἡ ἐγγραφή εἶναι ὑποχρεωτική. Τὰ περὶ τῆς διαδικασίας ἐγγραφῆς καὶ διαγραφῆς ὀρίζονται λεπτομερῶς ἐν ἄρθρ. 17 τοῦ Ν.Δ. 1004. Τὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν κατηγοριῶν τῶν ἐπαγγελματικῶν δημοσιογραφικῶν⁴ ὁργανώσεων ὀρίζονται ἐν ἄρθροις 17, 18 καὶ 19 τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Ν.Δ.

Αἱ δημοσιογραφικαὶ ὁργανώσεις ἐκδίδουν δελτία ἀναγνωρίσεως διὰ τὰ μέλη αὐτῶν, ἡ θεώρησις δὲ τούτων ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς ἐνεργεῖται ἀτελῶς.

Αἱ ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 1004 προβλεπόμεναι δημοσιογραφικαὶ ὁργανώσεις ὑποχρεοῦνται ὅπως ἀνακοινοῦν ἐντὸς τριάκοντα ἡμερῶν εἰς τὴν Γενικὴν Γραμματεῖαν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν, πᾶσαν ἐγγραφὴν ἢ διαγραφὴν μελῶν, τὴν ἐκάστοτε σύνθεσιν τῶν διοικητικῶν, ἐποπτικῶν καὶ πειθαρχικῶν συμβουλίων αὐτῶν, τὰ καταστατικά αὐτῶν κ.λ.π. Ἐν περιπτώσει μὴ συμμορφώσεως τῶν ὁργανώσεων πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας, τὰ μέλη τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τούτων τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 458 Π.Κ. (παραβάσεις διοικητικῶν διατάξεων).

Τέλος, σημειοῦται, ὅτι τὰ θέματα τῶν ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων τῶν ἀνταποκριτῶν ἐν Ἑλλάδι ρυθμίζονται διὰ τοῦ ἄρθρ. 23 τοῦ Ν.Δ. 1004/1971.

4. Τὰ θέματα τῶν δημοσιογραφικῶν ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων ἐρρυθμίσθησαν ἀρχικῶς τὸ 1935, βραδύτερον δὲ ὑπὸ τοῦ Α. Ν. 1093/9—22.2.1938, θεσπίσαντος λεπτομερεῖς διατάξεις διὰ τὴν σύστασιν, διοίκησιν καὶ λειτουργίαν τῶν δημοσιογραφικῶν ὁργανώσεων, δημοσιογραφικῶν συνδέσμων καὶ τῆς Γενικῆς ἐνώσεως ἐλληνικοῦ τύπου. Ἡ ἀποτελοῦσα νομικὸν πρόσωπον δημοσίου δικαίου ἔνωσις, εἶχεν ὡς σκοπὸν τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ προαγωγὴν τῶν γενικῶν, ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν συμφερόντων τῆς ὁλόκληρης τῶν περὶ τὸν τύπον ἀσχολουμένων προσώπων, μέλη δὲ τοὺς δημοσιογραφικοὺς συνδέσμους. Ὁ Α. Ν. 1093 κατηργήθη ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. 1004, πλὴν τοῦ ἄρθρ. 54 αὐτοῦ.

§ 17. ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΥ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ἡ ἴδρυσις τυπογραφείων εἶναι ἐλευθέρα, ὁ ἰδρύων ὅμως τυπογραφεῖον ὀφείλει νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο ἀμελλητὶ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν¹ τῆς περιφερείας, εἰς ἣν ἐγκαθιστᾷ τοῦτο (ἄρθρ. 8 Ν.Δ. 346).

Παράβασις τῆς τοιαύτης ὑποχρέωσης τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως ἢ διὰ χρηματικῆς ποινῆς ἢ δι' ἀμφοτέρων τῶν ποινῶν τούτων, ἄρθρ. 458 Π.Κ.

Πρὸς τὴν ὥς ἄνω ἀναφερομένην ἐλευθερίαν συστάσεως τυπογραφείου καὶ ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τυπογράφου, δὲν ἀντίκειται, μὴ δυναμένη νὰ θεωρηθῇ ἀντισυνταγματικὴ, ἡ καθιέρωσις² ἐνδεχομένως γενικῶν προϋποθέσεων, ὡς π.χ. αἱ εἰδικαὶ διατάξεις περὶ συνθηκῶν ὑγιεινῆς, οἱ ὑπὸ τῶν ἐργατικῶν νόμων γενικῶς θεσπιζόμενοι περιορισμοὶ ἐργασίας κ.λ.π. Διάφορος ἐμφανίζεται ἡ κατὰστασις ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, ἐνθα μόνῃ ἡ ἱερὰ Κοινότης κέκτηται τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα ἰδρύσεως τυπογραφείου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει³.

1. Συνοπτικῶς ἡ παρ' ἡμῖν ρύθμισις τοῦ θέματος ἔχει ὡς ἀκολούθως : Τὸ Ψήφισμα 2085, Ψήφισμα κανονίζον τὰ περὶ τοῦ τύπου, τοῦ Καποδιστρίου τοῦ ἔτους 1831 προέβλεπε τὴν κατὰθεσιν ἐγγυήσεως ἐκ τεσσάρων χιλιάδων ἀργυρῶν φοινίκων, ὡς καὶ προηγουμένην ἄδειαν πρὸς ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τυπογράφου, τοῦ δικαιώματος παρεχομένου μόνον εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν ἐλληνικὴν ἰθαγένειαν κ.λ.π. Βραδύτερον, τὸ Διάταγμα τῆς 11-23/9/1833 Περὶ τοῦ δικαιώματος τοῦ μετέρχεσθαι τὴν τυπογραφίαν, λιθογραφίαν ἢ βιβλιοπωλίαν τοῦ Ὁθωνος ἀπῆτει προηγουμένην ἄδειαν, παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ἢ τοῦ Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν. Διὰ τὴν λήψιν ἀδείας ὁ αἰτῶν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ τὴν νόμιμον ἡλικίαν καὶ νὰ εἶναι κάτοικος κοινότητος τινὸς τοῦ Βασιλείου. Ὁ καταδικασθεὶς δι' ἐγκλήματα, ὡς καὶ ὁ ὑποπεσὼν τρεῖς εἰς ποινὴν διὰ πταίσματα τοῦ τύπου ἀπεκλείετο (ἄρθρ. 1-7). Ἡ ἄνευ ἀδείας ἀσκήσις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τυπογράφου ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ νόμου Περὶ ἀστυνομίας τοῦ τύπου τῆς 11-23/9/1833, διὰ προστίμου καὶ φυλακίσεως. Ὁ Ὄργανισμὸς Κρήτης τοῦ ἔτους 1896 ἀπῆτει προηγουμένην ἄδειαν διὰ τὴν ἴδρυσιν τυπογραφείου (ἄρθρ. 11) παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ. Ὑπὸ τὸ καθεστῶς, τέλος, τοῦ ἄρθρ. 14 Σ. 1952 δὲν ἀπητεῖτο προηγουμένη ἄδεια.

2. Βλ. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι, Ἀθῆναι, 1965, σ. 81. ΧΡ. ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ : Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι, Ἀθῆναι, 1963, σ. 63.

3. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ : Ἡ συνταγματικὴ προστασία τοῦ ἀγιορειτικοῦ καθεστώτος, Ἀθῆναι, 1958, σ. 118.

§ 18. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΙΤΛΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ τίτλου ἐντύπου δύναται νὰ γίνη ἐλευθέρως¹ ἄνευ διοικητικῆς ἢ ἄλλης παρεμβάσεως, ἰσχυόντων μόνον ἐπὶ τοῦ προκειμένου περιορισμῶν γενικοῦ χαρακτῆρος, ὡς ἀπαγόρευσις ἐκλογῆς τίτλων ἀντικειμένων εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν κ.λ.π.

Ὁ τίτλος περιοδικῶς ἐκδιδομένων ἐντύπων χαρακτηρίζεται ὡς σῆμα (ἄρθρ. 5 Ν.Δ. 346/1969), τοῦ νόμου προβλέποντος καὶ εἰδικὴν προστασίαν τούτου, συνισταμένην εἰς τὸ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα τοῦ καταθέσαντος ὅπως χρησιμοποιῇ τὸν τίτλον, ἐναντι τόσον τοῦ Κράτους ὅσον καὶ ἰδιωτῶν².

Ἐπὶ τοῦ τίτλου ἐντύπου ὡς σήματος ἐφαρμόζονται αἱ σχετικαὶ περὶ σημάτων διατάξεις, περὶ τῶν ὁποίων παραπέμπομεν εἰς τὰ οἰκεία συγγράμματα³, περιοριζόμενοι ἐνταῦθα εἰς τὴν παράθεσιν εἰδικωτέρων τινων στοιχείων.

Κατὰ τὸν Α.Ν. 1998/1939, ἄρθρ. 3, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. 3205/1955, εἶναι ἀπαράδεκτοι πρὸς κατάθεσιν ὡς τίτλοι τὰ ἐμβλήματα καὶ τὰ σύμβολα τοῦ ἐλληνικοῦ Κράτους, τὰ βασιλικά ἐμβλήματα, τὰ ἐμβλήματα πάσης ἀρχῆς, τὰ θρησκευτικὰ σύμβολα, οἱ τίτλοι οἱ ἀντιβαίνοντες εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, οἱ ἀντιβαίνοντες εἰς τὴν ἡθικὴν κ.λ.π. Προσέτι, δὲν δύναται νὰ κατατεθῇ ὡς σῆμα ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου, ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας ὁ τίτλος πολιτικοῦ⁴ κόμματος ἢ τμήμα τοῦ τίτλου τούτου, ἐφ' ὅσον, εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, ἡ χρῆσις αὐτοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἀπηχεῖ τὰς πολιτικὰς του ἀπόψεις (παρ. 2 ἄρθρου 5 Ν.Δ. 346/1969).

1. Διάφορος ἦτο ἡ ρύθμισις τοῦ θέματος ὑπὸ τὸ καθεστῶς τοῦ Α Ν 1092/1938, ἄρθρα 13, 15.

2. Ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος νομολογίας βλ. Πρ. Πρωτ. Θεσ. 1236/1915, Θέμ. ΚΣΤ', 644 ἐπ., Πρωτ. Ἀθ. 2652/1927, Θέμ., ΛΘ', 322, Ε.Α. 607/1927, Θέμ., ΛΘ', 132 ἐπ., Α.Π. 40/1928, Θέμ., ΛΘ', 322 ἐπ., Πρ. Πρ. Ἀθ. 2598/1944, Ε.Ε.Ν., ΙΑ', 180 ἐπ., Δευτ. Διοικ. Δικ. Σημ. 137/1949, Ἐπ. Ἐμπ. Δικ., Α', 83 ἐπ., Πρ. Πρ. Ἀθ. 3427/1951, Ἐπ. Ἐμπ. Δικ., Β', 405 ἐπ., Πρ. Ἐφ. Ἀθ. 48/1951, Ἐπ. Ἐμπ. Δικ., Β', 401 ἐπ., Σ Ε. 839/1951.

3. Βλ. Α. ΤΣΙΠΙΝΤΑΝΗ : Στοιχεῖα Ἐμπορικοῦ Δικαίου, Ἀθῆναι, 1962, τόμ. Α', σ. 144.

4. Ὁμοίως τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ Α.Ν. 199/1945 ἀπηγόρευε διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ τὴν χρῆσιν ἄνευ ἐγγράφου ἀδείας τίτλου χρησιμοποιουμένου ἤδη πρὸς διάκρισιν ὑφισταμένου πολιτικοῦ κόμματος.

Ἐξ ἄλλου, ὁ τίτλος ἐντύπου διαγράφεται τῶν οἰκείων βιβλίων κατόπιν ἀποφάσεως τῶν Δικαστηρίων σημάτων εἰς τὰς ἐπομένους περιπτώσεις (ἄρθρ. 15 Α.Ν. 1998/1939 — ἄρθρ. 8 Ν. 3205/1955):

—Ἐάν ὁ δικαιούχος τοῦ τίτλου δὲν ἐκυκλοφόρησε τὸ ἐντυπον ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τῆς καταχώρησης τοῦ τίτλου.

—Ἐάν ὁ δικαιούχος τοῦ τίτλου ἔπαυσε ἐπὶ ἔτος νὰ ἐκδίδῃ τὴν ἐφημερίδα ἢ τὸ περιοδικόν.

—Ἐάν ἡ ἐπιχείρησις ἢ ἐκδίδουσα τὴν ἐφημερίδα ἢ τὸ περιοδικόν ἔπαυσε λειτουργοῦσα ἀπὸ ἔτους.

—Ἐάν ὁ τίτλος ἀποτελῇ ἀπομίμησιν ἢ παραποίησησιν διακριτικοῦ γνωρίσματος τοῦ αὐτοῦ ἢ παρομοίου ἐντύπου, τὸ ὅποῖον εἶναι γνωστὸν ἐν ταῖς συναλλαγαῖς πρὸ τῆς καταθέσεως.

—Ἐάν ὁ τίτλος εἶναι ἀπαράδεκτος πρὸς κατάθεσιν.

Ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, ἡ ἐπὶ τοῦ τίτλου προστασία συνίσταται εἰς τὴν δυνατότητα τοῦ δικαιούχου ὅπως χρησιμοποιοῖ τοῦτον, τηρῶν τοὺς σχετικοὺς κανόνας. Ἡ προστασία παύει ἐν περιπτώσει παραβάσεως διατάξεώς τινος συναγομένης παῦσιν τοῦ ἐντύπου, κατὰ τὰ εἰδικώτερον ὀριζόμενα ὑπὸ τῶν ἁρθρῶν 14 Σ. 1968 καὶ 88 Ν.Δ. 346/1969. Τὸ ἄρθρον 14 ὀρίζει: ὁ τίτλος⁵ παυθέντος ἐντύπου ἀπαγορεύεται νὰ χρησιμοποιηθῇ παρ' οἰουδήποτε ἐπὶ χρόνον ἴσον πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς διαταχθείσης παύσεως. Καὶ τὸ ἄρθρον 88, παρ. 5: τίτλος παυθέντος ἐντύπου δὲν ἐπιτρέπεται ὅπως χρησιμοποιηθῇ παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸ ἐπ' αὐτοῦ δικαίωμα ἢ παρ' οἰουδήποτε ἄλλου, διαρκοῦντος τοῦ χρονικοῦ διαστήματος δι' ὃ διετάχθη διὰ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἡ προσωρινῇ παύσις⁶. Ἐάν διὰ τῆς ἀποφάσεως διετάχθη ἡ ὀριστικὴ παύσις ἐκδόσεως τοῦ ἐντύπου οὐδέποτε καὶ παρ' οὐδενὸς δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὁ τίτλος⁷.

Ἐκ τῆς τοιαύτης διατυπώσεως τῶν ὡς ἄνω διατάξεων συνάγεται, ὅτι αὐταὶ ἰσχύουν ἀδιακρίτως ἐπὶ ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν⁸, ὡς μὴ ἀναφέρουσιν δὲ οὐδεμίαν κύρωσιν διὰ τὴν περίπτωσιν παραβάσεώς των δέον, ὅπως χαρακτηρισθῶν ὡς *lex imperfecta*.

5. Σ 1952, ἄρθρον 14: Ἀπαγορεύεται ἡ παρ' οἰουδήποτε χρήσις τοῦ τίτλου παύσεως ἐφημερίδος ἐπὶ μίαν δεκαετίαν ἀπὸ τῆς ὀριστικῆς παύσεώς της.

6. Ἡ προσωρινῇ παύσις δὲν δύναται νὰ εἶναι μικρότερα τῶν πέντε διαδοχικῶν ἐκδόσεων.

7. Προϊσχύσασαι σχετικαὶ διατάξεις: Ν 5060/1931-Α Ν. 20-20/9/1935 (ἄρθρον 3), Α Ν. 1092/1938 (ἄρθρον 3), Γ'. Ψήφ. 1946 (ἄρθρον 25-22), Ν Δ 4234/1962 (ἄρθρον 1).

8. Ἡ ἀντίστοιχος διάταξις τοῦ Σ. 1952 ἴσχυε μόνον δι' ἐφημερίδα.

§ 19. ΠΕΡΙ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ

Ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 14 τοῦ Σ.¹ Ἡ λογοκρισία συνίσταται εἰς τὸ δικαίωμα τῆς Διοικήσεως ὅπως ὑποβάλλῃ ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸν αὐτῆς τὰ πρὸς δημοσίευσιν χειρόγραφα ἢ δοκίμια καὶ ἀπαγορεύσῃ ἢ ἐπιτρέψῃ ταύτην αὐτοουσίως ἢ κατόπιν τροποποιήσεως ἢ ἐπιβάλλῃ τὴν δημοσίευσιν ἀπόψεων ἢ εἰδήσεων ἀρεστῶν εἰς αὐτήν².

Ἡ λογοκρισία διακρίνεται εἰς προληπτικὴν καὶ κατασταλτικὴν, τῆς πρώτης διακρινομένης περαιτέρω εἰς ἀρνητικὴν καὶ θετικὴν.

Εἰδικώτερον, ὡςάκις ἡ λογοκρισία ἐπιβάλλεται πρὸ τῆς δημοσιεύσεως εἶναι προληπτικὸν μέτρον, ὡςάκις δὲ ἐπιβάλλεται μετὰ τὴν δημοσίευσιν κατασταλτικόν. Ἡ ἀρνητικὴ λογοκρισία συνίσταται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν δημοσιεύσεως μὴ ἀρεστῶν ἀπόψεων ἢ εἰδήσεων, ἡ δὲ θετικὴ εἰς τὴν ἐπιβολὴν δημοσιεύσεως ἀπόψεων ἢ εἰδήσεων ἐπιθυμητῶν. Ἐμμεσον τρόπον λογοκρισίας ἀποτελεῖ καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἐκδότας ὑπόδειξις κρατικῶν ὀργάνων, ὅπως μὴ δημοσιεύσουν ὠρισμένας εἰδήσεις κ.λ.π.

Λογοκρισία εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ ἐν Ἑλλάδι³ βάσει τοῦ ἄρθρου

1. Ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύετο ὑπὸ πάντων τῶν ἐλληνικῶν Σ., εἴτε βάσει ρητῆς διάταξεως εἴτε βάσει τῆς γενικῆς ἀπαγορεύσεως τῶν προληπτικῶν μέτρων ἐν γένει. ΡΗΓΑ: Νέα Πολιτικὴ Διοίκησις κ.λ.π., ἀρ. 7: Τὸ δίκαιον τοῦ νὰ φανερώνωμεν τὴν γνώμην μας καὶ τοὺς συλλογισμοὺς μας τόσον μὲ τὴν τυπογραφίαν ὅσον καὶ μὲ ἄλλον τρόπον. Ν. Ἐπιδαύρου 1823, παρ. η: Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ κοινοποιῶσιν ἄλλως τε καὶ διὰ τῶν τύπων τὰς δοξασίας των. Σ. Τροϊζήνης 1827, ἀρ. 26: Οἱ Ἕλληνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα χωρὶς προεξέτασιν νὰ γράφωσι καὶ νὰ δημοσιεύουσι ἐλευθέρως διὰ τοῦ τύπου. Ἡγεμονικὸν Σ. 1832, ἀρ. 50: Οἱ Ἕλληνες ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ γράφωσι καὶ νὰ ἐκδίδωσι διὰ τοῦ τύπου ἐλευθέρως χωρὶς προεξέτασιν τὰς ἐννοίας καὶ γνώμας των. Σ. 1844, ἀρ. 10:... λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται Σ. 1864, ἀρ. 14: Ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύεται. Κρ. Σ. 1899, ἀρ. 23: Ἡ προληπτικὴ λογοκρισία ἀπαγορεύεται. Κρ. Σ. 1907, ἀρ. 18: Ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύεται Σ. 1911, ἀρ. 14, Σ. 1925/6, ἀρ. 16, Σ. 1927, ἀρ. 16, Σ. 1952, ἀρ. 14: Ἡ λογοκρισία ἀπαγορεύεται.

2. Ἡ λογοκρισία ἐφηρμόσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας (-1501 Πάπας Ἀλέξανδρος VI Βοργίας, 1515 Πάπας Λέων X, 1546 Πάπας Παῦλος ΙΙΙ- index ἀπηγορευμένων βιβλίων), βραδύτερον δὲ καὶ ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

3. Βλ. ΠΛΑΤΩΝΟΣ: Νόμοι, Ζ, 801: «Ὁ ποιητὴς ἔξω ἀπὸ τὰ νόμιμα τῆς πόλεως καὶ τὰ δίκαια ἢ τὰ καλὰ ἢ τὰ ἀγαθὰ τίποτε δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ, ὅσα δὲ συνθέσῃ νὰ μὴν ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὰ δείξῃ εἰς κανένα ἰδιώτην προηγουμένως πρὶν νὰ παρουσιασθῶν εἰς τοὺς

25 τοῦ Σ., προβλέποντος τὴν κατ' εἰδικὴν διαδικασίαν, ἐν περιπτώσει πολέμου, ἐπιστρατεύσεως ἕνεκεν ἐξωτερικῶν κινδύνων ἢ σοβαρᾶς διαταραχῆς ἢ ἐκδήλου ἀπειλῆς κατὰ τῆς δημοσίας τάξεως καὶ ἀσφαλείας τοῦ κράτους ἐξ ἐσωτερικῶν κινδύνων, ἀναστολὴν εἰς ὅλην τὴν Ἐπικράτειαν ἢ τμῆμα αὐτῆς τῆς ἰσχύος τῶν ἄρθρων... 14. Ἡ τοιαύτη ἀναστολὴ δὲν ἐκτείνεται ἐν περιπτώσει πολέμου πέραν τῆς λήξεως αὐτοῦ, ἐν πάσῃ δὲ ἄλλῃ περιπτώσει αἴρεται αὐτοδικαίως μετὰ τρίμηνον, πλὴν ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ παραταθῇ κατ' εἰδικὴν διαδικασίαν.

Τέλος, σημειοῦται ὅτι τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως καὶ χρηματικῆς ποινῆς, ὡς εἰδικώτερον τὸ ἄρθρον 50 τοῦ Ν.Δ. 346/1969 ὁρίζει, ὅστις ἄνευ προηγουμένης ἐγγράφου ἀνακοινώσεως ἢ ἀδείας τῆς ἀρμοδίας στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας δημοσιεύει σχέδια ἐπιστρατεύσεως ἢ κινητοποιήσεως, πληροφορίας περὶ τῆς ὁργανώσεως, τῆς συνθέσεως, τοῦ ἐξοπλισμοῦ ἢ τῆς διατάξεως τῶν ἐνόπλων δυνάμεων τῆς χώρας, ὡς καὶ περὶ τῶν ὑφισταμένων ὁχυρώσεων, ἀνακοινώσεις, εἰδήσεις, σχεδιάσματα σχετιζόμενα πρὸς ἐκτέλεσιν ὁχυρώσεων, ἐν καιρῷ πολέμου ἢ ἐπιστρατεύσεως, ἐγγράφα, εἰδήσεις ἀφορῶντα εἰς τὰς ἐνόπλους δυνάμεις τῆς χώρας ἢ τῶν συμμάχων τῆς, ὡς καὶ εἰς μετακινήσεις στρατιωτικῶν, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀνασταλῇ ἡ ἰσχὺς τοῦ ἁρθρου 14 τοῦ Σ.

ἰδίους τοὺς ἐκλεχθέντας δι' αὐτὰ κριτὰς καὶ νομοφύλακας καὶ νὰ ἐγκριθοῦν...» (Ἐκδ.Φέξη, μετ. Κ. ΖΑΜΠΙΑ). Λογοκρισία ἐπεβλήθη ἐν Ἑλλάδι εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις, ὡς διὰ τοῦ Ν.318/1917, Ν. 913/1917, Ν.1478/1919, ΣΤ' Σ Π. 28/10/1935 κ.λ.π.

§ 20. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΕΝΤΥΠΩΝ

Ἡ κυκλοφορία τῶν ἐντύπων εἶναι ἐλευθέρα ἐν Ἑλλάδι (ἄρ. 11 Ν.Δ. 346/1969), πᾶς δὲ ἐκδότης ἐντύπων δύναται νὰ ἐπιλέγῃ τὸν κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ καταλληλότερον τρόπον κυκλοφορίας τούτων.

Πέραν τῆς τοιαύτης ἐκ ρητῆς διατάξεως ἐλευθερίας κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων, αὕτη συνάγεται παρ' ἡμῶν καὶ ὡς εἰδικωτέρα ἐλευθερία τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου ἐν γένει ἐκ τῶν συνταγματικῶν διατάξεων περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου, ἄρ. 14 Σ. «ἕκαστος δύναται νὰ ἐκφράζῃ... διὰ τοῦ τύπου τοὺς στοχασμούς του», «ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος» καὶ τῆς σχετικῆς διατάξεως τοῦ περὶ τύπου νόμου, ἄρ. 1, «ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος».

Ἡ τοιαύτη ἐλευθερία ὑφίσταται εἰδικώτερον, ὅσάκις διὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ τύπου δὲν παρεμβάλλονται ὑπὸ τοῦ κράτους διάφορα ἐμπόδια, ὡς π.χ. προηγουμένη ἄδεια διὰ τὴν πώλησιν, καθορισμὸς ὑψηλῆς τιμῆς πωλήσεως τῶν ἐντύπων, ὑπέρογκα ταχυδρομικὰ τέλη διὰ τὴν ἀποστολὴν τῶν ἐντύπων κ.λ.π.

Ἡ ἐλευθερία κυκλοφορίας, ὡς εἶναι εὐνόητον, δέον, ὅπως ὑφίσταται δι' ὅλα τὰ ἔντυπα, πλὴν βεβαίως ἐκείνων τῶν ὁποίων ἡ κυκλοφορία συνιστᾷ τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν ἀδικήματος τινός, ὡς π.χ. ἔντυπον περιέχον κείμενον, εἰκόνας καὶ καταχωρίσεις, αἱ ὁποῖαι περιγράφουν κατὰ τρόπον εὐνοϊκὸν τὴν ληστείαν, τὴν κλοπὴν κ.λ.π. (ἄρθρα 74, 75 Ν.Δ. 346/1969), ἔντυπον ἀσέμνου περιεχομένου κ.λ.π.

Εἰδικώτερον, ὡς ἐπὶ μέρους ἐλευθερίαι τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας τοῦ τύπου θεωροῦνται ἡ ἀπαγόρευσις θεσπίσεως γενικῶν μέτρων παρακωλύσεως τῆς διαδόσεως τῶν ἐντύπων, ἡ ἐλευθερία ἐκλογῆς τοῦ τρόπου κυκλοφορίας, ἡ ἐλευθερία ἀναγγελίας καὶ διαφημίσεως τοῦ ἐντύπου πρὸ ἢ μετὰ τὴν δημοσίευσιν, ἡ ἀπαγόρευσις κατασχέσεως πρὸ τῆς δημοσιεύσεως¹, ἡ ἐλευθερία μεταφορᾶς, ἡ ἐλευθερία ἀποστολῆς, ἡ μὴ ἀπαγόρευσις τῆς κυκλοφορίας ἐντύπου εἰς κατηγορίας τινὰς προσώπων (δημοσίους ὑπαλλήλους, στρατιωτικούς, καταδίκους κ.λ.π.), ἡ ἐλευθερία συμμετοχῆς τῶν ἐκδοτῶν εἰς ἐκθέσεις ἐντύπων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ, ἡ ἐλευθερία διανομῆς ἐντύπων, ἡ

¹ Ἡ κατὰσχες ἐντύπου δύναται νὰ ἐπιβληθῇ εἴτε πρὸ τῆς κυκλοφορίας τούτου, ὅποτε πρόκειται περὶ προληπτικοῦ μέτρου, εἴτε μετ' αὐτήν, ὅποτε πρόκειται περὶ κατασταλτικοῦ. Ἡ κατὰσχες ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ Σ., ἄρ 14, ἐπιτρεπομένη κατ' ἐξαιρέσιν μετὰ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ ἐντύπου εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις.

ἐλευθερία διαλαλήσεως τούτων, ἡ ἐλευθερία ἐπικολλήσεως, ἡ ἐλευθερία πωλήσεως διὰ πρακτορείων, ὑποπρακτορείων, ἐφημεριδοπωλῶν, περιπτέρων, βιβλιοπωλείων, διὰ συνδρομῶν, placiers καὶ δι' ἄλλων μέσων.

Πρὸς τὰς ὡς ἄνω ἐλευθερίας δὲν ἀντιστρατεύεται ὁ καθορισμὸς τῶν ὥρῶν διαθέσεως τῶν ἐφημερίδων πρὸς τὸ κοινόν, μὴ δυνάμενος νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἀντισυνταγματικός. Οὕτω, δὲν ἀντίκειται πρὸς τὸ ἄρ. 14 Σ. καὶ τὸ ἄρ. 11 τοῦ νόμου περὶ τύπου ἢ διάταξης τοῦ ἄρ. 19 τοῦ Ν.Δ. 346/1969, δι' ἧς ὁρίζονται τὰ ἀκόλουθα: «Αἱ πρωῒναι ἐφημερίδες δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διατίθενται εἰς τὸ κοινὸν πρὸ τῆς 5ης πρωῒνης, αἱ δὲ ἀπογευματινὴι πρὸ τῆς 12ης μεσημβρινῆς. Διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐργασίας δύνανται νὰ καθορίζωνται εἰδικαὶ ὥραι διαθέσεως εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐφημερίδων, ἐν ὧσιν τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ἐκδόσεως τῶν τοπικῶν ἐφημερίδων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἐκτύπωσις καὶ διάθεσις πρὸς κυκλοφορίαν παραρτημάτων καὶ ἐκτάκτων ἐκδόσεων μετὰ τὴν 9ην πρωῒνην διὰ τὰς πρωῒνας ἐφημερίδας καὶ τὴν 7ην ἀπογευματινὴν διὰ τὰς ἀπογευματινάς».

Ἡ κυκλοφορία ἐντύπων πραγματοποιεῖται διὰ πολλῶν τρόπων καὶ μέσων, ὡς διὰ διανομῆς, πωλήσεως, ἐκθέσεως, ἐπικολλήσεως, ταχυδρομείων, βιβλιοπωλείων, συνδρομῶν, ἄλλων μέσων καὶ ἰδίᾳ διὰ πρακτορείων, ὑποπρακτορείων, ἐφημεριδοπωλῶν καὶ περιπτέρων. Εἰδικώτερον :

αα. Διανομὴ δὲν νοεῖται ἡ εἰς ἓν μόνον πρόσωπον παράδοσις ἐνὸς ἀντύπου τοῦ ἐντύπου, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἡ εἰς εὐρὺ κύκλον προσώπων δημοσίᾳ ἢ μὴ, φανερώς ἢ κρυφίως ² γενομένη. Διὰ τὴν τοιαύτην διανομὴν οὐδεμία προηγούμενη ἄδεια ἀπαιτεῖται ³ παρ' ἡμῖν.

ββ. Πώλησις ⁴ ἐντύπου θεωρεῖται ἡ πρὸς κερδοσκοπίαν παρ' ἐμπόρου ἢ καὶ τοῦ συγγραφέως γενομένη, ἔστω καὶ ἐνὸς ἀντιτύπου.

Εἰδικώτερον, περὶ τῆς πωλήσεως ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου ἀναφέρεται ἐνταῦθα ὅτι δικαίωμα πωλήσεως τούτων ⁵ πρὸς τὸ κοινὸν ἔχουν οἱ ἐκδότης, τὰ πρακτορεῖα, τὰ ὑπο-

2. Α. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ: Ἑρμηνεῖα τῶν περὶ τύπου νόμων 5060 καὶ 1092, Ἀ-θηναί, 1958, σ 72.

3. Διάφορος ἦτο ἡ εἰσαχθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἄρ. 30 Γ' Ψ'ηφ. 1946 ρύθμισις, ἀπαγορεύοντος τὴν καθ' οἷονδήποτε τρόπον διανομὴν τῶν ἐντύπων ἄνευ προηγούμενης ἀδείας τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν.

4. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ, ἐνθ' ἀν.

5. Ὁ καταργηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 346/1969 Ν. 1092/1938 ὥριζε ἐν ἄρ 8 : πάντα τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν κυκλοφορίαν καὶ πώλησιν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν... ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργείου τύπου καὶ τουρισμοῦ. Τὸ καταργηθὲν ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 346 Ν.Δ. 2943/1954 καθώριζε τὰς λεπτομερείας πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν κατὰ τρόπον διάφορον, ἐν σχέσει πρὸς τὸν Ν. 1092, προσαρμοζόμενον ἐν τινι μέτρῳ πρὸς τὴν συνταγματικὴν ἐπιταγὴν τῆς ἐλευθέρας κυκλοφορίας τοῦ τύπου.

πρακτορεῖα, οἱ ἐφημεριδοπῶλαι καὶ οἱ περιπτεριοῦχοι, ἄρ.12 Ν.Δ. 346, παρ. 2, περὶ τῶν ὁποίων γίνεται λόγος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ἡ πώλησις εἰσαγομένων ἐντύπων εἶναι ἐπίσης ἐλευθέρη ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς, ὡς καὶ διὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι ἐκτυπούμενα ἔντυπα, ὅρους, προβλεπομένης ἐν προκειμένῳ εἰδικῆς ἐν τῷ νόμῳ ρυθμίσεως ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ξένων ἐντύπων διὰ τὴν νεότητά, ἐφ' ᾧ ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρ. 74-77 Ν.Δ. 346/1969.

Διὰ τὰ θέματα καθορισμοῦ τῆς τιμῆς πωλήσεως τῶν ἐντύπων κ.λ.π. παραπεμπόμεναι εἰς τὴν ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον παρ. τοῦ παρόντος.

γγ. Ἄλλος τρόπος κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων εἶναι ὁ διὰ τῆς χρησιμοποίησεως placiers. Διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τούτου παρ' ἡμῶν οὐδεμία ἄδεια ἀπαιτεῖται παρὰ διοικητικῆς ⁶ ἢ ἄλλης ἀρχῆς ^{6α}.

δδ. Ἡ ἐκθεσίς καὶ ἡ τοιχοκόλλησις τοῦ ἐντύπου εἰς δημόσιον μέρος ἢ κατὰ τὴν διάρκειαν δημοσίας συναθροίσεως, ἀποτελοῦν ἑτέρους τρόπους κυκλοφορίας τούτου.

Ὡς δημόσιον μέρος βεβαίως δέον, ὅπως θεωρηθῇ ὁ χώρος εἰς τὸν ὁποῖον πᾶς τις προτιθέμενος δύναται νὰ προσέλθῃ ἀκωλύτως ὅποτεδῇποτε. Ὡς δημοσία συνάθροισις, ἐξ ἄλλου, δέον ὅπως θεωρηθῇ πᾶσα συνάθροισις, ἐν ᾗ ἡ συμμετοχὴ εἶναι ἐλευθέρη, πραγματοποιουμένη ἐν δημοσίῳ ἢ μὴ τόπῳ ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως τοῦτος νὰ εἶναι προσιτὸς εἰς πάντας.

Εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοιχοκόλλεως ἐντύπων δύναται νὰ τεθοῦν περιορισμοὶ τινες, μὴ δυνάμενοι νὰ θεωρηθοῦν ὡς ἀντισυνταγματικοί, ὡς ἡ ἀπαγόρευσις τοιχοκόλλεως εἰς τινὰς χώρους διὰ λόγους καλαισθησίας, ἡ πληρωμὴ εἰδικοῦ τέλους εἰς τὸν Δῆμον ἢ τὴν Κοινότητα εἰς ὃν θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ τοιχοκόλλησις κ.λ.π. Διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τοιχοκόλλητοῦ δὲν ἀπαιτεῖται εἰδικὴ ἄδεια ⁷.

εε. Ἄλλος τρόπος κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων εἶναι διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ἢ διὰ τοῦ ὁποίου κυκλοφορία ἐντύπων δέον ὅπως εἶναι ἐλευθέρη, θεωρουμένης ὡς ἀντισυνταγματικῆς γενικῆς ἰδίᾳ ἀπαγορεύσεως τῆς ἀποστολῆς

6. Βλ. καὶ Γ. ΣΑΚΚΑ : Συμβολὴ εἰς τὴν ὀργανικὴν ἔννοιαν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, Ἀθῆναι, 1968, σ. 53.

6α. Ἐνίοτε ὑπὸ τῶν placiers δημιουργοῦνται ψευδεῖς ἐντυπώσεις ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν ἐντύπου τινός, συνεπεία δὲ τούτου ὀρθῶς ἐπροτάθη ἡ ἀπαγόρευσις διαθέσεως ἐντύπων κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Οὕτω Γ. ΚΡΙΠΠΑΣ : ἐν Δίκαιον τοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1970, σ. 59.

7. Ἡ ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ τοιχοκόλλητοῦ ἀνευ ἀδείας ἐτιμωρεῖτο διὰ κράτησεως καὶ προστίμου ὑπὸ τοῦ ἄρ. 536 τοῦ Π.Ν., ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρ. 48 τοῦ Ν. 23/11/1837 Περὶ ἐξυβρίσεως. Τὸ ἄρ. 30 τοῦ Γ' Ψηφ. 1946 ἀπῆτει διὰ τὴν τοιχοκόλλησιν προηγουμένην ἄδειαν τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς. Ὑπὸ τοῦ ἄρ. 1 τοῦ Α.Ν. 942/1946 ἐτιμωρεῖτο ὁ τοιχοκόλλων ἔντυπα περιέχοντα πολιτικὰ συνθήματα ἢ φράσεις. Περιορισμούς τινὰς εἰσάγει καὶ ὁ ἐκλογικὸς νόμος, ἄρ. 97 Β.Δ. 592/1963.

έντύπων διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἐπὶ σκοπῷ παρακωλύσεως τῆς κυκλοφορίας τούτων.

Θέμα ἐν προκειμένῳ γεννᾶται διὰ τὴν κυκλοφορίαν ὠρισμένων κατηγοριῶν έντύπων διὰ τοῦ ταχυδρομείου, ὡς π.χ. διὰ τὰ ἄσεμνα έντυπα, δι' έντυπα ὧν τὸ περιεχόμενον θὰ ἡδύνατο νὰ θέσῃ κατὰ τὴν κρίσιν τῆς δημοσίας ἀρχῆς εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν κ.ἄ. Διατάξεις ὡς ἡ τοῦ ἄρ. 27 τοῦ Ν. 4581/1930 Περὶ ταχυδρομικῆς ἀνταποκρίσεως καὶ ἄρ. 33 Π.Δ. 30/9/1935, ἀπαγορεύουσαι τὴν διὰ τῶν ταχυδρομείων ἀποστολὴν έντύπων, ἐφημερίδων κ.λ.π., ὧν τὸ περιεχόμενον θὰ ἡδύνατο νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν δημοσίαν τάξιν, ὡς καὶ έντύπων ἀσέμνων, δέον ὅπως θεωρηθοῦν ὡς ἀντικείμενα εἰς τὰς περὶ τῆς ἐλευθερίας κυκλοφορίας τῶν έντύπων διατάξεις⁸.

Διάφορος ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ ἄποψις τοῦ Σ.τ.Ε. καθ' ὃ ἡ διὰ τῶν ταχυδρομείων μεταφορὰ δύνανται νὰ ὑποβληθῇ εἰς περιορισμούς⁹.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία ὀφείλει νὰ ἀρνήται τὴν παράδοσιν ἀσέμνων έντύπων ἀποστελλομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, βάσει τοῦ ἄρ. 59 τῆς διὰ τοῦ Ν.Δ. 2697/53 κυρωθείσης Διεθνοῦς συμβάσεως τῶν Βρυξελλῶν.

στστ. Ἐτέρους τρόπους κυκλοφορίας τῶν έντύπων ἀποτελοῦν ἡ διάθεσις τούτων διὰ βιβλιοπωλείων καὶ διὰ συνδρομῶν. Διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ βιβλιοπώλου δέον ὅπως μὴ ἀπαιτῆται προηγουμένη ἄδεια τῆς ἀρχῆς¹⁰.

ζζ. Α. Τὰ έντυπα κυκλοφοροῦν ἐπίσης διὰ πρακτορείων¹¹. Τὰ πρακτο-

8. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ : ἔνθ' ἀν., σ. 103.

9. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ : Ἐλευθερία κυκλοφορίας καὶ πρακτόρευσις τῶν έντύπων, ἐν Ε.Δ. Δ.Δ. Δ., Ἀθῆναι, 1963.

10. Ἀδειαν διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ βιβλιοπώλου, παρεχομένην ὑπὸ τοῦ Νομάρχου ἢ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν, ἀπῆται τὸ Β.Δ. 11/9/1833. Ἡ ἄσκησις ἀνευ ἀδείας τοῦ ἐπαγγέλματος ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τοῦ Ν. 11/9/1833 Περὶ ἀστυνομίας τοῦ τύπου. Ἀδειαν ἀπῆται προσέτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρ. 48 τοῦ Ν. 23/11/1837 Περὶ ἐξυβρίσεως τροποποιηθὲν ἄρ. 536 τοῦ Π.Ν.

11. Αἱ ἐλληνικαὶ ἐφημερίδες καὶ τὰ ἐλληνικὰ περιοδικὰ ἐκυκλοφόρουν μέχρι τοῦ ἔτους 1875 δι' ἰδίῳν μέσων. Τὸ 1875 συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Σ. Τσαγγάρη τὸ πρῶτον ἐν Ἑλλάδι πρακτορεῖον ἐφημερίδων ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Σπύρος Τσαγγάρης. Δεύτερον ἐλληνικὸν πρακτορεῖον συνεστήθη τὸ ἔτος 1912 ὑπὸ τοῦ Τ. Πικραμένου καὶ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἑταιρεία ἐλληνικοῦ τύπου. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς γερμανοϊταλικῆς κατοχῆς ταῦτα συνεχωνεύθησαν εἰς ἓν πρακτορεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἑταιρεία ἐλληνικοῦ καὶ ξένου τύπου κατόπιν ἐνεργειῶν τῶν γερμανῶν, τὰ 51% δὲ τῶν μετοχῶν τούτου ἀνῆκον εἰς γερμανικὴν ἐπιχείρησιν. Μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἰδρύθη τὸ 1945 τὸ Πρακτορεῖον ἐφημερίδων ἀθηναϊκοῦ τύπου καὶ ἀνασυνεστήθη τὸ πρακτορεῖον Σπ. Τσαγγάρης, τὸ ὁποῖον ὅμως διελύθη τὸ 1952, ὅτε καὶ ἰδρύθη τὸ Νέον πρακτορεῖον ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν Σήμερον τὰ έντυπα κυκλοφοροῦν διὰ τοῦ Πρακτορείου ἐφημερίδων ἀθηναϊκοῦ τύπου καὶ τοῦ Νέου πρακτορείου ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Βλ. καὶ Κ. ΜΑΓΕΡ: Ἱστορία τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου, Ἀθῆναι, τόμ. Ι, σ. 177, ΙΙ, 14.

ρεΐα παρουσιάζουν μίαν σειράν πλεονεκτημάτων τουλάχιστον διὰ τὰ ἔντυπα τοῦ κέντρου, τὰ ὁποῖα μὲ μικρὰν σχετικῶς δαπάνην καὶ ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος δύνανται νὰ φθάσουν καὶ εἰς τὰ πλέον ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα τῆς χώρας. Ἐν Ἑλλάδι, ἐξ ἄλλου, ἀκόμη καὶ αἱ κυκλοφορίαι τῶν πλέον διαδεδομένων ἐντύπων δὲν εἶναι τόσοι μεγάλοι διὰ νὰ ἐπιτρέπουν τὴν ὑπαρξίν ἰδίου δικτύου διανομῆς, ὅποτε ἀναγκαστικῶς ἡ διὰ πρακτορείων διανομὴ εἰς τοὺς ἐπὶ μέρους καὶ κατὰ τόπους πωλητὰς ἐμφανίζεται ὡς ὁ πλέον συμφέρον καὶ ἐνδεικνυόμενος τρόπος κυκλοφορίας. Ἡ ἀνάγκη διανομῆς μέσῳ πρακτορείου δὲν ἐμφανίζεται τόσο ἐπιτακτικὴ δι' ἔντυπα τοπικοῦ χαρακτῆρος, τὰ ὁποῖα δύνανται λόγῳ τῶν μικρῶν κυκλοφοριῶν καὶ τοῦ περιορισμένου τοῦ χώρου ἐν ᾧ διανέμονται, νὰ χρησιμοποιοῦν ἴδιον δίκτυον διανομῆς.

Β. Πρακτορεΐα θεωροῦνται αἱ ἀσκοῦσαι πρακτορεῖαν ἐπιχειρήσεις¹² κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρ. 2 τοῦ Δ. τῆς 2/14-5-1835 Περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων. Τὰ πρακτορεΐα εἶναι ἐμπορικαὶ ἐπιχειρήσεις, δύνανται δὲ νὰ ἔχουν τὴν μορφήν Α.Ε. ἢ Ε.Π.Ε. κ.λ.π., τὰ θέματα ὅμως ταῦτα δὲν ἐξετάζονται ἐνταῦθα.

Γ. Ἐν τῷ νέῳ νόμῳ¹³ περὶ τύπου περιλαμβάνονται εἰδικαὶ διατάξεις¹⁴ περὶ πρακτορείων ἀναφερόμεναι εἰς τὴν σύστασιν, τὰς ὑποχρεώσεις κ.λ.π. τούτων: ἀρ. 12, 27, 39, 43, 75, 94 Ν.Δ. 346/1969.

Δ. Ἐν ἀρ. 12 τοῦ ἰσχύοντος Ν.Δ. 346/1969 ὀρίζονται τὰ ἐξῆς περὶ πρακτορείων: «Διὰ τὴν ἀρτιωτέραν ὀργάνωσιν τῆς διανομῆς καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐφημερίδων, εἰδικῶν ἐφημερίδων, περιοδικῶν, εἰδικῶν περιοδικῶν καὶ δελτίων ἐπιτρέπεται ἡ ἱδρύσις πρακτορείων, ἀναλαμβάνόντων τὴν πρακτόρευσιν¹⁵

12. Π. ΠΕΡΔΙΚΑ : Ἐγχειρίδιον Ἑμπορικοῦ Δικαίου, ἐκ β', σ. 182. Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ : Ἑλληνικὸν Ἑμπορικὸν Δίκαιον, ἐκ ε', σ. 55. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ : ἔνθ' ἀν., σ. 114, Γ. ΚΡΙΠΠΑ : ἔνθ' ἀν., τ. Ι., σ. 23.

13. Διὰ τὴν προἰσχύσαν νομοθεσίαν περὶ πρακτορείων ἀναφέρονται συνοπτικῶς τὰ ἐξῆς: Θέματα πρακτορείων ἐρρυθμίσθησαν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Α.Ν. τῆς 28/5/1935 Περὶ κυκλοφορίας ἐντύπων. Βραδύτερον σχετικαὶ διατάξεις ἀπαντῶνται εἰς τὸν Α.Ν. 1092/1938, τὸ Ν.Δ. 76/1944, τὸ Ν.Δ. 430/1944, τὸν Ν. 11/1944, τὸν Α.Ν. 582/1945, τὸν Ν. 4041/1960, τὴν Κοιν. Ἀπόφ. Ὑφ. Προεδ. 4477/Γ/24/12/1962.

14. Διὰ τὴν συνταγματικότητα τῆς περὶ πρακτορεύσεως καὶ διανομῆς ἐντύπων ἐλληνικῆς νομοθεσίας βλ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ : ἔνθ. ἀν.

15. Προηγουμένην ἄδειαν, παρεχομένην ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου διὰ τὰ θέματα τύπου Ὑπουργοῦ, πρὸς σύστασιν πρακτορείου ἀπῆτει τὸ ἀρ. 8 Α.Ν. 1092/1938, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἀρ. 1 Α.Ν. 1683/1939, ὅπερ κατηργήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 76/1944 Βραδύτερον, βάσει τῆς 4477/Γ/24-12-1962 Κοιν. ἀποφ. τοῦ Ὑφ. Προεδ. Κυβερ., ἄδεια ἱδρύσεως πρακτορείου ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν παρείχετο δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑφ. Προεδ. Κυβερ., μετ' ἡτιολογημένην γνώμην εἰδικῆς ἐπιτροπῆς, μόνον εἰς Α.Ε. καὶ Ε.Π.Ε. ἐχοῦσας κεφάλαιον τοῦλάχιστον 3.000.000 δρ.

αὐτῶν¹⁶. Δικαίωμα πωλήσεως πρὸς τὸ κοινὸν τῶν ὡς ἄνω ἐντύπων ἔχουν οἱ ἐκδότες, τὰ πρακτορεῖα, τὰ ὑποπρακτορεῖα, οἱ ἐφημεριδοπῶλαι καὶ οἱ περιπτεριῶχοι. Αἱ προϋποθέσεις, οἰκονομικαὶ ἐγγυήσεις καὶ οἱ ὅροι ἰδρύσεως πρακτορείων καὶ ὑποπρακτορείων, παροχῆς ἐντύπων πρὸς πώλησιν εἰς τοὺς ἐφημεριδοπῶλας καὶ περιπτεριούχους ὑπὸ τῶν πρακτορείων, ὑποπρακτορείων καὶ τῶν ἐκδοτῶν καθορίζονται διὰ Β.Δ. ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ ἁρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ».

Διὰ τὸ θέμα τῆς προηγουμένης ἀδείας τῆς Διοικήσεως σημειοῦται εἰδικώτερον, ὅτι ἡ καθιέρωσις ταύτης διὰ τὴν σύστασιν πρακτορείων (καὶ ὑποπρακτορείων) δι' ὧν ἀποκλειστικῶς θὰ ἐπιτρέπεται ἡ κυκλοφορία ἐφημερίδων, εἰδικῶν ἐφημερίδων, περιοδικῶν, εἰδικῶν περιοδικῶν καὶ δελτίων, δέον ὅπως θεωρηθῇ ὡς ἀντικειμένη εἰς τὴν ἐλευθερίαν κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων.¹⁷

Ἡ τυχὸν καθιέρωσις ὅμως προηγουμένης ἀδείας διὰ τὴν ἴδρυσιν πρακτορείων παρεχομένη ἐπὶ τῇ συνδρομῇ ὀρισμένων προσόντων δέον, ὅπως μὴ θεωρηθῇ ὡς ἀντικειμένη¹⁸ εἰς τὰς περὶ ἐλευθερίας τοῦ τύπου διατάξεις, ἐφ' ὅσον διὰ ταύτης δὲν θὰ θίγεται τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδότη ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου, ὅπως χρησιμοποίησις ἐλευθέρως καὶ κατ' ἰδίαν αὐτοῦ κρίσιν οἷονδήποτε ἕτερον μέσον ἢ τρόπον διὰ τὴν εἰς τὸ κοινὸν διάθεσιν τῶν ἐντύπων αὐτοῦ.¹⁹ Ὡς εἶναι εὐνόητον ὅμως, τυχὸν τασσόμενοι ἐν προκειμένῳ ὅροι καὶ προϋποθέσεις δέον, ὅπως μὴ δυσχεραίνουν ὑπερμέτρως τὴν σύστασιν πρακτορείων καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐντύπων.

Κατ' ἄλλην ἄποψιν, τέλος, ὁ παρὰ τοῦ κράτους ἔλεγχος τῆς πρακτορεύσεως ἐν γένει τῶν ἐντύπων εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τοῦτου τοῦ τύπου καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἐκθέσεως τούτου εἰς κινδύνους ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ ἰσχυρῶν οἰκονομικῶς συγκροτημάτων²⁰.

Ε. Τὰ πρακτορεῖα ὑποχρεοῦνται ὅπως δέχονται πρὸς πρακτόρευσιν πάντα τὰ ἐντυπα ἀνεξαρτήτως τῆς πολιτικῆς ἢ μὴ τοποθετήσεως αὐτῶν καὶ νὰ διαθέτουν ταῦτα ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους. Προσέτι, τὰ ὑποπρακτορεῖα δέον

16 Θέματα ἀναγόμενα εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐντύπων ἀπησχόλησαν καὶ τὸ Σ τ.Ε. ὕπερ ἐξέδωκεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τρεῖς ἀποφάσεις, ἐξ ὧν αἱ δύο, ἡ 2397/1953 καὶ 735/1962, ἀναφέρονται εἰς τὴν ἴδρυσιν πρακτορείων, ἡ δὲ τρίτη, ἡ 880/1959, εἰς τὸ ἄρ. 3 τοῦ Α Ν. 582/1945, δι' οὗ ἀπηγορεύετο ἡ κυκλοφορία παραρτημάτων καὶ ἐκτάκτων ἐκδόσεων. Κριτικὴν τῶν ἀποφάσεων βλ. ἐν Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ. ἀν., σ. 33 ἐπ.

17 Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἀν., σ. 112. Α. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἀν., σ. 79. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἀν., σ. 21.

18 Ἡ παροχὴ ἢ μὴ ὅμως ἀδείας κατ' ἐλευθέραν κρίσιν τῆς Διοικήσεως εἶναι ἀντισυνταγματικὴ

19 Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ, ἐνθ' ἀν., σ. 21. Γ. ΚΡΙΠΠΑΣ, ἐνθ' ἀν., σ. 31.

20 Βλ. καὶ G. BURDEAU: Les libertés publiques, Paris, 1961, 2 ed., σ. 211.

ὅπως δέχωνται πρὸς διάθεσιν τὰ τοπικὰ φύλλα ὑφ' οὗς ὄρους καὶ τὰ τῶν Ἀθηνῶν. Τὰ πρακτορεῖα ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἔργου αὐτῶν δύνανται νὰ χρησιμοποιοῦν πᾶν χερσαῖον, θαλάσσιον ἢ ἐναέριον μεταφορικὸν μέσον, νὰ προβαίνουν εἰς σύστασιν ὑποπρακτορεῖων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐξωτερικῷ κ.λ.π.

Τέλος, σημειοῦται ὅτι τὰ πρακτορεῖα δι' ὧν διατίθενται ἐφημερίδες, εἰδικαὶ ἐφημερίδες κ.λ.π. ἐξαίρουνται τῶν διατάξεων περὶ Κυριακῆς ἀργίας (ἄρ. 7 Β.Δ. 748/1966 Περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ Κυριακῆς ἀργίας διατάξεων).

ΣΤ. Ὑπὸ τῆς ἰσχύουσης νομοθεσίας περὶ τύπου εἰσάγονται ὑποχρεώσεις τινὲς τῶν πρακτορεῖων, περὶ τῶν ὁποίων συνοπτικῶς ἀναφέρονται τὰ ἐξῆς :

Κατὰ τὸ ἄρ. 11 Ν.Δ. 346/1969 οἱ ὅπως δῆποτε ἐντεταλμένοι τὴν διανομήν, τὴν πώλησιν καὶ ἐν γένει τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐντύπων, ὀφείλουν νὰ ἐνεργοῦν ταύτην καθ' ὅμοιον δι' ὅλα τρόπον, ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦνται εὐμενέστεραι ἢ δυσμενέστεραι συνθῆκαι κυκλοφορίας δι' ὠρισμένα ἐξ αὐτῶν²¹. Παράβασις τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης τιμωρεῖται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρ. 458 Π.Κ.

Κατὰ τὸ ἄρ. 27 Ν.Δ. 346 τὰ πρακτορεῖα ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλλουν καθημερινῶς εἰς τὸν ἀρμόδιον ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργὸν δελτία κυκλοφορίας τῶν ὑπ' αὐτῶν διατεθέντων ἐντύπων, ἐμφαίνοντα:

- τὸν ἀριθμὸν τῶν παραδοθέντων εἰς αὐτὰ ἀντιτύπων ἐκάστης ἐκδόσεως,
- τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποσταλέντων ἐκτὸς τῆς ἑδρας αὐτῶν ἀντιτύπων ἐκάστης ἐκδόσεως,
- τὸν ἀριθμὸν τῶν πωληθέντων ἐντὸς τῆς ἑδρας αὐτῶν ἀντιτύπων ἐκάστης ἐκδόσεως.

Ἐπίσης, ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποβάλλουν ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου ἐκάστου μηνὸς καταστάσεις περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων ἐκάστης ἐκδόσεως ἐκτὸς τῆς ἑδρας αὐτῶν κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα.

Τὰ πρακτορεῖα τὰ ἐδρεύοντα ἐκτὸς τῆς περιοχῆς τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτεύουσας ὑποβάλλουν τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα εἰς τὴν οἰκείαν Ἀστυνομικὴν ἀρχήν, ὑποχρεουμένην εἰς ἄμεσον μεταβίβασιν τούτων πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργόν.

Παράβασις τῶν ὡς ἄνω ὑποχρεώσεων τιμωρεῖται κατὰ τὸ ἄρ. 458 Π.Κ. (παράβασις διοικητικῶν διατάξεων).

Τὰ πρακτορεῖα ἐκδίδουν προσέτι, βάσει τῆς ὑπ' ἄρ. Δ. 11920-3/1/1970

²¹ Τὴν ἐξασφάλισιν τῆς προϋποθέσεως ταύτης ἐπεδίωκεν ἡ τοποθέτησις κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου εἰς τὰ πρακτορεῖα: ἄρ. 8 Α.Ν. 1092/1938, 5 Ν.117/1945, 4 Α.Ν.582/1945. Τὸ Ν.Δ. 346 οὐδὲν προβλέπει περὶ κυβερνητικοῦ ἐπιτρόπου.

κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν καὶ Προεδρίας τὰ ἀναγκαῖα πιστοποιητικὰ ὀριστικοποιήσεως ἀτελείας δημοσιογραφικοῦ χάρτου.

Κατὰ τὸ ἀρ. 43 Ν.Δ. 346 τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον τριῶν μηνῶν ὅστις καθ' οἷονδῆποτε τρόπον παρεμποδίζει τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐντύπων ἢ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν καταστρέφει ἢ ὅπως δῆποτε καθιστᾷ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἀνέφικτον. Διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς τιμωρεῖται καὶ ὁ εἰς ὃν ἔχει ἀνατεθῆ ἡ διανομὴ ἢ ἡ πώλησις ἐντύπων, ἐφ' ὅσον καθ' οἷονδῆποτε τρόπον καθυστερεῖ ταύτην.

Κατὰ τὸ ἀρ. 75 Ν.Δ. 346 τιμωρεῖται ὁ διευθυντὴς πρακτορείου ἀναλαμβάνων τὴν πρακτόρευσιν ἐντύπων προοριζομένων διὰ τὴν νεότητα καὶ περιεχόντων ὕλην ἀπηγορευμένην, ὡς εἰδικώτερον ὁρίζει ταύτην τὸ ἀρ. 74.

Κατὰ τὸ ἀρ. 94, τέλος, ρυθμίζονται θέματα προκύπτοντα ἐκ κατασχέσεως παρὰ τῷ πρακτορείῳ ὀφειλομένων ἢ μελλόντων νὰ καταβληθῶν εἰς ἐκδότην ἢ διαχειριστὴν ἐντύπου ποσῶν, ἐν περιπτώσει καταδικαστικῆς ἀποφάσεως δι' ἀξιόποινον δημοσίευμα τούτου.

Ζ. Διὰ τὴν ἴδρυσιν, τὴν λειτουργίαν, τὰς ὑποχρεώσεις κ.λ.π. πρακτορείου ἁλλοδαποῦ τύπου οὐδὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ περὶ τύπου νόμῳ, ἡ δὲ σύστασις τούτων γίνεται (μέχρι τοῦδε) ἐλευθέρως. Ὑπὸ τοῦ νόμου ρυθμίζονται μόνον τὰ θέματα τῆς εἰσαγωγῆς θρησκευτικῶν ἐντύπων (περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος ἄλλαχού τοῦ παρόντος) καὶ τῶν ἐπιβαλλομένων κυρώσεων εἰς τὸν διευθυντὴν πρακτορείου ἀναλαμβάνοντα τὴν πρακτόρευσιν (εἰσαγομένων) ἐντύπων προοριζομένων διὰ τὴν νεότητα καὶ περιεχόντων ὕλην ἀπηγορευμένην (ἀρ. 74, 75, 78). Ἀνεξαρτήτως τῆς μορφῆς τῆς μελλοντικῆς ρυθμίσεως τοῦ θέματος ἡ ὑπαγωγή τῶν πρακτορείων ἁλλοδαποῦ τύπου εἰς τὰς αὐτάς μετὰ τῶν ἡμεδαπῶν πρακτορείων ὑποχρεώσεις εἶναι ἐπιβεβλημένη διὰ πολλοὺς λόγους, ἴση μεταχείρισις κ.λ.π.

ἠ). Τὰ ἐντυπα κυκλοφοροῦν, προσέτι, καὶ δι' ἐφημεριδοπωλῶν.

Α. Ἐφημεριδοπώλης εἶναι ὁ πωλὼν πλείονα ἐντυπα, παραλαμβάνων ταῦτα ὑπὸ πρακτορείου ἢ ὑποπρακτορείου. Ὁ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς ἐκδότου ἐντύπων τελῶν δὲν εἶναι ἐφημεριδοπώλης. Ὁ ἐφημεριδοπώλης ²² πωλεῖ (ἀρ. 12 Ν.Δ. 346) ἐφημερίδας, εἰδικὰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ, εἰδικὰ περιοδικὰ καὶ δελτία, μὴ ἀπαγορευομένης τῆς ὑπὸ τούτου πωλήσεως καὶ ἐτέρων ἐντύπων.

Β. Τὸ ἰσχύον Σ. δὲν περιέλαβε εἰδικὴν διάταξιν περὶ ἐφημεριδοπωλῶν, αἱ περὶ τούτων δὲ ἰσχύουσαι διατάξεις δέον ὅπως ἀναζητηθῶν εἰς διαφόρους νόμους. Αἱ ἰσχύουσαι σήμερον σπουδαιότεραι διατάξεις εἶναι αἱ περιλαμβαν-

22 Ὁ ἐφημεριδοπώλης εἶναι ἔμπορος. Βλ. καὶ Π. ΠΕΡΔΙΚΑ : Ἐγχειρίδιον Ἐμπορικοῦ Δικαίου, ἐκδ. Β', σ. 182.

νόμειναι: ἐν ἄρ. 54 τοῦ Α.Ν. 1093/1938 (ἰσχύει ὡς μὴ καταργηθὲν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 346), ἐν Ν.Δ. 2943/1954 (παραμένει ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ τὴν 1/1/1970 βάσει τοῦ ἄρ. 99 τοῦ Ν.Δ. 346 καὶ μέχρις ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρ. 12 τοῦ περὶ τύπου νόμου προβλεπομένου Β.Δ.), ἐν Ν.Δ. 3871/1958 (ἰσχύει ὡς μὴ καταργηθὲν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 346), ἐν Ν.Δ. 346/1969.

Γ. Τὴν ἐπιστήμην καὶ νομολογίαν ἀπησχόλησε τὸ θέμα τοῦ συνταγματικῶς ἐπιτρεπτοῦ ἢ μὴ τῆς προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου. Αἱ ἐκφρασθεῖσαι ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχουν συνοπτικῶς ὡς ἑξῆς:

Κατὰ μίαν ἄποψιν²³ εἶναι συνταγματικῶς ἀνεπιτρεπτος ἡ ὑποχρέωσις περὶ προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου, κατ' ἄλλην δέ, ἣν καὶ ἀκολουθοῦμεν ἐν τῷ παρόντι, συνταγματικῶς ἐπιτρεπτὴ²⁴.

Ἡ νομολογία ἐν προκειμένῳ ἠκολούθησε τὴν δευτέραν ἄποψιν, δεχθεῖσα ὅτι αἱ διατάξεις περὶ προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου δὲν εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὸ Σ.²⁵

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἠκολουθήθη τόσον ὑπὸ τινων συγγραφέων, ὅσον καὶ ὑπὸ τῆς νομολογίας πολλῶν χωρῶν, ἡ ἄποψις περὶ τῆς συνταγματικότητος τῶν περὶ προηγουμένης ἀδείας τῆς ἀρχῆς διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου διατάξεων.

Δ. Τὸ ἄρ. 54 τοῦ Α.Ν. 1093/1938 ὀρίζει, ὅτι οὐδεὶς ἐφημεριδοπώλης δύναται νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα ἐὰν δὲν εἶναι ἐφωδιασμένος διὰ δελτίου ταυτότητος ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς Ἐνώσεως ἐφημεριδοπωλῶν (εἰς ἣν εἶναι ἐγγεγραμμένος) καὶ τεθεωρημένου ὑπὸ τῶν Ὑφυπουργῶν Τύπου καὶ Τουρισμοῦ (Ὑπουργοῦ Προεδρίας, βάσει τοῦ Ν.Δ. 1/1968, ὅστις καθίσταται ἀρμόδιος διὰ τὰ θέματα τύπου) καὶ Ἐργασίας²⁶.

23. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἂν, σ. 114 Α. ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἂν, σ. 79 (ἐφ' ὅσον ὁμοῦς ταυτοχρόνως ἀπαγορεύεται ἡ διάθεσις τῶν ἐντύπων καὶ κατ' ἄλλον τρόπον) Β. ΦΙΛΙΑ: Τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ ἡ κατ' ἄρθρον 367 Π.Κ. πρόσθετος προστασία, Ἀθῆναι, 1966, σ. 23 (μόνον ἐφ' ὅσον ἡ ἀδεια ἐξαρθρῶνται ἐκ τῆς διακριτικῆς εὐχερείας τῆς διοικήσεως).

24. Γ. ΚΡΙΠΠΙΑ: ἐνθ' ἂν, σ. 47

25. Α. Π. 52/67, Ποιν. Χρ. ΙΖ', σ. 296, Α. Π. 467/66, ΠΧ, ΙΖ', σ. 109

26. Τὸ ἄρ. 536 Π.Ν. (ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ ἄρ. 48 τοῦ Ν. τῆς 23/11/1837 Περὶ ἐξυβρίσεως), ἐτιμῶρει τὴν ἀνευ τῆς προσηκούσης ἀδείας ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος πώλησιν εἰς ὁδοὺς καὶ πλατείας ἐντύπων διὰ κρατήσεως καὶ χρηματικοῦ προστίμου. Τὸ ἄρ. 7 τοῦ Ν. 5060/1931 προέβλεπε τὴν ἐλευθέραν πώλησιν ἢ διανομὴν ἐντύπων εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς δημοσίους χώρους. Τὸ ἄρ. 8 τοῦ Α.Ν. 1092/1938, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρ. 1 τοῦ Α.Ν. 1683/1939, ὥριζεν ὅτι ἡ πώλησις τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἐνεργεῖται ὑπὸ ... ἐφημεριδοπωλῶν, ὀριζομένων κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑφυπουργοῦ τύπου καὶ τουρισμοῦ, ὑποκειμένης εἰς ἀνάκλησιν ἀποφάσει τοῦ ἰδίου Ὑφυπουργοῦ. Ἡ ὡς ἂν διατάξις καταργήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 76/1941, ἄρ. μόνον: αἱ διατάξεις τοῦ ἄρ. 8 τοῦ Α.Ν. 1092... καταργοῦνται.

Πέραν τούτου, ὁρίζεται ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ, ὅτι «οἱ ἐφημεριδοπῶλαι Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης καὶ Πατρῶν ὑποχρεοῦνται νὰ φέρουν ὁμοιόμορφον στολήν, ὁ τύπος τῆς ὁποίας ὁρισθῇσεται δι' ἀποφάσεως τῶν Ὑφυπουργῶν Τύπου καὶ Τουρισμοῦ καὶ Ἑργασίας» καὶ ὅτι «αἱ διοικήσεις τῶν Ἑνώσεων τῶν ἐφημεριδοπωλῶν ὑποχρεοῦνται νὰ θέτουν εἰς πᾶσαν ὥραν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν πρακτορείων ἐφημερίδων τὸν ζητούμενον ἐκάστοτε ἀριθμὸν πωλητῶν».

Κατὰ τὸ Ν.Δ. 2943/1954 Περὶ τρόπου πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, δικαίωμα πωλήσεως πρὸς τὸ κοινὸν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἔχουν μόνον (. . .) ἐφημεριδοπῶλαι²⁷ κεκτημένοι «κατὰ τὰς κειμένας διατάξεις τὸ δικαίωμα ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου». «Ἡ οἰκεία ὁργάνωσις ἐφημεριδοπωλῶν ὑποχρεοῦται νὰ γνωστοποιῇ ἐγγράφως πρὸς τὴν οἰκείαν Ἑνωσιν ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ τὰ πρακτορεῖα τύπου τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ τὴν κατοικίαν ἐκάστου ἐφημεριδοπώλου, ὡς καὶ τὴν περιφέρειαν εἰς τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ οὗτος τὸ ἐπάγγελμα. Ἡ μὴ τήρησις τῆς ὑποχρέσεως ταύτης παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Ἑνωσιν νὰ καθορίζῃ ἐλευθέρως μετὰ τῶν πρακτορείων τύπου τὸν τρόπον διανομῆς (ἄρ. 1) ».

Τὸ Ν.Δ. 3871/1958 ἀπαιτεῖ διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐφημεριδοπώλου εἰς πόλεις ἄνω τῶν 6.000 κατοίκων ἄδειαν, ἐκδιδομένην ὑποχρεωτικῶς ὑπὸ τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, ἐπὶ τῇ προσαγωγῇ βεβαιώσεως τοῦ οἰκείου πρακτορείου ἢ ὑποπρακτορείου, ὅτι ὁ αἰτῶν ἀσκεῖ ἢ προτίθεται νὰ ἀσκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐφημεριδοπώλου. Εἰς τὴν περίπτωσιν τὸ πρακτορεῖον ἢ ὑποπρακτορεῖον ἤθελε ἀρνηθῇ τὴν χορήγησιν βεβαιώσεως ὁ αἰτῶν δύναται νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπιθεώρησιν ἑργασίας, ἥτις καὶ ἀποφαίνεται ὁριστικῶς ἐπὶ τοῦ θέματος. Ἡ κατὰ τὰ ἄνω χορηγουμένη ἄδεια εἶναι προσωπικὴ, ἰσχύουσα ἐπὶ ἐξάμηνον.

Ε. Ἡ διανομὴ τῶν πρὸς πώλησιν φύλλων εἰς τοὺς ἐφημεριδοπώλας ἐν τῇ περιοχῇ τῆς τέως Διοικήσεως πρωτεύουσας δέον νὰ γίνεταί ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν πρακτορείων καὶ εἰς τόπους καθοριζομένους δι' ἀποφάσεως εἰδικῆς ἐπιτροπῆς. Οἱ ἐφημεριδοπῶλαι ὀφείλουν νὰ ἐνεργοῦν τὴν πώλησιν τῶν ἐντύπων καθ' ὅμοιον δι' ὅλα τρόπον, ὥστε νὰ μὴ δημιουργοῦνται πλεονεκτικώτεραι ἢ μειονεκτικώτεραι συνθῆκαι πωλήσεως διὰ τι ἐξ αὐτῶν. Κατὰ τὴν πώλησιν ἐντύπων ἐν ὁδῷ ἢ δημοσίῳ χώρῳ ἀπαγορεύεται ἡ ἐκφώνησις ἐκ-

27. Βλ. καὶ Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ : ἐνθ' ἂν , σ. 114 : «τὸ σύστημα τοῦ Ν.Δ. 2943/1954, ἀπαιτοῦν ὅπως οἱ ἐφημεριδοπῶλαι κέκτῃναι τὸ δικαίωμα ἀσκήσεως ἐπαγγέλματος καὶ ἐξαρτοῦν τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος ἐκ τῆς Ἑνώσεως τῶν ἐφημεριδοπωλῶν, καθιερῶν τὸν κλειστὸν ἀριθμὸν τοῦ ἐπαγγέλματος, ὅπερ δυσχερῶς δύναται νὰ συμβιβασθῇ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων καὶ τὸ ἄρ. 14 Σ »

φράσεων αίσχυρων, ἐξυβριστικῶν ἢ δυσφημιστικῶν τῶν ἀρχῶν, ξένων ἐπικρατειῶν, προσώπων ἢ ἡ διαλλάγησις ²⁸ εἰδήσεων μὴ ἀναγγραφομένων ἐν τῷ ἐντύπῳ, ἢ ἀναγγραφομένων ἀλλ' ἐκφωνουμένων κατὰ τρόπον δυνάμενον νὰ διαταράξῃ τὴν κοινὴν ἡσυχίαν (ἄρ. 13). Διὰ τὰς ὥρας πωλήσεως τῶν ἐφημερίδων βλ. ἀρχὴν παρ. παρ.

ΣΤ. Ἡ ἀμοιβὴ τῶν ἐφημεριδοπωλῶν καθορίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου (ἄρ. 2 παρ. 1 τοῦ Ν.Δ. 2943/1954). Ἐξ ἄλλου, θέματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀσφάλισιν τῶν ἐφημεριδοπωλῶν ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 2871/1958 κ.λ.π.

Ζ. Κατὰ τὸ ἄρ. 43 τοῦ Ν.Δ. 346 τιμωρεῖται μὲ φυλάκισιν ὅστις καθ' οἰονδήποτε τρόπον παρεμποδίζει τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐντύπων, διὰ τῆς αὐτῆς δὲ ποινῆς τιμωρεῖται καὶ ὁ εἰς ὃν ἔχει ἀνατεθῆ ἡ διανομὴ ἢ πώλησις ἐντύπων ἐφ' ὅσον καθ' οἰονδήποτε τρόπον καθυστερεῖ ταύτην.

ΘΘ. Τὰ ἐντυπα κυκλοφοροῦν προσέτι καὶ διὰ περιπτέρων, ἐν τῇ ἐννοίᾳ δὲ τοῦ ὅρου περίπτερον ²⁹ περιλαμβάνεται πᾶν κατὰστημα ³⁰ πωλοῦν ἐφημερίδας καὶ περιοδικά.

Ὡς ἰσχύον ³¹ περὶ περιπτεριούχων δίκαιον δέον ὅπως θεωρηθοῦν αἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 2943/10-14/8/1954 Περὶ τρόπου πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Τὸ ὡς ἄνω Ν.Δ. καταργηθὲν ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 346/1969 διετηρήθη προσωρινῶς ἐν ἰσχύει καθ' ὃ μέρος ἀναφέρεται εἰς τοὺς περιπτεριούχους καὶ μετὰ τὴν 1/1/1970, βάσει τοῦ ἄρ. 99 τοῦ Ν.Δ. 346 καὶ μέχρις ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τῆς παρ. 3 τοῦ ἄρ. 12 τοῦ Ν.Δ. 346 προβλεπομένου Β.Δ.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Ν.Δ. 2943 εἰσαχθεῖσα ἐν προκειμένῳ ρύθμισις ἔχει ὡς ἑξῆς: Δικαίωμα πωλήσεως πρὸς τὸ κοινὸν τῶν ὅπως δῆποτε κυκλοφορουσῶν μέσῳ πρακτορείων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἔχουν (...) δικαιοῦχοι ἐκμεταλλεύσεως περιπτέρων, ὀριζόμενοι ³² δι' ἐγγράφου ἐντολῆς τῶν οἰκείων Ἐνώσεων ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων.

28. Ἐκ τῶν σχετικῶν περὶ διαλλάξεως διατάξεων ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται αἱ περιεχόμεναι εἰς τὰς Ἀστ. Δ. τῆς 3/4/1919 καὶ 9/5/1920 τῆς Ἀστ. Δ. Ἀθηνῶν, τὸ ἄρ. 7 τοῦ Ν. 5060/1931, τὸ ἄρ. 8 τοῦ Α.Ν. 1092/1938, τὸ ἄρ. 2 Α.Ν. 444/1945, τὸ ἄρ. 3 Α.Ν. 582/1945.

29. Βλ. κοινὴν ἀπόφασιν Φ. 443531/24/300030/17-7/16-9-1969 τῶν Ὑπουργῶν Ἑθνικῆς Ἀμύνης, Συντονισμοῦ καὶ Δημ. Ἔργων περὶ τοῦ τύπου καὶ τῶν διαστάσεων τῶν περιπτέρων.

30. Βλ. καὶ Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἄν., σ. 116.

31. Διατάξεις περὶ περιπτέρων ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὸ ἄρ. 8 τοῦ Α.Ν. 1092/1938 ὡς ἐτροποποιήθη δι' ἄρ. 1 Α.Ν. 1683/1939 καὶ κατηργήθη διὰ τοῦ Ν.Δ. 76/1941 Περὶ τῆς συνταγματικότητος τῶν διατάξεων τούτων βλ. Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: ἐνθ' ἄν., σ. 116.

32. Κατὰ Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΝ: ἐνθ' ἄν., σ. 32, αἱ ὡς ἄνω διατάξεις «εἶναι ἀμφι-

Ἡ ἔγγραφος ἐντολή, ἀνανεουμένη κατ' ἔτος, δίδεται μετ' ἀπόφασιν εἰδικῆς τετραμελοῦς Ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἐκ τεσσάρων μελῶν, ὀριζομένων δύο ὑπὸ τῆς οἰκείας Ἑνώσεως ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ ἀνὰ ἓν ὑπὸ τῆς Ὁργανώσεως ἐφημεριδοπωλῶν καὶ ὑπὸ τῶν πρακτορείων τύπου (ἄρ. 1, 3). Εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴν οὐδὲν κρατικὸν ὄργανον μετέχει ἢ παρίσταται.

Οἱ περιπτεριοῦχοι ὀφείλουσι νὰ ἐνεργοῦν τὴν πώλησιν τῶν ἐντύπων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους ἄνευ εὐμενοῦς ἢ δυσμενοῦς μεταχειρίσεως τινὸς ἐξ αὐτῶν. Ἡ μεταφορὰ τῶν ἐντύπων εἰς τοὺς περιπτεριούχους πραγματοποιεῖται μέσῳ τῶν ἐφημεριδοπωλῶν (ἄρ. 2), ἡ τοιαύτη δὲ ρύθμισις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀντισυνταγματική.

Ἡ ἀμοιβὴ τῶν περιπτεριούχων διὰ τὰ παρ' αὐτῶν πωλούμενα φύλλα (ἄρ. 2) ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ὀρίζεται δι' ἀποφάσεως τῆς εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο ἤδη λόγος καὶ συνίσταται εἰς ποσοστὸν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐφημεριδοπωλῶν, ὅπερ μὴ δυνάμενον νὰ ὑπερβῇ τὸ ἥμισυ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης, δύναται νὰ ποικίλῃ κατὰ περιοχάς, τοῦ ὑπολοίπου ἀνήκοντος εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν εἰς τὰ περίπτερα διανομὴν φύλλων.

βόλου συνταγματικότητος» Κατὰ Ν. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΝ, ἐνθ' ἀν., τὸ ὡς ἄνω σύστημα δὲν ἐναρμονίζεται πλήρως πρὸς τὴν συνταγματικὴν διάταξιν τοῦ ἄρ. 14 ἐξαρτοῦν τὴν χορήγησιν ἐντύπων ἐκ τῆς Ἑνώσεως ἰδιοκτητῶν.

§ 21. ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΥ,
ΣΧΗΜΑΤΟΣ, ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΙΜΗΣ ΠΩΛΗΣΕΩΣ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

α. Δημοσιογραφικός χάρτης. Δι' ειδικής διατάξεως τοῦ περὶ τύπου νόμου (ἄρθρ. 20), προβλέπεται ἡ εἰσαγωγή, εἴτε ἐπὶ μειώσει τῶν δασμῶν καὶ τῶν συμπαρομαρτούντων φόρων καὶ τελῶν, εἴτε ἀτελῶς ¹ χάρτου διὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐντύπων ἐν Ἑλλάδι, διὰ τῆς τοιαύτης δὲ ρυθμίσεως ἐπιδιώκεται ἡ διευκόλυνσις τῆς ἐκδόσεως ἐντύπων καὶ ἡ ἐπίτευξις χαμηλῆς τιμῆς πωλήσεως τούτων.

Διὰ τοῦ Ν.Δ. 346/1969 προβλέπεται περαιτέρω εἰδικὴ Ἑπιτροπὴ χάρτου², τὰ τῆς λειτουργίας τῆς ὁποίας καθορίζονται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ.

Ἡ Ἑπιτροπὴ συγκροτεῖται ἐκ τῶν ἀκολουθῶν μελῶν: τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Πληροφοριῶν ὡς προέδρου, τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ φορολογίας τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, ἐνὸς ἐκπροσώπου τῆς Ἑνώσεως ἰδιοκτητῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων Ἀθηνῶν ὀριζομένου ὑπ' αὐτῆς καὶ δύο προσώπων ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ, δυναμένων ὡς ἐκ τῆς ἐν γένει μορφώσεως καὶ ἐμπειρίας των νὰ συμβάλουν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἑπιτροπῆς.

Αἱ περὶ ἀτελείας δημοσιογραφικοῦ χάρτου διατάξεις ἔχουν ὡς ἐξῆς: Ἑφημερίς, εἰδικὴ ἐφημερίς, εἰδικὸν περιοδικὸν καὶ δελτίον ἐφ' ὅσον δὲν χρησιμοποιοῦν ἐξ ὁλοκλήρου ἐγχώριον ³ τυπογραφικὸν χάρτην, ἐκτυποῦνται ἀπο-

1 Ἐν Ἑλλάδι ἀτέλεια δημοσιογραφικοῦ χάρτου παρεσχέθη ὑπὸ σειρᾶς νομοθετημάτων, τινὰ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται ἐνδεικτικῶς, ὡς ὁ Ν ΓΡΠΗ/1907, Β.Δ.28/2/1907, Β.Δ. 8/7/1910, Ν 837/1917, Ν 1760/1919, Ν.2282/1920, Ν.4607/1930, Ν.5330/1932, Α Ν 286/1936, Α.Ν.583/1937, Α Ν. 1092/1938, Α.Ν.1169/1938, Α.Ν.1683/1939, Α Ν. 2352/1940, Ν Δ. 640/1941, Ν.73/1944, Α.Ν. 444/1945, Α.Ν 582/1945, Ν.Δ. 178/1946, Ν.Δ.481/1947, Α.Ν. 789/1948, Ν.Δ. 1210/1949, Α.Ν. 1968/1951, Ν. 2240/1952, Ν.Δ. 2699/1953, Ν.Δ 2891/1954, Ν.Δ. 3416/1955, Ν. 3619/1956, Ν. 3686/1957.

2. Ἀρμόδιοι διὰ τὴν παροχὴν ἀτελείας χάρτου καὶ διὰ τὰ συναφῆ θέματα ἦσαν παλαιότερον ὁ Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν καὶ Ὑφυπουργὸς Τύπου Ν. 4607/1934, Α.Ν. 583/1937, Α.Ν. 1092/1938, ἡ Ἑπιτροπὴ Χάρτου Α.Ν 582/1945, τὸ Γραφεῖον χάρτου Α.Ν 582/1945 κ.λ.π

3. Κατὰ τὸ Ν.Δ 3416/1955 ἐπὶ χάρτου κατασκευαζομένου ἐν Ἑλλάδι προβλέπεται εἰδικὴ μεταχείρησις ὡς πρὸς τοὺς δασμοὺς ἐπὶ τῶν πρώτων ὑλῶν κ.λ.π.

κλειστικῶς ἐπὶ τυπογραφικοῦ χάρτου εἰσαγομένου εἴτε ἐπὶ μειώσει τῶν δασμῶν καὶ τῶν συμπαρομαρτούντων φόρων καὶ τελῶν, εἴτε ἀτελῶς. Ἐν προκειμένῳ ἡ μείωσις ἢ ἀτέλεια παρέχεται ὡς ἀκολούθως:

αα) Διὰ τὰ ἔχοντα πραγματικὴν πώλησιν κατ' ἐκδοσιν ἄνω τῶν 100.000 φύλλων ἢ τευχῶν παρέχεται ἔκπτωσις 5 % ἐπὶ τῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων φόρων ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἀναλωθείσης ποσότητος χάρτου.

ββ) Διὰ τὰ ἔχοντα πραγματικὴν πώλησιν κατ' ἐκδοσιν ἀπὸ 75.001 φύλλα ἢ τεύχη ἕως 100.000 παρέχεται ἔκπτωσις 10 % ἐπὶ τῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων φόρων ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἀναλωθείσης ποσότητος χάρτου.

γγ) Διὰ τὰ ἔχοντα πραγματικὴν πώλησιν κατ' ἐκδοσιν ἀπὸ 50.001 φύλλα ἢ τεύχη ἕως 75.000 παρέχεται ἔκπτωσις 25 % ἐπὶ τῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων φόρων ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἀναλωθείσης ποσότητος χάρτου.

δδ) Διὰ τὰ ἔχοντα πραγματικὴν κατ' ἐκδοσιν πώλησιν ἀπὸ 25.000 ἕως 50.000 φύλλα ἢ τεύχη παρέχεται ἔκπτωσις 50 % ἐπὶ τῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων φόρων ἐφ' ὁλοκλήρου τῆς ἀναλωθείσης ποσότητος χάρτου.

εε) Τὰ ἔχοντα πραγματικὴν κατ' ἐκδοσιν πώλησιν ἕως 25.000 φύλλα ἢ τεύχη ἐκτυποῦνται ἐπὶ ἀτελῶς εἰσαγομένου χάρτου.

Ἐπὶ ἐφημερίδος καὶ εἰδικῆς ἐφημερίδος ὡς κατ' ἐκδοσιν πραγματικὴ πώλησις νοεῖται ἡ μέση ἡμερησία κατὰ μῆνα τοιαύτη.

Τὰ περιοδικὰ ἐπιτρέπεται ὅπως ἐκδίδωνται ἐπὶ τυπογραφικοῦ χάρτου εἰσαγομένου ἐπὶ μειώσει τῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν συμπαρομαρτούντων φόρων καὶ τελῶν κατὰ ποσοστὸν 50 % μόνον ἐκεῖνα, ἅτινα ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου των ἤθελε κριθῇ ὅτι συμβάλλουν ἱκανῶς εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ.

Περὶ τῆς κατὰ περίπτωσιν συνδρομῆς τῶν προϋποθέσεων πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς προηγουμένης παραγράφου ἀποφαίνονται ὁ ἀρμόδιος ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργὸς καὶ ὁ Ὑπουργὸς Οἰκονομικῶν, μετὰ γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς Χάρτου ⁴.

Κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν ἀνακαλεῖται ὁ τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς καὶ αἶρεται ἡ παρεχομένη ἀτέλεια ἐφ' ὅσον ἤθελε διαπιστωθῇ, ὅτι δὲν συντρέχουν πλέον αἱ προϋποθέσεις χορηγήσεως αὐτῆς.

Κατόπιν ἀδείας τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ Τύπου Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, χορηγουμένης μετὰ γνώμην τῆς Ἐπιτροπῆς Χάρτου,

4. Βλ. καὶ Γ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ: Ἡ ἔννοια τῆς διακριτικῆς εὐχερείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, Ἀθῆναι, 1934, σ. 50 ἐπ.

ήτις λαμβάνει υπ' όψιν και την τιμήν πωλήσεως, επιτρέπεται ή εκτύπωσης επί άτελώς εισαγομένου τυπογραφικοϋ χάρτου:

αα) έντύπων έξυπηρετούντων έθνικούς ή κοινωνικούς σκοπούς,

ββ) συμπληρωματικών εκδόσεων ειδικών περιοδικών, έφ' όσον τó περιεχόμενον τούτων έχει άμεσον σχέσιν πρός τόν ειδικόν σκοπόν τών έν λόγω περιοδικών και

γγ) τμηματικών ή αυτότελών εκδόσεων κρατικών ύπηρεσιών, οργανισμών δημοσίου δικαίου ή ιδρυμάτων και συλλόγων άνεγνωρισμένης έθνικής, επιστημονικής ή κοινωνικοϋς δράσεως.

Ό άτελώς εισαγόμενος ή δασμολογημένος χάρτης επιτρέπεται όπως είναι οίασδήποτε ποιότητος ή χρώματος, πάντως όμως δέον νά φέρη τās κεκανονισμένας ύδατίνας γραμμάς. Κατ' έξαιρεσιν, δια τήν εκδοσιν έφημερίδων χρησιμοποιείται χάρτης μόνον λευκοϋ χρώματος, άπαγορευομένης τής έν όλφ ή έν μέρει χρήσεως χάρτου διαφόρου χρώματος.

Α'Η εισαγωγή τοϋ κατά τó προμνησθέν άρθρον 20 δασμολογημένου ή άτελώς εισαγομένου χάρτου ενεργείται βάσει άδείας τοϋ 'Υπουργοϋ Οικονομικών ή τής τελωνειακής αρχής εις ήν ήθελε μεταβιβασθ ή τοιαύτη άρμοδιότης» (άρθρ. 26 Ν.Δ. 346/1969). Η ποσότης αϋτοϋ δέν δύναται νά υπερβαίνη τήν αναγκαιοϋσαν δι' έν έξάμηνον, ή δέ παράδοσις ταύτης ενεργείται δια διατακτικών τοϋ άρμοδίου επί τοϋ τύπου 'Υπουργοϋ.

Αί λεπτομέρειαι τής διαδικασίας και τών όρων παραλαβής δασμολογημένου ή άτελώς εισαγομένου χάρτου (βάσει τοϋ άρθρου 20 Ν.Δ. 346/1969), τοϋ εκτελωνισμού και τής αποθηκεύσεως αϋτοϋ, τής επιστροφής τοϋ μη χρησιμοποιηθέντος, τής διαδικασίας εκποιήσεως ή πολτοποιήσεως επί καταβολή ή μη τοϋ δασμοϋ τοϋ άχρηστευομένου ως και τών όρων και τών διατυπώσεων μεταφορής, από τόπου εις τόπον, ρυθμίζονται δια κοινών αποφάσεων τοϋ 'Υπουργοϋ Οικονομικών και τοϋ άρμοδίου επί τοϋ τύπου 'Υπουργοϋ.

Εξ άλλου, επιβάλλονται ύποχρεώσεις τινές εις τούς καθ' οίονδήποτε τρόπον ώφελουμένους εκ τής ειδικής ρυθμίσεως τών περι χάρτου διατάξεων.

Οϋτω, άπαγορεύεται (άρθρ. 23 Ν. Δ. 346) ή εκτύπωσης έφημερίδος, ειδικής έφημερίδος, περιοδικοϋ, ειδικοϋ περιοδικοϋ και δελτίου, τών εκδιδομένων επί χάρτου εισαγομένου άτελώς ή επί μειωμένω δασμῳ εις αριθμόν αντιτύπων ύπερβαίνοντα κατά 50% τήν πραγματικήν κυκλοφορίαν αϋτών. Ό περιορισμός δέν ισχύει επί νεοεκδιδομένων έφημερίδων δια τά πρώτα δέκα φύλλα αϋτών.

Ειδικώτερον, επί ήμερησίων έφημερίδων και ειδικών έφημερίδων ό ύπολογισμός τοϋ ως άνω ποσοστοϋ γίνεται βάσει τής μέσης μηνιαίας κυκλοφορίας τούτων, επιτρεπομένου τοϋ συμπηφισμού έντός εκάστου μηνός. Επί μη ήμερησίων έφημερίδων και ειδικών έφημερίδων, ό ύπολογισμός γίνεται βάσει τής μέσης τριμηνιαίας κυκλοφορίας τούτων, επί δέ περιοδικών, ειδικών περι-

οδικῶν καὶ δελτίων βάσει τῆς μέσης ἑξαμήνου κυκλοφορίας ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους.

«Οἱ ἐκδίδονται τῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 4 ἐντύπων τοῦ Ν. Δ. 346/1969 τῶν ἐκτυπομένων ἐπὶ δασμολογημένου κατ' ἄρθρον 20 τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ. ἡ ἀτελῶς εἰσαγομένου χάρτου ὑποχρεοῦνται, ὅπως ὑποβάλουν εἰς τὸν ἀρμόδιον ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργὸν ἀνελλιπῶς καὶ ἀνὰ δεκαπενθήμερον ὑπεύθυνον δῆλωσιν περιέχουσαν ἀναλυτικῶς τὸν δι' ἐκάστην ἑκδοσιν ἀριθμὸν τῶν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐκτυπωθέντων ἀντιτύπων, τὸ βάρος αὐτῶν εἰς χιλιόγραμμα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν πωληθέντων ἀντιτύπων κατὰ τὸ πρὸ μηνὸς λήξαν δεκαπενθήμερον».

Τέλος, τιμωρεῖται ὡς λαθρεμπορία κατὰ τὸν Ν. 1165/1918 «Περὶ τελωνειακοῦ κώδικος», ὡς οὗτος ἐκάστοτε ἰσχύει, α) ἡ διάθεσις δασμολογημένου κατ' ἄρθρον 20 Ν. Δ. 346/1969 ἡ ἀτελῶς εἰσαγομένου χάρτου διὰ χρῆσιν διάφορον τῆς δι' ἣν προορίζεται, β) ἡ ὑπαρξίς ἐλλείμματος ἐν τῇ διαχειρίσει του καὶ γ) ἡ ἄνευ ἀδείας τῆς τελωνειακῆς ἀρχῆς κατοχή, ἀγορὰ καὶ πώλησις τούτου.

Διὰ τὰς περὶ τὸν δημοσιογραφικὸν χάρτην παραβάσεις ὑπεύθυνος θεωρεῖται ὁ ἐκδότης ⁵ τοῦ ἐντύπου, τιμωρούμενος διὰ φυλακίσεως, χρηματικῆς ποινῆς καὶ στέρησεως τῆς μειώσεως δασμῶν ἢ ἀτελείας ἐπὶ δέκα ἕως τριάκοντα ἡμέρας (ἄρθρ. 46 Ν.Δ. 346/1969). Ἐπὶ πλεόν, εἰσπράττονται οἱ δασμοὶ τὰ τέλη καὶ οἱ φόροι, οἱ ἀναλογοῦντες εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀναλωθεῖσαν διὰ τὴν ἑκδοσιν ποσότητα τοῦ δασμολογουμένου κατ' ἄρθρ. 20 Ν. Δ. 346 ἡ ἀτελῶς εἰσαχθέντος χάρτου.

β. Σχῆμα καὶ ἐπιφάνεια ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Τὸ σχῆμα⁶ καὶ ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐφημερίδων καὶ εἰδικῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι ἐκτυποῦνται ἐπὶ ἀτελῶς εἰσαγομένου χάρτου, καθορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ (ἄρθρ. 22 Ν. Δ. 346/1969). Πέραν τούτου, ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐπὶ δασμολογουμένου κατ' ἄρθρ. 20 παρ. 2 Ν. Δ. 346/1969 ἐκτυπομένων ὁμοίων ἐντύπων, ὀρίζεται ἡυξημένη εἰς 30% ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἐπὶ ἀτελῶς εἰσαγομένου χάρτου ἐκτυπομένων.

Παράβασις τῶν ὡς ἄνω περὶ σχήματος καὶ ἐπιφανείας διατάξεων τιμωρεῖται, διὰ φυλακίσεως, χρηματικῆς ποινῆς καὶ στέρησεως τῆς μειώσεως ἢ

5. Κατὰ τὸν Α.Ν. 582/1945 ἄρθρ 7 ἐθεωροῦντο συνυπεύθυνοι ὁ ἰδιοκτήτης, διευθυντής καὶ ὁ διαχειριστής τοῦ ἐντύπου, ὁ προϊστάμενος τοῦ τυπογραφείου καὶ ὁ διευθυντής τοῦ τυπογραφείου.

6. Τὸ θέμα ἐρρυθμίσθη τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Ν 815/1917, βραδύτερον δὲ βάσει νομοθετικῶν διατάξεων καθωρρίζετο διὰ διοικητικῶν πράξεων τόσον τὸ σχῆμα, ὅσον καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

ἀτελείας τοῦ χάρτου. Ὑπεύθυνος ἐν προκειμένῳ θεωρεῖται ὁ ἐκδότης τοῦ ἐντύπου.

Διὰ τῆς τοιαύτης ρυθμίσεως, ἥτις ἐξ ἐτέρας ἐπόψεως συνιστᾷ ἔκφανσιν τῆς θετικῆς προστασίας τοῦ τύπου παρὰ τοῦ Κράτους, ἐπιδιώκεται ἡ δημιουργία ἴσων συνθηκῶν ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν αὐτῆς κατηγορίας ἐντύπων, δεδομένου, ὅτι τὸ σχῆμα καὶ ἡ συνολικὴ ἐπιφάνεια τῶν εἰς τὴν ἰδίαν ὁμάδα ἀνηκόντων ἐντύπων δὲν δύναται, καθ' ὃ καθοριζόμενα κοινά, νὰ ἀποτελέσουν στοιχεῖον περαιτέρω ἐκμεταλλεύσεως ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶς εὐρώστων ἐντύπων εἰς βάρος τῶν οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρων.

Πέραν τούτου, ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος διαθέτει συνάλλαγμα διὰ τὴν εἰσαγωγὴν χάρτου καὶ παρέχει ἀτέλειαν ἢ μείωσιν δασμῶν, δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ ἀπεριορίστως ταύτην διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τυχόν ἐκδηλωθησομένης ἐπιθυμίας ὀρισμένων οἰκονομικῶς εὐρώστων ἐκδοτῶν ὅπως ἐκδίδουν τὰ ἐντυπὰ των συχνότατα εἰς μεγάλον ἀριθμὸν σελίδων, δημιουργοῦντες οὕτω δυσβαστάκτους ὅρους ἀνταγωνισμοῦ διὰ τὰ οἰκονομικῶς ἀσθενέστερα ἐντυπα.

Ὡς ἐκ τούτου, δέον, ὅπως θεωρηθῇ ὡς μὴ ἀντικείμενος εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου ὁ καθορισμὸς τοῦ σχήματος καὶ τῆς ἐπιφανείας⁷ ὀρισμένων ἐντύπων παρὰ τῆς Διοικήσεως, ὑπὸ τὴν εὐνόητον βεβαίως προϋπόθεσιν τῆς ἴσης μεταχειρίσεως πάντων.

γ. Τιμὴ πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν. Ἐν Ἑλλάδι ὀρίζεται ἐλαχίστη τιμὴ πωλήσεως τῆς ἐφημερίδος, τῆς εἰδικῆς ἐφημερίδος καὶ τοῦ περιοδικοῦ (ἄρθρον 14 Ν. Δ. 346/1969).

Ἡ πώλησις τῶν ἐν λόγῳ ἐντύπων εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς ἐκάστοτε ὀριζομένης ἀπαγορεύεται, τυχόν δὲ παραβάσεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου τιμωροῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἁρθροῦ 458 (παραβάσεις διοικητικῶν διατάξεων) Π. Κ.

Ἀρμόδιος διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐλαχίστης τιμῆς πωλήσεως τῶν ὡς ἄνω ἐντύπων εἶναι ὁ ἀρμόδιος ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργός⁸.

Ἡ τιμὴ πωλήσεως ἐφημερίδος, εἰδικῆς ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου εἶναι ὑποχρεωτικὸν ὅπως ἀναγράφεται εἰς ἕκαστον φύλλον ἢ τεῦχος, τυχόν δὲ παραβάσεις τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως τιμωρεῖται

7 Βλ. καὶ Σ τ Ε. ἀρ. ἀπ. 189/1964 Ὁλομ. : Ἡ ὑπὸ τοῦ ἁρθροῦ 3 παρ. 2 τοῦ Α.Ν. 582/1945 προβλεπομένη ρυθμιστικὴ παρέμβασις τῆς Πολιτείας εἰς τὸ θέμα τῆς συνολικῆς ἐπιφανείας τῶν ἐφημερίδων δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν συνταγματικὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθεροτυπίας, ἣν ἀντιθέτως προάγει, ἀφοῦ κατὰ κοινὴν ἀντίληψιν συντελεῖ εἰς τὴν ἀποτροπὴν τῆς δημιουργίας μονοπωλιακῶν καταστάσεων ὑπὸ τῶν οἰκονομικῶς ἰσχυροτέρων ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων.

8. Κατὰ τὸ ἄρθ. 3 Α.Ν.582/1945 ἡ τιμὴ πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ὀρίζετο δι' ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς χάρτου ἐγκρινομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Τύπου. Πρὸ τοῦ Α.Ν. 582/1945 ἡ τιμὴ πωλήσεως τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ὀρίζετο δι' ἀποφάσεως τῆς Διευθύνσεως Τύπου.

διὰ χρηματικῆς ποινῆς. Ὑπεύθυνοι θεωροῦνται ἐν προκειμένῳ ὁ ἐκδότης τῶν ἐντύπων, ὁ προϊστάμενος τοῦ τυπογραφείου, ὁ διευθυντής τοῦ ἀναλαβόντος τὴν διανομὴν τοῦ ἐντύπου πρακτορείου, ὡς καὶ οἱ πωληταί, διανεμηταί, ἢ τοιχοκολληταί (ἄρθρ. 42 Ν. Δ. 346), προκειμένου περὶ ἐντύπων μὴ διανεμομένων μέσῳ πρακτορείων.

Ὁ καθορισμὸς ἐλαχίστης τιμῆς πωλήσεως διὰ τὰς ἐφημερίδας, εἰδικὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ ἀποτελεῖ μορφὴν προσθέτου προστασίας τοῦ τύπου, δὲν δύναται δὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντίθετος πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14 Σ. Διὰ τοῦ καθορισμοῦ ἐνιαίας ἐλαχίστης τιμῆς πωλήσεως δημιουργοῦνται ἴσαι συνθήκαι ἀνταγωνισμοῦ, τὰ δὲ οἰκονομικῶς ἀσθενέστερα ἔντυπα προστατεύονται ἔναντι τῶν οἰκονομικῶς εὐρώστων τοιούτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο ἐνδεχομένως νὰ διατίθενται εἰς χαμηλοτέρας τιμὰς, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ περὶ κατωτάτου ὁρίου δέσμευσις.

Πέραν τῆς εἰδικῆς περὶ ἐλαχίστης τιμῆς πωλήσεως ὠρισμένων ἐντύπων ρυθμίσεως, τὸ Ν. Δ. 346/1969 προβλέπει καὶ τὴν ὑπὸ προϋποθέσεις δωρεὰν διάθεσιν τῶν ἐντύπων. Οὕτω, εἶναι δυνατὴ ἡ δωρεὰν διάθεσις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν τιμῆς ἕνεκεν, βάσει καταλόγου ὑποβαλλομένου ὑπὸ τοῦ ἐκδότης εἰς τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν Τύπου καὶ Πληροφοριῶν.

Συναφές, ἐξ ἄλλου, πρὸς τὸ θέμα τῆς τιμῆς πωλήσεως ἐντύπων εἶναι καὶ τὸ θέμα τῶν ὑπὸ τούτων πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς παροχῶν (δώρων κ.λ.π.)⁹. Ὡς παροχὴ δὲ νοεῖται καὶ πᾶν δημοσίευμα, τὸ ὁποῖον ὅπως δήποτε καὶ ἐὰν εἶναι σελιδοποιημένον δύναται, ἀποσπώμενον τοῦ σώματος τοῦ ἐντύπου νὰ ἀποτελέσῃ αὐτοτελὲς βιβλίον.

Αἱ τοιαῦται παροχαὶ ἀπαγορεύονται¹⁰ ὑπὸ τοῦ Ν. Δ. 346/1969, ἄρθρ. 45, τιμωρεῖται δὲ διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον ἐνὸς μηνὸς καὶ χρηματικῆς ποινῆς τοῦλάχιστον εἴκοσι χιλιάδων μεταλλικῶν δραχμῶν, ὅστις συνδυάζει καθ' οἷονδῆποτε τρόπον τὴν πώλησιν ἐφημερίδος, περιοδικοῦ, εἰδικοῦ περιοδικοῦ καὶ δελτίου πρὸς οἷονδῆποτε πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς παροχὴν¹¹.

Ἡ τοιαύτη ρύθμισις τοῦ θέματος δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Σ. δεδομένου ὅτι δὲν περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου.

9 Λήγοντος τοῦ 19ου αἰῶνος ἐντυπὰ τινα (ΝΕΟΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ, 1878 κ. ἄ.) ἤρχισαν παρέχοντα δῶρα εἰς τοὺς ἀναγνώστας, ἡ δὲ τοιαύτη τάσις ἐνετάθη βραδύτερον.

10 Τὸ θέμα ἐρρυθμίσθη τὸ πρῶτον διὰ τοῦ Ν 5060/1931, ἄρθρ. 35, ἀργότερον δὲ ὑπὸ τοῦ Α.Ν 1092/1938, ἄρθρον 17

11 Τὸ Ὑπ. Προεδρ. Κυβερν. ἐζήτησε διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 8495/Η/1721/1970 ἐγγράφου τὴν γνώμην τοῦ Ν.Σ.Κ. «ἐὰν ἀποτελῇ παράβασιν τοῦ ἄρθρ. 45 τοῦ Ν.Δ 346/1969 ἡ ἐκ μέρους ἐπιχειρήσεως ἐπαγγελία διὰ τῶν στηλῶν ἐφημερίδος ὅτι θὰ δοθῇ ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως βραβεῖον δῶρον, προὐκὸν αὐτῆς εἰς τὸν ἀναγνώστην» Τὸ Ν.Σ.Κ. διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 336/1970 γνωμοδοτήσεως αὐτοῦ ἐδέχθη, ὅτι τὸ σχετικὸν ποινικὸν ἄδίκημα ὑπάρχει μόνον ὅταν ἡ παροχὴ προέρχεται ἐκ τῆς ἐφημερίδος καὶ ὅχι ἐκ μέρους τρίτου, ὁ ὅποιος χρησιμοποιεῖ τὰς στήλας ἐφημερίδος. Βλ. καὶ Ν. ΣΤΑΘΑΤΟΥ : Ὁ νέος νόμος περὶ τύπου, Ἀθῆναι, 1972, σ 13.

§ 22. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΕΚΔΟΤΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α. Προστασία εκδοτών. Ὑπὲρ τῶν εκδοτῶν ἐντύπων καθιεροῦται σειρά ἐιδικῶν προστατευτικῶν μέτρων, τινὰ τῶν ὁποίων ἐνδεικτικῶς ἀναφέρονται ἐν συνεχείᾳ. Ὡς εἶναι εὐνόητον τὰ ἐν λόγῳ μέτρα δέον ὅπως ἰσχύουν διὰ πάντας τοὺς εκδότας καὶ οὐχὶ διὰ τινὰς μόνον ἐξ αὐτῶν.

Εἰδικώτερον, ὑπὲρ τῶν εκδοτῶν προβλέπονται :

I. Ἀπαλλαγὰ ἀπὸ τῶν τελωνειακῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν, ὡς ἀπαλλαγὰ ἐκ τῶν δασμῶν τῶν μηχανημάτων¹ τῶν τυπογραφικῶν ἐγκαταστάσεων, ἀπαλλαγὰ ἐκ τῶν δασμῶν εἰσαγομένων ἐφημερίδων, περιοδικῶν, βιβλίων κ.ἄ.

II. Ἀπαλλαγὰ ἀπὸ τῆς καταβολῆς ἐνίων ἀσφαλιστικῶν εἰσφορῶν.

III. Ἐκπτώσεις τινες, ὡς ἐπὶ τοῦ φόρου, τῶν ταχυδρομικῶν², τῶν τηλεγραφικῶν καὶ τῶν τηλεφωνικῶν τελῶν, ἐκπτώσεις ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ χρησιμοποιουμένου ἡλεκτρικοῦ ρεύματος κ.λ.π.

IV. Παροχαί τινες, ὡς αἱ ὑποχρεωτικαὶ δημοσιεύσεις εἰς τὸν τύπον κατηγοριῶν τινῶν ἀνακοινώσεων τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου, ἐταιριῶν κ.λ.π., συνδρομαὶ³ καὶ ἀγοραὶ ἐντύπων παρὰ τοῦ κράτους κ.λ.π.

Β. Ὑπὲρ τῶν δημοσιογράφων, ἐξ ἄλλου, λαμβάνονται ἐιδικὰ μέτρα ὡς :

I. Ἀπαλλαγὰ, ὡς ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῶν τελωνειακῶν δασμῶν ἐφημερίδων, περιοδικῶν καὶ βιβλίων, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῶν εἰσιτηρίων θεαμάτων κ.λ.π.

II. Ἐκπτώσεις, ὡς φορολογικαί, ταχυδρομικαί, τηλεγραφικαί, τηλεφωνικαί⁴ κ. ἄ.

III. Παροχαί, ὡς ἐπιχορηγήσεις εἰς δημοσιογραφικοὺς ὁργανισμοὺς, ἐπιβολὴ ἀγγελοσήμερου τὰ ἐκ τοῦ ὁποίου ἔσοδα διατίθενται ὑπὲρ τῶν δημοσιογράφων κ.λ.π.

IV. Διευκολύνσεις, ὡς διευκολύνσεις μετακινήσεως, ἐκδόσεως ἀτελῶς διαβατηρίου κ.λ.π.⁵

Γ. Διὰ τὸ προσωπικὸν τοῦ τύπου, τέλος, προβλέπονται ἐιδικαὶ συμβάσεις ἐργασίας, ἐιδικοὶ πόροι ὑπὲρ τῶν ἀσφαλιστικῶν ταμείων κ.λ.π.

1. "Αρθρ. 17 Α Ν 1-13/11/1955 "Αρθρ. 3 Ν 1805/1951 "Αρθρ. 8 Ν 2029/1952. "Αρθρ. 27 Ν Δ. 3394/1955 "Αρθρ. 10 Ν. 3686/1957.

2 Ν 4581/30. Ν 6243/1934. Π Δ 21—30/9/1935. Ν Δ 896/1941 Ν Δ 1098/1944. Β Δ 10—14/1/1959 Β Δ. 17—3/4—4/1959. Β Δ. 26—7/25—8/1959. Β.Δ. 43/22—27/1/1961.

3 Βλ. καὶ ἄρθρ. 16 Ν Δ. 158/1946. Ν. Δ. 1263/1972.

4 Ν. 4275/1929. Ν 4277/1929. Ν. 4707/1930. Π Δ 6—17/7/1931. Α Ν. 1093/1938. Α. Υ Σ. Δ. Ε. 160858/1290/1958. 5. "Αρθρ 1 παρ 1 Ν. Δ. 634/1970.

§ 23. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Α. Διὰ πρώτην φοράν ἐν Ἑλλάδι καθιερώθη ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος Σ. ὁ οἰκονομικὸς ἔλεγχος ἐπὶ τοῦ τύπου διὰ τῆς διατάξεως τῆς¹ παρ. 12 τοῦ ἄρθρ. 14 : «Νόμος καθιεροῖ τὸν ὑποχρεωτικὸν οἰκονομικὸν ἔλεγχον τῶν ἐπιχειρήσεων τύπου. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐλέγχου δημοσιεύεται». Οἱ ὅροι ὑφ' οὓς πραγματοποιεῖται ὁ ἔλεγχος, τὰ ὄργανα κ.λ.π. ρυθμίζονται διὰ τοῦ περὶ τύπου νόμου, Ν. Δ. 346/1969, ἄρθρα 30, 31, 32.

Β. Ἡ ἐν λόγῳ διάταξις, ἀνάλογος τῆς ὁποίας εἰς οὐδὲν ἕτερον ἐλληνικὸν Σ. ἀπαντᾷται, ἔλκει προφανῶς τὴν καταγωγὴν αὐτῆς ἐξ ἀντιστοίχων γαλλικῶν καὶ ἰταλικῶν ρυθμίσεων.

Οὕτω, ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1944 Περὶ ὁργανώσεως τοῦ γαλλικοῦ τύπου, ὀρίζονται τὰ ἐξῆς (ἄρθρον 18) : «Διὰ διαταγμάτων ἐκδιδόμενων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Πληροφοριῶν λαμβάνεται πρόνοια :

—Διὰ τοὺς ὅρους διαρκοῦς ἐπαληθεύσεως τῶν λογαριασμῶν ἐκάστης ἐκδόσεως.

—Διὰ τοὺς ὅρους ἀποδόσεως λογαριασμοῦ ἐκμεταλλεύσεως, ὁ ὁποῖος υποβάλλεται ἀνὰ ἐξάμηνον δι' ἐκάστην ἔκδοσιν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Πληροφοριῶν.

Ὁ λογαριασμὸς τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς ἐκδόσεως δημοσιεύονται κατ' ἕτος εἰς τὰς στήλας τοῦ ἐντύπου».

Ἐν Ἰταλίᾳ, ἐξ ἄλλου, ἐν ἄρθρῳ 21 τοῦ Σ. τοῦ 1948 ὀρίζονται τὰ ἐξῆς : «Ὁ νόμος δύναται διὰ γενικῶν αὐτοῦ διατάξεων νὰ ὀρίσῃ τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θὰ καθίστανται γνωστὰ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου».

Ἐκ τῶν ὠθησάντων εἰς τὰς ὡς ἄνω ρυθμίσεις λόγων ἀναφέρεται ἐνδεικτικῶς ἡ ἐπιθυμία τῆς Πολιτείας, ὅπως ἀποτρέψῃ τὴν ὑπαγωγὴν τοῦ τύπου εἰς τεράστια οἰκονομικὰ συγκροτήματα, ἐπιδιώκοντα τὴν δι' αὐτοῦ ἱκανοποίησιν καὶ ἐξυπηρέτησιν ἰδιοτελῶν ὀργανωμένων οἰκονομικῶν ἢ ἄλλων συμφερόντων. Διὰ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου, προσέτι, ἐπιδιώκεται νὰ ἀποτραπῇ καὶ ἀποτρέπεται εἰς μεγάλον βαθμὸν, ὁ κίνδυνος ὅπως αἱ ἐπιχειρήσεις τύπου

1. Ἀνάλογος διάταξις εἶχε περιληφθῇ καὶ ἐν ἄρθρῳ 11 παρ. 15 τοῦ Προσχεδίου Σ. τῆς Εἰκοσαμελοῦς Ἐπιτροπῆς.

περιέρχονται υπό τὸν ἑλεγχὸν ξένων καὶ ἀντεθνικῶν προπαγανδῶν, ὡς καὶ ἡ ἐξαγορά τῶν ἐντύπων.

Γ. Ὁ ὑπὸ τοῦ Σ. προβλεπόμενος οἰκονομικὸς ἑλεγχος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἔννοια νοεῖται «οὐσιαστική» καὶ «οὐχὶ ἀπλῶς τυπική»², ἀσκειῖται ἐπὶ πάσης ἐπιχειρήσεως τύπου, (ἄρθρ. 30 Ν. Δ. 346/1969), ὡς τοιαύτη δὲ ἐπιχειρήσεις δέον, ὅπως θεωρηθῇ ὅχι μόνον ἡ ἐκδίδουσα ἐφημερίδα, εἰδικὴν ἐφημερίδα περιοδικόν, εἰδικὸν περιοδικόν ἢ δελτίον, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκδίδουσα οἰονδηποτε ἕτερον ἔντυπον, ἐγκυκλοπαίδειαν βιβλία, κ.λ.π.³.

Δ. Ἡ ἄσκησης τοῦ ἐλέγχου ἀνατίθεται εἰς εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν, τὴν Ἐπιτροπὴν οἰκονομικοῦ ἐλέγχου ἐντύπων (Ε. Ο. Ε. Ε.), λειτουργοῦσαν παρὰ τῇ Γενικῇ Διευθύνσει Τύπου καὶ Πληροφοριῶν. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς διορίζονται ἐπὶ τριετὴ θητεία παρὰ τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ, συγκροτεῖται δὲ αὕτη : α) ἐξ ἑνὸς Συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὀριζομένου μεθ' ὁμοιοβάθμου ἀναπληρωτοῦ, παρὰ τοῦ Προέδρου τοῦ Σώματος, ὅστις καὶ προεδρεύει, β) ἑνὸς Καθηγητοῦ οἰκονομικῶν μαθημάτων Ἀνωτάτης Σχολῆς, ὀριζομένου μεθ' ὁμοιοβάθμου ἀναπληρωτοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, γ) ἑνὸς δευτεροβαθμίου φορολογικοῦ δικαστοῦ, ὀριζομένου μεθ' ὁμοιοβάθμου ἀναπληρωτοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Συμβουλίου Διοικητικῆς Δικαιοσύνης, δ) ἑνὸς ἐκ τῶν παρὰ τῇ Νομισματικῇ Ἐπιτροπῇ ἀπεσπασμένων ὑπαλλήλων τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος, ὀριζομένου μετὰ ἀναπληρωτοῦ παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ Συντονισμοῦ, ε) ἑνὸς ἐκ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τῆς διευθύνσεως ἐλέγχου ἀνωνύμων ἐταιριῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου, ὀριζομένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ἐμπορίου. Χρέη εἰσηγητοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς ἄνευ ψήφου, ἐκτελεῖ ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως Τύπου καὶ Πληροφοριῶν, χρέη δὲ γραμματέως ὑπάλληλος ἐπὶ βαθμῷ τοῦλάχιστον β' τῆς αὐτῆς Γενικῆς Διευθύνσεως. Οὗτοι ὀρίζονται ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ εὐρίσκεται ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων τριῶν τοῦλάχιστον ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐξ ὧν τὰ δύο τακτικά, ἀποφασίζει δὲ κατὰ πλειονοψηφίαν τῶν παρόντων, ὑπερισχυοῦσης ἐν ἰσοψηφίᾳ τῆς ψήφου τοῦ προέδρου.

Τὰ τῆς λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὰ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν μελῶν αὐτῆς, ὡς καὶ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ γραμματέως αὐτῆς, καθορίζονται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Οἰκονομικῶν, δημοσιευομένης διὰ τῆς Ε.Κ.

2. Βλ. καὶ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ : Ἑστενογραφημένα πρακτικὰ τοῦ νέου Συντάγματος 1968, Ἀθῆναι, 1969, σ. 102

3. Βλ. καὶ Δ. ΨΑΡΟΥ : Ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος, Ἀθῆναι, 1970, σ. 229. Κ. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ : Ἑλληνικὸν Συνταγματικὸν Δίκαιον, Ἀθῆναι, 1970, τευχ. Γ', σ. 91, 92

Πέραν τούτων, ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 30 Ν.Δ. 346/1969, προβλέπεται ἡ διὰ τῆς αὐτῆς ὥς ἄνω διαδικασίας, σύστασις κατὰ περιφέρειας βοηθητικῶν συλλογικῶν ὀργάνων τῆς Ε.Ο.Ε.Ε.. Τὰ ὄργανα ταῦτα, συγκροτούμενα ἐξ ἐνὸς δικαστικοῦ, ἐνὸς τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων τῆς περιφέρειας καὶ ἐνὸς ἀνωτάτου ἢ ἀνωτέρου δημοσίου διοικητικοῦ ἢ τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου, δικαιοῦνται νὰ προβαίνουν εἰς τὸν οἰκονομικὸν ἔλεγχον τῶν ἐπιχειρήσεων τύπου, ὑποβάλλοντα τὰ σχετικὰ πορίσματα εἰς τὴν Ε.Ο.Ε.Ε., ἣτις καὶ τελικῶς ἀποφαινεται. Καὶ τῶν συλλογικῶν τούτων ὀργάνων ἡ λειτουργία κ.λ.π. ρυθμίζονται δι' ὁμοίας, ὡς καὶ διὰ τὴν Ε.Ο.Ε.Ε., ἀποφάσεως.

Δ. Πᾶσα ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἔλεγχον ἐπιχειρήσεις τύπου, ὑποχρεοῦται, ὅπως θέτῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ τοῦ ἐλέγχου ὀργάνων, τὰ ὑπὸ τοῦ Κ.Φ.Σ. προβλεπόμενα βιβλία καὶ στοιχεῖα. Τὰ τοῦ ἐλέγχου εἰδικώτερον καθορίζονται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ ἀρμοδίου ἐπὶ τοῦ τύπου Ὑπουργοῦ.

Ἐξ ἄλλου, βάσει τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ περὶ τύπου νόμου, «πᾶσα ἐπιχείρησις τύπου ὑποχρεοῦται μέχρι τοῦ μηνὸς Ἰουλίου ἐκάστου ἔτους, εἰς σύνταξιν τοῦ διὰ τὸ ἀμέσως προηγούμενον οἰκονομικὸν ἔτος ἰσοζυγίου ἐσόδων καὶ δαπανῶν. Τὸ ἰσοζύγιον ὑποβάλλεται εἰς τὴν Ε.Ο.Ε.Ε. ἢ εἰς τὰ βοηθητικὰ συλλογικὰ ὄργανα, ἐντὸς τοῦ μηνὸς Αὐγούστου πρὸς ἔλεγχον. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἐλέγχου δημοσιεύεται, ἅμα τῷ πέρατι αὐτοῦ, διὰ πάντων τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως τύπου ἐκδιδομένων ἡμερησίως ἢ περιοδικῶς ἐντύπων, μετὰ τῶν παρατηρήσεων τῆς Ε.Ο.Ε.Ε. ἐπὶ τοῦ θεμιτοῦ ἢ μὴ τῶν πόρων, τῶν δαπανῶν καὶ τῶν ἐν γένει συναλλαγῶν αὐτῆς». Ἡ Ε.Ο.Ε.Ε. καὶ τὰ βοηθητικὰ αὐτῆς ὄργανα ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐλέγχου δικαιοῦνται, πρὸς ἐπαλήθευσιν τῶν ἐν τῷ ἰσοζυγίῳ ἀναφερομένων ἐγγραφῶν, νὰ ζητοῦν σχετικὰ στοιχεῖα παρὰ πάσης δημοσίας ἀρχῆς, νομικοῦ προσώπου κ.λ.π., ὑποχρεουμένων τούτων ὅπως παρέχουν πᾶσαν πληροφориάν.

Ε. Ὁ μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὰς ὡς ἄνω ὑποχρεώσεις τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως τοῦλάχιστον ἐξ μηνῶν καὶ διὰ χρηματικῆς ποινῆς τοῦλάχιστον τριάκοντα χιλιάδων μετ. δρχ. Διὰ τῆς καταδικαστικῆς δὲ ἀποφάσεως ἀναγγέλεται προσέτι καὶ ἄρσις τῆς κατ' ἄρθρον 20 Ν.Δ. 346/1969 μειώσεως ἢ ἀτελείας τοῦ χάρτου, διὰ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ ἐνὸς μηνὸς ἕως ἐνὸς ἔτους.

Ἐξ ἄλλου, ὁ καθ' οἷονδήποτε τρόπον παριστῶν ψευδῆ ἢ ἀνακριβῆ στοιχεῖα ὡς ἀληθῆ τοιαῦτα, εἴτε διὰ καταχωρίσεως τούτων εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κ.Φ.Σ. προβλεπόμενα βιβλία εἴτε εἰς τὸ ὑποβαλλόμενον ἀρμοδίως ἰσοζύγιον ἐσόδων καὶ δαπανῶν, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως ἄνω τῶν ἐξ μηνῶν καὶ χρηματικῆς ποινῆς τοῦλάχιστον τριάκοντα χιλ. μετ. δρχ.

Τέλος, σημειοῦται, ὅτι ἰδιαιτέραν ἐπιβαρυντικὴν περίπτωσιν ἀποτελεῖ ἡ ἀπόκρυψις πόρων προερχομένων ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἢ ἐξ ἀλλοδαποῦ διαμένοντος ἢ ἐγκατεστημένου ἐν Ἑλλάδι⁴.

4. Πρβλ. καὶ στοιχεῖα ἐδαφ. ζ παρ. 31 περὶ Κύπρου τοῦ παρόντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄
ΤΑ ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ
ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΑΛΛΑΧΟΥ

§ 24. EN ΑΓΓΛΙΑ

1. Γενική εικών. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ τύπος δὲν ἀπολαμβάνει ἰδιαιτέρου τινος δικαιώματος. Εἰδικὴ νομοθεσία περὶ τύπου δὲν ὑφίσταται, ὠρισμένοι ὅμως διατάξεις περιέχουν παραγράφους, αἱ ὁποῖαι ἰσχύουν παρεπιμπτόντως ἢ εἰδικῶς διὰ τὸν τύπον.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐξεδίδοντο¹ τὸν Ἰανουάριον 1971 130 ἡμερήσια φύλλα, ἐξαιρέσει τῶν εἰδικῶν, ὡς καὶ 1.170 τοπικὰ (κυρίως ἐβδομαδιαῖα).

Ἡ ἀναλογία διαδόσεως τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου ἦτο 47,7 ἀντίτυπα ἀνὰ 100 κατοίκους διὰ τὸ ἔτος 1968 (Στατιστικὴ Ἐπετηρὶς UNESCO 1968). Σήμερον ὅμως παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἐξακολουθεῖ ἡ ἀναλογία αὕτη νὰ διατηρῇται εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα εἶναι ὥστόσον μικρότερα τῆς τοῦ 1968 (463 ἀντίτυπα ἀνὰ 1000 κατοίκους διὰ τὸ 1971²).

Ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἀποτελεῖ κατὰ κανόνα τύπον κλασσικῆς μορφῆς : συντηρητικὸν, προσηρμοσμένον εἰς τὴν ἀγγλικὴν νοοτροπίαν καὶ μὲ ἀνεπτυγμένην τὴν συναίσθησιν τῆς εὐθύνης. Εἰδικώτερον, ὁ τύπος τοῦ Λονδίνου, ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῆς ἰδιαιτέρως ὑψηλῆς κυκλοφορίας ὠρισμένων ἐφημερίδων, ἔχει μίαν ἀκτίνα δράσεως ἰδιαζόντως μεγάλην, ἀνεξαρτήτως τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ἀριθμὸς ἀναγνωστῶν ὠρισμένων ἐντύπων δὲν εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ποιότητα τούτων.

Αἱ σημειούμεναι ἰδιαιτέρως ὑψηλαὶ κυκλοφορίαι ἐφημερίδων ἐν Ἀγγλίᾳ ὀφείλονται εἰς πολλοὺς λόγους³ κυριώτεροι τῶν ὁποίων εἶναι, κατὰ τοὺς εἰδικοὺς ἐρευνητὰς τοῦ θέματος, ἡ ὑπαρξὶς ἀρτίου δικτύου μεταφορῶν, ἡ μικρὰ ἔκτασις τῆς χώρας, ἡ ἄνοδος τῆς «ἐθνικῆς διαφημίσεως» εἰς βάρος τῆς τοπικῆς τοιαύτης, ἡ αὐξανομένη «ὁμοιογένεια» μεταξὺ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς

1. Βλ. καὶ H. APPIA—B. CASSEN : Presse, radio et television en Grande Bretagne, Paris, 1969.

2. Στατιστικὴ UNESCO, 1971.

3. Βλ. καὶ P. DENOYER : La presse moderne, Paris, 1962, σ. 65.

χώρας, ή καθιέρωσις τῆς υποχρεωτικῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ 19ου αἰῶνος κ.ἄ.

Ὁ ἀγγλικὸς τύπος ἠκολούθησε τὰς ἀρχὰς τοῦ οἰκονομικοῦ φιλελευθερισμοῦ, τοῦτο δὲ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν πολλῶν καὶ ἀνταγωνιζομένων ἀλλήλους ἐκδοτικῶν ὀργανισμῶν. Τὰ κυριώτερα ἐκδοτικὰ συγκροτήματα ἀγγλικῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν εἶναι, βάσει στοιχείων τοῦ ἔτους 1971, τὸ Associated newspapers ltd, τὸ Pearson — Longman ltd, τὸ Beaverbrook newspapers ltd, τὸ International publishing corporation, ὁ Ὄργανισμὸς Tomson ltd, ἡ United newspaperers ltd. Πέραν τούτων ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τράστ μικροτέρας σπουδαιότητος καὶ τράστ ἐλέγχοντα τοπικὰς ἐκδόσεις μικρᾶς κυκλοφορίας.

Ὁ ἀγγλικὸς τύπος χρησιμοποιεῖ τὰς ὑπηρεσίας διαφόρων εἰδησεογραφικῶν⁴ πρακτορείων, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Rewter ltd, τοῦ Press Association ltd, τοῦ Exchange Telegraph, τοῦ Associated Press ltd, τοῦ United Press International.

II. Εἰδικώτερον. α. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἔσχυε μέχρι τοῦ ἔτους 1965 ὁ νόμος «περὶ ἐκδόσεως ἐφημερίδων», βάσει τοῦ ὁποῖου διὰ τὴν ἐκδοσιν ἐφημερίδος ἦτο ἀπαραίτητος ἡ προηγουμένη ἄδεια τῆς ἀρχῆς. Ἀπὸ τῆς καταργήσεως τοῦ νόμου τούτου οὐδεμία ἄδεια ἀπαιτεῖτο πρὸς ἐκδοσιν.

Σήμερον, ἐκάστη ἐκδοτικὴ ἐμπορικὴ ἐπιχείρησις καταθέτει εἰς τὸ οἰκεῖον ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον τὸν τίτλον καὶ τὰ ὀνόματα τοῦ ἢ τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῆς. Εἰδικὴ ἄδεια διὰ τὴν ἐκδοσιν καὶ κυκλοφορίαν ἐντύπων δὲν χορηγεῖται, ἀλλ' εἰς κατάθεσιν τίτλου δύναται νὰ προβῇ μόνον ἄγγλος πολίτης ἢ ἀγγλικὴ ἐταιρεία, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν μετοχῶν εὐρίσκεται εἰς χεῖρας ἀγγλῶν ὑπηκόων. Πᾶσα ἐφημερίς ὑποχρεοῦται ὅπως ἀναγράφῃ, εἰς τὴν πρώτην ἢ τελευταίαν σελίδα αὐτῆς, τὰ ὀνόματα τοῦ ἐκδότου, τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ τοῦ τυπογράφου.

β. Οἱ συντάκται τῶν ἐφημερίδων εἶναι ὑπάλληλοι ἐπὶ μισθῷ ἀμειβόμενοι. Εἰς τὰ τοπικῆς σημασίας φύλλα (καὶ οἱ περισσότεροι τῶν ἄγγλων συντακτῶν⁵ ἀρχίζουν τὴν σταδιοδρομίαν των ἐκ τῶν τοπικῶν ἐφημερίδων), ὁ συντάκτης ἀσχολεῖται μὲ πάντα τὰ θέματα, ἐνῶ εἰς τὰς ἐθνικῆς κυκλοφορίας ἐφημερίδας ὁ συντάκτης ἀσχολεῖται μὲ εἰδικὰς κατηγορίας θεμάτων. Ἐκάστη

4. Βλ. περὶ τούτων Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ : Περὶ τῶν νομικῶν μορφῶν τῶν εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων, Ἀθῆναι, 1968, σ. 14 ἐπ. INTERSTAGES, 60/1968, σ. 21 : Les pionniers de l'information.

5. Ἡ διδασκαλία τῆς δημοσιογραφίας ἐν Ἀγγλίᾳ ἐγένετο τὸ πρῶτον εἰς ἰδιωτικὰς Σχολὰς, ἡ πλέον γνωστὴ τῶν ὁποίων εἶναι ἡ London School of Journalism, ἰδρυθεῖσα τὸ ἔτος 1905 ὑπὸ τοῦ δημοσιογράφου Max Pemberton. Διὰ τὰς Σχολὰς καὶ Κέντρα δημοσιογραφίας σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ βλ. τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

έφημερίς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐθνικὴ ἢ ἐπαρχιακὴ, καθορίζει τὰ τῆς ἐσωτερικῆς διαρθρώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς ἐλευθέρως, ἄνευ οὐδεμιᾶς διοικητικῆς ἢ ἄλλης παρεμβάσεως.

Αἱ κυριώτεραι ἐνώσεις⁶ δημοσιογράφων εἶναι ἡ Ἑθνικὴ Ἑνωσις Δημοσιογράφων (N.U.J., 23.000 μέλη, δυνατότης ἐγγραφῆς μετὰ τριετῆ τοῦλάχιστον ἐνεργὸν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος), τὸ Ἰνστιτοῦτον Δημοσιογράφων, ἡ Ἑνωσις Ἐφημερίδων, ἡ Ἑταιρεία Γυναικῶν Συγγραφέων καὶ Δημοσιογράφων κ.ἄ. Μεγαλύτερα ὅλων τῶν ὁργανώσεων ἡ Ἑθνικὴ Ἑνωσις Δημοσιογράφων, συνεργάζεται μετὰ τῶν συγγενῶν σωματείων, ἀλλ' οὐδεμίαν διοικητικὴν ἢ ἄλλην ἐξάρτησιν ἔχει, ἐπιπροσθέτως δὲ στερεῖται πολιτικῆς τοποθετήσεως.

γ. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὁ τύπος δὲν ὑπόκειται εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ Κράτους, ὅσας ὅμως αἱ στρατιωτικαὶ ἀρχαὶ νομίζουν, ὅτι εἰδησίς τις ἀποτελεῖ σημαντικὸν μυστικόν, ἢ δημοσίευσίς τοῦ ὁποίου θὰ ἐξημίωνε ἐνδεχομένως τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα, κυκλοφοροῦν ἐμπιστευτικὴν ἀπαγορευτικὴν ἐγκύκλιον σχετικῶς μὲ τὴν συγκεκριμένην εἰδήσιν εἰς τοὺς ἐκδότας τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ὡς καὶ εἰς τοὺς διευθυντάς τῶν τμημάτων εἰδήσεων τῆς ραδιοφωνίας καὶ τηλεοράσεως.

Αἱ ἐν λόγῳ ἐγκύκλιοι ἀποτελοῦσαι ἐπισήμους ἐπιστολὰς παρακλήσεως πρὸς τοὺς παραλήπτας, ὅπως μὴ δημοσιεύσουν τὴν εἰδήσιν, στεροῦνται νομικῆς ἰσχύος, παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ πρὸς αὐτάς συμμόρφωσις θεωρεῖται βεβαία.

Ἐν καιρῷ πολέμου δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ λογοκρισία ἐπὶ τῶν πάσης φύσεως ἀναγγραφομένων εἰδήσεων. Χαρακτηριστικῶς δὲ ἀναφέρεται ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, αἱ ἐφημερίδες οἰκιοθελῶς ὑπέβαλον τὴν ὕλην αὐτῶν πρὸς ἔλεγχον ἐκ τῶν προτέρων, (παρὰ τὸ γεγονὸς, ὅτι οὐδεμία ὑποχρέωσις τοῦ τύπου ὑφίστατο πρὸς συμμόρφωσιν εἰς τὰς κυβερνητικὰς ὁδηγίας πρὸς ἀποφυγὴν ὀρισμένων δημοσιεύσεων), διὰ νὰ ἀποφευχθῇ ὁ κίνδυνος δημοσιεύσεως πληροφοριῶν χρησίμων ἐνδεχομένως εἰς τὸν ἐχθρόν.

δ. Ὁ ἐπὶ τοῦ δημοσιογραφικοῦ χάρτου ἐπιβαλλόμενος φόρος ἐν Ἀγγλίᾳ κατηργήθη ἐν ἔτει 1861. Σήμερον ὁ χρησιμοποιούμενος ἐν Ἀγγλίᾳ δημοσιογραφικὸς χάρτης προέρχεται ἐκ τῶν ἐργοστασίων τοῦ Καναδᾶ, τῶν Σκανδιναβικῶν χωρῶν καὶ τῆς Βρεταννίας, (τὰ τελευταῖα καλύπτουν τὸ ἥμισυ περίπου τῶν ἀναγκῶν τῆς χώρας, 1,5 ἑκατ. τόννων ἐτησίως). Αἱ διάφοροι ἐκδόσεις φροντίζουν αὐτοτελῶς διὰ τὴν εἰς δημοσιογραφικὸν χάρτην κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν.

6. Βλ. ἄλλα στοιχεῖα διὰ τὰ ὡς ἄνω θέματα εἰς P. DENOYER: La presse dans le monde, Paris, 1950, σ. 71.

ε. Ειδική άδεια παρά διοικητικής ή άλλης αρχής δεν απαιτείται εν Άγγλία δια τήν κυκλοφορίαν τών έντύπων, δι' έντυπα όμως προσβάλλοντα τήν δημοσίαν τάξιν ή θεωρούμενα ως άνηθίκου περιεχομένου προβλέπεται κατά-σχεςις και καταστροφή υπό τής άστυνομίας (κατόπιν ειδικής άδείας τής εισαγ-γελικής αρχής).

Έν Άγγλία δεν υφίσταται έναία τιμή πωλήσεως τών έφημερίδων και περιοδικών. Η τιμή πωλήσεως καθορίζεται μονομερώς υπό τών ιδιοκτητών, άνευ διοικητικής τινος παρεμβάσεως, λαμβανόντων υπ' όψιν τās επικρατού-σας συνθήκας άγοράς.

Αί πρωϊναι έφημερίδες συγκεντρούνται υπό τών «χονδρεμπόρων» (υπάρ-χουν 20 εν Λονδίνω, 750-800 εις τās επαρχίας) εκ τών γραφείων διεκπεραιώ-σεως τών έφημερίδων, ή, εις ήν περίπτωσιν αντίτυπα πωλούνται εκτός τής πόλεως εκδόσεως, αποστέλλονται σιδηροδρομικώς ή αεροπορικώς εις τόν τόπον προορισμού. Ακολούθως διανέμονται εις τοπικά πρακτορεΐα και με-μονωμένους πωλητάς. Αί εκδόσεις τής Κυριακής συνήθως πωλούνται άπ' εύθείας υπό τοῦ εκδότου εις τούς μεμονωμένους πωλητάς⁷.

Αί συνεννοήσεις δια τήν διανομήν τών έθνικών έφημερίδων διεξάγονται μεταξὺ τής Ένώσεως Έκδοτῶν Έφημερίδων, τών Όργανώσεων τών «χον-δρεμπόρων» και τής Όμοσπονδίας Πρακτόρων Τύπου, άνευ διοικητικής τινος παρεμβάσεως.

στ. Οί ιδιοκτῆται γραπτοῦ ή εικονογραφημένου υλικού, οί εκδότης, οί δημοσιογράφοι και οί συγγραφείς προστατεύονται υπό τοῦ νόμου πνευμα-τικής ιδιοκτησίας τοῦ έτους 1956, δια τοῦ όποίου κατέστη δυνατή ή επικύ-ρωσις και εφαρμογή τής διεθνούς Συμβάσεως περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και τής Συμβάσεως τών Βρυξελλῶν δια τήν προστασίαν τών λογοτεχνικῶν και καλλιτεχνικῶν έργων.

Ός γνωστόν, τὸ άρθρον 9 τής εν λόγω συμβάσεως όρίζει, ότι εάν έφη-μερίς τις εις μίαν χώραν επιθυμῇ νά απαγορεύση τήν υπό τρίτων αναδημο-σίευσιν τών άρθρων αὐτῆς επί τής τρεχούσης πολιτικῆς καταστάσεως ή επί οικονομικῶν ή θρησκευτικῶν θεμάτων, όφείλει όπως δηλοῖ ότι διαφυλάσσει δι' έαυτήν τὸ δικαίωμα τής αναδημοσιεύσεως τών εν λόγω άρθρων. Ό ανα-δημοσιεύων άρθρον περί τοῦ όποίου δεν υπάρχει ρητή δήλωσις περί μὴ ανα-δημοσιεύσεως άνευ άδείας, όφείλει νά αναφέρει σαφῶς τήν πηγὴν προελεύσεως τοῦ αναδημοσιευομένου άρθρου.

Τέλος, υπογραμμίζεται, ότι δεν υφίσταται δικαίωμα αποκλειστικότητος επί τών ειδήσεων, αλλά μόνον επί τοῦ τρόπου παρουσιάσεως τούτων.

⁷ Λεπτομερείας βλ. εις ΒΡΕΤΑΝΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ, Άθῆναι, 1971, σ. 39, (εκδ. Βρετ. Πρεσβ. Άθηνῶν).

§ 25. EN BELGIO

I. Γενική εικόνα. Ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος εἰς τὸ Βέλγιον, βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, ἡ δὲ ἐλευθερία τῆς ἐκφράσεως γνώμης ἐπὶ παντὸς θέματος εἶναι ἡγγυημένη.

Συμφώνως πρὸς πρόσφατα στοιχεῖα κυκλοφοροῦν ἐν Βελγίῳ 42 ἡμερήσια φύλλα, αἱ δὲ ἐπιχειρήσεις τοῦ τύπου καλύπτουν τὰ 10 % τῶν κεφαλαίων τοῦ εἰδησεογραφικοῦ βελγικοῦ¹ πρακτορείου Belga, δρῶντος ὑπὸ τὴν μορφὴν ἰδιωτικῆς ἐταιρείας. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βελγίου εἶναι μέλος τοῦ τμήματος εἰδήσεων τοῦ Belga, τοῦ τελευταίου διανέμοντος εἰς ὅλα τὰ ὑπουργεῖα τὰς ἰδίας πληροφορίας, τὰς ὁποίας διοχετεύει εἰς τὸν τύπον.

II. Εἰδικώτερον. α. Ἐπὶ τῶν ἐντύπων, οἰωνδήποτε ἐντύπων, εἶναι ἀπαράιτητον νὰ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυνσις κατοικίας τοῦ συγγραφέως ἢ τυπογράφου, ἄλλως πᾶν πρόσωπον συμβάλλον εἰς τὴν ἐκδοσιν ἢ διανομὴν ἐντύπων, εἰς ᾧ δὲν ἀναγράφονται τὰ ὡς ἄνω στοιχεῖα, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως καὶ προστίμου ἢ δι' ἐκατέρας τῶν ποινῶν τούτων (ἄρθρ. 299 Π.Κ.).

Ἐπ' αὐτοῦ ἡ νομολογία δέχεται, ὅτι ἐπὶ ἐντύπου ἐξερχομένου ἐκ τῶν πισστηρίων ἐταιρίας πρέπει νὰ μνημονεύεται ὁ διευθυντὴς ἢ διαχειριστής, ὅστις, διὰ λογαριασμὸν τῆς ἐταιρείας, διέταξε καὶ διηύθυνε τὴν ἐκτύπωσιν, ἐνῶ ὁ τυπογράφος ὑποχρεοῦται νὰ ἐξακριβώσῃ, ποῖα ἐντυπα ἐξέρχονται τῶν πισστηρίων αὐτοῦ, μὴ δυνάμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ ἐκτύπωσιν ἐντύπου ἐν ἀγνοίᾳ του.

Ἐπίσης, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβληθῇ λογοκρισία ἐπὶ τοῦ βελγικοῦ τύπου, βάσει τοῦ ἄρθρου 18 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος².

β. Ἡ διοίκησις δὲν δύναται νὰ ἀξιώσῃ παρὰ τῶν ἐκδοτῶν, συγγραφέων ἢ τυπογράφων ἐγγυοδοσίαν διὰ τὴν ἐκδοσιν.

γ. Ἡ πώλησις ἢ διανομὴ ἐντύπων περιεχόντων κείμενα, σχέδια ἢ εἰ-

1. Βλ. P. DENOYER : La presse dans le monde, Paris, 1956, σ. 54 LA CHRONIQUE GRAPHIQUE, No 207, 1967 : L'Agence de presse «BELGA»—une source inepuisable d'informations pour la presse, la radio etc.—Tableau synoptique des quotidiens belges, ἐν LA CHRONIQUE GRAPHIQUE, N. 207/1967. Ἐτερον πρακτορεῖον εἶναι τὸ Agence centre d'information de presse (CIP).

2. Τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν καθιέρωσιν, ἀνὰ τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας, τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου ἤνοιξε τὸ βελγικὸν Σύνταγμα τοῦ 1831, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευσεν ὡς πρότυπον εἰς πλεῖστα Συντάγματα τοῦ 19ου αἰῶνος (καὶ τῶν ἐλληνικῶν τοῦ 1844 καὶ 1864).

κόνας αντιβαίνουντα εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἀπαγορεύεται, εἰς περίπτωσιν δὲ παραβάσεως ἐπαπειλεῖται ποινὴ φυλακίσεως καὶ προστίμου (ἄρθρ. 383 Π.Κ.).

Ἐξ ἄλλου, τὸ βελγικὸν Ἀκυρωτικὸν ἔχει ἀποφανθῆ παλαιότερον ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς πωλήσεως τῶν ἐντύπων, ὅτι ἡ ἀστυνομία, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν πάντοτε τοῦ μὴ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, δύναται νὰ καθορίζῃ τοὺς ὅρους πωλήσεως εἰς τοὺς δημοσίους χώρους καὶ τὰς ὁδοὺς πρὸς ἀποφυγὴν παρεμποδίσεως τῆς κυκλοφορίας κ.λ.π.

δ. Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν δύναται νὰ χορηγῇ δελτία ἐλευθερίας κινήσεως εἰς τοὺς δημοσιογράφους³ κατόπιν αἰτήσεως τῆς Γενικῆς Ἐνώσεως τοῦ Βελγικοῦ Τύπου, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν, ὅτι οὗτοι ἀνήκουν κανονικῶς τοῦλάχιστον ἀπὸ ἔτους εἰς τὴν σύνταξιν μιᾶς (ἢ περισσοτέρων) ἡμερησίας (ἢ πρὸς ἡμερησίαν ἐξομοιουμένην) ἐφημερίδος γενικῶν πληροφοριῶν ἢ εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων.

Ἀρμόδιον ὄργανον διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ιδιότητος τινός ὡς δημοσιογράφου εἶναι, βάσει ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, ἡ Association General de la Presse Belge, κυριώτεροι δὲ ἀπαιτούμενοι τυπικαὶ προϋποθέσεις εἶναι ἡ βελγικὴ ἰθαγένεια, μόνιμος κατοικία ἐν Βελγίῳ, ἡλικία 19 ἐτῶν, μὴ στέρησις πολιτικῶν καὶ ἀστικῶν δικαιωμάτων, ἐπαρκεῖς ἐγγυήσεις ἥθους, ἀσκήσις ἀπὸ ἔτους τῆς δημοσιογραφίας, μόνιμος καὶ τακτικὴ συνεργασία εἰς τὴν σύνταξιν ἡμερησίας πολιτικῆς ἢ γενικῶν πληροφοριῶν ἐφημερίδος ἢ εἰδησεογραφικοῦ ὀργανισμοῦ κ.ἄ.

Διὰ τοὺς δημοσιογράφους ἔχει θεσπισθῇ 24ωρος ἀνάπαυσις καθ' ἐβδομάδα, πέραν τῶν ἐξαίρετῶν ἑορτῶν. Παρέχεται ὅμως ἡ εὐχέρεια⁴ τῆς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας ἐξαίρεσίμους ἡμέρας ἐργασίας, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν μεταθέσεως εἰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἀναπαύσεως⁵.

3. Ἡ δημοσιογραφία ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν Βελγίῳ εἰς τὸ Institut pour Journalistes de Belgique ἐν ἔτει 1922. Ἡ σύστασις τοῦ ἐν λόγῳ Institut ἀπεφασίσθη κατὰ τὸ συγκληθὲν ἐν ἔτει 1921 ὑπὸ τῆς Association Generale de la Presse Belge Συνέδριον τοῦ βελγικοῦ τύπου. Διὰ τὰς λειτουργούσας σήμερον Σχολὰς Δημοσιογραφίας ἐν Βελγίῳ βλ. τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

4. Βλ. καὶ M. HANOTIAU : Le statut juridique du journaliste belge, ἐν TECHNIQUES DE DIFFUSION Coll., N 16, 1969.

5. Βλ. καὶ Δ. 20/7/1831. Ν. 6/4/1847. Ἄρθρ. 299, 383 βελ. Π. Κ. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ). UNESCO : L'information à travers le monde, Paris, 1967, σ. 300.

§ 26. EN ΓΑΛΛΙΑ

Ι. Γενική εικών. Ἡ τυπογραφία καὶ ἡ βιβλιοπώλησις εἶναι ἐλεύθεραι ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. τῆς 29/7/1881, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως).

Ἐν Γαλλίᾳ ἐκδίδονται¹ σήμερον² 103 ἡμερήσια φύλλα, τὸ δὲ σύνολον τοῦ tirage τῶν γαλλικῶν ἡμερησίων φύλλων εἶναι περίπου 12 ἑκατομμύρια ἀντίτυπα ἡμερησίως, ἥτοι ὀλίγον μεγαλύτερον τοῦ ἔτους 1939.

Ἡ ἀναλογία διαδόσεως τοῦ καθημερινοῦ τύπου ἐν Γαλλίᾳ εἶναι 245 ἀντίτυπα ἀνὰ 1.000 κατοίκους.

Ὡς κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ συγχρόνου γαλλικοῦ περιοδικοῦ τύπου ἀναφέρονται ἡ περιφερειοποίησις, ἡ συγχώνευσις καὶ τὸ μονοπώλιον. Εἰδικώτερον:

Μέχρι τοῦ τελευταίου πολέμου, αἱ ἐκδιδόμεναι εἰς Παρισίους³ ἐφημερίδες ἀπετέλουν τὸν «ἐθνικὸν τύπον» τῆς χώρας καὶ διετίθεντο εἰς ὁλόκληρον τὴν Γαλλίαν, τοῦ ἐπαρχιακοῦ τύπου διαδραματίζοντος συμπληρωματικὸν ρόλον⁴. Ἡ κατάστασις ὅμως μετεβλήθη ριζικῶς σήμερον: πλὴν παρισινῶν τινῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν «ἐθνικὴν» ἀπήχηση, αἱ ἄλλαι ἐφημερίδες ἀποτελοῦν τὸν τύπον τῆς περιοχῆς τῶν Παρισίων, δεδομένου, ὅτι ἡ περιφέρειαι τῶν Παρισίων εἶναι ἡ πλεον πυκνοκατοικημένη τῆς χώρας.

Ἡ μεταβολὴ ὀφείλεται εἰς πολλοὺς λόγους, ὡς εἰς τὴν οἰκονομικὴν καὶ κοινωνικὴν πρόοδον πολλῶν γαλλικῶν ἐπαρχιῶν, εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῶν μέσων ἐπικοινωνίας καὶ μεταφορᾶς κ.λ.π. Ὁ ἐπαρχιακὸς τύπος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐντὸς τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας παρεχώρησε τὴν θέσιν του εἰς τὸν τύπον «περιφερειακοῦ» χαρακτῆρος, τοῦ ὁποῖου τὸ κύρος ἐξηπλώθη εἰς εὐρείας γεω-

1. Διὰ τὰς πρώτας γαλλικὰς ἐφημερίδας βλ. λεπτομερείας εἰς H BERTHELEMY : Droit Administratif, (Μετ. Μ. Στασινοπούλου), Ἀθῆναι 1941, τόμ. Β', σ. 27. TERROU F.—SOLAL L. : Le droit de l'information, Paris, 1951.

2. Βλ. καὶ INTERSTAGES, 51/68, σ. 16 : La presse française. MAURICE GARITE : Directeurs des journaux et journalistes en France, ἐν I. F. J. Information, Jan.—Avril, 1964.

3. Βλ. καὶ CL. BELLANGER—J. GODECHOT—P. GUIRAL—F. TERROU : Histoire generale de la presse française, Paris, 1970.

4. Βλ. καὶ BERNARD VOYENNE : La presse française et son miroir, ἐν LA VOIX DE LA F. I. J., 4/1966.

γραφικὰς ζώνας. Τὸ περιφερειακὸν δὲ μονοπώλιον εἶναι σήμερον ἐξησφαλισμένον δι' ἀρκετοὺς τίτλους (Ouest France, Rennes, Nice, κ.λ.π.).

Ἡ περιφερειοποίησις τοῦ γαλλικοῦ τύπου εἶχε ὡς ἐπακόλουθον καὶ τὴν συγχώνευσιν μερικῶν τίτλων: ὁ γαλλικὸς τύπος γενικοῦ περιεχομένου ἡρίθμει τὸ ἔτος 1938 236 ἡμερ. ἐφημερίδας, τὸ 1946 203, τὸ 1950 142, τὸ 1967 105, τὸ 1971 103.

Αἱ ἐν λόγῳ μεταβολαὶ εἶχον καὶ μίαν ἄλλην συνέπειαν: τὸν μὴ πολιτικὸν κομματισμὸν τοῦ γαλλικοῦ, σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ, καθημερινοῦ τύπου, σήμερον δὲ μόνον τρεῖς ἐφημερίδες τῶν Παρισίων ἔχουν μίαν καθωρισμένην πολιτικὴν γραμμὴν.

Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ὑποχρεωτικῶς, ὅτι κάθε πολιτικὸς προσανατολισμὸς ἔχει ἐκλείψει ἐκ τοῦ γαλλικοῦ τύπου. Αἱ συχνάκις ἀπαντῶμεν εἰς ἄλλας χώρας «ἀλυσίδες» καθημερινῶν ἐφημερίδων δὲν ὑπάρχουν οὐσιαστικῶς ἐν Γαλλίᾳ ⁵.

Ὁ γαλλικὸς περιοδικὸς τύπος χρησιμοποιεῖ, μεταξὺ ἄλλων, τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Γαλλικοῦ Πρακτορείου Τύπου (A.F.P.), τὸ ὁποῖον συνεστήθη εἰς Παρίσιους τὸ ἔτος 1944, τοῦ Κεντρικοῦ Πρακτορείου Τύπου κ.λ.π.

II. Εἰδικώτερον. α. Πᾶσα ἐφημερίς καὶ πᾶν περιοδικὸν ἔντυπον δύναται νὰ ἐκδοθῇ ἐν Γαλλίᾳ ἄνευ προηγουμένης ἀδείας καὶ ἄνευ καταθέσεως ἐγγυήσεως. Πρὸ τῆς ἐκδόσεως ὅμως πρέπει νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν τοπικὴν Εἰσαγγελίαν ἐγγραφὸς δῆλωσις ἐπὶ σφραγιστοῦ χάρτου περιέχουσα τὸν τίτλον τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ, τὸν τρόπον ἐκδόσεως, τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν κατοικίας τοῦ διευθυντοῦ ἐκδόσεως καὶ μνείαν περὶ τοῦ τυπογραφείου (ἄρθρον 7 τοῦ Ν. 29/7/1881 ὡς ἐτροποποιήθη). Παράβασις τῆς ἐν λόγῳ ὑποχρεώσεως τιμωρεῖται διὰ προστίμου, ἡ δὲ ἔκδοσις δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ εἰμὴ μόνον μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς προβλεπομένης ὡς ἄνω διατυπώσεως.

Πᾶσα περιοδικὴ ἔκδοσις οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ μορφή ἐκμεταλλεύσεως αὐτῆς δέον, ὅπως καταστήσῃ γνωστὰ εἰς τὸ κοινὸν τὰ ὀνόματα καὶ τὰς ιδιότητας ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι νομικῶς ἢ de facto τὴν διευθύνουν καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπομένην τεχνικὴν ἐπιτροπὴν, ἐφ' ὅσον ἀπασχολεῖ πλείονας τῶν δέκα πέντε μισθωτοῦς.

Πᾶν δημοσιευόμενον ἐν Γαλλίᾳ γραπτὸν κείμενον, ἐξαιρέσει τῶν χρησιμεύοντων εἰς τὴν ἄσκησιν ἐπαγγέλματος ἢ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ βίου πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν κατοικίας τοῦ τυπογράφου ἐπὶ ποινῇ προστίμου. Ἐν περιπτώσει συνεργασίας πε-

5. Βλ. καὶ P. DESSIGNES : FRANCE : La concentration dans la presse, ἐν C. I. I. P., N. 6—7, 1968.

ρισσοτέρων τυπογράφων διὰ τὴν ἔκδοσιν ἀρκεῖ ἡ μνεῖα τῶν στοιχείων ἐνὸς ἐξ αὐτῶν. Ἡ διανομὴ ἐντύπων μὴ φερόντων τὰς ὡς ἄνω ἐνδείξεις ἀπαγορεύεται (ἄρθρον 2 Ν. 29/7/1881 ὡς ἐτροποποιήθη).

Πᾶσα περιοδικὴ ἔκδοσις (ἐφημερίς, περιοδικόν, φυλλάδιον, φύλλον πληροφοριῶν κ.λ.π.) δέον, ὅπως ἀναφέρῃ εἰς πᾶν φύλλον τὰ ὀνόματα τοῦ ἰδιοκτητῆ του ἢ τῶν συνιδιοκτητῶν καὶ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς. Προκειμένου περὶ ἐπιχειρήσεως ἐχοῦσης τὴν μορφήν ἐταιρίας, ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ἐπὶ συνεταγισμῶν δὲ τὰ ὀνόματα τῶν συνεταίρων ἢ τῶν ὑπευθύνων ἐντολοδόχων. Ἐπιπροσθέτως, ἐπὶ τῶν ἐχουσῶν τὴν μορφήν ἐταιρίας ἐκδοτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν φύλλον τῆς ἐκδόσεως ἀνὰ τρίμηνον, δέον, ὅπως ἀναφέρῃ τὸν πλήρη κατάλογον τῶν ἰδιοκτητῶν μετὰ τῶν διευθύνσεων καὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν (ἄρθρ. 5 τοῦ Δ. τῆς 26/8/1944 Περὶ ὁργανώσεως τοῦ γαλλικοῦ τύπου).

Ἐὰν ἡ ἔκδοσις ἀνήκει εἰς περισσοτέρους τῶν ἑκατὸν μετόχους, ὁ κατάλογος περιλαμβάνει τὰ ὀνόματα τῶν ἑκατὸν μετόχων τῶν ἐχόντων τὰ μεγαλύτερα κεφάλαια ἐν τῇ ἐπιχειρήσει. Τὰ ὀνόματα τῶν ὑπολοίπων μετόχων ἀνακοινοῦνται ὑποχρεωτικῶς ἀνὰ τρίμηνον εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πληροφοριῶν, παρὰ τοῦ ὁποῖου δύναται νὰ τὰ πληροφορηθῇ τὸ κοινὸν ἐπὶ ἀπλῇ αἰτήσει.

Πᾶσα ἐφημερίς καὶ πᾶν περιοδικὸν ἐντυπον δέον νὰ ἔχῃ ὑπεύθυνον διευθυντὴν ἐκδόσεως. Οὗτος ὡς καὶ ὁ συνδιευθυντῆς ἐκδόσεως (ὅπου ὑπάρχει) πρέπει νὰ εἶναι ἐνῆλικος, νὰ ἀπολαύῃ τῶν ἀστικῶν καὶ νὰ μὴ ἔχῃ στερηθῇ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων. Παράλειψις τηρήσεως τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης τιμωρεῖται διὰ προστίμου, ἡ δὲ ἐφημερίς ἢ τὸ περιοδικὸν δὲν δύναται νὰ συνεχίσουν τὴν ἔκδοσιν, εἰ μὴ μόνον μετὰ συμπλήρωσιν τῶν προβλεπομένων διατυπώσεων.

Τέλος, σημειοῦται, ὅτι τὸ αὐτὸ πρόσωπον δὲν δύναται νὰ εἶναι διευθυντῆς περισσοτέρων τῆς μιᾶς ἐφημερίδος καὶ ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ἀσκήσῃ καθήκοντα διευθυντοῦ ἢ ἐντεταλμένου διευθυντοῦ ἐκδόσεως ἐπικουρικῶς ἐν σχέσει πρὸς ἄλλα ἔργα, (ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν κυρίαν πηγὴν τῶν ἐσόδων αὐτοῦ), ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἡμερησίας ἐφημερίδος, ἐκδιδομένης εἰς περισσώτερα τῶν 10.000, ἢ ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος, ἐκδιδομένης εἰς περισσώτερα τῶν 50.000 ἀντιτύπων (ἄρθρ. 9 Δ. 26/8/1944).

β. «Ἐπαγγελματίας δημοσιογράφος εἶναι ὁ ἔχων ὡς κυρίαν, κανονικὴν καὶ ἀμειβομένην ἀπασχόλησιν τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ εἰς καθημερινὴν ἐφημερίδα ἢ περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ἐν Γαλλίᾳ, ἢ εἰς γαλλικὸν εἰδησεογραφικὸν πρακτορεῖον καὶ ἐκ τῆς τοιαύτης ἀσχήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἀποκομίζει τὸ κύριον μέρος τῶν πόρων, οἱ ὅποιοι ἀπαιτοῦνται πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ». Ἐπαγγελματίας δημοσιογράφος εἶναι καὶ ὁ ἀνταποκριτής, εἴτε ἐργάζεται ἀπὸ γαλλικοῦ ἐδάφους, εἴτε εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἐὰν

λαμβάνει ώρισμένον σταθερόν μισθόν καὶ πληροῖ τοὺς αὐτοὺς ὡς ἄνω ὅρους ⁶.

Τὸ δελτίον ἐπαγγελματικῆς ταυτότητος τῶν δημοσιογράφων, τὸ ὑπὸ τοῦ Ἑργατικοῦ Κώδικος προβλεπόμενον, παρέχεται ὑπὸ τοὺς παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς δελτίου ταυτότητος ἐπαγγελματιῶν δημοσιογράφων καθοριζομένους ὅρους, ἄνευ διοικητικῆς τινος παρεμβάσεως.

Τὴν ἐπιτροπὴν δελτίου ταυτότητος ἐπαγγελματιῶν δημοσιογράφων ἀπαρτίζουν 14 μέλη: 7 ἐκπρόσωποι τῶν διευθυντῶν τῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν πρακτορείων εἰδήσεων καὶ 7 ἐκπρόσωποι τῶν ἐπαγγελματιῶν δημοσιογράφων. Οἱ 7 ἀντιπρόσωποι τῆς πρώτης κατηγορίας ὀρίζονται ἐκ τῶν πλέον ἀντιπροσωπευτικῶν ὁργανώσεων τῶν διευθυντῶν ἐφημερίδων καὶ πρακτορείων εἰδήσεων. Ἐν περιπτώσει διαφωνίας περὶ τὴν κατανομὴν τῶν ἐδρῶν μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ὁργανώσεων αὕτη πραγματοποιεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Πληροφοριῶν (Δ. τῆς 17/1/1936, ἄρθρ. 2).

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς δευτέρας ὁμάδος ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν διαθετόντων δελτίον ἐπαγγελματικῆς ταυτότητος δημοσιογράφων.

Ὁ αἰτῶν τὴν χορήγησιν δελτίου πρέπει νὰ προσαγάγῃ ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα ταυτότητος καὶ ἐθνικότητος, διαβεβαίωσιν, ὅτι ἡ δημοσιογραφία ἀποτελεῖ τὸ κύριον, σὺνηθες καὶ ἀμειβόμενον ἐπάγγελμα αὐτοῦ κ.λ.π.

Ὅσάκις ὁ ὑποψήφιος εἶναι ἀλλοδαπός, τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἐπιτροπῆς, ὁ σχετικὸς φάκελλος ὑποβάλλεται πρὸς γνωμάτευσιν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Πληροφοριῶν (Δ. τῆς 2/6/1954), ἡ τοιαύτη δὲ γνωμάτευσις παρέχεται ὑπὸ τοῦτου μετ' ἔρευναν εἰς τὰς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας. Τὸ δελτίον ταυτότητος δὲν χορηγεῖται εἰς τὸν αἰτοῦντα εἰμὴ μόνον, ἐφ' ὅσον οὗτος ἔχει λάβει ἄδειαν ἐργασίας ἐν Γαλλίᾳ.

Ἡ ἐπιτροπὴ δύναται νὰ ἀκυρώσῃ χορηγηθέντα δελτία τηροῦσα εἰδικὴν ἐν προκειμένῳ διαδικασίαν. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς ἐπιτροπῆς δύναται ὁ ἐνδιαφερόμενος νὰ προσφύγῃ ἐνώπιον τῆς ἀνωτέρας ἐπιτροπῆς.

Ἐν Γαλλίᾳ, χορηγεῖται καὶ δελτίον ταυτότητος ἐπιτίμου ἐπαγγελματίου δημοσιογράφου εἰς πρόσωπα ἡλικίας τουλάχιστον 65 ἐτῶν, ἀσκήσαντα τὸ ἐπάγγελμα νομίμως ἐπὶ τουλάχιστον 30 ἔτη ἢ λαμβάνοντα σύνταξιν ἐπαγγελματίου δημοσιογράφου. Τὸ δελτίον ταυτότητος τοῦ ἐπαγγελματίου δημοσιογράφου ἐκδίδεται κατὰ τὸν τύπον τὸν καθοριζόμενον δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Πληροφοριῶν.

γ. Βάσει τοῦ Ν. 55-385/3-4-1955 «Περὶ καταστάσεως ἀνάγκης», ὁ

6. Ἡ δημοσιογραφία ἐδιδάχθη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ τὸ ἔτος 1899, εἰς τὴν Ecole de Journalisme τῶν Παρισίων, ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Dick May κ. ἄ. Διὰ τὰς Σχολὰς καὶ Κέντρα Δημοσιογραφίας ἐν Γαλλίᾳ σήμερον βλ. τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

νόμος ὁ θεσπίζων κατάστασιν ἀνάγκης δύναται δι' εἰδικῆς διατάξεως νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ τὰς ἀρχὰς νὰ λαμβάνουν «πᾶν μέτρον διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἐλέγχου τοῦ τύπου καὶ τῶν δημοσιευμάτων πάσης φύσεως...».

Ἐπίσης, βάσει τοῦ ἄρθρου 15 τοῦ Δ. τῆς 22/6/1944 Περὶ τοῦ καθεστῶτος τῶν πολεμικῶν ἀνταποκριτῶν πάντα τὰ ἄρθρα, φωτογραφίαι καὶ σχέδια τὰ ἀποστελλόμενα ὑπὸ τῶν πολεμικῶν ἀνταποκριτῶν ὑποβάλλονται εἰς λογοκρισίαν κατὰ τὰς γενικὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις.

Ἐξ ἄλλου, ἡ ἀρμοδία ἀρχὴ δικαιούται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν δημοσίευσιν πάσης πληροφορίας δυναμένης νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ἀσφάλειαν τῶν στρατευμάτων (Δ. τῆς 6/5/1944, Περὶ τοῦ τύπου ἐν καιρῷ πολέμου).

Ἀπαγορεύεται, προσέτι, ἡ δημοσίευσιν διὰ τοῦ τύπου οἰουδήποτε κειμένου ἢ εἰκόνης ἀφορῶντος εἰς τὴν ταυτότητα ἢ τὴν προσωπικότητα ἀνηλίκων κάτω τῶν 18 ἐτῶν, οἱ ὅποιοι ἐγκατέλειψαν τοὺς γονεῖς ἢ τὸ ἔδρυμα, τὸ ὁποῖον ἦτο ἐπιφορτισμένον μὲ τὴν φροντίδα τούτων. Παράβασις τῆς διατάξεως συνεπάγεται ποινὴν χρηματικοῦ προστίμου, ἐν περιπτώσει δὲ ὑποτροπῆς δύναται νὰ ἀπαγγελθῇ φυλάκισις. Παράβασις δὲν ὑφίσταται ἐὰν τὸ δημοσίευμα ἐγένετο εἴτε κατόπιν γραπτῆς αἰτήσεως τῶν ἐπιφορτισμένων τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ ἀνηλίκου, εἴτε κατόπιν αἰτήσεως ἢ γραπτῆς ἀδείας τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, τοῦ Νομάρχου κ.λ.π.

δ. Ἡ διάδοσις τῶν ἐντύπων εἶναι ἐλευθέρα, ἡ διανομὴ ὅμως ἐντύπων μὴ φερόντων τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. τῆς 29/7/1881, ὡς ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως, ἐνδειξιν (ὄνομα καὶ διεύθυνσιν κατοικίας τοῦ τυπογράφου) ἀπαγορεύεται.

ε. Τὰ πάσης φύσεως ἐντυπα, τὰ ἐκτιθέμενα δημοσίᾳ πρὸς πώλησιν, διανομήν, ἐκμίσθωσιν ἢ παραχωρούμενα πρὸς ἀναπαραγωγὴν, ἀυπόκεινται εἰς τὴν διατύπωσιν τῆς νομίμου παρακαταθήκης» (Ν. τῆς 21/6/1943 Περὶ τοῦ καθεστῶτος τῆς νομίμου παρακαταθήκης, Τμῆμα Ι, ἄρθρ. 1), «ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἐκτυπώσεως». Ἡ τοιαύτη παρακαταθήκη δὲν συμπίπτει πρὸς τὰς εἰδικὰς ἢ δικαστικὰς παρακαταθήκας.

Τῆς διατυπώσεως ταύτης ἀπαλλάσσονται κατηγορίαι τινες ἐντύπων (διοικητικὰ καὶ ἐμπορικὰ ἐντυπα, ἐντυπα καλύπτοντα τὰς ἀνάγκας τοῦ κοινωνικοῦ βίου κ.ἄ.).

Αἱ ἐνδείξεις, αἱ ὁποῖαι δέον, ὅπως σημειοῦνται εἰς ὅλα τὰ ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ ἔργου τοῦ ὑποκειμένου εἰς νόμιμον παρακαταθήκην, καθορίζονται διὰ Διατάγματος.

Ἡ παρακαταθήκη, εἰς ἣν ὑποχρεοῦται ὁ τυπογράφος ἢ ὁ παραγωγὸς (ἄρθρον 5), γίνεται ἀπ' εὐθείας ἢ ταχυδρομικῶς εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην διὰ τὴν περιοχὴν τῶν Παρισίων, διὰ δὲ τὰς ἄλλας περιοχάς, τὰς ὑπαγομένας ὑπὸ Νομάρχην εἰς ἀνεγνωρισμένην βιβλιοθήκην ἐξουσιοδοτημένην δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας, ὅπως δέχεται τὴν παρακαταθή-

κην ἀντὶ τῆς Ἑθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς. Ἡ παρακαταθήκη συνοδεύεται ὑπὸ ὑπογεγραμμένης δηλώσεως εἰς τρία ἀντίτυπα, ἡ δὲ ἀπόδειξις παραλαβῆς ἀποστέλλεται ἀτελῶς.

Ἡ Ὑπηρεσία διαχειρίσεως νομίμου παρακαταθήκης ἀπαρτίζεται ὑπὸ τῶν ὑπηρεσιῶν νομίμου παρακαταθήκης τοῦ Ὑφυπουργείου Ἑσωτερικῶν καὶ τοῦ Ὑφυπουργείου Παιδείας, διευθύνεται δὲ ὑπὸ ὑπαλλήλου τῆς κεντρικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑφυπουργείου Ἑσωτερικῶν. Αὕτη βοηθεῖται ὑπὸ συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας ἡ ὀργάνωσις καὶ λειτουργία προσδιορίζονται διὰ Διατάγματος ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑφυπουργῶν Ἑσωτερικῶν καὶ Παιδείας.

Πᾶς ὅστις ἠθελημένως ἀποφεύγει τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκ τοῦ νόμου περὶ νομίμου παρακαταθήκης ἀπορρεουσῶν ὑποχρεώσεων, τιμωρεῖται διὰ προστίμου, εἷς τινὰς δὲ περιπτώσεις δύναται νὰ διαταχθῇ κατὰσχεςις καὶ δήμευσις τῶν παρανόμως τεθέντων εἰς πώλησιν ἀντιτύπων.

Τὴν διάθεσιν τῶν ἐκ τῆς νομίμου παρακαταθήκης προερχομένων ἀντιτύπων καθορίζουν δι' ἰδίων ἀποφάσεων, ἕκαστος εἰς τὸν ἑαυτοῦ τομέα, οἱ Ὑφυπουργοὶ Ἑσωτερικῶν καὶ Παιδείας.

στ. Ἡ ἔκθεσις δημοσιευμάτων ἀσέμνου ἢ πορνογραφικοῦ χαρακτῆρος εἰς τὴν θέαν τοῦ κοινοῦ ἀπαγορεύεται εἰς οἷονδήποτε τρόπον, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἢ ἐσωτερικὸν καταστημάτων ἢ περιπτέρων.

ζ. Ἡ τοιχοκόλλησις ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἐπιτρέπεται, ἀπαγορευομένη μόνον εἰς τοὺς χώρους τοὺς προοριζομένους ἀποκλειστικῶς δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου ὀργάνου διὰ τὴν τοιχοκόλλησιν νόμων καὶ ἄλλων πράξεων τῆς δημοσίας ἀρχῆς. Εἰδικὴ ρύθμισις προβλέπεται διὰ τὴν τοιχοκόλλησιν ἐκλογικῶν ἐντύπων.

η. Ἡ πώλησις εἰς ἀνηλίκους κάτω τῶν 18 ἐτῶν δημοσιευμάτων ἀσέμνου ἢ πορνογραφικοῦ περιεχομένου ἀπαγορεύεται. Τὰ ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις ὡς ἄνω δημοσιεύματα, προσδιορίζονται δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν.

Ἐπίσης, ἀπαγορεύεται ἡ πώλησις ἢ ἡ διανομὴ ἐντύπων καὶ δελτίων ἀλλοδαπῆς προελεύσεως ἢ ἐμπνεύσεως δυναμένων νὰ βλάψουν τὸ ἐθνικὸν συμφέρον.

Ἐξ ἄλλου, δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ πώλησις ἐν Γαλλίᾳ ἐφημερίδων ἢ περιοδικῶν συντεταγμένων εἰς ξένην γλῶσσαν. Τοιαύτη ἀπαγόρευσις δύναται νὰ ἐπιβληθῇ καὶ δι' ἐφημερίδας ξένης προελεύσεως συντεταγμένας εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀλλ' ἐκτυπωθείσας εἴτε εἰς τὴν Γαλλίαν εἴτε εἰς τὸ ἐξωτερικὸν (ἄρθρ. 14 Ν. 29/7/1881-Ν.Δ. 6/5/1939).

Αἱ τιμαὶ πωλήσεως εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἡμερησίων γαλλικῶν ἐφημερίδων καὶ τῶν περιοδικῶν καθορίζονται ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων τύπου

τοῦ εὐεργετήματος ὅμως τοῦτου ἐξαιροῦνται ἡμερήσιαι ἐφημερίδες ὠρισμένης ἐνιαίας τιμῆς (παλαιότερον κατωτέρας τῶν 8 FF). (Αἱ τιμαὶ τούτων καθορίζονται διὰ κοινῆς ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Πληροφοριῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ὑποθέσεων, Ἀπόφ. 19/5/11950 Περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς ἐλευθερίας τιμῆς πωλήσεως εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων).

Ἐξ ἄλλου, πᾶσα ἐπιχείρησις τύπου εἶναι ἐλευθέρα ὅπως ἐξασφάλιση ἄνευ διοικητικῆς τιμῆς παρεμβάσεως, διὰ τῶν πλέον κατὰ τὴν ἑαυτῆς κρίσιν προσφύρων μέσων τὴν διανομὴν τῶν ἐφημερίδων ἢ τῶν περιοδικῶν αὐτῆς. Ἡ συγκέντρωσις ὅμως καὶ διανομὴ πλειόνων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, δὲν δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ εἰμὴ διὰ συνεταιριστικῶν ἐταιριῶν πρακτορεύσεως τύπου (ἄρθρ. 2 τοῦ Ν. 47-585 2/4/1947 Περὶ τοῦ καθεστῶτος τῶν ἐπιχειρήσεων συγκεντρώσεως καὶ διανομῆς ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν δημοσιευμάτων). Αἱ τοιαῦται συνεταιριστικαὶ ἐταιρίαι δέον, ὅπως ἔχουν τρεῖς τοῦλάχιστον συνεταιροὺς ὁ δὲ διευθυντὴς αὐτῶν εἶναι ἐνῆλιξ, γάλλος ὑπήκοος, κάτοικος Γαλλίας, ἀπολαύων πάντων τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων. Τὸ τιμολόγιον τῶν ὑπηρεσιῶν πρακτορεύσεως εἶναι κοινὸν δι' ὅλους τοὺς πελάτας τῆς ἐταιρίας, ὑποκείμενον εἰς τὴν ἔγκρισιν τῆς γενικῆς συνέλευσεως τῶν ἐταίρων. Εἰς τὰς ὡς ἄνω συνεταιριστικὰς ἐταιρίας γίνεται ὑποχρεωτικῶς δεκτὸν πᾶν περιοδικὸν καὶ πᾶσα ἐφημερίς προσφερομένη, ὅπως συνάφη μετὰ τῆς ἐταιρίας σύμβασιν μεταφορᾶς⁷.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Πληροφοριῶν καὶ ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύνανται νὰ διενεργήσουν διὰ μελῶν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἑλεγχον τῶν λογαριασμῶν τῶν συνεταιριστικῶν ἐταιριῶν πρακτορεύσεως (ἄρθρ. 16).

Ἐξ ἄλλου, ὑφίσταται καὶ τὸ Ἀνώτερον Συμβούλιον Ἐπιχειρήσεων Πρακτορεύσεως Τύπου, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀποστολὴ συνίσταται εἰς τὸν συντονισμόν τῶν μέσων μεταφορᾶς, εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ λογιστικοῦ ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως καὶ τῶν οἰκονομικῶν στοιχείων τῶν συνεταιριστικῶν ἐταιριῶν πρακτορεύσεως τύπου κ.λ.π.

Τοῦτο συγκροτεῖται ἐξ ἑνὸς ἀντιπροσώπου τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν, Ἐξωτερικῶν, Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Μεταφορῶν, Τ.Τ.Τ., Πληροφοριῶν, τριῶν ἀντιπροσώπων τῶν συνεταιριστικῶν ἐταιριῶν πρακτορεύσεως τύπου, ἐννέα ἀντιπροσώπων τῶν πλέον ἀντιπροσωπευτικῶν ἐπαγγελματικῶν ὁργανώσεων τύπου κ.λ.π.

Πωλούμεναι ἐφημερίδες εἶναι δυνατόν, βάσει τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. τῆς 19/3/1889 Περὶ διαλαλήσεως εἰς δημοσίαν ὁδόν, νὰ διαλαληθοῦν ὑπὸ τῶν διανεμητῶν μόνον διὰ τοῦ τίτλου, τῆς τιμῆς, τῆς ἐνδείξεως τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν συγγραφέων ἢ συντακτῶν αὐτῶν, ἀπαγορευομένης ὅμως τῆς διαλαλήσεως τίτλου ἀσέμνου ἢ τίτλου περιέχοντος δυσφημιστικὰς ἢ ἐξυ-

7. Βλ. καὶ C.—A. COLLIARD : Libertés publiques, Paris 1959, σ. 348.

βριστικὰς ἐκφράσεις. Παράβασιν τῶν περὶ διαλαλήσεως διατάξεων τιμωρεῖται διὰ προστίμου καὶ ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς διὰ φυλακίσεως.

θ. Διὰ τὴν ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ διανεμητοῦ ἐντύπων εἰς δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν χώρον ἢ εἰς δημοσίαν ὁδὸν ἢ εἰς πάντα ἄλλον χώρον, ἀπαιτεῖται ἡ ὑποβολὴ σχετικῆς δηλώσεως ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου εἰς τὴν Νομαρχίαν τοῦ τόπου τῆς κατοικίας του⁸. Ἡ ἐπ' εὐκαιρίᾳ διανομῇ δὲν ὑπόκειται εἰς δῆλωσιν.

Προκειμένου περὶ ἐφημερίδων καὶ ἄλλων περιοδικῶν δημοσιευμάτων ἢ δῆλωσις ἀναφέρουσα τὸ ὀνοματεπώνυμον, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν κατοικίαν, τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν τόπον γεννήσεως τοῦ δηλοῦντος, δύνανται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ Δημαρχεῖον τῆς πόλεως, ἐντὸς τῆς ὁποίας θὰ πραγματοποιηθῇ ἡ διανομή, ἢ εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον, εἰς τὴν τελευταίαν ὅμως περίπτωσιν ἢ δῆλωσις θὰ παρέχῃ δικαίωμα διανομῆς εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς κοινότητας τῆς Ἐπαρχίας.

Ἄσκησις τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ διανεμητοῦ ἄνευ προηγουμένης δηλώσεως ἢ ἀνακρίβεια περὶ τὰ στοιχεῖα τῆς δηλώσεως, ὡς καὶ ἄρνησις ἐπιδείξεως εἰς πᾶσαν νόμιμον αἴτησιν τῆς ἀποδείξεως καταθέσεως τῆς δηλώσεως, συνιστῶσα πταισματικὴν παράβασιν τιμωρεῖται διὰ προστίμου, ἐνδεχομένως δὲ καὶ διὰ φυλακίσεως, τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιβαλλομένης ὑποχρεωτικῶς ἐν περιπτώσει ὑποτροπῆς ἢ ψευδοῦς δηλώσεως (ἄρθρ. 21 Ν. 29/7/1881 ὡς ἐτροπ.).

ι. Βάσει τοῦ ἄρθρ. 126 Ν.Δ. 29/7/1939-Ν. 57-309/15/3/1957, οἱ Ἀξιωματικοὶ τῆς Δικαστικῆς Ἀστυνομίας δύνανται πρὸ πάσης διώξεως, νὰ κατὰσχουν ἔντυπα (πλὴν βιβλίων) τῶν ὁποίων ἐν τῇ πλείονα ἀντίτυπα ἤθελον ἐκτεθῇ εἰς τὸ κοινὸν καὶ τὰ ὁποῖα, λόγῳ τοῦ ἀντιβαίνοντος πρὸς τὰ χρηστά ἤθη περιεχομένου αὐτῶν, δημιουργοῦν ἄμεσον κίνδυνον διὰ τὴν δημοσίαν αἰδῶ. Τὸ δικαστήριον διατάσσει τὴν κατὰσχυσιν καὶ καταστροφὴν τῶν χρησιμευσάντων εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ ἀδικήματος ἀντικειμένων.

Ἐπίσης, οἱ Ἀξιωματικοὶ τῆς Δικαστικῆς Ἀστυνομίας, πρὸ πάσης διώξεως, δύνανται νὰ κατὰσχουν δημοσιεύματα ἐκτιθέμενα εἰς τὴν θέαν τοῦ κοινοῦ εἰς οἷονδῆποτε τόπον καὶ παρουσιάζοντα κίνδυνον διὰ τὴν νεότητα, λόγῳ τοῦ ἀσέμνου ἢ πορνογραφικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν ἢ λόγῳ τῆς προβολῆς ἣν ἀφιερώνουν εἰς τὸ ἔγκλημα (ἄρθρ. 42 Δ. 58-1298/23-12-1958 Περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ Π.Κ.).

Προσέτι, ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας εἰς Παρισίους καὶ οἱ Νομαρχαὶ εἰς τοὺς νομοὺς δικαιοῦνται νὰ διατάξουν τὴν διοικητικὴν κατὰσχυσιν παν-

8. Ἡ τοιαύτη δῆλωσις εἶναι ἀπαραίτητος πάντοτε, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἐὰν ἡ διανομὴ πραγματοποιεῖται δωρεάν, διὰ πολιτικὴν ἢ θρησκευτικὴν προπαγάνδαν ἢ πρὸς κερδοσκοπικοὺς σκοποὺς (Ἀκυρωτικόν, 26/1/1950).

τὸς περιοδικῷ ἢ μὴ ἐντύπου, ἐφημερίδος κ.λ.π., τοῦ ὁποίου ἡ ἔκδοσις βλάπτει τὴν ἐθνικὴν ἄμυναν κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑπὸ τοῦ Ν. 11/7/1938 προβλεπομένων⁹ μέτρων (ἄρθρ. 1 Ν.Δ. 27/8/1939). Εἰς τὴν αὐτὴν ὥς ἄνω περίπτωσιν ὁ Ὑπουργὸς Ἑσωτερικῶν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν παῦσιν οἰουδήποτε περιοδικῷ ἢ ἐφημερίδος.

Τέλος, κατὰσχονται διωικητικῶς τὰ ἀντίτυπα καὶ αἱ ἀνατυπώσεις ἀπηγορευμένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν δημοσιευμάτων (ἄρθρ. 14 Ν. 29/7/1881, ὡς ἀντικατεστάθη ὑπὸ Ν.Δ. 6/5/1939).

ια. Ὑπὲρ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν προβλέπονται ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Κώδικος τῶν Φόρων (271, 290 κ.λ.π.), ὠρισμέναι ἀπαλλαγαί. Οὕτω, ἐξαιροῦνται τῆς καταβολῆς ὠρισμένων φόρων συναλλαγαί τινες τῶν ἐπιχειρήσεων ἐφημερίδων (προῖόν συνδρομῶν, ἐργασίαι συνθέσεως καὶ ἐκτυπώσεως κ.ἄ.), αἱ πωλήσεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς χάρτην, μελάνην κ.λ.π. Ἐπίσης, ἀπαλλάσσονται τοῦ φόρου αἱ συναλλαγαί, αἱ ἀφορῶσαι τὴν πώλησιν ἐφημερίδων πληρουσῶν τοὺς ὅρους τοῦ Δ. 13/7/1934, ἐνῶ δὲν ὑπόκεινται εἰς φόρον ἐπιτηδεύματος οἱ ἐκδόται περιοδικῶν φύλλων.

ιβ. Βάσει τῆς ἀποφάσεως τῆς 26/4/1950 Περὶ εἰσαγωγῆς δημοσιογραφικοῦ χάρτου, χάρτης προοριζόμενος διὰ τὴν ἐκτύπωσιν ἐφημερίδων καὶ δημοσιευμάτων μὴ ἡμερησίων, τριμήνου τουλάχιστον περιοδικότητος, δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἄνευ καταβολῆς τελωνειακῶν δασμῶν ὑπὸ προϋποθέσεις (ὠρισμένον βάρος κ.λ.π.). Διὰ τὴν τοιαύτην εἰσαγωγὴν δέον, ὅπως ὁ εἰσαγωγεὺς προσαγάγῃ εἰς τὸ τελωνεῖον ἄδειαν ἀτελοῦς εἰσαγωγῆς, θεωρημένην ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐμπορίου καὶ Βιομηχανίας τῆς Γαλλίας.

ιγ. Διὰ σειρᾶς νόμων καὶ διαταγμάτων ρυθμίζονται τὰ θέματα ἀμοιβῆς, ἀδείας κ.λ.π. τῶν δημοσιογράφων ἐν Γαλίᾳ (Ν.22/12/1941 κ.λ.π.). Ἐξ ἄλλου, οἱ συντάκται καὶ ὑπάλληλοι τῶν ἐφημερίδων, περιοδικῶν, πρακτορείων διανομῆς, τυπογραφείων κ.λ.π., ἀσφαλίζονται εἰς τὸ Γενικὸν Ταμεῖον Συντάξεων τοῦ Γαλλικοῦ Τύπου. Πόρους τοῦ ταμείου ἀποτελοῦν αἱ συνεισφοραὶ τῶν μελῶν, τῶν ἐργοδοτῶν, ὡς καὶ ποσοστὸν ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς πωλήσεως τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, ὑπολογιζόμενον ἐν συναρτήσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκτυπούμενων ἀντιτύπων τούτων. Τὰ τοῦ τοιούτου ποσοστοῦ καθορίζονται δι' ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν, Πληροφοριῶν καὶ Ἐργασίας — Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως. Τὸ Ταμεῖον ὑποχρεοῦται, ὅπως ἐντὸς τοῦ πρώτου διμήνου ἐκάστου ἔτους ὑποβάλλῃ εἰς τὸν Ὑπουργὸν Ἐργασίας πῖνακα τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως αὐτοῦ τοῦ προηγούμενου ἔτους (Δ. 45-2411/18-10-1945).

9. Βλ καὶ Α. DE LAUBADERE : *Traité élémentaire de Droit Administratif*, Paris, 1957, deux ed., σ. 529.

ιδ. Τέλος, διὰ τοῦ Διατάγματος τῆς 26 Αὐγούστου 1944 Περὶ ὀργάνωσης τοῦ γαλλικοῦ τύπου, προβλέπονται τὰ ἑξῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τοῦ τύπου (ἄρθρον 18): «Διὰ διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Πληροφοριῶν λαμβάνεται πρόνοια:

— Διὰ τοὺς ὅρους διαρκοῦς ἐπαληθεύσεως τῶν λογαριασμῶν ἐκάστης ἐκδόσεως.

— Διὰ τοὺς ὅρους ἀποδόσεως λογαριασμοῦ ἐκμεταλλεύσεως ὁ ὁποῖος ὑποβάλλεται ἀνὰ ἑξάμηνον δι' ἐκάστην ἐκδοσιν εἰς τὸν Ὑπουργὸν Πληροφοριῶν.

Ὁ λογαριασμὸς τῆς ἐκμεταλλεύσεως καὶ ὁ ἀπολογισμὸς τῆς ἐκδόσεως δημοσιεύονται κατ' ἔτος ¹⁰ εἰς τὰς στήλας τοῦ ἐντύπου» ¹¹.

10. Βλ. ἐπίσης καὶ H. BERTHELEMY: ἔνθ' ἀν., σ. 29.

11. Βλ. καὶ N. 29/7/1881. N. 19/1889. Δ. 17/1/1936. N. 22/12/1941. N. 21/6/1943. Δ. 6/5/1944. Δ. 22/6/1944. Δ. 26/8/1944. N. 2/4/1947. N. 3/4/1955. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΤΒΕΡΝ.).

§ 27. EN Δ. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ι. Γενική εικών. Βάσει τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Σ. τοῦ 1949 τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Γερμανικῆς Δημοκρατίας «ἕκαστος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξωτερικεύῃ καὶ διαδίδῃ τὴν γνώμην του προφορικῶς, γραπτῶς ἢ παραστατικῶς, ὡς καὶ νὰ πληροφωρῇται ἀκωλύτως ἐκ πάσης κοινῆς προσιτῆς πηγῆς», καθιεροῦται ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου¹ καὶ ἡ ἐλευθερία μεταδόσεως ἀνταποκρίσεων διὰ τοῦ ραδιοφώνου ἢ τοῦ κινηματογράφου. Τὰ ἐν λόγῳ δικαιώματα ἀσκοῦνται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς γενικῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας, ἐκπίπτει δὲ τούτων ἐκεῖνος, ὅστις καταχρῶμενος τῆς ἐλευθερίας τῆς γνώμης, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, προσβάλλει τὸ Σ.²

Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ὑπόκειται μόνον εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ περὶ τύπου νόμου τιθεμένους περιορισμούς, τοῦ νόμου τούτου ἐφαρμοζομένου ἐπὶ παντὸς προϊόντος προερχομένου ἐκ τυπογραφίας ἢ οἰουδήποτε ἄλλου μηχανικοῦ ἢ χημικοῦ μέσου χρησίμου πρὸς πολλαπλασιασμὸν ἢ διάδοσιν χειρογράφων, εἰκόνων, παραστάσεων μετὰ ἢ ἄνευ ἐπιγραφῶν ἢ μουσικῶν ἔργων μετὰ κειμένου ἢ ἐπεξηγήσεων.

Ἐν Δ. Γερμανίᾳ [ἐκυκλοφόρουν³ πρὸ τινος 433 ἐφημερίδες, ἐνῶ ἡ ἀναλογία διαδόσεως τοῦ γερμανικοῦ τύπου ἦτο 445 ἀντίτυπα ἀνὰ 1.000 κατοίκους διὰ τὸ 1971⁴. Διὰ τὴν σημερινὴν κατάστασιν τοῦ γερμανικοῦ τύπου καὶ τὰ ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ αὐτοῦ⁵ ἐγένετο ἤδη λόγος εἰς τὴν παρ. «Προβλήματα τοῦ συγχρόνου τύπου». Τέλος, σημειοῦται, ὅτι ὁ γερμανικὸς τύπος χρησιμοποιεῖ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Deutsche Presse Agentur, τοῦ Dimi-tag κ.λ.π. εἰδησεογραφικῶν ὁργανισμῶν.

1. La liberté de l'information en France et en Allemagne Federale, PRESSE ACTUALITÉ, N. 47, 1969. LOFFLER M. : Presserecht, München—Berlin, 1955.

2. Ἄρθρον 18 τοῦ Σ. : «ὅστις χρησιμοποιεῖ καταχρηστικῶς διὰ τὴν διεξαγωγὴν ἀγῶνος ἐναντίον τῆς Φιλ. Δημ. Τάξεως, τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐξωτερικεύσεως τῶν γνώμῶν αὐτοῦ, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἐλευθεροτυπίαν, . . ., χάνει αὐτὰ τὰ θεμελιώδη δικαιώματα. Ἡ ἀπώλεια καὶ ἡ ἔκτασις ἀπαγγέλλονται ὑπὸ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συνταγματικοῦ Δικαστηρίου». Βλ. καὶ Γ. ΧΟΥΒΑΡΔΑ : Τὸ πρόβλημα τῶν συνταγματικῶν ἐγγυήσεων καὶ ἡ συνταγματικὴ δικαιοσύνη ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, Ἀθῆναι, 1964, σ. 117, 125.

3. Διὰ τὰς πρώτας γερμανικὰς ἐφημερίδας βλ. FRANK MAY A. : Journalism, C. Town, 1967, σ. 99.

4. Στατιστικὴ UNESCO 1971.

5. B. E. SVOBOTA : La concentration de la presse en Allemagne Federale, ἐν JOURNALISTE, N. 3, 1968.

II. Ειδικώτερον. α. Ἡ ἀνάκλησις, εἴτε διὰ τῆς διοικητικῆς, εἴτε διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ, τῆς ἀδείας ἀσκήσεως ἀνεξαρτήτου τυπογραφικοῦ ἐπιτηδεύματος ἢ ἐκδόσεως ἢ πωλήσεως ἐντύπων ἀπαγορεύεται, ἐνῶ διὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ τυπογραφικοῦ ἐπιτηδεύματος ἰσχύουν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ ἐπιτηδεύματος (ἄρθρ. 4 τοῦ Ν. περὶ τύπου).

Ἐξ ἄλλου, διὰ νὰ θεωρηθῇ τις ὑπεύθυνος συντάκτης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ ἐκδιδομένου ἅπαξ τουλάχιστον τοῦ μηνὸς δεόν νὰ εἶναι ἱκανὸς πρὸς δικαιοπραξίαν, νὰ ἀπολαύῃ τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων καὶ νὰ κατοικῇ ἢ διαμένῃ ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας. Πᾶς ὅστις δὲν δύναται νὰ διωχθῇ ποινικῶς ἢ ἡ δίωξις αὐτοῦ προϋποθέτει εἰδικὴν συγκατάθεσιν ἢ ἄδειαν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἶναι ὑπεύθυνος συντάκτης, ἐνῶ διώκεται ὁ ἐκδότης περιοδικοῦ ἐντύπου, ὅστις ἐν γνῶσει ἐπιτρέπει νὰ ἀναγραφῇ ἐπὶ τοῦ ἐντύπου ψευδῶς ἢ κατὰ παράβασιν τῶν σχετικῶν διατάξεων, τὸ ὄνομα τινὸς ὡς συντάκτου.

β. Πᾶν ἔντυπον πρέπει νὰ ἀναγράφῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ τυπογραφείου, ἐπιπροσθέτως δέ, ὡσάκις πρόκειται νὰ κυκλοφορήσῃ εἰς τὸ ἐμπόριον ἢ νὰ διαδοθῇ κατ' ἄλλον τρόπον καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ ἐκδίδοντος αὐτὸ συγγραφέως. Ἀντὶ τῆς ἀναγραφῆς τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ ἐκδότου ἀρκεῖ ἡ ἀναγραφὴ τῆς καταχωρημένης εἰς τὸ εἰδικὸν μητρώον ἐμπορικῆς ἐπωνυμίας (ἄρθρ. 6 τοῦ περὶ τύπου νόμου).

Ἐντυπα, τὰ ὁποῖα χρησιμεύουν εἰς τὴν ἄσκησιν ἐπαγγέλματος ἢ ἐμπορίου καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ κοινωνικοῦ βίου κ.λ.π. ἢ ἐκδίδονται ὑπὸ τῶν δημοσίων, δημοτικῶν, κοινοτικῶν ἀρχῶν ἢ τῆς Βουλῆς, ἐφ' ὅσον τὸ περιεχόμενον τούτων περιορίζεται εἰς ὑπηρεσιακὰς ἀνακοινώσεις, ἐξαίρουνται τῆς ὡς ἄνω διατάξεως.

γ. Περιοδικὰ ἔντυπα. Αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ ἐκδιδόμενα ἅπαξ τουλάχιστον τοῦ μηνὸς εἰς τακτικὰς ἢ μὴ ἐκδόσεις περιοδικὰ ⁶ (περιοδικὰ ἔντυπα κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου περὶ τύπου) πρέπει νὰ ἀναγράφουν εἰς ἕκαστον φύλλον ἢ ἀντίτυπον ἐν γένει, πέραν τῶν στοιχείων τῶν ἀπαιτουμένων ὑπὸ τῶν οἰκείων διατάξεων διὰ πᾶν ἔντυπον (καὶ περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο λόγος ἄνω-τέρω) καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου ⁷. Πλείονα πρόσωπα δύνανται νὰ χαρακτηρισθοῦν ὡς ὑπεύθυνοι συντάκται τότε μόνον,

6. Les principaux groupes des journaux et des periodiques dans l'Allemagne Federale, ὑπὸ A SEYL εἰς LA CHRONIQUE GRAPHIQUE, N. 214, 1968. Le statut du magazine STERN, C. I I P, N. 2, 1969.

7. Διὰ τὴν ἐπαγγελματικὴν μόρφωσιν τῶν δημοσιογράφων, τὴν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ τύπου, τὴν ἱστορίαν τοῦ τύπου καὶ ἄλλα στοιχεῖα βλ. Γ. Δ. ΖΙΟΥΤΟΥ: Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἐπιστήμην τοῦ τύπου, Ἀθῆναι, 1954, σ. 38 ἐπ. Διὰ τὰς λειτουργούσας σήμερον ἐν Δ. Γερμανίᾳ δημοσιογραφικὰς Σχολὰς καὶ Κέντρα βλ. παρ. τοῦ παρόντος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου».

ὅταν εἶναι εὐχερὲς νὰ συναχθῇ μετὰ βεβαιότητος ἐκ τῆς μορφῆς καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐντύπου, διὰ ποῖον τμῆμα τούτου ἔχει τὴν εὐθύνην τῆς συντάξεως ἕκαστον τῶν κατονομαζομένων προσώπων.

δ. Βάσει συνταγματικῆς διατάξεως ἡ λογοκρισία δὲν ἐπιτρέπεται (ἄρθρ. 5 τοῦ Σ.), εἰς τινὰς ὅμως περιπτώσεις ἀπαγορεύονται δημοσιεύσεις ὠρισμένων μορφῶν, ὡς π.χ. ἡ πρόωρος δημοσίευσις ἐγγράφων ἐπὶ ποινικῶν δικῶν πρὶν ἢ ἀναγνωσθοῦν ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τοῦ δικαστηρίου ἢ πρὶν περατωθῇ ἡ δίκη, ἐνῶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις ὁ ὑπεύθυνος συντάκτης περιοδικοῦ ἐντύπου δεχομένου γνωστοποιήσεις πρὸς δημοσίευσιν, ὑποχρεοῦται νὰ δέχεται, ἐναντι τοῦ συνήθους διὰ τὴν περίπτωσιν ἀνταλλάγματος καὶ νὰ καταχωρῇ εἰς ἐν ἐκ τῶν δύο ἐπομένων φύλλων, τὰς ἐκδιδομένας ὑπὸ τῆς δημοσίας ἀρχῆς ὑπηρεσιακὰς ἀνακοινώσεις.

ε. Ὡς διάδοσις ἐντύπου θεωρεῖται κατὰ τὸν περὶ τύπου νόμον ἐκτὸς τῆς πωλήσεως καὶ ἡ τοιχοκόλλησις ἢ ἔκθεσις παντὸς ἐντύπου εἰς μέρος προσιτὸν διὰ νὰ λάβῃ γνῶσιν τὸ κοινόν. Ἡ ἀνευ ἀδείας ἐξασκήσεως ἐπιτηδεύματος δημοσίᾳ διάδοσις ἐντύπων, δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ διὰ τῆς ἀστυνομίας, εἰς τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια, βάσει τοῦ περὶ ἐπιτηδεύματος νόμου, ἡ διοίκησις δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν χορήγησιν ἀδείας ἐξασκήσεως τοῦ ἐπιτηδεύματος.

Ἐντυπα, ἐξ ἄλλου, ἱκανὰ νὰ θέσουν ἐν κινδύνῳ τὰ ἥθη τῆς νεολαίας δέον νὰ ἐγγραφῶν εἰς εἰδικὸν κατάλογον, τῆς ἐγγραφῆς ταύτης γνωστοποιουμένης δημοσίᾳ ἐνῶ ἡ διάδοσις ἀσέμων δημοσιευμάτων ἀπαγορεύεται. Τοιαῦτα ἐντυπα θεωροῦνται πρὸ πάντων τὰ ἀνηθικοῦ περιεχομένου ὡς καὶ τὰ ἐξυμνοῦντα τὸ ἔγκλημα, τὸν πόλεμον καὶ τὰ φυλετικὰ μίση.

Οἱ ὅροι τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸν κατάλογον, τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς πωλήσεως περιληφθέντος εἰς τὸν κατάλογον ἐντύπου εἰς πρόσωπα ἡλικίας κατωτέρας τῶν δέκα ὀκτῶ ἐτῶν καὶ ἄλλα συναφῆ θέματα καθορίζονται λεπτομερῶς ἐν τῷ νόμῳ, προβλέποντος ἐπιπροσθέτως καὶ εἰδικὴν ὁμοσπονδιακὴν ὑπηρεσίαν ἐλέγχου (ἄρθρ. 1 Ν. 9/6/1953).

Αὕτη ἀπαρτίζεται ἐξ ἐνὸς προέδρου ὀριζομένου παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἐκ παρέδρων μελῶν ὀριζομένων παρὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν ἐκ τῶν κύκλων τῆς τέχνης, τῆς λογοτεχνίας, τῶν ἐκδοτῶν, τῶν καθηγητῶν κ.λ.π. (ἄρθρ. 9).

Διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἐντύπου τινος εἰς τὸν κατάλογον, ὁ ὁποῖος τηρεῖται ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἀποφαίνεται ἡ ὑπηρεσία ἐλέγχου μόνον κατόπιν αἰτήσεως. Τὰ πρόσωπα, τὰ ὅποια δύναται νὰ ὑποβάλουν τοιαύτην αἴτησιν, καθορίζονται διὰ διατάγματος τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν.

Ἡ ἀρμοδιότης τῆς ὑπηρεσίας ἐλέγχου, οἱ γενικοὶ κανόνες διαδικασίας ἐνώπιον αὐτῆς, αἱ προϋποθέσεις συντάξεως καὶ τηρήσεως τοῦ καταλόγου, αἱ γνωστοποιήσεις περὶ τῆς ἐγγραφῆς ἢ διαγραφῆς ἐντύπου τινὸς ἀνὰ τὴν

ἐπικράτειαν, αἱ προβλεπόμεναι κυρώσεις, τὰ ἔνδिका μέσα ὡς καὶ ἄλλα εἰδικὰ θέματα ἀναφέρονται ρητῶς ἐν τῷ νόμῳ περὶ κυκλοφορίας ἐπικινδύνων εἰς τοὺς νέους ἐντύπων. Ἐνταῦθα ἐν συντομίᾳ περιγράφεται μόνον ἡ περὶ ἐνδίκων μέσων προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ νόμου ρύθμισις.

Οὕτω, ἂν ᾖ ἡ στιγμή ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς ὑπηρεσίας ἐλέγχου ἐπιτρέπεται κατ' αὐτῆς προσφυγὴ ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων. Ἡ προσφυγὴ ἀσκειῖται ἐντὸς προθεσμίας ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως ἢ ὁσάκις κατὰ τὸν νόμον δὲν ἀπαιτεῖται τοιαύτη, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς γνωστοποιήσεως. Τὴν Ὁμοσπονδίαν ἐκπροσωπεῖ ἐνώπιον τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων ἡ ὑπηρεσία ἐλέγχου.

στ. Δι' ὠρισμένους λόγους, ρητῶς ἀναφερομένους ἐν τῷ νόμῳ, δύναται νὰ διαταχθῇ κατὰσχέσεις ἐντύπου ἐκ τῶν ὡς ἄνω συνοπτικῶς περιγραφέντων ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ ἰδίᾳ ὁσάκις εἰς ἐντύπον τι δὲν ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα τῶν ὑπευθύνων τῆς ἐκδόσεως καὶ τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου καίτοι τοῦτο ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, ἡ κυκλοφορία ἄλλοδαποῦ ἐντύπου ἔχει ἀπαγορευθῇ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν ἢ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐντύπου συνιστᾷ τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπόστασιν ἀδικήματος ἐπισύραντος ποινὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Π.Κ. (ἄρθρ. 23 Ν. 7/5/1847).

Ἡ τοιαύτη κατὰσχέσις πραγματοποιεῖται μόνον ἐπὶ ἐντύπων συγγραμμένων πρὸς τὸν σκοπὸν διαδόσεως, δυνατὸν ὅμως νὰ ἐπεκταθῇ καὶ ἐπὶ τῶν προσωρισμένων πρὸς πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἐντύπου τυπογραφικῶν πλακῶν καὶ τύπων, παρεχομένης τῆς εὐχερείας εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον, εἰς τινὰς περιπτώσεις, ἀντὶ τῆς κατασχέσεως τῶν τυπογραφικῶν πλακῶν νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν.

Τὰ προκαλέσαντα τὴν κατὰσχέσιν ἀποσπάσματα τοῦ ἐντύπου καὶ αἱ παραβιασθεῖσαι διατάξεις δεόν νὰ ἀναφέρονται κατὰ τὴν κατὰσχέσιν, ἐνῶ τμήματα τοῦ ἐντύπου, ὡς π.χ. πρόσθετα παραρτήματα ἐφημερίδος κ.ἄ. μὴ περιέχοντα στοιχεῖον τι ἀξιόποιον δεόν νὰ ἀποκλείωνται τῆς κατασχέσεως.

Διαρκούσης τῆς κατασχέσεως ἀπαγορεύεται ἡ διάδοσις τοῦ κατεσχρημένου ἐντύπου ἢ ἡ ἐπανεκτύπωσις τῶν προκαλεσάντων τὴν κατὰσχέσιν αὐτοῦ ἀποσπασμάτων.

Περὶ διατηρήσεως ἢ ἄρσεως τῆς προσωρινῆς κατασχέσεως δεόν, ὅπως ἀποφανθῇ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον (ἄρθρ. 24), εἰὰν δὲ ἡ κατὰσχέσις ἐπεβλήθῃ ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς ἄνευ παραγγελίας τοῦ εἰσαγγελέως δεόν ἀμελλητί, τὸ βραδύτερον δὲ ἐντὸς δώδεκα ὥρων, νὰ διαβιβασθῇ ὁ φάκελλος εἰς τὸν Εἰσαγγελέα, τοῦ τελευταίου ὑποχρουμένου εἶτε νὰ διατάξῃ ἄρσιν τῆς κατασχέσεως, εἶτε νὰ ὑποβάλλῃ ἐντὸς δωδεκαώρου τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον.

Ἐὰν μέχρι καὶ τῆς συμπληρώσεως τῆς πέμπτης ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς διαταγῆς περὶ κατασχέσεως δὲν περιέλθῃ εἰς τὴν ἐκδώσασαν τὴν

παραγγελίαν ἀρχὴν δικαστικὴ ἀπόφασις ἐπιβεβαιοῦσα τὴν κατάσχεσιν, ἢ κατάσχεσις ἀποβάλλει πᾶσαν ἰσχύν, τοῦτο δὲ συνεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν διὰ τὴν διοίκησιν πρὸς ἀπόδοσιν τῶν κατασχεθέντων (ἄρθρ. 24).

Κατὰ τῆς δεχομένης τὴν ἄρσιν τῆς προσωρινῆς κατασχέσεως ἀποφάσεως οὐδὲν ἔνδικον μέσον χωρεῖ, ἐνῶ, ἐξ ἄλλου, ἡ δεχομένη τὴν προσωρινὴν κατάσχεσιν δικαστικὴ ἀπόφασις δεόν νὰ ἀνακληθῇ, ἐὰν ἐντὸς δύο ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της δὲν ἤθελε ἀρχίσει ἡ κυρία ποινικὴ διαδικασία τῆς διώξεως τῶν ὑπευθύνων.

ζ. Εὐθὺς ὡς ἤθελεν ἀρχίσει ἡ διανομὴ ἢ ἀποστολὴ ἐντύπου ὁ ἐκδότης τούτου ὑποχρεοῦται νὰ παραδώσῃ ἐπὶ ἀποδείξει καὶ ἄνευ ἀνταλλάγματος εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν τοῦ τόπου ἐκδόσεως ἐν ἀντίτυπον ἐκάστου φύλλου. Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ὑφίσταται δι' ἐντυπα ἐξυπηρετοῦντα ἀποκλειστικῶς σκοποὺς ἀναγομένους εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην, τὸ ἐπάγγελμα ἢ τὴν βιομηχανίαν.

η. Ἐπὶ δευτέρως ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους, βάσει ὠρισμένων διατάξεων τοῦ Π.Κ., καταδίκης, ἐντύπου ἐκδιδομένου εἰς τὸ ἐξωτερικόν, δύναται ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ ἀπαγορεύσῃ, διὰ δημοσίας γνωστοποιήσεως, τὴν περαιτέρω ἐν τῇ χώρᾳ διάδοσιν τοῦ ἐν λόγῳ ἐντύπου ἐπὶ διάστημα μέχρι δύο ἐτῶν ⁸.

8. Βλ. καὶ Ν. 7/5/1847. Ν. 9/6/1953. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒΕΡΝ.).

§ 28. EN ELABETIA

I. Γενική εικών¹. Βάσει διατάξεως τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συντάγματος² «ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου εἶναι κατοχυρωμένη» ἐν Ἑλβετία. Ἐκ τῆς τοιαύτης διατυπώσεως τῆς διατάξεως συνάγεται, ὅτι αὕτη ἔχει ἀπλῶς, ὡς παρατηρεῖ ὁ M. Feldmann, χαρακτηῖρα «κατευθυντηρίου διατάξεως».

Ἐν Ἑλβετία ἐξεδίδοντο πρό τιнос 127 ἡμερήσια φύλλα, χρησιμοποιοῦντα μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Agence telegraphique Suisse, τοῦ Agence catholique internationale d'information κ.λ.π.

II. Εἰδικώτερον. α. Ἐν Ἑλβετία δὲν ὑφίσταται ἰδιαιτέρος νόμος περὶ τύπου. Τὸ περὶ τύπου δίκαιον περιλαμβάνεται εἰς διαφόρους νόμους, διατάξεις τινὲς τῶν ὁποίων ἀναφέρονται εἰδικῶς εἰς τὸν τύπον ἢ ἐφαρμόζονται ἐπὶ γενικῶν θεμάτων (καὶ ἐπὶ τοῦ τύπου).

Ἀρμοδιότητα δι' ἐπεμβάσεις ἐπὶ τοῦ τύπου ἔχουν τὸ Ὁμοσπονδιακὸν Συμβούλιον, βάσει συνταγματικῆς διατάξεως καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ τῆς Ὁμοσπονδίας εἰς τινὰς περιπτώσεις, βάσει νόμων ἢ διαταγμάτων. Χαρακτηριστικαὶ δὲ περιπτώσεις τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐπὶ θεμάτων ἀναγομένων εἰς τὸν τύπον, δύναται νὰ ἀναφερθοῦν ἐνταῦθα ἡ δυνατότης τῆς διοικήσεως τῶν ταχυδρομείων νὰ κατάσχη καὶ καταστρέφῃ εἰδη ἀνηθίκου περιεχομένου παραδοθέντα εἰς τοῦτο πρὸς ἀποστολὴν, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀνευ ἀδείας δημοσιεύσεως περιγραφῶν καὶ ἐκθέσεων περὶ στρατιωτικῶν ἐγκαταστάσεων κ.λ.π.

β. Πᾶν ἔντυπον³, κατὰ τὸ ἄρθρον 322 τοῦ Π.Κ., μὴ χρησιμεῦον ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν συναλλαγῶν, τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας,

1. Βλ. καὶ HERMAN BOESCENSTEIN : La Suisse et sa presse, I. F. J. Information, 1968, 1969, J. KOELLIKER : Liberté et statut de la presse, Lausanne, 1955.

2. Τὸ ἀρχικὸν κείμενον τῆς διατάξεως, ληφθείσης ἐκ τοῦ Σ. 1848, εἶχεν ὡς ἐξῆς : «Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου εἶναι ἡγγυημένη Πάντως, οἱ νόμοι τῶν Καντονίων διαλαμβάνουν τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς καταστολὴν τῶν καταχρήσεων. Οἱ τοιοῦτοι νόμοι ὑποβάλλονται πρὸς ἔγκρισιν ὑπὸ τοῦ Ὁμοσπονδιακοῦ Συμβουλίου. Ἡ Ὁμοσπονδία δύναται ἐπίσης νὰ καθορίσῃ ποινὰς διὰ τὴν καταστολὴν τῶν καταχρήσεων τῶν στρεφόμενων κατ' αὐτῆς ἢ τῶν ἀρχῶν τῆς». Ἀπὸ τῆς ἰσχύος (1942) τοῦ Ἑλβετικοῦ Π. Κ. αἱ παράγραφοι 2 καὶ 3 στερηθεῖσαι ἀντικειμένου ἀπηλείφθησαν.

3. Βλ. διὰ διάφορα θέματα : MAX NEF : Ἐκλεκτὰ κεφάλαια ἐκ τοῦ ἐλβετικοῦ δικαίου περὶ τύπου καὶ M. FELDMANN : Ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐλβετικοῦ δικαίου περὶ τύπου (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒΕΡΝ.).

τοῦ οἰκογενειακοῦ ἢ τοῦ κοινωνικοῦ βίου δέον, ὅπως ἀναφέρῃ τὰ ὀνόματα τοῦ ἐκδότου καὶ τοῦ τυπογράφου, ὡς καὶ τὸν τόπον ἐκτυπώσεως. (Παράλειψις ἀναγραφῆς, τῶν ἐν λόγῳ στοιχείων τιμωρεῖται διὰ προστίμου). Πέραν τούτων εἰς πᾶσαν ἐφημερίδα καὶ εἰς πᾶν περιοδικὸν πρέπει νὰ ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ ὑπευθύνου συντάκτου διὰ τὴν ἔκδοσιν.

Ὡς ἐφημερίς δὲ ἡ περιοδικὸν λογίζεται βασικῶς (κατὰ τὴν Κεντρικὴν Διοίκησιν τῆς Ἑνώσεως Ἑλβετικοῦ Τύπου) «ἐντυπον ἐκδιδόμενον κατὰ κανονικὰ χρονικὰ διαστήματα εἰς ὠρισμένον ἀριθμὸν φύλλων, ἅτινα διατίθενται ἑναντι ἀνταλλάγματος εἰς ἀκαθόριστον κύκλον ἀναγνωστῶν, μὲ κείμενον, ὅπερ περιλαμβάνει εἰδήσεις καὶ ἐκδηλώσεις γνώμης, σχολιαστικοῦ, συζητητικοῦ καὶ ἀφηγηματικοῦ περιεχομένου, αἵτινες ἔχουν ἀξίωσιν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ γενικοῦ δημοσίου συμφέροντος καὶ κέκτῃται πληροφοριακὸν ἢ μορφωτικὸν χαρακτῆρα».

γ. Ἡ λογοκρισία καὶ τὰ προληπτικὰ μέτρα ἀπαγορεύονται, ἡ δὲ προσπέλασις πρὸς τὰς πηγὰς εἰδήσεων δὲν ὑπόκειται εἰς διοικητικὰ μέτρα. Ἡ δημοσίευσις ὅμως ἢ διάθεσις εἰς τὸ ἐμπόριον ἄνευ ἀδείας περιγραφῶν, ἐκθέσεων, φωτογραφιῶν, ταινιῶν, σχεδίων ἢ ἄλλων ἀναπααραστάσεων ἀναφερομένων εἰς στρατιωτικὰ ἔργα ἀπαγορεύεται βάσει τοῦ ἄρθρ. 5 τοῦ Ο.Ν. τῆς 23/6/1950.

δ. Ἡ σύμβασις πρακτορείας ρυθμίζεται διεξοδικῶς ὑπὸ τῶν ἄρθρ. 418α ἐπ. τοῦ Ἑλβετικοῦ Κώδικος τῶν Ἑνοχῶν. Τὸ περιλαμβάνον τὴν σύμβασιν πρακτορείας — Τμῆμα Δ' — προσετέθη εἰς τὸν Π' Τίτλον τοῦ Κώδικος τῶν Ἑνοχῶν ὑπὸ τοῦ Ο.Ν. τῆς 4/2/1949. Περὶ τῆς συμβάσεως πρακτορείας τεθέντος ἐν ἰσχύει ἀπὸ 1/1/1950. Αἱ διατάξεις εἶναι γενικῆς φύσεως καὶ δὲν περιλαμβάνουν εἰδικὰς ρυθμίσεις διὰ τὴν πρακτόρευσιν ἐντύπων οὔτε ἐξαρτοῦν ταύτην ἐκ διοικητικῆς ἢ ἄλλης ἀδείας, αἱ δὲ σχέσεις ἐντολέως καὶ πράκτορος ρυθμίζονται κατ' ἱκανοποιητικὸν τρόπον.

Ἡ ἔκθεσις εἰς προθήκην ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο θεατὸν σημεῖον ὁδοῦ, ἢ προσφορὰ καὶ ἡ πώλησις γραπτῶν κειμένων ἢ εἰκόνων δυναμένων νὰ βλάψουν τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐφήβων ἀπαγορεύεται, τιμωρουμένη διὰ κρατήσεως ἢ προστίμου (ἄρθρ. 212 Π.Κ.).

Βάσει τοῦ Ο.Ν. τῆς 2/10/1924 διὰ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ τὰ ἀποστελλόμενα ταχυδρομικῶς εἰς συνδρομητὰς παραβλέπεται εἰδικὸν χαμηλὸν τιμολόγιον (ἄρθρ. 20) ἀνερχόμενον εἰς τὸ ἐν τρίτον περίπου τοῦ προβλεπομένου διὰ τὰ ἄλλα ἔντυπα. Τῶν ὡς ἄνω προνομίων τῶν ἑλβετικῶν ταχυδρομείων ἀπολαμβάνουν προσέτι καὶ αἱ ἀλλοδαπαὶ πολιτικαὶ ἐφημερίδες, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκτυπούμενα περιοδικῶς παραρτήματα ἑλβετικῶν ἐφημερίδων κ.λ.π.

Τὸ εἰδικὸν χαμηλὸν τιμολόγιον δὲν ἰσχύει διὰ περιοδικὰ ἐκδιδόμενα εἰς διάστημα μεγαλύτερον τοῦ τριμήνου, δι' ἔντυπα τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον τμῆμα περιεχομένων σύγκειται ἐξ ἀγγελιῶν καὶ διαφημίσεων κ.λ.π.

Ἡ διὰ τοῦ ταχυδρομείου μεταφορὰ εἰδῶν, τὰ ὅποια εἶναι ἀντιληπτὸν ὅτι περιέχουν σημεῖα ἢ λέξεις ὑβριστικὰς ἢ ἀνηθίκου φύσεως ἢ ὅτι δι' αὐτῶν γίνεται πρόκλησις εἰς τέλεσιν ἀξιοποίνων πράξεων, ἀποκλείεται. Βάσει δὲ τοῦ ἄρθρου 25 τοῦ ἀναφερθέντος νόμου ἡ διοίκησις τῶν ταχυδρομείων δικαιούται «νὰ κατὰσχῃ καὶ καταστρέφῃ» τοιαῦτα εἶδη. Τὸ ἀπὸ 15/8/1939 I Ἐκτελεστικὸν Διάταγμα⁴ τοῦ νόμου περὶ ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας ὀρίζει τὰ τῆς μεταχειρίσεως τῶν παραδιδόμενων πρὸς ἀποστολὴν εἰδῶν «ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἀντιληπτὸν ὅτι περιέχουν σημεῖα ὑβριστικὰ κ.λ.π.». «Εἶδη. . . ἀντικείμενα εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀποδίδονται εἰς τὸν ἀποστολέα, ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, θεωροῦνται ὡς μὴ κομίσιμα». «Εἶδη ἀνηθίκου περιεχομένου καταστρέφονται, ἐνῶ εἶδη ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἀντιληπτὸν, ὅτι γίνεται πρόκλησις εἰς τέλεσιν ἀξιοποίνων πράξεων, παραδίδονται εἰς τὴν Ὁμοσπονδιακὴν Εἰσαγγελίαν».

ε. Ἐν ἔτει 1919 συνήφθη ἡ λεγομένη «Συμφωνία τῆς Βάδης»⁵ μεταξὺ τῆς Ἑνώσεως Ἑλβετῶν ἐκδοτῶν⁶ ἐφημερίδων καὶ τῆς Ἑνώσεως ἑλβετικοῦ τύπου διὰ τῆς ὁποίας ἐρρυθμίσθησαν διὰ τὴν γερμανόγλωσσον Ἑλβετίαν αἱ σχέσεις συντακτῶν καὶ ἐλευθέρων δημοσιογράφων⁷. Μετά τινα ἔτη (1923) μεταξὺ τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω Ἑνώσεων ὑπεγράφη πρόσθετος συμφωνία καὶ βραδύτερον ἡ «Συμφωνία τῆς Βάδης» (1948), ἐνῶ διὰ τοῦ Ο.Ν. τῆς 28/9/1956 προσετέθησαν εἰς τὸν Ἑλβετικὸν Κώδικα τῶν Ἑνοχῶν διατάξεις ἀφορῶσαι εἰς τὰς συλλογικὰς συμβάσεις ἐργασίας, διατάξεις ἐφαρμοζόμεναι καὶ ἐπὶ τῆς συμβάσεως ἐργασίας τῶν δημοσιογράφων. Αἱ «Συμφωνίαι τῆς Βάδης» ἀνεθεωρήθησαν τὸ 1957⁸.

4. MAX NEF: ἐνθ' ἄν., σ. 34 ἐπ.

5. MAX NEF: ἐνθ' ἄν., σ. 130 ἐπ.

6. Ἡ Ἑταιρία ἑλβετικοῦ τύπου, ἰδρύθη ἐν ἔτει 1883 ὑπὸ δημοσιογράφων. Ἡ Ἑταιρία ἑλβετῶν ἐκδοτῶν ἐφημερίδων ἰδρύθη ἐν ἔτει 1890.

7. Θέματα δημοσιογραφίας ἐδιδάχθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Karl Buecher (1889), θεμελιωταὶ δὲ τῆς ἐπιστήμης τοῦ τύπου ἐν Ἑλβετίᾳ θεωροῦνται οἱ O. Wettstein καὶ K. Weber. Διὰ τὰς λειτουργούσας σήμερον Σχολὰς καὶ Κέντρα Δημοσιογραφίας ἐν Ἑλβετίᾳ βλ. παρ' «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» τοῦ παρόντος.

8. Βλ. καὶ Ἀπόφ. Ο. Σ. 29/12/1948. Ο. Ν. 2/10/1924 Ο. Ν. 4/2/1949. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒΕΡΝ.).

§ 29. EN H.Π.A.

I. Γενική εικών. Ἐν Ἑνωμέναις Πολιτείαις Ἀμερικῆς ἡ περὶ τύπου νομοθεσία εἶναι «περιορισμένης» ἐκτάσεως.

Τὸ πρῶτον ἄρθρον τῶν Δέκα ἀρχικῶν τροποποιήσεων τοῦ Συντάγματος τῶν Η.Π.Α. ὀρίζει:

«Τὸ Κογκρέσσον δὲν θὰ ψηφίζῃ νόμους δι' ὧν θὰ περιορίζεται ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου ἢ τοῦ τύπου»¹.

Προσέτι, ὑφίστανται πολλαὶ νομοθετικαὶ διατάξεις ἀναφερόμεναι εἰς τὴν ἐκδοσιν, κυκλοφορίαν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐφημερίδων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀποτελοῦν αὐτοτελεῖς νομοθετήματα, ἀλλὰ περιλαμβάνονται εἰς διαφόρους νόμους² Νόμος ἀποκλειστικός περὶ τύπου δὲν ὑπάρχει³.

Σήμερον ἐκδίδονται⁴ εἰς Η.Π.Α. 1.750 ἡμερήσιες ἐφημερίδες, 9.000 ἐβδομαδιαῖες καὶ 6.000 περιοδικά⁵.

Ἐκ τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων μόνον ποσοστὸν 18 % (περίπου) εἶναι πρωῒναι, (αἱ ὑπόλοιποι εἶναι ἀπογευματιναί, τοῦτο δὲ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἀμερικανὸς ἐργάζεται μέχρι τοῦ ἀπογεύματος καὶ ὥς ἐκ τούτου δὲν ἀγοράζει πρωῒνὰς ἐφημερίδας).

Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶναι τὸ ἀκόλουθον γεγονός : κατὰ παλαιότερας στατιστικὰς εἰς ὁλόκληρον τὸν κόσμον ἐκυκλοφόρουν 7.520 ἡμερήσιαι ἐφημερίδες μὲ μέσῃ καθημερινῇ κυκλοφορίαν 217.000.000 φύλλων,

1. Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι καὶ τὰ δικαιώματα τὰ ὅποια ἐξασφαλίζει καὶ ἐγγυᾶται τὸ Σύνταγμα, ἀναφέρονται λεπτομερῶς εἰς τὰς Δέκα πρώτας τροπολογίας αὐτοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶναι γνωσταὶ ἐν τῷ συνόλῳ ὡς «Χάρτης τῶν Δικαιωμάτων», ἐνσωματωθεῖσαι εἰς τὸ Σύνταγμα τὸ ἔτος 1791 Ὁ Χάρτης τῶν Δικαιωμάτων περιλαμβάνει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου, τοῦ τύπου, τοῦ θρησκευματος κ.λ.π. Βλ. καὶ F. SIEBERT : The rights and privileges of the press, N York, 1934, σ. 2.

2. Βλ. καὶ HAROLD J. BERMAN : Ὁμιλίαι γιὰ τὸ ἀμερικανικὸ δίκαιο, (μετ.), Ἀθήναι, 1965, σ. 66 ἐπ.

3. Ἐκ τῆς δικαστηριακῆς πρακτικῆς κατέστη σαφὲς ἐν Η.Π.Α., ὅτι ἡ κατοχύρωσις τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου δὲν εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς τοιαύτης τῶν ἄλλων δικαιωμάτων τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ Σ. καὶ ὅτι οἱ πολῖται χαίρουν τοῦ δικαιώματος τούτου βάσει τῶν σχετικῶν περιορισμῶν.

4. Διὰ τὰς πρώτας ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας βλ. FRANK MAY A.: ἔνθ' ἀν., σ. 104.

5. Διὰ τὸν λεγόμενον underground ἀμερικανικὸν τύπον βλ. C. I. I. P., Avr —M. 1970, Mar. 1971.

ἐκ τῶν ὁποίων 55.000.000 ἐπωλοῦντο ἡμερησίως εἰς τὰς Η.Π.Α., ἥτοι ποσοστὸν ἄνω τοῦ 25 % ἐπὶ παγκοσμίου κλίμακος.

Ἡ ἀναλογία διαδόσεως τοῦ καθημερινοῦ τύπου ἐν Η.Π.Α. εἶναι, βάσει προσφάτων στοιχείων, 34 περίπου φύλλα ἀνὰ 100 κατοίκους. (Μέση κυκλοφορία ἡμερησίων ἐφημερίδων ⁶ ἐν Η.Π.Α. 60.400.000, μέση κυκλοφορία ἐφημερίδων Κυριακῆς 48.000.000).

Αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ τύπου, ὀργανωμέναι ὑπὸ μορφὴν ἐταιριῶν, (διὰ τὴν τοιαύτην δὲ ὀργάνωσιν οὐδεμία ὁμοσπονδιακὴ ἢ πολιτειακὴ διατύπωσις ἀπαιτεῖται), χρησιμοποιοῦν βιομηχανικὰς ἐγκαταστάσεις μεγάλης ἀξίας καὶ ὥς ἐκ τούτου κυριαρχοῦνται ὑπὸ ἀνησυχίῶν περὶ τὸ οἰκονομικόν των ἰσοζυγίων⁷.

Ὁ ἀμερικανικὸς ⁸ τύπος εἶναι σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ «βιομηχανοποιημένος» καὶ διαθέτει πολυάριθμον ⁹ προσωπικόν. Τὸ συντακτικὸν προσωπικὸν ἀπαρτίζεται ἐξ ἑκατοντάδων μονίμων ἢ ἐκτάκτων συντακτῶν, συνεργατῶν, ἀνταποκριτῶν κ.ἄ., τοῦτο δὲ εἶναι ἀπαραίτητον, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ σελίδων τῶν περισσοτέρων ἀμερικανικῶν ἐφημερίδων.

Εἰς τὰς Η.Π.Α. ὑπάρχουν σήμερον περὶ τὰ 60 τρᾶστ τύπου¹⁰ τὰ ὁποῖα ἐλέγχουν περισσοτέρας τῶν 320 ἐφημερίδων. Ἐκ τούτων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ μεγάλα τρᾶστ W. R. Hearst καὶ Scripps — Howard¹¹.

Ὁ ἀμερικανικὸς τύπος χρησιμοποιεῖ, μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰς ὑπηρεσίας διαφόρων εἰδησεογραφικῶν ὀργανισμῶν¹², τοῦ Associated Press, τοῦ United Press International¹³, τοῦ Overseas News Agency κ.ἄ.

II. Εἰδικώτερον. α. Νόμοι ἢ ἄλλαι εἰδικαὶ διατάξεις ρυθμίζοντες τὴν

6. Στοιχεῖα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερ. Ὑπηρε. Πληροφοριῶν.

7. Ἄλλα θέματα βλ. ἐν ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΤΥΠΟΣ 1/1966 : R. HELGERSON : Ὁ ἐξελισσόμενος τύπος.

8. Βλ. καὶ OTTO SILHA : U.S.A. : La technologie moderne des journaux, ἐν F. I. E. J. BUL 79/69.

9. Βλ. ἐπὶ τοῦ θέματος INTERSTAGES, 71/74, σ. 27 : Crise dans la presse americaine.

10. Βλ. καὶ : JOHN HONENBERG : Une maladie de la presse americaine, CAHIERS DE L' I. I. P. 9/1968.

11. Βλ. καὶ P. DENOYER : La presse americaine, ἐν LA PRESSE MODERNE, Paris, 1962, σ. 68.

12. Περὶ τούτων λεπτομερείας βλ. ἐν Κ. Γ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ : Περὶ τῶν νομικῶν μορφῶν τῶν εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων, Ἀθῆναι, 1968, σ. 16 ἐπ.

13. Βλ. καὶ R. BURBAGE, J. CALEMAJOU, A. KASPI : Presse, radio et television aux Etats-Unis, Paris, 1972.

άσκησιν τοῦ δημοσιογραφικοῦ¹⁴ ἐπαγγέλματος εἰς τὰς Η.Π.Α. δὲν ὑφίστανται, τὸ δὲ ἐπάγγελμα εἶναι προσιτὸν εἰς πάντα ἐνδιαφερόμενον μὴ ἀπαιτούμενων εἰδικῶν προσόντων (π.χ. πανεπιστημιακῆς βαθμίδος διπλώματα κ.λ.π.) Ἐνδεχομένως ὅμως προσόντα μορφώσεως ἢ ἄλλης κατηγορίας, νὰ εἶναι ἀπαραίτητα δι' ἐγγραφήν ἢ ἔνταξιν εἰς τινὰ δημοσιογραφικὸν ὀργανισμόν.

Ἐν Η.Π.Α. ὑφίστανται διάφορα σωματεῖα δημοσιογράφων, μεγαλύτερον δὲ τούτων εἶναι τὸ Σωματεῖον Ἀμερικανικῶν Ἐφημερίδων, εἰς τὸ ὁποῖον ἐγγράφονται οἱ ἔχοντες ὠρισμένην προϋπηρεσίαν δημοσιογράφοι. Ἐξ ἄλλου, οἱ τυπογράφοι, στοιχειοθετοῦν καὶ ἐν γένει τὸ τεχνικὸν προσωπικὸν τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν ἐγγράφεται εἰς ἄλλας εἰδικὰς ἐνώσεις.

Εἰς τοὺς δημοσιογράφους δὲν παρέχονται προνόμια οἰοῦντοτε εἰδους (διοικητικὰ κλπ.).

β. Τὸ 14ον ἄρθρον τοῦ Σ. ἀπαγορεύει εἰς τὰς κατ' ἰδίαν πολιτείας τὴν ἐπιβολὴν περιοριστικῶν διατάξεων ἐπὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου¹⁵. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη περιλαμβάνεται εἰς τὰ Σ. ὅλων τῶν Πολιτειῶν, τὰ ἐκ ταύτης ὅμως ἀπορρέοντα δικαιώματα ἀτονοῦν ἐν καιρῷ πολέμου, ὅτε τὸ Κράτος «ἐνεκα εἰδικῶν λόγων ἀναγκάζεται νὰ ἐλέγξῃ¹⁶ τὰς μεταδιδόμενας ὑπὸ τῶν ἐντύπων εἰδήσεις ἢ ἔτι περαιτέρω νὰ διοχετεύῃ εἰς αὐτὰ πληροφορίας ἀποσκοπούσας εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ φρονήματος τῶν πολιτῶν καὶ τὴν ἀσκήσιν ἰδιαζούσης πολιτικῆς».

γ. Αἱ ἐκδοτικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν Η.Π.Α., αἱ ἐπιθυμοῦσαι ὅπως ἐπωφεληθοῦν τῶν εἰδικῶν προνομίων τῶν ταχυδρομείων, τῶν παρεχομένων ὑπὸ τῆς Ὁμοσπονδιακῆς νομοθεσίας δέον, ὅπως τηροῦν τοὺς ὑπ' αὐτῆς τιθεμένους κανόνας.

Ἐξ ἄλλου, τὸ Κογκρέσσον δύναται νὰ ἀπαγορεύῃ τὴν ἀποστολὴν ἐντύπων διὰ τῶν ταχυδρομείων, ὡς αὐτὰ περιέχουν λεπτομερείας θεμελιούσας τὸ ἀδίκημα τῆς προδοσίας, εἶναι συντεταγμένα εἰς γλῶσσαν χυδαίαν, ἔχουν αἰσχρὸν περιεχόμενον κ.λ.π.

14. Τὸ ἔτος 1912 μετὰ σειράν ἀνεπιτυχῶν προσπαθειῶν ἤρchiσε λειτουργοῦσα ἡ Δημοσιογραφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Columbia, ἀνακηρυχθεῖσα τὸ ἔτος 1932 «άνω-τάτη» καὶ ἀναγνωρισθεῖσα ὡς τοιαύτη τὸ ἔτος 1935. Ἡ πρώτη πλήρης Δημοσιογραφικὴ Σχολὴ μὲ ἴδιον ὄργανισμόν καὶ πλήρη αὐτονομίαν ἰδρύθη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Μιζούρι, ὑπὸ τοῦ συντάκτου τοῦ «πιστεύω» τοῦ δημοσιογράφου καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου καὶ δημοσιογράφου Walter Williams. Διὰ τὰς λειτουργούσας σήμερον ἐν Η.Π.Α. Σχολὰς καὶ Κέντρα Δημοσιογραφίας βλ. τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

15. Βλ. καὶ POTZEP ΦΙΣΕΡ : Τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου, (μετ.), Ἀθῆναι, 1965, σ. 68.

16. Βλ. καὶ GRANT Mc CLELLAN : Censorship in the United States, Wilson, 1967, σ. 94.

§ 30. EN ITALIA

I. Γενική εικών. Βάσει τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Σ. τοῦ 1948, τῆς Ἰταλικῆς Δημοκρατίας, ἅπαντες δικαιοῦνται νὰ ἐκφράζουν ἐλευθέρως τὴν σκέψιν των διὰ λόγου, ἐγγράφως καὶ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου.

Ἐν Ἰταλία ἐκδίδονται σήμερον 106 ἡμερήσιαι ἐφημερίδες καὶ 6.000 περιοδικά¹.

Ὡς ἰδιαίτερα χαρακτηριστικὰ τοῦ συγχρόνου ἰταλικοῦ τύπου δύναται νὰ ἀναφερθοῦν ἡ ἔντονος συγκέντρωσις τοῦ καθημερινοῦ τύπου εἰς ὠρισμένα μεγάλα ἀστικά κέντρα, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν περιοδικῶν ἐν συσχετισμῷ πρὸς τὰς ἡμερησίας ἐφημερίδας, ἡ ἐμφανιζομένη προοδευτικῶς συγχώνευσις εἰς μεγάλας οἰκονομικὰς μονάδας². Ἐν Ἰταλία λειτουργοῦν διάφοροι εἰδησεογραφικοὶ ὀργανισμοί, ὡς οἱ Agenzia Nazionale Stampa Associata, Agenzia Giornalistica Italia κ.ἄ.

II. Εἰδικώτερον. α. Κατὰ τὸν περὶ τύπου νόμον «ὡς τύπος ἢ ἔντυπον θεωροῦνται πᾶσαι αἱ τῇ βοήθειᾳ τῆς τυπογραφίας ἢ ἄλλων μηχανικῶν ἢ φυσικοχημικῶν μέσων ἐπιτυγχανόμεναι δημοσιεύσεις εἰς ἀντίτυπα, καθ' οἷον δῆποτε τρόπον προοριζόμενα νὰ κυκλοφορήσουν μεταξὺ τοῦ κοινοῦ».

Ἐπὶ παντὸς ἐντύπου δέον, ὅπως ἀναγράφεται ὁ τόπος καὶ χρόνος ἐκδόσεως αὐτοῦ, τὸ ὀνοματεπώνυμον καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἐκτυπώσαντος τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐκδότου, ἐφ' ὅσον ὑφίσταται τοιοῦτος.

Αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ οἵασδήποτε κατηγορίας καὶ τὰ δημοσιεύματα τῶν πρακτορείων πληροφοριῶν πρέπει νὰ ἀναγράφουν τὸν τόπον καὶ τὴν ἡμερομηνίαν δημοσιεύσεως, τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐκτυπώσαν-

1. Βλ. La presse italienne, ἐν INTER., N. 61, 1970, σ. 39.

2. Διὰ τὰς κυκλοφορίας τῶν ἡμερησίων ἐφημερίδων (ἔνω τῶν 200.000 ἀντιτύπων ἡμερησίως πωλοῦν αἱ ἐφημερίδες IL CORRIERE DELA SERA, LA STAMPA, IL GIORNO, IL MESSAGERO, LA NAZIONE, IL TEMPO, L'UNITA) καὶ τῶν ἐβδομαδιαίων περιοδικῶν (ἔνω τῶν 100.000 ἀντιτύπων : LA DOMENICA DEL CORRIERE, OGGI, GENTE, TEMPO, EPOCA κ. ἄ.), τὴν «ἡλικίαν» τῶν ἰταλικῶν ἐφημερίδων (LA GAZZETTA DI MANTOVA 301 ἐτῶν, LA GAZZETTA DI PARMA 235 ἐτῶν, IL GIORNALE DI BERGAMO 158 ἐτῶν κ.λ.π.), τὰ πρακτορεῖα τύπου, τὰς διαφόρους κυβερνητικὰς ὑπηρεσίας τοῦ τύπου, τὰ συγκροτήματα τύπου (CORRIERE DELA SERA, RIZZOLI EDITORE κ. ἄ.), βλ. καὶ La presse italienne, C. F. DOCUMENTS D'ACTUALITÉ, N. 123, 188, 1967.

τος τὸ ἐντυπον, τὸ ὄνομα τοῦ ιδιοκτήτου καὶ τοῦ ὑπευθύνου διευθυντοῦ ἢ ὑποδιευθυντοῦ. Εἰς τὰς αὐτὰς ἐνδείξεις, ὑποχρεωτικῶς ἢ μὴ, δέον, ὅπως ἀντιστοιχοῦν ἀντίτυπα τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου.

Παράλειψις τῶν ἐπὶ τῶν ἐντύπων ὑποχρεωτικῶς ἀναγραφτέων ἐνδείξεων τιμωρεῖται διὰ προστίμου.

Ἐφημερίς ἢ ἄλλη τις περιοδικὴ ἔκδοσις, δὲν δύναται νὰ ἐκδοθῇ πρὶν ἢ προηγηθῇ ἐγγραφὴ εἰς τὸ εἰδικὸν ἐπὶ τούτῳ τηρούμενον βιβλίον παρὰ τῇ γραμματεία τοῦ δικαστηρίου, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἔκδοσις. Διὰ τὴν ἐγγραφὴν ἀπαιτεῖται: α) δήλωσις ὑπογραφομένη ὑπὸ τοῦ ιδιοκτήτου καὶ τοῦ ὑπευθύνου διευθυντοῦ ἢ ὑποδιευθυντοῦ περὶ τοῦ ὀνοματεπωνύμου καὶ τῆς κατοικίας τούτων καὶ τοῦ προσώπου τοῦ ἀσκοῦντος τὴν ἐν γένει ἐπιχείρησιν τῆς ἐφημερίδος, ἐὰν τοῦτο τυγχάνη διάφορον τοῦ ιδιοκτήτου, ὡς καὶ περὶ τοῦ τίτλου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐκδόσεως, β) πιστοποιητικὰ ἀποδεικνύοντα τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ νόμου προσόντα διὰ τὸν διευθυντὴν καὶ τὸν ιδιοκτήτην, γ) πιστοποιητικὸν (ἐνίοτε) ἐμφαῖνον τὴν ἐγγραφὴν εἰς τὸ μητρώον τῶν δημοσιογράφων καὶ δ) ἀντίγραφον τῆς ἰδρυτικῆς πράξεως ἢ τοῦ καταστατικοῦ, προκειμένου περὶ νομικοῦ προσώπου.

Ἡ ἐγγραφὴ τῆς ἐφημερίδος ἢ τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὸ οἰκεῖον βιβλίον διατάσσεται μετ' ἐλέγχου τῶν προσκομιζομένων πιστοποιητικῶν, ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς καταθέσεως τούτων, ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ τῶν νομίμων ἐξουσιοδοτηθέντων δικαστῶν.

Ἐν περιπτώσει μεταβολῆς στοιχείου τινος ἐκ τῶν μνημονευθέντων ἀνωτέρω δέον, ὅπως κατατεθῇ ἐντὸς δεκαπενθημέρου ἀπὸ τῆς ἐπελεύσεως τῆς μεταβολῆς νέα δήλωσις, ἐφ' ἣς τηρεῖται ἡ αὐτή, ὡς καὶ ἡ διὰ τὴν πρώτην ἐγγραφὴν διαδικασία. Ἡ ὑποχρέωσις πρὸς κατάθεσιν τῆς νέας δηλώσεως βαρύνει τὸν ιδιοκτήτην ἢ τὸ πρόσωπον, ὅπερ ἀσκει τὴν ἐπιχείρησιν τῆς ἐκδόσεως, ὡς αἰς τοῦτο τυγχάνει διάφορον τοῦ πρώτου (ἄρθρ. 6).

Ἡ ἰσχὺς τῆς ἐγγραφῆς παύει ὑφισταμένη, ἐὰν ἐντὸς διαστήματος ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης ἢ ἐφημερίς ἢ τὸ περιοδικὸν δὲν ἐξεδόθῃ ἢ ἐὰν ἐμεσολάβησε ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κανονικῆς ἐκδόσεως τούτου διακοπὴ μεγαλυτέρα τοῦ ἔτους. Ἡ ἔκδοσις ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ ἄνευ τῆς ἀνωτέρω ἀναφερθείσης ἐγγραφῆς ἀπαγορεύεται. Ἐπίσης, ἀπαγορεύεται ἡ ἔκδοσις δι' οἰανδήποτε αἰτίαν, παραρτημάτων, ὡς καὶ ἡ κανονικὴ ἔκδοσις συνήθως ἐβδομαδιαίων ἐφημερίδων (ἔστω καὶ ἐὰν ἐμφανίζονται ὑπὸ διάφορον τίτλον), κατὰ τὸν χρόνον καθ' ὃν ὀφείλουν νὰ μὴ κυκλοφοροῦν αἱ τακτικαὶ ἐκδόσεις.

Τέλος, ἐνταῦθα πρέπει νὰ μνημονευθῇ μία ἰδιομορφία τοῦ ἰταλικοῦ τύπου, αἱ «τοιχοκολλούμεναι» ἐφημερίδες. Αὗται, κυκλοφοροῦσαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πολυγραφημέναι, σπανιώτερον δὲ ἑγχρωμοὶ καὶ εἰς μέγα σχῆμα, ἐκδίδονται εἰς μικρὸν ἀριθμὸν ἀντιτύπων ὑπὸ φοιτητικῶν ἐνώσεων, μικρῶν πολιτικῶν ὁμάδων καὶ τοιχοκολλοῦνται εἰς εἰδικὰ σημεῖα. Ἐφημερίς τῆς ἐν

λόγῳ κατηγορίας ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ περὶ τύπου νόμου, μόνον ἐφ' ὅσον ἔχει τίτλον καὶ «ποιᾶν τινα κανονικότητα» ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἀπαλλάσσεται πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως.

β. Ὁ ἰδιοκτήτης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ ἐὰν εἶναι ἰταλὸς πολίτης ὀφείλει νὰ πληροῖ πάσας τὰς ἐγγραφὴν εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους προϋποθέσεις, προκειμένου περὶ ἀνηλίκου ἢ νομικοῦ προσώπου τὰ προσόντα ἐγγραφῆς δέον, ὅπως διαθέτῃ ὁ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τούτων. Τέλος, τὰ αὐτὰ προσόντα ἀπαιτοῦνται καὶ διὰ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἀσχεῖ τὴν ἐν γένει ἐπιχείρησιν τῆς ἐφημερίδος, ἐφ' ὅσον τοῦτο εἶναι διάφορον τοῦ διευθυντοῦ.

Ἐξ ἄλλου, βάσει τοῦ ἄρθρ. 3 τοῦ περὶ τύπου νόμου, πᾶσα ἐφημερίς ἢ οἰαδήποτε ἄλλη περιοδικὴ ἐκδοσις δέον, ὅπως ἔχῃ ὑπεύθυνον διευθυντήν, ὅστις πρέπει νὰ πληροῖ τὰς αὐτάς, ὡς καὶ ὁ ἰδιοκτήτης, προϋποθέσεις διορισμοῦ.

Τέλος, βάσει ἐιδικῆς διατάξεως νόμου τιμωρεῖται διὰ κρατήσεως καὶ προστίμου πᾶς, ὅστις ἄνευ ἀδείας τῶν ἀρχῶν ἢ ἄνευ τηρήσεως τῶν σχετικῶν διατάξεων ἀσχεῖ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ τυπογράφου, λιθογράφου, φωτογράφου, ἢ ἕτερον ἐπάγγελμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν τυπογραφίαν ἢ τὴν μηχανικὴν ἢ χημικὴν ἀναπαραγωγὴν εἰς πλεονα ἀντίτυπα.

γ. Ἐν Ἰταλίᾳ συμφώνως πρὸς συνταγματικὴν ἐπιταγὴν ὁ τύπος δὲν ὑπόκειται εἰς λογοκρισίαν ἢ ἄλλου εἶδους ἐγκρίσεις. Ἀπαγορεύονται ὁμως αἱ διὰ τοῦ τύπου δημοσιεύσεις αἱ ἀντικείμεναι εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, αἱ ἀποκαλύπτουσαι μυστικὰ τοῦ κράτους ἢ εἰδήσεις τῶν ὁποίων ἔχει ἀπαγορευθῆ ἡ διάδοσις κ.ἄ.

δ. Ὅστις διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πώλησιν, τὴν διανομὴν ἢ τὴν ἐν γένει διάδοσιν, ἐπιφέρει βλάβας ἢ καταστέφει ἔντυπα, διὰ τὰ ὁποῖα ἐτηρήθησαν αἱ διατάξεις τοῦ νόμου, τιμωρεῖται διὰ φυλακίσεως ἕξ μηνῶν μέχρι τριῶν ἐτῶν. Ἐπίσης, τιμωρεῖται διὰ κρατήσεως ἢ διὰ προστίμου ὅστις διανέμει λαθραίως ἐκτυπωθέντα ἔντυπα ἢ ἐν δημοσίῳ χώρῳ ἢ χώρῳ ὅπως δῆποτε ἐλευθέρῳ εἰς τὸ κοινόν, πωλεῖ ἢ διανέμει ἢ θέτει καθ' οἷονδῆποτε τρόπον εἰς κυκλοφορίαν ἔγγραφα, σχεδιαγράμματα κ.λ.π. ἄνευ προηγουμένης ὑπὸ τοῦ νόμου ἀδείας. Ἡ πώλησις καὶ ἡ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον διανομὴ ἐντύπων ἀσέμνου περιεχομένου ἀπαγορεύεται (ἄρθρ. 528 Π.Ν.).

Ἐξ ἄλλου, αἱ καθημεριναὶ ἐφημερίδες αἱ κυκλοφοροῦσαι πρὸ μεσημβρίας εἰς τὰς πόλεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκτυποῦνται δέον, ὅπως παραλείπουν καθ' ἑβδομάδα τὰς ἐκδόσεις τῆς Δευτέρας, αἱ κυκλοφοροῦσαι μετὰ τὴν μεσημβρίαν δέον, ὅπως παραλείπουν τὰς ἐκδόσεις τῆς Κυριακῆς καὶ τέλος αἱ καθημεριναὶ ἀθλητικαὶ ἐφημερίδες αἱ κυκλοφοροῦσαι εἰς τὰς εἰς ἃς ἐκτυποῦνται πόλεις πρὸ τῆς μεσημβρίας δέον, ὅπως παραλείπουν τὴν ἐκδοσιν τῆς Κυριακῆς (ἄρθρ. 22 Ν. 22/2/1934).

ε. Ὁ χάρτης διανέμεται εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ ὑπὸ Κεν-

τρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐδρευούσης ἐν Ρώμῃ καὶ συγκειμένης, βάσει διατάγματος τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἐξ ἀντιπροσώπου τῆς Προεδρίας Κυβερνήσεως, τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας καὶ Ἐμπορίου, τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικοῦ Ἐμπορίου, τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καὶ Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν τιμῶν, τῆς Ἐθνικῆς Ὁμοσπονδίας Τύπου, τῶν ἐκδοτῶν βιβλίων καὶ ἐπιθεωρήσεων, τῶν ἐργατῶν τύπου, τοῦ ἐθνικοῦ ἰδρύματος διὰ τὰς κυτταρώδεις ὕλας καὶ τοῦ χάρτου καὶ ὁκτῶ ἀντιπροσώπων τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν.

Ἐν ἐκάστη περιφερεία συνιστᾶται Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν διανομὴν χάρτου εἰς ρόλους εἰς τὰς καθημερινὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ. Τὰ μέλη ταύτης ὀρίζονται διὰ διατάγματος τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Προτάσει τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι δυνατόν νὰ συνιστᾶται μία μόνον ἐπιτροπὴ διὰ πλείοντας περιφερείας.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ καθορίζει τὰ κριτήρια, βάσει τῶν ὁποίων αἱ τοπικαὶ ἐπιτροπαὶ προβαίνουν εἰς τὴν διανομὴν.

Διὰ τὰς ἐνδιαφερομένας ἐπιχειρήσεις ὑφίσταται ἡ δυνατότης προσφυγῆς κατὰ τῶν περὶ παραδόσεως χάρτου ἀποφάσεων τῶν τοπικῶν ἐπιτροπῶν ἐνώπιον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς τελευταίας ἀποφασίζούσης ἐν προκειμένῳ τελεσιδίκως.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐξ ἄλλου, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς διαθέσιμους ποσότητας καὶ τὴν τιμὴν τοῦ χάρτου, προτείνει εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τιμῶν, διὰ νὰ λάβῃ ἐν τῇ ἀρμοδιότητι αὐτῆς τὰς ἐνδεικνυόμενας ἀποφάσεις, τὴν τιμὴν πωλήσεως τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν σελίδων τῶν ἐφημερίδων, τῶν ἐπιθεωρήσεων καὶ τῶν λοιπῶν περιοδικῶν δημοσιευμάτων, τῶν ἐκτυπομένων ἐπὶ χάρτου ρόλου ἢ δεσμίδων.

στ. Βάσει τοῦ Ν. 370/1934, ἄρθρον 13, ἡ 24ωρος συνεχὴς ἀνάπαυσις, ἡ προβλεπομένη διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ ἐργαζόμενον εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκδόσεως ἐφημερίδων καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις διαδόσεως εἰς τὸ κοινὸν διὰ παντὸς μέσου εἰδήσεων, ἄρχεται ἀπὸ τῆς πρωτῆς τῆς Κυριακῆς καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς 4ης ὥρας τῆς Δευτέρας.

Τῆς διατάξεως ταύτης ἐξαιροῦνται κατηγορίαι τινες συντακτῶν, ὡς οἱ θεατρικοὶ καὶ ἀθλητικοὶ συντάκται, τὸ προσωπικὸν εἰδησεογραφικῶν ὀργανισμῶν κ.ἄ.

Ἐξ ἄλλου, ὑφίστανται εἰδικαὶ ἐπαγγελματικαὶ ἐνώσεις πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων τῶν δημοσιογράφων³ ὡς ἡ *Fédération nationale de la presse unitaire et apolitique* κ.ἄ.

3. Διὰ τὰς λειτουργούσας σήμερον ἐν Ἰταλίᾳ Σχολὰς καὶ Κέντρα Δημοσιογραφίας βλ. σχετικῶς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» παρ. τοῦ παρόντος.

δημοσίευμα, ὅσον καὶ ἡ ἔκθεσις περὶ κατασχέσεως διαβιβάζονται «αὐθωρεῖ» εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ἐὰν δὲ ἐντὸς διαστήματος δύο ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς παραλαβῆς παρὰ τοῦ τελευταίου τοῦ σχετικοῦ φακέλλου δὲν ἀσκηθῇ δίωξις ἢ δὲν εἰσαχθῇ εἰς τὸ δικαστήριον αἵτησις κατασχέσεως τοῦ ἐντύπου, ἡ κατάσχες καὶ ἡ ἐνδεχομένως ἐπιβληθεῖσα ἀπαγόρευσις τῆς ἐκδόσεως ἀποβάλλουν πᾶσαν ἰσχύν.

Ἐν περιπτώσει εἰσαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦτο δύναται νὰ διατάξῃ τὴν κατάσχεσιν καὶ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἔκδοσιν ἢ νὰ ἄρῃ τὴν κατάσχεσιν ἢ τὴν προηγουμένως ἀπαγγελλομένη ἀπαγόρευσιν ἐκδόσεως.

Ἡ διαταγὴ κατασχέσεως πρέπει νὰ ἀναφέρῃ τὸ σημεῖον ἢ τὰ σημεῖα τοῦ κειμένου τὰ δικαιολογούντα ταύτην, δὲν ἐφαρμόζεται δὲ εἰμὴ εἰς τὸν τόμον, τὸ τμήμα ἢ τὸ τεῦχος ἐν ᾧ τὰ ἐπιλήψιμα κείμενα. Ἡ διαταγὴ εἶναι ἀμέσως ἐκτελεστή ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν. Διαταγὴ κατασχέσεως προερχομένη ἐκ τοπικοῦ ἐκπροσώπου ἐπὶ τοῦ τύπου εἶναι ἐκτελεστή μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦτου, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης.

Ἡ κατάσχεσις διενεργεῖται μόνον ἐπὶ τῶν πρὸς διανομὴν προοριζομένων ἀντιτύπων. Περὶ τῆς διενεργειθείσης κατασχέσεως παραδίδεται σχετικὸν πιστοποιητικὸν εἰς τὸ ἐκτυπώσαν τὸ κατασχεθὲν ἔντυπον τυπογραφεῖον καὶ εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τοῦ ἐντύπου.

Ἐξ ἄλλου, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον δεσμεύσεως, δι' ἀποφάσεως ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, «πᾶν ἔντυπον συνιστῶν καταφανῶς ἀδίκημα προσβολῆς τῶν χρηστῶν ἡθῶν» ἐν ἀναμονῇ ἐκδόσεως τῆς περὶ κατασχέσεως ἀποφάσεως (Κ. 10, ἄρθρ. 10). Τὸ μέτρον δύναται νὰ ληφθῇ καὶ ὑπὸ ἀστυνομικοῦ ὀργάνου πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως δεσμεύσεως τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ περὶ τοῦτου δέον, ὅπως εἰδοποιηθῇ ἄνευ χρονοτριβῆς ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ διὰ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως.

Προσέτι, ἐν ἀναμονῇ τῆς περὶ κατασχέσεως ἀποφάσεως δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον δεσμεύσεως δι' ἀποφάσεως ἀξιωματικοῦ, γραπτὸν κείμενον «συνιστῶν πασιδῆλως πρόκλησιν εἰς ἀνταρσίαν καὶ φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ παρασύρῃ τοὺς στρατιωτικοὺς εἰς τὴν μὴ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν».

Ἐπὶ τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω συνεπιφερουσῶν τὴν δέσμευσιν ἐντύπου ἀποφάσεων ὑποβάλλεται ἔκθεσις συνοδευομένη ὑπὸ ἀντιτύπου τοῦ περιέχοντος τὸ ἐπιλήψιμον κείμενον ἐντύπου εἰς τὸν Ὑπουργὸν Δικαιοσύνης.

Τέλος, σημειοῦται, ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ κατασχέσεως ἀντικειμένου ἐξ ἀφορμῆς ἀδικήματος τοῦ τύπου, ἐφαρμόζονται εἰς τὴν περίπτωσιν κατασχέσεως περιοδικῶν ἐκδόσεων διανεμομένων κατὰ παράβασιν τῆς ἀπαγορεύσεως περὶ δημοσιεύσεως, ἢ ἀποτελούντων καταφανῶς συνέχειαν ἀπαγορευθέντος προγενεστέρως ἐντύπου (Κ. 10, ἄρθρ. 13) ⁴.

4. Βλ. καὶ Β. Δ. 5/4/1950. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒΕΡΝ.).

§ 35. EN ΤΟΥΡΚΙΑ

I. Γενική εικών. Κατὰ τὰ ἰσχύοντα ἐν Τουρκίᾳ (ἄρθρ. 1 τοῦ Ν. 5680/20.7.1950 Περὶ τύπου, ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 6733 Ν. τῆς 7.6.1956) ὁ τύπος εἶναι ἐλεύθερος.

Εἰς Τουρκίαν ἐκυκλοφόρουν πρὸ ἔτους 472 ἡμερήσια φύλλα¹, ἐνῶ λειτουργοῦν δύο εἰδησεογραφικὰ πρακτορεῖα, τὸ Anadolu Ajansi καὶ τὸ Türk Haberler Ajansi².

II. Εἰδικώτερον. α. Ὡς ἔντυπα νοοῦνται κατὰ τὰς διατάξεις τῶν προμνησθέντων νόμων «ἔργα, ὡς γραπτὰ κείμενα καὶ σχέδια, ἐκτυπούμενα διὰ τυπογραφικῶν ὀργάνων, ἢ πολλαπλασιαζόμενα διὰ παντὸς εἶδους ἄλλων μέσων».

Εἰς πᾶν ἔντυπον δέον ὅπως ἀναγράφεται ὁ τόπος καὶ τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως, τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ τυπογράφου, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τοῦ ἐκδότη. Ἐπὶ τῶν περιοδικῶν δέον, ὅπως μνημονεύονται ἐπὶ πλέον ὁ χρόνος ἐκτυπώσεως, ὡς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου ἢ τοῦ ὑπευθύνου διευθυντοῦ συντάξεως, ἐπὶ ὑπάρξεως δὲ πλειόνων, τὸ ὄνομα ἐκάστου καὶ τὸ τμήμα, τὸ ὁποῖον διευθύνει.

Ὡς «περιοδικὰ» χαρακτηρίζονται αἱ ἐφημερίδες, τὰ δημοσιεύματα τῶν πρακτορείων εἰδήσεων καὶ ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ἔντυπα τὰ ἐκδιδόμενα κατὰ τακτὰ διαστήματα.

Τὸ κεφάλαιον καὶ ὅλοι οἱ προσωρινοὶ ἢ τακτικοὶ πόροι τῶν κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἔννοιαν πολιτικῶν οἰκονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν περιοδικῶν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκτυπούμενων ἀντιτύπων, τὰ ὀνόματα, αἱ διευθύνσεις καὶ ἡ ὑπηκοότης τῶν προσώπων, τὰ ὅποια ἐνεγράφησαν συνδρομηταὶ διὰ πλείονα τῶν 50 φύλλων, ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν συνδρομητῶν, ὡς καὶ αἱ νομικαὶ σχέσεις τῶν ἐν λόγῳ περιοδικῶν μετὰ τῶν εἰς αὐτὰ ἐκτυποῦνται τυπογραφείων, καταχωροῦνται εἰς εἰδικὸν βιβλίον, τηρούμενον ὑπὸ συμβολαιογράφου. Τὸ βιβλίον τοῦτο δέον ὅπως τηρηθῇ καὶ διὰ τὰ περιοδικὰ ἐπιστημονικοῦ, φιλολογικοῦ, τεχνικοῦ ἢ αἰσθητικοῦ περιεχομένου, ἐφ' ὅσον δημοσιεύουν κείμενα πολιτικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἐμπορικῆς φύσεως.

Τῶν ὡς ἄνω ἐντύπων, δύο ἀντίτυπα ἐξ ἐκάστου φύλλου πρέπει νὰ παρα-

1. Βλ. καὶ Vie et histoire de la presse turque, ὑπὸ NASIT H. ULUG, ἐν FIEJ BULL, Ν. 80, 1969. ΔΕΛΤΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ, Ἀθῆναι, 1965, σ. 25.

2. Βλ. UNESCO : L'information à travers le monde, Paris, 1967, σ. 421.

δοθοῦν παρὰ τοῦ ἐκτυπώσαντος τυπογράφου, τὴν ἐπομένην ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως ἐργάσιμον ἡμέραν εἰς τὸν ἀνώτερον πολιτικὸν ὑπάλληλον καὶ τὸν εἰσαγγελέα τοῦ τόπου ἐκδόσεως τοῦ ἐντύπου.

β. Ἐκ τοῦ Ν.Δ. τῆς 3/8/1959 ἀρυόμεθα προσδιοριστικά τινα τῆς ἐννοίας τῆς ἐφημερίδος στοιχεῖα. Οὕτω, τὰ δημοσιεύματα τῶν ἐφημερίδων δέον, ὅπως εἶναι πολιτικῆς ἢ ἐπαγγελματικῆς φύσεως. Αἱ πολιτικαὶ πρωῒναι καὶ ἀπογευματιναὶ τουρκικαὶ ἐφημερίδες, ὡς καὶ αἱ ἐπαγγελματικαί, ὑπόκεινται εἰς σειρὰν περιορισμῶν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκτυπουμένων φύλλων, τὴν πώλησιν, τὴν ἐπιστροφὴν καὶ τὸ σχῆμα αὐτῶν.

Αἱ πρωῒναι ἐφημερίδες πρέπει νὰ ἐκτυπῶνουν τοὐλάχιστον 10.000 φύλλα καὶ πωλοῦν 7.500, αἱ ἀπογευματιναὶ νὰ ἐκτυπῶνουν τοὐλάχιστον 6.000 φύλλα καὶ νὰ πωλοῦν 4.500 καὶ τέλος αἱ ἐπαγγελματικαὶ νὰ ἐκτυπῶνουν 1.500 καὶ νὰ πωλοῦν 1.125.

Διὰ τὴν ἔκδοσιν ἐφημερίδος, περιοδικοῦ καὶ ἄλλων ἐντύπων κυκλοφορούντων κατὰ τακτὰ διαστήματα οὐδεμία ἄδεια διοικητικῆς ἢ ἄλλης ἀρχῆς εἶναι ἀναγκαῖα. Πᾶς τις δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν ἐντύπου ἐκ τῶν ὡς ἄνω κατηγοριῶν ἐλευθέρως, ἐπὶ τῇ ἀπλῇ ὑποβολῇ, ἐπὶ ἀποδείξει, δηλώσεως εἰς τὸν ἀνώτερον πολιτικὸν ὑπάλληλον τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἡ ἔκδοσις (ἄρθρ. 8, 9 Ν. 5680).

Εἰς τὴν δήλωσιν, δέον, ὅπως ἀναφέρονται ὁ τίτλος καὶ τὸ εἶδος τῆς ἐκδόσεως (ἡμερησία, ἐβδομαδιαία κ.λ.π.), ὁ τόπος ἐκδόσεως, τὰ ὀνοματεπώνυμα, ἡ ὑπηκοότης καὶ ἡ κατοικία τοῦ ἰδιοκτῆτου καὶ τοῦ τυχόν ὑπευθύνου διευθυντοῦ ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου τοῦ τυχόν ἀνηλίκου ἰδιοκτῆτου. Ἐὰν ὁ ἰδιοκτῆτης εἶναι νομικὸν πρόσωπον συνυποβάλλεται μετὰ τῆς δηλώσεως κεκυρωμένον ἀντίγραφον καταστατικοῦ τούτου. Δηλώσεις, ἐλλειπεῖς θεωροῦνται ὡς οὐδόλως ἐπιδοθεῖσαι, ἐνῶ, ἐὰν τὸ ἐντυπον δὲν ἐκδοθῇ ἐντὸς προθεσμίας ἔτους ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς δηλώσεως ἢ ἡ ἔκδοσις τοῦ ἀνασταλῇ ἐπὶ πενταετίαν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεώς της, ἡ δήλωσις οὐδὲν ἀποτέλεσμα ἔχει.

Ὁ ἰδιοκτῆτης ἐντύπου πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν τουρκικὴν ἰθαγένειαν, νὰ γνωρίζῃ γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν, νὰ ἔχῃ συμπληρώσῃ τὸ 21ον ἔτος, νὰ εἶναι μονίμως ἐγκατεστημένος ἐν Τουρκίᾳ κ.ἄ.

Οἱ ἀλλοδαποὶ δὲν δύνανται νὰ ἐκδώσουν ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ ἐν Τουρκίᾳ, εἰμὴ μόνον κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ ἀνωτέρου δημοσίου ὑπαλλήλου τῆς ἐν ᾗ ἡ ἔκδοσις περιοχῆς (ἄρθρ. 7 Ν. 5680). Ὁ ὑπεύθυνος δὲ διευθυντὴς τῆς ἐκδόσεως, ὁ μέλλων νὰ διευθύνῃ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐντύπου, δέον ὅπως κέκτηται ὠρισμένων προσόντων (νὰ εἶναι τοῦρκος ὑπήκοος, ἡλικίας 21 ἐτῶν, νὰ μὴ ἔχῃ καταδικασθῇ κ.λ.π.) καὶ νὰ γνωρίζῃ τὴν ξένην γλῶσσαν, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐκδοθῇ τὸ περιοδικόν.

Ἡ ὑπαρξίς διευθυντοῦ διὰ τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικὰ εἶναι ὑποχρεωτική, οὗτος δὲ δέον ὅπως πληροῖ τὰς ἀκολουθούσας προϋποθέσεις. I. Νὰ

εἶναι τουρκὸς πολίτης ἐγκατεστημένος ἐν Τουρίᾳ καὶ νὰ κέκτηται τοῦλάχιστον δίπλωμα λυκείου. II. Νὰ εἶναι ἡλικίας 21 ἐτῶν συμπεπληρωμένων. III. Νὰ μὴ εἶναι δημόσιος ὑπάλληλος ἢ στρατιωτικός. IV. Νὰ μὴ ἔχη στερηθῇ τοῦ δικαιώματος ἀσκήσεως δημοσίων λειτουργημάτων καὶ νὰ μὴ ἔχη καταδικασθῇ εἰς κάθειρξιν ἢ φυλάκισιν πλέον τῶν 6 μηνῶν κ.λ.π. V. Τὸ αὐτὸ πρόσωπον δὲν δύναται νὰ ἀσκῇ ταυτοχρόνως καθήκοντα διευθυντοῦ τῶν ἐν λόγῳ ἐντύπων καὶ μέλους τῆς Νομοθετικῆς Συνελεύσεως.

Τέλος, οἱ συντάκται ³, καὶ οἱ ἀνταποκριταὶ δέον ὅπως πληροῦν τὰς αὐτὰς ὥς καὶ οἱ διευθυνταὶ προϋποθέσεις, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ ἔχουν τὴν κατοικίαν αὐτῶν ἢ νὰ εἶναι μονίμως ἐγκατεστημένοι ἐν Τουρίᾳ.

γ. Ὡς δημοσίευσις τῶν ὡς ἄνω περιγραφέντων ἐντύπων θεωρεῖται ἡ ἔκθεσις ἢ ἡ τοιχοκόλλησις εἰς τόπους, εἰς τοὺς ὁποίους δύναται τις ἐλευθέρως νὰ εἰσέλθῃ, ἡ διανομή, ἡ πώλησις, (ἄρθρ. 3 Ν. 5680).

Ἡ ἐκφώνησις τοῦ περιεχομένου τῶν ἐντύπων, ἡ πώλησις τούτων εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς ἐπισήμως καθορισθείσης καὶ ἡ λιανικὴ πώλησις τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν παλαιᾶς ἡμερομηνίας, ἔστω καὶ ἐὰν πρόκειται περὶ φύλλων καὶ τευχῶν, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν πρὸ μιᾶς ἡμέρας, ἀπαγορεύεται. Αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ παλαιᾶς ἡμερομηνίας δὲν ἐπιτρέπεται νὰ πωληθῶν εἰς τιμὴν ὑπερδιπλασίαν εἰς τοὺς προτιθεμένους νὰ συμπληρώσουν τὴν συλλογὴν αὐτῶν. Αἱ πωλήσεις αὗται διενεργοῦνται διὰ διπλοτύπου τιμολογίου, αἱ δὲ ἡμερομηνίαι καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πωλουμένων ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν καταγράφονται, ἀπαγορευομένης τῆς πωλήσεως ἄνω τῶν πέντε φύλλων ἢ τευχῶν τῆς ἰδίας ἡμέρας.

Τέλος, ἡ εἰσαγωγὴ καὶ διανομὴ εἰς τὴν χώραν ἐντύπων ἐκδιδομένων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δύναται νὰ ἀπαγορευθῇ διὰ πράξεως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

δ. Βασικῶς διὰ τὴν ἔκδοσιν ⁴ ἐφημερίδων, περιοδικῶν κ.ἄ. τινων ἐντύπων χρησιμοποιεῖται χάρτης τοῦ ἐργοστασίου χάρτου τῆς Τουρίας, ἡ ποσότης δὲ τούτου δι' ἑκάστον ἐντυπον καθορίζεται ὑπὸ τοῦ Συνδικάτου τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐφημερίδων τῆς Τουρίας (Σ.Ι.Ε.Τ.). Εἰδικώτερον, τὸ Σ.Ι.Ε.Τ., ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐὰν οἱ ἰδιοκτῆται καὶ ἐκδότης ἐντύπων ἢ ἐπρόσωποι αὐτῶν εἶναι μέλη αὐτοῦ ἢ ὄχι, ἐντέλλεται (ἄρθρ. 7 τῆς ὑπ' ἀριθμ. Κ/1063/57 ἀποφάσεως τοῦ Τουρκικοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου), ὅπως καθορίζῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν φύλλων ὅλων ἐν γένει τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, τὰ ἐφθαρμένα

3. Διὰ τὴν ἐν Τουρίᾳ διδασκαλίαν τῆς δημοσιογραφίας κ.λ.π. βλ. τὴν παρ. «Ἐξέλιξις τοῦ τύπου» τοῦ παρόντος.

4. Βλ. καὶ ABDI IPERCI : La presse turque revise son systeme d'auto controle, ἐν C. I. I. P., N. 5, 1968

ἐκ τῶν φύλλων καὶ τευχῶν τούτων καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιστροφῶν. Τὸ Συνδικᾶτον ἐκάστην διμηνίαν, ἥ ὁσάκις κρίνει τοῦτο ἀναγκαῖον προβαίνει εἰς σχετικὰς ἐρεῦνας καὶ ἐξακριβώσεις καὶ ἀνακοινοῖ τὰ πορίσματα δι' ἐκθέσεως εἰς τὸν Ὑπουργὸν ἄνευ Χαρτοφυλακίου. Εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰ περιοδικά, τὰ ὁποῖα δὲν προσάγουν κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Συνδικάτου τὰ σχετικά στοιχεῖα, δὲν χορηγεῖται χάρτης τοῦ ἐργοστασίου χάρτου τῆς Τουρκίας. Δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ χορηγηθῶν ἄδειαι εἰσαγωγῆς χάρτου δι' ἐφημερίδας, ἐὰν ἡ εἰσαγωγή πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ μὲ τιμὴν θεωρουμένην ὡς μὴ συμφέρουσαν ὑπὸ τοῦ Σ.Ι.Ε.Τ.

Αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ ὑποχρεοῦνται, ὅπως μέχρι τῆς 10ης τοῦ ἐπομένου μηνὸς γνωστοποιήσουν εἰς τὸ Συνδικᾶτον τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἐν Τουρκίᾳ ἐφημερίδων καὶ τὸν ἀρμόδιον Ὑπουργὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐκτυπωθέντων κατὰ τὸν προηγούμενον μῆνα φύλλων, ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἀναλογίαν ἐπιστροφῶν. Αἱ ἐπιστροφαὶ τῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν, τὰ ὁποῖα ἐκτυπώνουν μέχρις 20.000 φύλλων δέον νὰ μὴ ὑπερβαίνουν τὰ 25%, μέχρι 40.000 τὰ 20% καὶ πέραν τῶν 40.000 τὰ 15%.

Ὁ μὴ ἐκτυπωθεὶς χάρτης ὁ προοριζόμενος δι' ἐφημερίδας, ὅστις ὑπέστη φθορὰν λόγῳ βλάβης τῶν ἐγκαταστάσεων ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν νὰ πωληθῇ πέραν ὠρισμένης τιμῆς καθοριζομένης ἐκ τοῦ νόμου, ἐνῶ ἡ πώλησις καὶ χρησιμοποίησις δημοσιογραφικοῦ χάρτου δι' ἕτερον ἢ δι' ὃν ἐδόθη σκοπὸν, ἀπαγορεύεται ⁵.

5. Βλ. καὶ Ν. 5680/1950. Ν. 6733/1956. Ν. 3/8/1959. (Μετ. ΥΠ. ΠΡ. ΚΥΒ.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΗΜΕΛΑΠΗ

- ΑΒΡΑΜΙΔΗ Δ. : Είσαγωγή εις τὴν δημοσιότητα. Ἀθήναι, 1968.
- ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ Χ. : Αἱ πρῶται ἔντυποι ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες. Ἀθήναι, 1955.
- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Περὶ τῆς εἰδήσεως. Ἀθήναι, 1967.
- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Περὶ τῆς ὀργανώσεως, τῶν νομικῶν μορφῶν καὶ τῆς λειτουργίας τῶν εἰδησεογραφικῶν πρακτορείων. Ἀθήναι, 1968.
- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Ἡ προσωπικὴ δημοσιότης. Ἀθήναι, 1969.
- ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Στοιχεῖα μεθοδολογίας προβολῆς. Ἀθήναι, 1970.
- ΑΙΔΑΛΗ Β. : Αἱ παρεκτροπαὶ τοῦ τύπου. Θεσσαλονίκη, 1966.
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΟΥ Η. : Ἑλληνικὸν ἐμπορικὸν δίκαιον. Ἀθήναι.
- ΑΝΔΡΕΑΔΗ ΣΤ. : Διοικητικὸν δίκαιον (ἔκδ. β'). Ἀθήναι, 1968.
- ΑΝΔΡΕΑΔΗ ΣΤ. : Στοιχεῖα συνταγματικοῦ δικαίου. Ἀθήναι, 1953.
- ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗ Γ. : Ὁ τύπος καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα του. Ἀθήναι, 1961.
- ΑΝΤΩΝΑΚΑΚΗ Α. : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου καὶ ὁ νόμος. Ἐφ. Καθημερινὴ (Ἀθην.), Αὐγ. 1953.
- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Ν. : Ἡ ἐπίδρασις τῆς Οἰκουμενικῆς Διακηρύξεως τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῶν συγχρόνων Συνταγμάτων. Ε.Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθήναι, 1959.
- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Ν. : Ἡ συνταγματικὴ προστασία τοῦ ἀγιορειτικοῦ καθεστώτος. Ἀθήναι, 1958.
- ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ Ν. : Ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι. Ἀθήναι, 1965.
- ΑΝΩΝΥΜΟΥ : Κώδικες τιμῆς δημοσιογράφων. Περ. Ἐλευθεροτυπία. Ἀθήναι, 29/2/1966.
- ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ Γ. : Τεχνικὴ τύπου. Ἀθήναι, 1966.
- ΒΑΒΑΡΕΤΟΥ Γ. : Τὸ Σύνταγμα τῆς Ἑλλάδος 1968. Ἀθήναι.
- ΒΟΒΟΛΙΝΗ Κ. : Μυστικὲς ἐκδόσεις. Ἀθήναι, 1945.
- ΒΟΥΓΓΙΟΥΚΑ Κ. : Τὸ ποινικὸν δίκαιον τῶν εἰδικῶν ποινικῶν νόμων. Τόμ. Β'.
- ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ : Βρετανικὸς τύπος. 1971.
- ΒΡΕΤΑΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ : Ὁ βρετανικὸς τύπος. 1966.

- ΓΕΩΡΓΑΛΑ Γ. : Ἡ προπαγάνδα. Ἀθῆναι, 1967.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Δίκαιον τοῦ τύπου (πολ.). Ἀθῆναι, 1960.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Ἐλευθερία κυκλοφορίας καὶ πρακτόρευσis ἐντύπων. Ε.Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθῆναι, 1963.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Ἑλληνικὸν συνταγματικὸν δίκαιον. Ἀθῆναι, 1970.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Μαθήματα συνταγματικοῦ δικαίου. Ἀθῆναι, 1958.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Μελέται συνταγματικοῦ δικαίου. Ἀθῆναι, 1965.
- ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : Περὶ ἐκδόσεως καὶ κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων (πολ.). Ἀθῆναι.
- ΓΙΑΝΝΑΡΗ Α. : Λεξικὸν ἐλληνικόν. Ἀθῆναι, 1920.
- ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ Γ. : Ἑλληνικὴ συνταγματικὴ ἱστορία 1821-1953. Ἀθῆναι, 1952.
- ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ Γ. : Ἡ Οἰκουμενικὴ Διακήρυξις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἀθῆναι, 1953.
- ΔΑΣΚΑΛΑΚΗ Γ. : Μαθήματα συνταγματικοῦ δικαίου, Α' Γεν. Μέρος. Ἀθῆναι, 1971.
- ΔΕΛΤΙΟΝ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. Ἀθῆναι, τ. 1974, 72.
- ΔΕΛΤΙΟΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ. Ἀθῆναι, 1965.
- ΔΕΝΔΙΑ Μ. : Διοικητικὸν δίκαιον. Ἀθῆναι, 1957.
- ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΣ. Ἀθῆναι, τ. 1970, 71, 72.
- ΔΗΜΟΥ Ν. : Ἐπικοινωνία. Περ. Δημοσιότης. Ἀθῆναι, 1963.
- ΔΙΕΘΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ : Αἱ συλλογικαὶ διαπραγματεύσεις. Μετ. Ν. ΠΟΛΥΖΟΥ. Ἀθῆναι, 1965.
- ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ — ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ. Ἀθῆναι, 1970/10.
- ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ. Ἀθῆναι, τ. 1969, 1970.
- ΖΙΟΥΤΟΥ Γ. : Εἰσαγωγή στὴν ἐπιστήμην τοῦ τύπου. Ἀθῆναι, 1954.
- ΖΟΜΠΑΝΑΚΗ ΣΠ. : Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν δημοσίων σχέσεων. Ἀθῆναι, 1965.
- ΖΟΜΠΑΝΑΚΗ ΣΠ. : Δημόσιαι σχέσεις. Ἀθῆναι, 1969.
- ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Π. : Ἡ κοινωνία τῆς ἐποχῆς μας. Ἀθῆναι, 1932.
- ΚΑΡΑΜΟΥΤΖΟΥ Α. : Ἡ ἀρμοδιότης ἐπὶ τῶν ἀδικημάτων τοῦ τύπου καὶ ἡ νομικὴ σημασία τῆς δημοσιογραφικῆς ιδιότητος. Θεσσαλονίκη, 1963.
- ΚΑΣΙΜΑΤΗ ΓΡ. : Ἑργατικὸν δίκαιον. Ἐπ. ΣΤ. ΒΟΥΤΥΡΑ. Ἀθῆναι, 1966.

- ΚΑΤΗΦΟΡΗ Π. : 'Ο χάρτης και αἱ γραφικαὶ τέχναι. 'Αθήναι, 1965.
- ΚΑΤΣΙΟΥΛΑ Ε. : Οἱ σύγχρονες δημόσιες σχέσεις. 'Αθήναι, 1964.
- ΚΛΑΡΑ ΜΠ. : Μεθοδολογία κριτικῆς. 'Αθήναι, 1971.
- ΚΟΥΛΗ ΜΠ. : 'Εφαρμογὴ τῶν δημοσίων σχέσεων στὴν ἐλληνικὴ πραγματικότητα. 'Αθήναι, 1967.
- ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ ΑΙΚ. : Χειρόγραφες ἐφημερίδες τῆς 'Επανάστα-
σεως. 'Εφ. ταχυδρόμος 'Αθ., Μάρτιος 1966.
- ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΥ ΑΙΚ. : 'Ο τύπος στὸν 'Αγῶνα. 'Αθήναι, 1971.
- ΚΟΦΙΝΑ Γ. : Τὸ ἐθνικὸν τυπογραφεῖον, ἡ ἐφημερὶς τῆς Κυβερνή-
σεως καὶ τὸ ἐθνικὸν σφραγιστήριον, ἥτοι ἱστορία καὶ νομοθεσία αὐτῶν. 'Α-
θήναι, 1906.
- ΚΡΙΠΠΑ Γ. : Δίκαιον τοῦ τύπου. 'Αθήναι, 1970.
- ΚΡΙΠΠΑ Γ. : 'Η ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐναντι τοῦ δικαιώματος ἐπὶ
τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου. 'Αθήναι, 1972.
- ΚΥΠΡΟΣ : 'Ο περὶ τύπου νόμος, Κεφ. 79. Λευκωσία.
- ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Η. : 'Ελληνικὸν διοικητικὸν δίκαιον. Θεσσα-
λονίκη, 1965.
- ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Η. : 'Ελληνικὸν συνταγματικὸν δίκαιον. Θεσ-
σαλονίκη.
- ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Η. : Τὰ Συντάγματα τῆς 'Ελλάδος. 'Αθήναι,
1960.
- ΚΩΝΣΤΑ Φ.— ΤΣΙΜΠΙΔΑΡΟΥ Β. : 'Οδηγὸς τοῦ δημοσιογρά-
φου. 'Αθήναι, 1953.
- ΛΑΪΟΥ Γ. : 'Ο ἐλληνικὸς τύπος τῆς Βιέννης ἀπὸ τοῦ 1784 μέχρι
τοῦ 1821. 'Αθήναι, 1961.
- ΛΑΜΠΡΟΥ ΣΠ. : Χειρόγραφοι ἐφημερίδες τοῦ 'Αγῶνος. Νέος 'Ελ-
ληνομνήμων, τ. Ε'.
- ΛΑΠΠΑ Τ. : Ρουμελιώτικος τύπος 1821-1880. 'Αθήναι, 1959.
- ΛΕΜΠΕΣΗ Ε. : Κοινωνιολογία τοῦ τύπου. 'Αθήναι, 1951.
- ΛΕΜΠΟΝ Γ. : Ψυχολογία τῶν ὅχλων. 'Αθήναι.
- ΛΥΧΝΟΥ Γ. : 'Ο τύπος χθές, σήμερα, αὔριο. 'Αθήναι, 1972.
- ΜΑΓΕΡ Κ. : 'Ιστορία τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου. 'Αθήναι, τ. Α' 1957,
Β' 1959, Γ' 1960.
- ΜΑΓΚΛΙΒΕΡΑ Δ. : Δημόσιαι σχέσεις. 'Αθήναι, 1968.
- ΜΑΝΩΛΕΔΑΚΗ Ι. : 'Η προστασία τῆς δημοσίας τάξεως κατὰ τὸν
ἐλληνικὸν ποινικὸν κώδικα. 'Αθήναι, 1970.
- ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ΠΥΡΣΟΥ. "Αρθρ.
ἐφημερίς.
- ΜΕΤΑΞΑ Α. : Τὸ ρεπορτάζ. 'Αθήναι, 1967.
- ΜΕΤΑΞΑ Α. : Τὸ ρεπορτάζ — 'Η ἐλευθεροτυπία στὴν 'Ελλάδα. 'Α-
θήναι, 1969.

- ΜΠΟΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓ. : 'Ερμηνεία τῶν περὶ τύπου νόμων 5060 καὶ 1092. 'Αθῆναι, 1958.
- ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Δ. : 'Η δημοσία γνώμη. 'Αθῆναι, 1968.
- ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ Τ. : Κῶδιξ δημοσιογραφικῆς ἠθικῆς. 'Αθῆναι, 1966.
- ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Κ. : Συνοπτικὸν διάγραμμα τῆς ἱστορίας τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου. 'Αθῆναι, 1969.
- ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Κ. : Συνοπτικὸν διάγραμμα τῆς ἱστορίας τοῦ παγκοσμίου τύπου. 'Αθῆναι, 1959.
- ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Κ. : Εἰδησεολογία καὶ δημοσιογραφικὴ δεοντολογία. 'Αθῆναι, 1966.
- ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Κ. : Φρούρια ἐλευθερίας (ὁ ἑλληνικὸς τύπος πρὸ καὶ κατὰ τὴν 'Επανάστασιν τοῦ 21). 'Αθῆναι, 1971.
- ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ Ι. : Περιοδικὸς τύπος. 'Αθῆναι, 1970.
- ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΑΚΗ Ι. : Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὰς δημοσίας σχέσεις. 'Αθῆναι, 1970.
- ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ Γ. : 'Η ἔννοια τῆς διακριτικῆς εὐχερείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. 'Αθῆναι, 1934.
- ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ Γ. : Σύστημα τοῦ ἐν 'Ελλάδι ἰσχύοντος διοικητικοῦ δικαίου. 'Αθῆναι, 1960.
- ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ Γ. : Σελίδες ἱστορίας καὶ θεωρίας τοῦ πολιτισμοῦ. 'Αθῆναι, 1965.
- ΠΕΡΔΙΚΑ Π. : 'Εγχειρίδιον ἐμπορικοῦ δικαίου. 'Αθῆναι.
- ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΥ Δ. : Δημοσιογράφοι καὶ δημοσιογραφία. 'Αθῆναι, 1921.
- ΠΕΤΡΑΚΑΚΟΥ Δ. : 'Ο τύπος. 'Αθῆναι, 1930.
- ΠΛΑΤΩΝΟΣ : Νόμοι. Ἔκδ. Φέξη, μετ. Κ. ΖΑΜΠΑ.
- ΠΟΙΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, ΙΖ. 'Αθῆναι.
- ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΑΔΗ Δ. : 'Αρθρογραφία καὶ σχόλια. 'Αθῆναι.
- ΣΑΒΒΑ Μ. : 'Ιστορία τῆς τυπογραφίας. 'Αθῆναι, 1965.
- ΣΑΚΚΑ Γ. : Συμβολὴ εἰς τὴν ὀργανικὴν ἔννοιαν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. 'Αθῆναι, 1968.
- ΣΑΡΙΠΟΛΟΥ Ν. Ν. : Σύστημα συνταγματικοῦ δικαίου. 'Αθῆναι, 1923.
- ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ Χ. : Αἱ ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι. 'Αθῆναι, 1963.
- ΣΙΓΑΛΑ Α. : 'Η ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γραφῆς. Θεσσαλονίκη, 1964.
- ΣΚΙΑΔΑ Ν. : Τὸ χρονικὸ τῆς τυπογραφίας. 'Αθῆναι, 1966.
- ΣΟΛΩΜΟΝΙΔΗ ΧΡ. : 'Η δημοσιογραφία στὴ Σμύρνη. 'Αθῆναι, 1959.
- ΣΠΑΝΔΑΝΟΠΟΥΛΟΥ Ι. : 'Η διαφήμησις. 'Αθῆναι, 1953.
- ΣΤΑΘΑΤΟΥ Ν. : 'Ο νέος νόμος περὶ τύπου. 'Αθῆναι, 1972.

- ΣΤΑΘΑΤΟΥ Ν. : Τὸ δίκαιον τοῦ τύπου. Ἀθῆναι, 1966.
- ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗ ΠΛ. : Ἡ κοινὴ γνώμη. Ἀθῆναι, 1960.
- ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ Μ. : Μαθήματα διοικητικοῦ δικαίου. Ἀθῆναι, 1957.
- ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ. : Φιλολογικὰ πορτραῖτα. Ἀθῆναι, 1922.
- ΤΣΑΚΩΝΑ Δ. : Κοινωνιολογία τοῦ νεοελληνικοῦ πνεύματος. Ἀθῆναι, 1967.
- ΤΣΙΡΙΝΤΑΝΗ Α. : Στοιχεῖα ἐμπορικοῦ δικαίου. Ἀθῆναι, 1962.
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ : Ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ τοῦ ἀποδήμου ἐλληνισμοῦ. Ἀθῆναι, 1964.
- ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ : Ἐπετηρὶς τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου. Ἀθῆναι, 1968, 1970.
- ΥΠΟΥΡΓΙΚΟῦ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ : Ἐστενογραφημένα πρακτικὰ τοῦ νέου Συντάγματος 1968. Ἀθῆναι, 1969.
- ΦΙΛΙΑ Β. : Τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 367 Π.Κ. πρόσθετος προστασία. Ἀθῆναι, 1966.
- ΦΙΛΙΠΠΑ Κ. : Συνταγματικαὶ ἀντινομίαι δυνάμεναι νὰ προκύψουν ἐκ τῆς σήμερον ἰσχύουσας περὶ τύπου νομοθεσίας. Ε.Δ.Δ.Δ.Δ. Ἀθῆναι, 1968.
- ΦΩΚΑ Ν. : Στοιχεῖα ἱστορίας ἐλληνικοῦ τύπου ἐξωτερικοῦ. Ἀθῆναι.
- ΧΑΤΖΗΘΩΜΑ Π. : Τύπος καὶ ἐθνικὴ ἄμυνα. Ἀθῆναι, 1968.
- ΧΟΥΒΑΡΔΑ Γ. : Τὸ πρόβλημα τῶν συνταγματικῶν ἐγγυήσεων καὶ ἡ συνταγματικὴ δικαιοσύνη ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ. Ἀθῆναι, 1964.
- ΨΑΡΟΥ Δ. : Ἡ ἀναθεώρησις τοῦ Συντάγματος. Ἀθῆναι, 1970.

B. ΑΛΛΟΘΑΠΗ

- ADJANGBA M. : L' influence des mass media sur la communauté internationale. 1968.
- AGEE W. : Mass media in a free society. Univ. Pr. Kansas, 1969.
- APPIA H.— CASSEN B. : Presse, radio et television en Grande Bretagne. Paris, 1969.
- AUSTRALIA HANDBOOK. Sydney, 1970.
- BERMAN H. : Ὁμιλίαι γιὰ τὸ ἀμερικανικὸ δίκαιο (μετ). Ἀθῆναι, 1965.
- BOESCHENSTEIN H. : La Suisse et sa presse. I.F.J. Information, 1968, 1969.

- BURBAGE — CALEMAJOY — KASPI : Presse, radio et television aux Etats — Unis. Paris, 1972.
- BURDEAU G. : Les libertés publiques. Paris, 1961.
- CARTIER FR. : Three misconceptions of communication spatiale. F.I.E.J. Bull. N. 83.
- CHAUMELY J. : Les relations publiques. Paris, 1963.
- C.I.I.P. : Le statut du magazine Stern. 1969/2.
- COLLIARD C.— A. : Libertés publiques. Paris, 1959.
- CRISE DANS LA PRESSE AMERICAINE. Interstages, 1971.
- DANISH FOREIGN OFFICE JOURNAL. Copenhagen, 1971.
- DAWSON TH. : Law of the press. London, 1947.
- DE LAUBADÈRE A. : Traité elementaire de droit administratif. Paris, 1957.
- DELP L. : Das gesamte rech der presse. 1964.
- DENOYER P. : La presse dans le monde, Paris, 1950.
- DENOYER P. : La presse moderne. Paris, 1962.
- DESSIGNES P. : FRANCE : La consenstration dans la presse. C.I.I.P. 1968.
- DUCA LO : Histoire du cinéma. Paris, 1967.
- EDWIN E. : Introduction to mass communications. 1965.
- FELDANN M. : 'Επὶ τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐλβετικοῦ δικαίου περὶ τύπου (μετ.). 'Αθῆναι, 1959.
- FISSER R. : Τὸ συνταγματικὸν δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου (μετ.). 'Αθῆναι, 1965.
- FOLLIET J. : L'information moderne et le droit a l'information. Lyon, 1969.
- FONTENILLES A.— MARTY J. : The mass media communications et relations sociales. Paris, 1967.
- FOURASTIÉ J. : La prévision économique au service de l'entreprise et de la nation. Paris, 1955.
- FRANK MAY A. : Journalism. Cape Town, 1967.
- GARITE M. : Directeurs de journaux et journalistes en France. I.F.J.Information, Paris, 1964.
- GAUQUELIN FR. : Savoir communiquer. Bruxelles, 1972.
- HANOTIAU M. : Le statut juridique du journaliste belge. Techniques de diffusion coll. 1969.
- HELGERSON R. : 'Ο ἐξελισσόμενος τύπος (μετ.). 'Αθῆναι, 1966.
- HONENBERG J. : Une maladie de la presse americaine. Cahiers de l' I.I.P. 1968/9.
- HUDON E. : Freedom of speech and press in America. Washington, 1963.

- INTERNATIONAL COMMUNICATIONS BULL. Iowa City, 1970.
- INTERSTADES : 1968, 69, 70, 71, 72.
- IPERCI A. : La presse turque revise son système d'auto contrôle. G.I.I.P. 1968/5.
- KLIMES V. : Les moyens d'information et la personnalité humaine. R.I.C.C. Paris, 1970.
- KOELLIKER J. : Liberté et statut de la presse. Lausanne. 1955.
- LACY D. : Freedom and communications. Univ. of Ill. Pr. 1965.
- LAGISH A. : Cours in journalism. N. York, 1958.
- LAKSHMANA RAO : The practice of mass communication : some lessons from research. Reports and papers on mass communication. Paris, 1972.
- LA CHRONIQUE GRAPHIQUE. Paris, 1967.
- LA PRESSE FRANCAISE. INTERSTAGES, 1968.
- LA PRESSE. ITALIENNE. C.E. DOCUMENTS D'ACTUALITÉ. N. : 123, 188. 1967.
- LA PRESSE ITALIENNE INTER. Bruxelles, 1970.
- LA PRESSE NIGERIENNE. INTERSTAGES, 1969.
- LA PRESSE SOVIETIQUE. LA DOCUMENTATION FRANCAISE. Paris, 1967.
- LEDRE CH. : Histoire de la presse. Paris, 1958.
- LEONARD W. : Public opinion and propaganda. Doob Yale Univer., 1966.
- LES CAHIERS FRANCAISES. Doc. d'act. Paris, 1967.
- LES SERVICES PUBLICS D'INFORMATION, DE PRESSE ET DE DOCUMENTATION. Paris, 1967.
- LIPPMAN W. : 'Η ἐλευθερία τοῦ τύπου (μετ.). 'Αθήναι, 1965.
- LOFFLER — HEBARRE : Protection de la vie privée et deontologie des journalistes. Zurich, 1970.
- LOFFLER M. : Presserecht. Munchen — Berlin, 1965.
- McCLELLAN GR. : Censorship in the United States. Wilson, 1967.
- McLUHAN MARSHAL : Understanding media : the exrensions of man. America ed., 1964.
- McLUHAN M. : The medium is the message. N.Y. 1967.
- MANDEL S. : Modern journalism. 1962.
- MEGNASSAN TH. : Les problems de l'information au Dahomey. Inters., 1965.
- MONIGTON A. : Harper's dictionary of the graphic arts. 1963.
- NEF M. : 'Εκλεκτά κεφάλαια ἐκ τοῦ ἐλβετικοῦ δικαίου περὶ τύπου (μετ.). 'Αθήναι, 1959.

- OLSON K. : Μαθήματα δημοσιογραφίας (μετ.). Ἀθήναι, 1954.
- PINTO L. : La liberté d'opinion et d'information. Paris, 1955.
- POIRIER C. : Code de presse. Bruxelles, 1945.
- PRESSE ACTUALITÉ. Paris, N. 41, 53, 59.
- PRESSE ACTUALITÉ : La liberté de l'information en France et en Allemagne Federale. Paris, 1969/47.
- PUCHEU R. : Les moyens des communications bouleversent la société. Pr. Act. Paris, 1971.
- RESTON J. : The artillery of the press· its influence on american foreign policy. N.Y., 1967.
- REVUE DANOISE : Copenhagen, 1971.
- REVUE INTERNATIONALE DE DROIT COMPARE : Continuation du bulletin de la société de législation comparée. Paris, vol. 1960, 1965.
- REVUE INTERNATIONALE DES SCIENCES ADMINISTRATIVES. Brux.
- RIVERO J. : Cours des libertés publiques. Paris, 1966-67.
- RIVERO J. : Droit administratif. Paris, 1967.
- RIVERS — SCHRAMM : Responsibility in mass communication. Rev. ed., 1969.
- RIVERS W. : The mass media and modern society. Univ. of Ill., 1971.
- ROBERTSON ST. : Introduction to modern journalism. N.Y.
- SAUVY A. : L'opinion publique. Paris, 1966.
- SCHRAMM W. : Mass communications. Sec. ed. Urbana, 1960.
- SCHRAMM W. : Responsibility in mass communications. Urbana, 1957.
- SCHRAMM W. : The science of humane communication. N. Y., 1963.
- SEYL A. : Les principaux groupes de journaux et de periodiques dans l'Allemagne Federale. La Chron. Graph. Paris, 1968.
- SIEBERT FR. : The rights and privileges of the press. N.Y. 1934.
- SILHA O. : U.S.A. : La technologie moderne des journaux. F. I.E.J. Bull. 1969/79.
- SVOBOTA B. : La concentration de la presse en Allemagne Federale. Journaliste. 1968/3.
- TABLEAU SYNOPTIQUE DES QUOTIDIENS BELGES. Chr. Gr. Paris, 1967.
- TERROU F.—BELLANGER CL.—GUIRAL P. : Histoire generale de la presse francaise. Paris, 1970.

- TERROU F.— SOLAL L.: Le droit de l'information. Paris, 1951.
- TEXTES ET NOTES : La publicité française en 1968. Paris, 1968.
- THE EUROPE YEAR BOOK. : London, 1967.
- ULUG N. : Vie et histoire de la presse turque. F.I.E.J. Bull. 1969/80.
- UNESCO : Annuaire statistique de l'UNESCO 1970, 1971.
- UNESCO : L'information à l'ère spatiale. Le rôle des satellites de communication. 1968.
- UNESCO : Les communications spatiales et les moyens de grande information. 1963/41.
- UNESCO : Le développement des moyens d'information en Afrique. 1962.
- UNESCO : Le développement des moyens d'information en Asie. 1960.
- UNESCO : Essais sur les mass media et la culture. Paris, 1971.
- UNESCO : La formation professionnelle en matière d'information. 1965/45.
- UNESCO : Les moyens d'informations dans un monde de violence. 1971/63.
- UNESCO : Etudes et documents d'information. Paris, 1959.
- UNESCO : Les moyens d'informations dans la société. Paris 1970.
- UNESCO : L'art de l'écriture. Paris, 1965.
- UNESCO : Mass media and national development. 1964.
- UNESCO : L'information à travers le monde. Paris, 1951.
- UNESCO : Situation de la presse quotidienne en 1952. 1953/7.
- UNESCO : Liste préliminaire des instituts de recherche sur l'information. 1968.
- UNESCO : L'information à travers le monde. Paris, 1967.
- VEDEL G. : Droit administratif. Paris, 1961.
- VOYENNE B. : Le droit à l'information. Paris, 1970.
- VOYENNE B. : La presse dans la société contemporaine. Paris, 1966.
- VOYENNE B. : Κώδικς τιμής τοῦ δημοσιογράφου (μετ.). Ἀθήναι, 1965.
- VOYENNE B. : La presse française et son miroir. La voix de la F.I.J. 1966.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
— Πρόλογος	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΑΙ ΜΑΖΙΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΙ, ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΟΥΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

§ 1. Περὶ μαζικῆς ἐπικοινωνίας ἐν γένει	9
§ 2. Αἱ προϋποθέσεις μαζικῆς ἐπικοινωνίας καὶ αἱ ἐπὶ τούτων διοικητικαὶ ρυθμίσεις	11

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΤΥΠΟΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

§ 3. Ἐννοια τοῦ τύπου	17
§ 4. Διακρίσεις τοῦ τύπου	20
§ 5. Σημασία καὶ λειτουργίαι τοῦ τύπου	28
§ 6. Ἐξέλιξις τοῦ τύπου	34
§ 7. Προβλήματα τοῦ συγχρόνου τύπου	42
§ 8. Γενικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ περιεχόμενον τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου	48
§ 9. Ἡ ὑπὸ τοῦ κράτους προστασία (ἀρνητικὴ — θετικὴ) τοῦ τύπου	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΤΑ ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

§ 10. Γενικὴ εἰκὼν	53
§ 11. Ἡ παρ' ἡμῶν ἐξέλιξις τῶν περὶ τύπου διατάξεων	54

§ 12. Περὶ ἐντύπου ἐν γένει	61
§ 13. Ἐκδοσις ἐντύπων, ἄδεια τῆς ἀρχῆς, παροχὴ ἐγγυήσεως	63
§ 14. Ἰδιοκτῆτης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ	64
§ 15. Ἐκδότης ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ. Ἀσυμβίβαστα ἰδιοκτῆτου, ἐκδότου, διευθυντοῦ συντάξεως	65
§ 16. Περὶ δημοσιογράφου	67
§ 17. Περὶ τυπογράφου καὶ τυπογραφείου	71
§ 18. Περὶ τοῦ τίτλου ἐντύπου	72
§ 19. Περὶ λογοκρισίας	74
§ 20. Περὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐντύπων	76
§ 21. Περὶ δημοσιογραφικοῦ χάρτου, σχήματος, ἐπιφανείας καὶ τιμῆς πωλήσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν	88
§ 22. Προστασία ἐκδοτῶν, δημοσιογράφων καὶ προσωπικοῦ τοῦ τύπου	94
§ 23. Περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐλέγχου τοῦ τύπου	95

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ΄

ΤΑ ΚΑΤ' ΙΔΙΑΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΠΕΡΙ ΤΥΠΟΥ ΑΛΛΑΧΟΥ

§ 24. Ἀγγλία	98
§ 25. Βέλγιον	102
§ 26. Γαλλία	104
§ 27. Γερμανία	114
§ 28. Ἑλβετία	119
§ 29. Η.Π.Α.	122
§ 30. Ἰταλία	125
§ 31. Κύπρος	130
§ 32. Νότ. Ἀφρική	135
§ 33. Ὀλλανδία	137
§ 34. Σουηδία	139
§ 35. Τουρκία	146
— Βιβλιογραφία	
Α. Ἡμεδαπή	150
Β. Ἀλλοδαπή	154
— Περιεχόμενα	159